Casa (R.)
Gab.
Est.
Tab. 37
N.º 10

Epiſtole

Cataloie

Tem 56 folhas

UNIVERSIDADE DE LISBOA

¶Epiſtole ⁊ orationes quedam Cataldi ſiculi.

¶Cataldus petro meneſio Comiti alcotini. S.

MAttheus quidā: cognomine ſiculꝰ: re vero ipſa: in media natꝰ calabrya (ſolet enī gēs ea libēter hoc ſibi vſurpare) ī minutiſſimo opuſculo multa ſe de varijs: magniſqȝ rebꝰ volumina cōpoſuiſſe teſtabatꝛ. illorū titulos tantūmodo illic notādo. Que cū diligēter ꝑquirerē patauij: nec ea repperi: nec vſꝙ eſſe a quoꝙ audiui. Ipſum cōueni: hominē boni ſane ingenij: aſpectu grauē: ſenectuti potius ꝙ iuuētuti ꝓpinquū. Arbitratꝰ ſū oīa ab illo aucupāde inanis cuiuſdā fame gratia cōficta. Atqȝ hoc nō aliter detractare ſit: ꝙ ſi verū proferre: detractare ſit. Eadem fere ratione credo te motū ſepe dixiſſe: a me aliquid ſoluta oratiōe cōpoſitū deſiderare: vt oculiſ cognoſceres q̄ corā aliq̄ndo me ſcripſiſſe nō negaui. Nec te: nec quēuis aliū moueat epiſtola illa ad emanuelē regē: qua me homerū librorū numero cōſecuturū ſignifico. Legiſti enī magnā illius operis partē. Si mors pauciſſimis ānis cataldo amica extiterit: qꝺ forte arrogāter nimis dictū quiſꝙ putat: verū experietꝛ. Mitto igitꝛ q̄ potui ex tot perditis ſolute ſcripta colligere: q̄ tua ne iportunitate: an mea potiꝰ volūtate: ⁊ an in tenebras magiſꝙ in lucē ꝓdeāt: nō auſim dicere. ſcio ſi noluiſſē: nō edidiſſem. Vale.

¶Oratio habita a cataldo in aduentu Heliſabet principis portugalie: ante ianuā vrbis ebure.

Ecce lux mūdi tandē apparuit: ecce lux mūdi tandē effulſit: ecce lux mundi tandē aduenit: que lōgo tēpore nō ſine maximo omniū gētiū dolore latuit: que lux adeo clara: adeo ſplēdida: adeo potēs eſt: vt omne oculorū meorū acumē ītuēti mihi ſuis radijs eripiat: auditū minuat: linguā dicēti torpere: mentē vero omnē prorſus faciat hebeſcere. Quid dicā: qꝺ agam: quo me vertā: neſcio. Nunc nūc vellē clariſſima lux: licere oratoribꝰ: qꝺ poetis licet: in principio operū numē aliqꝺ inuocare. Ego enī nō vniꝰ: aut phebi aut calliopes: ſed omniū deorū auxiliū implorarem. In his pauciſſimis: q̄ ciuitatis ebure nomine celſitudini tue expoſiturꝰ venio. Immo (vt chriſtiane loquar) ad deū ipſuȝ oīm rerū conditorē: quē trinū ⁊ vnū credimꝰ: cōfugerē. Quinetiā tāta eſt nūc mētis mee trepidatio: tāta animi

caligo:tāta cōfuſio ex claritatis tue aſpectu meis viſceribꝰ exorta: vt: ſalua
pace nullorū deorū: nullarū dearū memor exiſtā: ſed tantūmodo :numinis
tui incredibilē vigorē pauidus ſtupidus: trepidꝰ: territus: et vix pedibꝰ me
ſubſtinēs mecū ipſe contēplor: quādoq̄dē formoſiſſimi corporis figurā pre
immēſo ſplēdore (vt deſidero) intueri nequeo. Terrēt etiā me animi tui innu
mere virtutes: quarū (vt publica fama eſt) q̄ magis excellat in te difficile eſt
iudicare. Et certe licet nō nihil paratꝰ: premeditatuſqꝫ ad dicendū venerā:
viſo tamē tāti ſideris fulgore: ſtati qđ dicēdū ꝓpoſuerā: e memoria excidit
qđ cū ꝑdiderī: me quoqꝫ hoc dedecore ꝑditū eſſe animaduerto. Arguant
me q̄ntū velit artis preceptores. Arguāt inq̄ et corripiāt: omnino aliqđ in
tāta neceſſitate numē iuocabo: malo eni in arte errare quā turpiter labi: et
miſerrime perire. Te igitur ſereniſſima lux iuoco: te iploro: tuū ſanctiſſimū
numē expoſco: Redde precor oculis meis qđ tuo aſpectu ſurripuiſti: Red-
de auditū: redde ligue loquēdi facultatē. Redde mēti priſtinū itelligēdi vi-
gorē: quē ob tuā repētinā claritatē dudū amiſerā: Totus ex arbitrio tuo pē
deo. Si ꝑmiſeris: potero fortiter ꝑſiſtere. Si abnueris ab incepto ignomi
nioſe cadā. Sed iā paulati ſētio clemētiſſima dn̄a refici mihi vires iā perdi
tas: et aliquātulā dicēdi facultatē ex tua benignitate ꝑmiſſioneqꝫ recupe-
rare. Quapropter: ij quorū cauſa: et nomine hūc locū conſcēdi: et ego quo-
qꝫ in maximū: celeſteqꝫ munus ſuſcipimꝰ. Gratulatur itaqꝫ celſitudini tue
tota hec ciuitas mirifice: atqꝫ manū obediētiſſime deoſculatur: et te p̄ncipē
ſuā reuerentiſſime excipit et conoſcit: et cū ea ciuitates oēs horūqꝫ regnorū
oppida tota mente idē faciūt. Que vt expectatiſſima: deſideratiſſimaqꝫ oi
bꝰ fueras: ita acceptiſſima cariſſimaqꝫ āte omnia extiſtis. Nec vllo tēpore lu-
ſitana gēs iprimis ātiquiſſima: nobiliſſimaqꝫ vrbs hec tātū gaudij quātū
preſēti die animo cōcepit: quē diē illo: in quo a maurorū manu liberata fuit
letiorē: feliciorēqꝫ eſſe ore: verbo: opere: vbiqꝫ demoſtrat. Neqꝫ id imerito
Quid eni maius: quid nobilius: quid magnificentius altius: precioſius: et
deniqꝫ ſanctiꝰ: tuo optatiſſimo aduētu i toto regno cōtigere poterat Certe
nihil. Nā ſi ꝑ te meritis: virtutibꝰqꝫ tuis maxima es: quāto magis faciēda
magis honorāda: amāda: ⁊ cūctis rebꝰ preferēda es? cū potētiſſimorū re-
gū caſtelle ſis filia? Quorū ferdinādū patrē ſiue in religione cū iuſtiniano
diuini cultꝰ amātiſſimo: ſiue imperij latitudine omniqꝫ virtutū genere cū oc
tauio victorioſiſſimo: trāq̄lliſſimoqꝫ imperatore cōpares (quā q̄ maximꝰ
vterqꝫ fuerit) lōge tamē maiorē: ſuꝑiorēqꝫ illis cōperies Heliſabet vero ma
trē in ijs q̄ bello: paceqꝫ ꝑ multos ānos vltra femineū ſexū geſſit: non tātū
dicā magnarū dn̄arnm: reginarūqꝫ ſuꝑaſſe virtutes: ſed oium dearū exceſ-
ſiſſe gloriā auſim affirmare. De quibꝰ cōmodior dicendi: ſcribēdiqꝫ locus

exigitur. Nunc ad alia ad rem etiam tuam attinentia feſtinemus. Accedit
ad decorem exornationēꝫ ⁊ maieſtatis tue amplitudinē: Alphonſus: prin
ceps glorioſiſſimus. Sponſus quidē tuus decentiſſimꝰ: ioannis inuictiſſi-
mi portugalie regis ⁊ lianore regine filius. qui vt eſt vnicus filiꝰ: ita in toto
terrarū ambitu vnicus eſt princeps. Siue in eo elegantiā corporis: vires:
habilemꝫ ad omnes honeſtas exercitationes diſpoſitionē cōſideres: vere
cōſtanterꝫ dices: in hunc vnū formādū: omnē ſui vim naturam effudiſſe.
Statura procera: vultu virili: oculis vegetis: capillo flauo: colore candido
rubore decentiſſime admixto. Deniꝫ tam bona corporis cōpoſitio eſt: vt
phoebum alterū: niſi parentes noſceremus: eſſe illū proculdubio arbitra-
remur. In moribꝰ autem: ingenio: facilitate: modeſtia: pietate: liberalita-
te: ⁊ ceteris animi dotibus: nullus vnquā non modo noſtris: ſed ne priſcis
quidem temporibus viſus: auditus ve aut lectus: in quorumuis autorum
libris: virorū prudentiū iudicio extitit. Grauitas vero in illo tanta eſt: vt q̄-
cunꝫ dicit: quecūꝫ agit: nō velut a quindecim annorū adoleſcentulo: ſed
velut a catone ſene proficiſcuntur. Neꝫ hanc virtutū magnitudinem ali-
quis admirari debet: cum ioannes potentiſſimus rex illius pater: non hu-
manitatis: ſed diuinitatis vim a natura ſit conſecutus. qui adeo in omni re
rum prudentia prouidus: in omni rerū cognitione expertus: in omni bona
rum artiuꝫ diſciplinarūꝫ vſu peritus eſt: vt ob tantam exuperantiā dei nu
tu e celo in terras elapſus ab omnibꝰ exiſtimetur: vt omnes corrigat: om-
nes doceat: omnes emendet. Artes liberales dicuntur ſeptē: hic ſapientiſſi
mus rex nō ſoluꝫ omnes ſeptem ſcire: verumetiā nouem: ⁊ eas nō didiciſſe
ſed per ſe inueniſſe: ſecumꝫ a natura attuliſſe videtur. Siue quis cum illo
de aſtrologia verbū faciat: nihil melius noſſe videtur: ꝙ̄ aſtrologiā. Seu
cum aliquo religioſo de rebus diuinis incidat ſermo: nemo in dubitationi-
bus proponendis: ſolutionibuſꝫ afferendis rege ipſo ſubtilior. Eundē in
philoſophia: ⁊ in quauis facultate ſe preſtat. Omitto coſmographiā: omit
to hiſtorias omnis: tum romanas: tum grecas: longe promptiores diluci-
dioresꝫ habet ijs ipſis: qui proprijs ſunt dediti facultatibꝰ. Nec pudet me
mei ipſius teſtimoniū afferre. Cū aliquid aut carmine: aut ſoluta oratione
compono: nullū rerum mearū meliorem emendatorē: caſtigatorēꝫ rege
noſtro inuenio. Audit enim libenter benigniſſimꝰ rex: ⁊ legit libentius lin-
gue latine opera: quotiens opportuno tempore ſibi offerūtur. Idem adeo
ſummarū rerum ſcrutator eſt: vt in tam recenti etate ad indiam fere vſꝫ ꝑ
maritimā meridiei plagam ſuis nauigijs tranſfretauerit: abditiſſimaꝫ lo
ca nullo romanorū tempore adinuēta: immodicis ſumptibus patefecerit:

multos quidem praue ſecte homines ad catholice fidei cognitionē conuer
tendo. In rebus autem bellicis: in quibus ab adoleſcentia viuente diuo al
phonſo patre ſe exercuit: preſertim in aphricanis expeditionibus: quis dux
in ſubeundo audatior? in conficiēdo celerior vnq̄ extitit? quem ſeu alexan-
dro magno: ſeu caio ceſari (in quibus maxime claruerunt) opponas: aut
excellentiorem hunc: aut certe nulla ex parte diſſidentē inuenies. Nihil quā
tumuis magni honoris: emolumentiq; : quod domi: foris ve geratur: niſi
peractis prius ſolēniter ſacris aggreditur. Illud in eo mirandum: notatu
q; digniſſimū clare: aperteq; nimis perſpicimus. Quod cum omnia crea-
ta naturaliter ipſa die ſeneſcant magis: noſter vero rex prouidentia quadā
dei quotidie iunior: fortior: formoſiorq; efficitur. At quid de sereniſſima re-
gina: principis matre dicā? De cuius laudibus ſatius eſſet tacere: q̄ quicq̄
breuiter diminuteq; dicere. Hic marcus tuli⁹ latine: hic demoſthenes gre
ce facundie pater: dicendo deficerent. Siue quis eam a benignitate: ſiue a
māſuetudine: ſagacitate: prudentia: omniq; animi cultu velit cōmendare:
potius verba credat ſibi defutura: q̄ ſententias. quibus ſuam illuſtret ora
tionē. cuius tanta eſt ingenij vis: tum interpretando: tum legendo ſacre pa
gine ⁊ latine lingue volumina: mira quadam facilitate: velocitateq; legen
di: vt nō lectrix aut interpretatrix: ſed interpretatorū: lectorūq; operū con
ditrix eſſe cenſeatur. Si tam facilem: tāq; affabilē ſe omnibus nō preberet
de ſibyllis aliquā nō ab re illam iudicaremus. Quanquā de ſibyllis: alijſq;
doctiſſimis: que traduntur: minus credenda ſunt: vtpote in libris iamdiu
redacta. Hanc tamē dominā quotidie videmus: cernimus ⁊ manibus (vt
ita loquar) tangimus. De pulchritudine nihil refero. Cum apelles ipſe: ⁊
parrhaſius ſi fato aliquo reuiuiſcerent: nec ſe vidiſſe: nec ſe huius forme ſi-
milem pinxiſſe faterentur. Et quicquid modo de patre ſocero: de matre ſo
cru attigi: nō eos laudandi cauſa attigi: ſed ad amplificationē: ornamentū
q; tuū illuſtriſſima princeps adduxi: que talem: tantumq; patrem: talem:
tantamq; matrem ſponſo medio adepta ſis. His igitur ⁊ tui animi bonis
nec non tantis parentibus decorata: nō ne es ⁊ ijs qui fuerunt ante hac: ⁊
qui hac ſunt tempeſtate: qui ve futuri ſunt: merito preferenda? Nihil ad
ꝑfectiōis tue cumulū: niſi hec ſanctiſſima cōiunctio deerat. Que iſto pacto
cōfirmata iter celeſtes te viuētē adhuc cōnumerari facit. O tēp⁹ feliciſſimū
o tēpus beatiſſimū: quo te inclyta dn̄a patres duos: duas matres habere
contigit. Quo tempore ſtatuit ⁊ mirabili prouidētia voluit deus. vt quem
admodum regia vtrinq; conſanguinitate: ⁊ regnorum vicinitate eratis
propinqui: ita arctiori cōſanguinitatis affinitatiſq; vinculo eſſetis colliga
ti: vt ex ſex corporibus vnum corpus. ex ſex animis vna cōficeretur anima.

Eodem ſanguinis genere: eadem origine deriuata. que ſit ⁊ noſtris ⁊ cun
ctis futuris ſeculis: tum ipſa per ſe: tum ſobole: propagationeq; ſua dura-
tura. Qui omnes adeo natura connexi ſunt: vt ſi alterum ab altero in lau-
dando tollas: immodeſtiſſime dicas: neceſſe eſt. Genus autem tuorum pa
trum ⁊ matrum cum ſit idem: ⁊ omnium generum maximum ac nobiliſſi-
mum: magnorum: multorumq; regum longa ſerie continuatum: ⁊ in ve-
ſtre ſtirpis chronicis latius pertractatum: nihil in preſentia eſſe a me dicen-
dum arbitror. Neq; hic ad exornandum: confirmandumq; (vt plerumq;
apte fieri ſolet) veterum hiſtorias: aut aliunde exempla adduco. Si quidē
tanta eſt dicēdi de te vbertas: tantus euagandi in omni genere laudū cam
pus: vt non ego huc ab alijs afferre: ſed alij hinc ſingularia exempla opti-
masq; imitationes ſumere debeant. Quorſum enim vetuſta monumenta
euoluam? quorſum hiſtoricos requiram? cū apud illos: cui te comparem:
nō inueniā? Tu morib⁹ vnica es in terris phenix: Tu in litteris polymnia:
Tu vrania: Tu euterpe: Tu es diua illa: quā ſolam poete poſt hac inuoca
bunt: de qua ipſimet inuocando ſcribent: de qua oratores enarrabunt: de
qua hiſtorici volumina conficient. Sapientia palladem: pulchritudine ac
pudicicia dianam excellis. Quo fit: vt tu ſola tanto ſponſo digna: vtq; ipſe
ſolus tāta ſponſa dignus ſuperna conceſſione reperti ſitis. multis ad tui cō
iugiū claris principibus cōtendentibus. Nūquid dubitam⁹ (ad te nūc me
conuerto ſacratiſſime rex) eam a celſitudine tua vnice amari non debere?
Nūquid dubitam⁹ eā a celſitudine tua plurimū magnifieri nō debere? Im
mo certo ſcim⁹: ⁊ quia ipſa meret̄: ⁊ quia natura mitiſſim⁹ es: ne momento
quidē temporis te illā ab intimis precordijs amoturū. Sed quia nō oratu-
rus p̄cipue huc veni: ad finē noſtra properet oratio. Nulla ꝑfecto gēs quā
uis imanis: barbaraq; admodū foret: a veſtrarum laudū cōmemoratiōe
abſtinebit. Laudabūt celſitudines vr̄as (vt hic incipiā) veneti: illyrici: ger-
mani: galli: ſardi: baleares: celtiberi: britanni: anglici: cātabri: cimbri: ſicam
bri: daci: ſcythe: ſarmate: greci: mauri: arabes: egyptij: aſſirij: teucri: indi:
ethiopes: ⁊ ſi qui ſunt antipodeſ. Demū tota europa: aſia: aphrica: ⁊ ſi qua
eſt alia preter iſtas regio: q̄ lateat: perpetuis laudib⁹ felicitatē iſtā extollent.
Quoq; mirabili⁹ eſt: quodq; magis oēs admirant̄. Ex quo a corduba vr
be pedetentim: ocioſeq; profecta es: nulle pluuie: nulli himbres in tāto tem
poris ſpacio deciderūt: nulli vēti (vt in aſpera hyeme ſolēt) regnauerūt Sē
per tecū magna aeris tēperies: magna celi ſerenitas: nulla inde ſegetibus:
nulla arborib⁹: nulla colonis incōmoditate allata. Cū primū vero ad deſti
natū locū ꝑueniſti: miraclo quodā dei cōmodiſſīe pluuie ſup cāpos abūde

diffuſe ſunt: vt intelligeret vnuſquiſqȝ diuinum donum tecum ⁊ in gremio tuo ad nos portaſſe. O diem fauſtiſſimum: o diem candidiſſimum: o diem omnibus diebus anteponendum. Non ſolum totius hiſpanie populi: verum etiam extere: remotiſſimeqȝ nationes hac tanta ſolemnitate gaudent. Nolo ſingulorum alacritatem commemorare: virorum: mulierum: puerorum: ſeniorum: puellarum: infantium: et ceterorum ratione viuentium. Muta animalia: ſenſu carentia: etiam illa que ante nocua fuerant: innocua nunc facta: de terrarū latebris ac cubilibus ſuis aduentum tuū ſentientia ad tante feſtiuitatis cōmunionē foras prodeūt. Aues per liquidū aerem volitātes dulcius ſolito garriūt. Et quaſi ſi loqui poſſent leticiā conceptam exprimere conātur. Et que raro vel nūq̄ cecinit: in aduētu tuo garrire nō deſinit. Piſces quoqȝ a fundo maris ad ſummitatē exeuntes: tantā gloriā percipiētes: vndis trāquillis huc ⁊ illuc ſalire nō ceſſant. Omnia letantur: omnia iuueneſcūt. Arbores: ſaxa: flumina: herbe: prataqȝ: leta omnia ameniaqȝ magis q̄ vnq̄ antea videt̄. Quinetiā terra: ceteraqȝ elemēta videtur ridere: mare: aer: ignis: celū cū ſole: luna ⁊ ſtellis: et ea que in celo ſunt: congratulāť. Angeli: archāgeli: animeqȝ beate: quarū infinitꝰ eſt numerꝰ hac arctiſſima coniūctione pene geſtiūt: pulſant: cātāt: certatimqȝ choreas ducunt. Et cū ſol hodierno die a ſummo mane vſqȝ ad hanc veſpertinā horā nubiū dēſitate aeriſqȝ nimia craſſitudie īpeditꝰ exire nō potuiſſet: cū tamē e monaſterio (vt dicunt) ſpineto: quo ciuitatē hāc intrares: egreſſa es: ſubito adhibitis viribꝰ impetū fecit: ⁊ nemine opināte ſe in publicum exhibuit. ſimul vt diem ſerenum faceret: ſimul vt te in magnifica mula cūctos ſupereminentem tanto procerum comitatu conſpiceret. Et diem natura breuiſſimum in longius produceret: et adhuc aſpicit et moram trahit. Donec tātorum principum ſolēnitas perficiatur. Nunquid nugor? nūquid mētior? nunquid fortaſſe adulor? Vos qui adeſtis ampliſſimi patres hec omnia multo melius me dicente preſentes videtis. Attēde principum decus quid dico. Deus ipſe in throno ſedens: hec que hic piiſſime ſanctiſſimeqȝ geruntur: approbat: laudat: confirmat: ⁊ ſuo artificio tanq̄ optimus opifex (vt tantam diuinitatem decet.) gloriatur. Quem omes ſupplices precemur: vt tales in dies ſucceſſus: taliaqȝ ⁊ maiora rerum incrementa ampliet: ⁊ adaugeat.

Finis.

❡ Cataldus philoſophantiſſimo: Emanueli: potẽtiſſimo portu
galie regi: ethiopie maritime et mauritanie domino. S.

IOannes emanuel. C. T. cubiculariꝰ pꝛimꝰ: tẽpeſtate hac macoe
nas: effecit: vt hos q̃ttuoꝛ aq̄le noſtre libꝛos ederẽ: ab huiuſmodi
cõſilio pꝛorſus alienꝰ. Nã cũ illũ: poeſis oceanũ: quo ad libꝛorũ nu
merũ imitari ſtatuerẽ: vt qđ ille in duobꝰ: ipſe i vno cõplecterer opere: nec vel
lẽ niſi limatũ: ꝑfectũq; (q̃ntũ i me foret) emittere: vbi tamẽ hic tãtꝰ vir ſupio
ribꝰ mẽſibꝰ. C. T. erga fetus nr̃os mentẽ declarauit: cõtigit mihi qđ bono
diligẽtiq; ſeruo iterdũ cõtingit: q̄ dũ pomariũ colit ⁊ cuſtodit: ꝑuerꝰ nouita
te captꝰ: ex pomifera: grauidiſſimaq; arboꝛe q̃ttuoꝛ mala (immatura q̄dẽ ad
huc) colligit: ⁊ letꝰ: ꝑperuſq; ꝑlibãda dño: vt rẽ ſacrã: offert ⁊ donat. Nec
in ꝑcipiẽdis illis aliqꝰ egebis interꝑte. Siq̄dẽ i poetica facultate: oĩq; bona
rũ artiũ: oĩq; ſciẽtiarũ genere ⁊ es: ⁊ haberis doctiſſimꝰ. Adeo vt ex tot: tã
tiſq; animi dotibꝰ: q̄bꝰ ex alto te decorauit deꝰ: q̄ potiſſimũ viuẽtes reges ex
cellas: neq̄q̄ valeã diſcernere. Videris ꝑfecto e celo i terras ſupno nutu ela
pſus: vt malos emẽdes: caſtigeſq;: bonos p̄mijs afficias. Mẽdaces: adula
toreſq;: vt mõſtra: exhoꝛreas: veridicos ac ꝓbos: benigne vt ſctõs: admit
tas. Omitto potẽtiã: diuitias ⁊ cetera foꝛtune bona. Celebꝛãt greci: latiniq;
autoꝛes iaſonẽ: q vna cũ minyis dꝛacone: tauriſq; domitis medea iuuãte e
colchis in patriã aureũ vellꝰ repoꝛtarit. Et qđ maiꝰ: p̄cioſiuſq; aureũ vellꝰ
eſſe poteſt: eo auro qđ tui maioꝛes (auro tagi poſt habito) ex aurifodina ꝑ
ethiopiã maritimã ad regna hec poꝛtugalie ſũma pꝛudẽtia: ſũmiſq; expẽſis
trãſferri iã diu ꝓuiderunt. Cõplures pꝛaue ſecte hoĩes ad catholicã fidẽ cõ
uertẽdo. Omitto ebur: pip: ⁊ mallꝛectã vt dicũt. quã paradiſi grana maliz
dicere Viginti vł ſaltẽ duo đ viginti nauigia puro auro onuſta illic ad nos
ſinglis ãnis trãſfretãt. Celebꝛãt itẽ eneã: q bis denis biremibꝰ e phꝛygia i
italiã tãdẽ venerit. Et cur nõ imoꝛtalibꝰ laudibꝰ extollãt maioꝛes tuos: q̄
nauibꝰ q̄ter cẽtũ: ⁊ pluribꝰ: i aphꝛicã cõtra mauros ſepiꝰ traiecerũt: duobꝰ
alteris iimicis: lõgo loci iteruallo: mariq; medio: obſtãtibꝰ: nullo vnq̄ chꝛi
ſtianoꝛũ p̄ncipe p̄ſidiũ ferẽte. Atq; vꝛbes: q̄s foꝛtiſſime expugnarũt: tranq̄l
liſſime poſſederũt: ⁊ adhuc celſitudo tua mira cũ laude: largiſq; ſumptibꝰ
poſſidet: nullo inde cõmodo ad nos allato. Mũtarat in glĩoſiſſimi dei ſerui
tiũ. Poꝛtugalẽſes quoq; tui: ſuoꝛũ patrũ emuli: oĩbꝰ neglectis vanitatibꝰ:
honeſtati: ſubſtẽtatiõiq; vite ante oĩa mirifice ſtudẽt. Nemĩ nocẽdo: nemĩ
iiuriã iferẽdo: nõ pyraticã: nõ latrocinia exercẽtes Sed: vt apes ex remotiſ
ſimo loco: nature bona libere colligẽtes: cerã ⁊ mel cõficiũt. Regnũ nimirũ
aureũ gẽs aurea ẽ. Generoſi: eq̄teſq; quotidie ꝓ fide chꝛiſtiana ſtrenuiſſie
i aphꝛica pugnãt. Mercatoꝛes tũ in regno: tũ extra vẽdẽdis emẽdiſq; mer
cibꝰ iuigilãt. Alij i regno vinetis: oliuetis: oĩq; agriculture dãt operã. Alij

ſuccaris quorũ maxima copia ꝑ vniuerſã diffunditur europã. Quidã marmoriaſpidẽqꝫ: cui⁹ altiſſimos cõſcẽdi mõtes: ad varios vſus excidũt. Multi erectos cãdidiſſimi ſalis cumulos cõſtruũt. Multi frõdiculas ſua die cõq̃rẽtes: legũt: ex quib⁹ coccina parãt veſtimenta. Debet itaqꝫ diuiniſſime rex maieſtati ac potius ſctitati tue tota chriſtianitas vnice: qui oriẽtẽ occidẽti cõiũxiſti: q̃ tot: tãtaqꝫ bona a tuis iure accepta in dies magis: magiſqꝫ in tã iuuenili etate auges: ⁊ amplificas: nõ ſolũ in tuorũ regnorũ vtilitatẽ: verũ etiã in hiſpanie: gallie: anglie: germanie: pãnonie: italie: totiuſqꝫ chriſtianitatis cõmodũ ⁊ ornamẽtũ. Taceo q̃ ſctẽ: q̃ pie circa iudeos: mauroſ neophitos nuꝑ te geſſeris. Cẽtũ oratores: totidẽ vates: ſi de ſingulis q̃ hacten⁹ egiſti ⁊ agis in diẽ: ſingula cõſcriberẽt volumina: adhuc tuis meritis minime ſatiſfacerẽt. Ego vero (quãtũ mea feret mediocritas) naturalis patrie: ceterarũqꝫ gẽtiũ oblit⁹: q̃ apte video: nõ falſo experior: tãgoqꝫ: lr̃is conabor tradere. vt me etiã negãtẽ nõ ĩ ſicilia: nec ĩ italia: ſꝫ ĩ portugalia natũ nutritũ: adultũqꝫ ſꝑ fuiſſe: lectores oẽs honeſtiſſime credãt. Valeat. C. T.

¶ Cataldus ioanni emanueli primo cubiculario conſolationem.

Et ſi in ea ſum conditione: vt aliorũ potius indigeã conſolatione q̃ alios cõſolari poſſim. Tamẽ: q̃ minimos ⁊ fere nullos: pre animi tui doloribus: meos eſſe exiſtimo: deliberaui pauca quedã (ex quo ad te nulli dat̃ adit⁹) ꝓ inata erga te mea obſeruãtia: ſcribere. Audio eni te tãto merore cõcuſſum: tãtaqꝫ cordis cõmotiõe cõtuſum: vt nec indumẽta a corpore depoſuiſſe: nec cibũ: biduo iã iſto: ſumpſiſſe dicaris. Facis tu quidẽ: vt optimũ ⁊ fidiſſimũ quenqꝫ ꝓ ſuo dño facere oportet: ⁊ q̃ntum quorũdã hominũ opinio expoſtulat: nõ autẽ vt philoſophantẽ: ſalua reuerentia: decet. Nã quid ꝓfuit tibi tot autorũ volumia a balbutientib⁹ annis ſumma diligẽtia euoluiſſe? quid ciceronẽ? q̃d ariſtotelẽ? quid ſenecã? q̃d ſalomonẽ excuſſiſſe? Omitto maronẽ: flaccũ: naſonẽ: ⁊ ſimiles. Quid auguſtini: hieronymiqꝫ cõplura ſcripta vna cũ doctiſſimo rege tuo ⁊ ſibimet: ⁊ ceteris audientib⁹ quotidie pene legiſſe? declaraſſeqꝫ? ac docuiſſe? ſi hoc turbulẽto tẽpore eadẽ illa ante oculos nõ ponas tuos? Taceo quotidianas recitationes (quas vulgo canonicas appellãt) nunq̃ a te ꝑtermiſſas: ac ſi aliquo ſacerdotio iure ad illas eſſes deuinct⁹. Que vel ſole oĩ debeãt te leuare meſticia. An tui obliuiſceris? An nõ es memor te ioannẽ eſſe emanuelẽ? regiũ collactaneũ? ſolitũ cõſilia: optimaqꝫ remedia labãtib⁹ amiciſſime ꝑſtare? An te fugit: virtutẽ in ĩfirmitate ꝑfici? Nõ ne ſolers nauta q̃nto validiori iactat̃ ꝓcella: tãto fortior: cõſtãtiorqꝫ aduerſus pericula inſurgit? Preſertim tu q̃ nõ tyro nũc ꝑmũ ad fortune tela venis: ſed iã diu callũ duriſſimũ in

aduerſis cõtrariſti. Fac queſo vt queadmodũ in ꝓſpis nũꝙ̃ elatꝰ es: imo in dies humanioꝛ: benignioꝛqꝫ effectꝰ: ita in aduerſis a virili cõſtãtia nũc nõ declineris. Illa ꝑegit quẽ debebat nature curſũ: reddidit qđ cõmodatũ acceꝑat. qđ ſi nũc nõ reddidiſſꝫ: nõ mlto tñ poſt fuiſſet redditura: pulcherrimũ: ſaluberrimũqꝫ fructũ vt pulcherrima: ſaluberrimaqꝫ arboꝛ relinquẽs ad oĩm nimirũ cõmoditatẽ gẽtiũ. Flẽda eſſet: ſi nõ ad melioꝛẽ vitã migraſſet. Si nõ in ſuoꝛũ parentũ bꝛachijs: ſi nõ in dilectiſſimi: cariſſimiqꝫ mariti ſinu expiraſſet An nõ poſt multos (ſic loqr) partos triũphos: poſt innumeras ſeculariũ pomparũ delicias hinc erepta eſt: Satis nempe diu vixit: qui bene vixit. oĩm ſapientũ ſentẽtia. Dicet aliqs nõ illiꝰ tantũ: ſed noſtroꝛũ cõmodoꝛũ amiſſione triſtamur. Si res ita ſe habet: multo leuioꝛ ad ferenduꝫ huiuſmodi vite ꝑmutatio (vt eſt) videri debet. Siquidẽ nulla laudis: nulla fame: nlla ſtatꝰ facta eſt diminutio: ſed maxima dictarũ rerũ adauctio: maxima amplificatio regi ⁊ ſuis obtigit. Nõ erat pater: factꝰ eſt excellẽtiſſimi ꝑ̃ncipis pater. patrẽ iã olim ꝑdiderat: ecce illũ diuina ꝓuidẽtia recuꝑauit. Matrẽ iã habebat: ecce alterã hac tãta cõiunctiõe habere meruit. q̃ ꝑfecto cõiũctio tot: tantiſqꝫ vinculis colligata: nullo vnꝙ̃ tp̃e nec ab amoꝛe: nec a ſolita pietate diſſoluet̃. Quid dicã: nec ennicꝰ aliqs: nec chꝛiſtianꝰ ꝑ̃nceps in tã iuuenili etate (quantũ ipſe legi ⁊ vidi) meritis: virtutibuſqꝫ ſuis nomẽ ſuũ ꝑ vniuerſam terrã tã late in dei ſemꝑ ſeruitiũ ꝓpagauit. Nec ſum adeo amẽs: nec adeo ratiõis expers: vt ignoꝛẽ tali cõſoꝛtio ꝑ̃uari: nõ eſſe moleſtiſſimũ: ⁊ ſine multis lachꝛymis ꝑ̃teriri poſſe. Verũ ſi cõſideraremꝰ: q̃ndo hoc fit: diuine nos reluctari volũtati: ⁊ irritare magis illã q̃ pacare: doloꝛes noſtros tẽperaremꝰ Eo magis cũ is q̃ bñ moꝛit̃: lugẽdus nõ ſit: ſed q̃ male. ꝓpter ipſiꝰ aĩe interitũ: quã ſententiã ſi vnꝰ aut duo: tres ve affirmarent: licet quantũuis magni foꝛẽt: nõ facile crederẽ: Sed cũ maximã philoſophoꝛũ: theologoꝛũqꝫ gentiliũ: nedũ chꝛiſtianoꝛũ turbã: in eundẽ ire ſenſuꝫ clare videã: ex icredulo credulꝰ fieri: vel inuitꝰ: omnino cõpelloꝛ. qđ ſi qs cõtra ſenſerit: nõ homo: ſed bos eſt inutiliſſimꝰ. Plura notarẽ: niſi ſcirẽ ꝑ te tũ natura: tũ ſapiẽtia tua: lõge plura: melioꝛaqꝫ reliquis tali moꝛbo afflictiſ: q̃ per me tradi poſſe. Que mea dicta qualiacũqꝫ fuerint: eo: obſecro: aĩo accipe: quo a me ꝑfecta ſunt. Scio nullũ eſſe mẽtis doloꝛẽ: quẽ tẽpoꝛis diuturnitas nõ mitiget: ⁊ pꝛoꝛſus extirpet. qđ vulgaris: nõ ſapiẽtis eſt hoĩs. Sapiẽs eniꝫ nõ tempꝰ expectabit: vt ille: ſꝫ magno aĩo ibit ꝑturbatiõibꝰ obuiã ⁊ quantũ tẽpoꝛi ſubtrahet: tantũ patiẽtie: foꝛtitudiniqꝫ inuictus obtrudet: eaſqꝫ pꝛemet: ſubiugabit: ⁊ ſub pedibꝰ cõteret. Atqꝫ is ſapiẽs iudicio meo erit: qui ſeruꝰ ſit rationis humillimꝰ: dñs autẽ appetitꝰ ſui aſperrimꝰ. Etiã is q̃ neget duriter aures ijs: quoꝛũ deꝰ venter eſt: humaniſſime ijs cõcedendo: quoꝛũ deus: deꝰ eſt. Quo: minꝰ dolendũ eſt: nã quanquã alteri cõſoꝛti:

deo autore: aſſocieť: nō tamē pater ſocer: mateŕ ve ſocrus vlla afficieť mole
ſtia. q̇ppe ipſis met curātibꝰ: ipſis cōſulētibꝰ: approbātibꝰ: quicq̇d faciūdū
ſit; ꝙ optime fiet. Nihil ſupeſt aliud: niſi supernū rerū cōditorē: quo ad poſ
ſumꝰ: pia mēte ſemꝑ ꝓcemur: vt ipſuȝ regē: ⁊ filiū infantulū incolumes: fe
lices: ⁊ beatos cōſeruet. ac neſtoreā: noeniāq̄ȝ vitā nr̄orū dierū partē tranſ
ferendo cōcedat. qḋ vt facilꝰ īpetremꝰ: ſupplicibꝰ orationibus: ſinceris ie
iunijs: voluntarijs elemoſynis: illū flectere cōtendamus. Vale.

¶ Cataldus ioanni emanueli primo cubiculario. S.

Apud plautū quondā legi (ſi memoria nō me fallit) vnā mulierem
fuiſſe viſam peiorē duabus malis. Ego vero expertꝰ vidi vnū ho
minē peiorē duobꝰ peſſimis. peiorē: ꝑſentē: duobꝰ: ꝑteritis. quos
ſi ꝓfundiſſimā illā tuā memoriā reuocabis: qui ſint: facile intelliges. Nunc
aperte cognoſco. Nulli viuēti cōtingere ſtabilē quietē. niſi poſt obitū poſſe
ſi eo modo vixerint: vt quietē mereanť. En ego iā nūc ociolum nactꝰ: tua
magis quā aliorū opera: letus erā: ⁊ ſuper cūtos mortales cōtentus. Et q̇c
quid laboris: diurnis: nocturniſq̄ȝ vigilijs: tū inueniēdo: tū ſcribēdo: īpēde
bā: hybleo melle ſuauiꝰ ſentiebā. Verū exactor iſte regiꝰ nō vult a ſuis dege
nerare. Protrahit me in vanas ſpes: dat quotidie verba. Qḋ benigniſſi
mus ceſar liberaliſſima donat: hic rugoſa fronte denegat. ⁊ minutatim me
eſurientē pappat. Imitatur nimirū prudentē medicū. qui egrotanti parce
miniſtrat fercula. ne: ſi repleať miſer: deteriꝰ egrotet Obſecro ex tua huma
nitate ad eū ſcribaſ: vt diaria: q̄ iādiu mihi debet tādē ſoluat. nō eni aliūde
ego ⁊ tres pueri viuimꝰ. Qḋ ſi facies: ſupra tuorū ī me bn̄ficiorū montē (q̄
oīm ampliſſimus eſt) impiger: memorq̄ȝ nunq̄ amoturꝰ reponā. Vale.

¶ Cataldus petro matelle. S.

Amicus ille tuꝰ: quē tātoꝑe laudabaſ: extollebas: magnifaciebas:
ecce iā defecit in ſalutari ſuo. Nūc verā eſſe illiꝰ ſamij opinionē nō
falſo iudico: tenētis: aliorū in alios aīas trāſire. Iā ſpūs illiꝰ fugitiui exacto
ris: quē tu noſti: in hūc amiculū tuū migrauit. licet aſpectu differat: oꝑe tn̄
⁊ volūtate hic tuꝰ: ipſe ille eſt. Pro cruciatis mltos mihi dedit cruciatꝰ. Ex
torſi tandē ſeptē milia: diuerſis diebꝰ ſoluta. Reliquos vero nūmos letiſſi
ma fronte cras ſe ſoluturū pollicebať: cras oīno iterabat. Sȝ cū iā aduenit
ꝑmū: ſcḋm: tertiū ⁊ q̄rtū cras: q̇nto vel ſexto ſe daturū turpiſſime peierauit
nō niſi vana ⁊ irrita recepi verba. Neſcio vbi hoc pacto portugalēſis mēti
ri didicit. quē ipſe nūq̄ in portugalia natū eſſe cēſeo. verū tibi habeo q̄s de
beo gr̄as. es eni boni amici functꝰ officio. Erā vēturꝰ ꝓpere ob hāc ipſaȝ
cauſā ad vos. Sȝ pr̄is tui cōſilio: cōtinui greſſus. Te vehemēter oro: epl̄aȝ
huic tue īſertā ꝑmo cubiculario ꝑſenteſ: reſpōſūq̄ȝ repetaſ: ⁊ ad me trāſmit
tas. Pater tuꝰ voluiſſet vt a rege litteras de mihi ſoluendo ad ſe ipſuȝ dire

ctas impetraſſes. Ego autem ſolũ primi cubicularij notulas ſatis eſſe pro hoc euacuando vlcere arbitratus ſum. Vale.

¶ Cataldus didaco souſe epõ portuenſi. S.

MIttto ad amplitudinẽ tuã pſul digniſſime ſextũ aq̃le noſtre librũ: vt ſcias: me poſt tuã hinc ꝓfectionẽ nõ ſolũ occidẽdis leporib⁹: fugãdisq3 capreolis vacaſſe: verũ etiã luctib⁹ ac lachrymis triſtẽ operã dediſſe Qua in re quantũ barbar⁹ barbat⁹ ſudarit: ꝛ an laudãd⁹: vel vituperãd⁹ ſit: nemo niſi q̃ rem oẽm bñ nouerit: recte iudicabit: q̃ppe cũ aluar⁹ro. ingeniũ: herodes memoriã: pilat⁹ inuẽtionẽ mihi abſtulerit. Mors aũt ioãnis regis mentẽ prorſus extirpauerit. Obſecro lectũ illum ad me remittas vna cũ epitaphijs: vt libentius fratres videndi facultatem faciam. Vale

¶ Emanuel rex portugalie ludouico marie ſfortie duci mediolanenſi. S.

UTrũ nos vehemẽti⁹ mouerit: certe diſcernere vlla ex parte neq̃m⁹ An triſtitia qua affecti ſum⁹: ob ioãnis galeatij interitũ: nepotis q̃dẽ tui: ꝛ amici ꝛ cõſanguinei noſtri: q̃ ſupaddito merore tuo: nõ niſi maxima in nobis extat. An leticia: quã aio cõcepim⁹: vbi pmũ a tali ꝛ tãto pplo ducatũ vltro tibi oblatũ: tũ multorũ: tũ tuarũ lrarũ expoſitiõe intellexim⁹. Nã ꝛ tã bono: tãq3 benigno pncipe ante diẽ imature erepto (vt decuit) triſtati ſum⁹ Et te maxime oim populorũ cõſenſu: applauſuq3 (vt ſcribis) electũ: declaratũ: cõfirmatũq3 ducẽ fuiſſe: nõ min⁹ q̃ dolueram: ⁹gauiſi ſum⁹ Supeſt vt oblatũ iperiũ ea prudẽtia: eo moderamie: eo regas cõſilio: quo vnuſquiſq3 oẽ qd p lras explicas: dei pmiſſiõe factũ eſſe exiſtimet Qd vero vis q̃cq̃d illud ſit: totũ nobiſcũ cõmune eſſe: libẽter acceptam⁹. tpeq3 exigẽte tã magnis pollicitatiõib⁹ libere vtemur. At nos oibus in reb⁹ cãdidiſſimi: patiſſimiq3 animi erga te exiſtere: vere: cõſtãterq3 tibi pſuadeas. Vale

¶ Cataldus illuſtriſſimo georgio regis filio corporis ꝛ animi quietẽ.

EXoro te dñe nõ laceres pri⁹ hãc pagellã: q̃ legas: ſed lacera poſt q̃ illã plegeris: recteq3 intellexeris. Tãta eni ingenij velocitas ꝛ feruor: nulli magis: q̃ tibi ipſi poſſet obeſſe: niſi frenũ adhibeas: pcepta: q̃ totiẽs ꝛ totiẽs clamãs. pene plorãs dedi: hic nõ repeto. Si ea ſeruaueris: deo in pmis: regi: mũdoq3 mirifice accept⁹ eris. Nõ venio: q2 ſtabulũ p hoſpitio phorreſco. Si iubes. veniã. vita: honoreq3 cõtẽpto. Si xo gaudes me abeſſe: ibo lõgi⁹. pterea illa mulierc'la: noie beatrix lupi: q̃ in ſitima: deide in mõte maiori cruſtula ꝛ melimella tibi obtulit: me cõuenit. petit his ſctis dieb⁹ ſaltẽ elemoſymã ſibi fieri. Qd poterit tua id pcuret amplitudo. Primũ q2 pba ꝛ honeſta vetula: Secũdo q2 vxor cuiuſdã alũni quondã pris tui. Tertio q2 mirũ imoduz tue afficit indoli. Poſtremo (qd oim optimũ eſt) ſupnũ rerũ opificẽ q̃tidianis pcib⁹ ꝓpitiũ magis tibi reddet. vale.

¶ Cataldus illuſtriſſimo georgio regis filio. S.

FRater thuribiꝰ cognomĩe male donatꝰ: oim pᵐꝰ nũciauit mihi furtũ: nuꝑ tibi ab ignotis factũ. Qđ ego: vt cetera oĩa ab eo ꝓnũciata: mẽdaciũ credidi. Cũ vero nihil te tãto dãno turbatũ fuiſſe expoſuit: ad credendũ vehemẽter me induxit. vnde ex mẽdaci factꝰ eſt apud me veridicus: ob meã inte ſingularẽ opinionẽ Siquidẽ ſcio te eo aĩo a natura ipſa ꝓgenitũ: ⁊ ea ſapiẽtia munitũ: ꝙ oĩs te fortũa armatiſſimũ iueniret Aduerſam cõſtãtiſſime ferres: Secũda nõ ſupra modũ erigereris: quã mẽtis virtutẽ adhuc in nullo adoleſcẽtulo effulſiſſe legi. Sequere igiť indolẽ tuã: ad oĩa ducẽ optimã. Et nõ minꝰ auguſtã: ꝙ̃ ceſarem (vt alias monui) cole venerare: frequẽta. De me ſi qđ fieri iubes: iube. Vale.

¶ Cataldus petro homini. S.

SI vales corpore ⁊ aĩo: gaudeo: agoq̄ꝫ deo: quas poſſum gratias. Iã te in q̃rimonia noſtra inſerui: ſi nõ iuxta tui ipſiꝰ merita: saltez ſecundũ optimã mei ipſius erga te volũtatẽ. Mitto epigrãma quod ꝓ tribus (quos ſcis) amiciſſimis meis edidi. Vale. ſtudeq̄ꝫ valitudini.

¶ Emanuel rex portugalie petro dabuſon cardinali: ac rhodi ſummo magiſtro. S.

AMor ⁊ maxima in religionẽ veſtrã noſtrorũ pietas: inducũt nos ſepe ad ſcribendũ: cõmendandũq̄ꝫ eos. R. P. T. nõ mediocriter. Inter quos generoſus iuuenis didacus melus iſtuc ad vos ſua ſpõte in p̃ſentia ꝑgit: vnꝰ quidẽ ex aule noſtre alũnis. Igiť R. P. T. admodũ oramꝰ: vt ꝓ ſolita aĩ tui mãſuetudĩe: tũ ob ſui ipſiꝰ optimã volũtatẽ: tũ ob ſuorũ oĩꝫ erga nos p̃clara obſeq̃a ita illũ tractes: vt boni cordiſ ꝓmptiſſimũ tyronẽ: ĩ đi ſeruitiũ fortiſſimũ reddaſ. qđ pꝰ hac erit ceť iſad hꝰmõi militiã nõ leue icitamẽtũ. et nos q̃nti id faciemꝰ: opibꝰ potiꝰ ꝙ̃ pollititatiõibꝰ ipa die oñdemꝰ. vale

¶ Emanuel rex portugalie petro dabuſon cardinali: ac rhodi ſummo magiſtro S.

CVm arriꝰ gonſaluꝰ henrici ficareti filiꝰ ſe iſtuc religiõis cauſa hoc tꝑe cõferat: nõ videť nobis ab re: neq̄ꝫ ab hũanitate alienũ: tue illũ p̃r̃nitati cõmẽdare Tũ q꞉ nobilꝭ ⁊ ꝓbatꝰ adoleſcẽs ẽ: nr̃q̄ꝫ idigena ⁊ alũnꝰ. Tũ q꞉ ſui oẽs apđ ſuꝑiores nr̃os mirã itegritatis laudẽ ſꝑ meruerť Poſtremo ꝓpter magnũ aĩ eiꝰ ꝓpoſitũ. Quaſ ob res oramꝰ: eo pacto đuo tũ iuuenẽ ꝓ ſolita ỽtute excipias: vt ex deuoto deuotiorẽ: ex bono meliorez tua tractatiõe efficias: qđ nos nõ iter leuia ſꝫ iter magna collocabimꝰ. vale

¶ Emanuel rex portugalie ſacroſancto generali collegio: rhodi legitime vnito. S.

COgit nos arrij gonſalui ꝓbitas: hec ad vos ſcribere. Nã cũ ipſe ⁊ ſuis ⁊ parentũ ſuorũ meritis ⁊ nobis: ⁊ ijs q̇ ante nos fuerũt: acceptus ſemꝑ extiterit: nõ grauamur valde illũ vobis tã ſingulis: ꝙ̃

vniuerſis cōmēdare. Simul ꝙ pro re pia ⁊ deo grata iſtuc ad vos tendat:
ſimul ꝙ vnꝰ ſit ex noſtris: nō quidē vulgaribꝰ. Quicquid in illū cōferetis:
nō minus gratū nobis: ꝙ̄ carū ⁊ memoria dignū exiſtimabimꝰ. Valete.

¶ Cataldus ferdinando comiti alcotini. S.

LEgi litteras emanuaelis regiſ: dñi noſtri: legi dñi georgij: dñi mei
legi tuas: poſtremo relegi: q̄s aliena manu (vt credo) cōſcriptas:
petrus p̄mogenitꝰ tuꝰ ad me miſit. quarū epl'arū ſingule vel ſum-
mū pōtificē a romana vrbe: a cardinaliū cetu vlyxbonā attraxiſſent: quāto
magis vniuerſe. hactenꝰ nō vidi: nec audiui patrē tā de filio erudiēdo ſolli-
citū: ꝙ̄ te experior. Tāta eſt enī tua circa illiꝰ eruditionē cura: tanta rurſus
ipſius adoleſcētuli erga litterarū ſtudia amor: ⁊ in p̄ceptorem obſeruātia:
vt he due tantūmodo res tā apud me valere potuerūt in optatiſſimo ocio
poſitū ad veniendū iſtuc ad vos: ꝙ̄ (ꝓpe eſt vt dicā) oīa iuſſa regia vix po
tuiſſent: habet filiꝰ tuus viros nō minꝰ prudētes ⁊ honeſtos ꝙ̄ doctos. Et
nūquā fere tuo ſatiſfit deſiderio. Vereor ne vbi annū (vt optas) mea vſus
fuerit doctrina: adhuc tibi ſcientiarū cupidiſſimo minime ſatiſfactū cogno
ſcā: ſic me quoq; in ſtultorū: iperitorūq; numero nō imerito colloces. Sed
te nō longiori detinebo oratione. Vbi p̄mū ab iſto regio exactore ſolutꝰ fue
ro: vobiſcū ero. qđ quāto citiꝰ fieri poſſit: fieri ꝙ̄ diligētiſſime curabo. Vale

¶ Cataldus petro meneſio. S.

RVerūt mihi iocūdiſſime lr̄e tue: ſed mlt̄o fuiſſēt iocūdiores: ſi illas
legere: legēdoq; earū ſenſuꝫ cape valuiſſē. Iādiu deſierā eſſe alijs
diſcipulꝰ: nūc aūt vel inuitū oportuit me eſſe illorū diſcipulū: quos mihi nec
magiſtros: nec interp̄tes futuros aliq̄ndo arbitratꝰ ſuꝫ. Nō latinis: nō vul
garibꝰ: nō grecis: ſed arabicis oblitas notis omiſi q̄s nihilo minꝰ: q̄leſcūq;
ſint: ſeruaui: mecūq; in ſinu geſto. vt cū apud te fuero: dum ego meas tibi
declarauero: tu mihi tuas veluti doctor declarabis. Nec ſolū litterulas: ve
rūetiam lepores interdū venabimur. Vale.

¶ Cataldus illuſtriſſimo georgio regis filio. S.

TIlius argētū eſt auro: virtutibꝰ aurū. ait venuſinꝰ tuꝰ. Ego vero
aio Virtꝰ tua ſapiētie admixta: eſt oī argēto: oī auro: oī gēma p̄cio
ſior. Nec me mea vnꝙ̄ de ingenij tui ꝓfunditate fefellit opinio. Que quidē
virtꝰ tua: tanta eſt in hac adoleſcētia: vt ego quondā p̄ceptor: nūc diſcipulꝰ
tuꝰ: nec nō ſapiētiſſimꝰ quiſq; facile inde optimas imitatiōes cape poſſimꝰ
Taceo q̄ munificētia: q̄ benignitate erga oēs te geras. Illud cōſiliū de bar
ba: capilloq; ponēdo: in admirationē me maxie adducit: qđ petrus gouea
Ampl. T. domeſticꝰ tuo noie mihi nūciauit: qđ nūꝙ̄ a te ipſo ꝓfectū eſſe ex
iſtimaſſem: niſi admirandā prudētiā tuā clariſſime totiēs expertꝰ. Tu me
ad deponendū merorē ſolaris: cū ipſe ante alios ſolandus ſis. Siquidem

ʒo dn̄m tantūmodo amiſi. Tu dn̄m ⁊ patrē amiſiſti. Qȯ ego ꝑdidi: multi
que ac ego ꝑdiderūt. qȯ tu ꝑdidiſti: ꝑter te ꝑdidit nemo. Cū ergo ſuauiſſi
nas cōſolatōes mihi ſubtriſti adhibeas: q̇bus laudib⁹: q̇bus ꝑconijs extol
dus fores: nequirē inuenire. Utinā de vite mee dieb⁹ in tuos trāſferri na-
ura ipſa ꝑmitteret: libētiſſime ingentē dierū meorū partē transferrē. Si di
rē totos donarē: forte imo certe nō mentirer. Miſiſti ſericū: pānoſq₃ neq̄
infimos. q̇bus homo vltra q̄draceſimū ⁊ ſecundū cōſtitut⁹ annū ꝓ tēpo
ā cōditiōe iuueneſcerē. Nec ſqualor hic pilorū: capillorūq₃ ſordid⁹: biēnio
ī cōtract⁹: vllā mihi affert moleſtiā: ſed alacritatē: ſolatiūq₃ intimū excitat
ꝑbet. Ponā itaq₃ lugubrē habitū: tua poti⁹ exhortatiōe: q̄ꝫ mea volūtate
quē ad ſepulchrū vſq₃ mecū ferre ꝑtinaciſſime ſtatuerā: totā meſticiā i gau
diū vertā: vt tuis iuſſis honeſtimis pareā. Tuq₃ inter hec anie: corporiſq₃
valitudini inꝑmis ſtude. Et benigniſſimū: ſctiſſimūq₃ ceſarē cōtēptis cete-
ris ſequere: venerare: cole: obſerua. Illūq₃ in patris locū ceſſiſſe vere: cōſtā
terq₃ (vt ꝑſuades) tibi ꝑſuade. Nec ſinas iſtā optimā naturā tuā ab aſſenta
torib⁹: pſeudo amicis diuerti: quorū blādiſſimis verbis bonorū ꝑncipū in-
genia haud difficile corrūpunt: ⁊ in ꝑniciē penit⁹ plerūq₃ detrudunt. Sed
te ipſum cōſule: vt tibi ipſi cōſulas. Tu met tibi ſis ⁊ cōſult⁹ ⁊ cōſultor preci
puus. qȯ tu nō diſcerneſ: pauci quātūuis ſapiētes diſcernēt. Poteris tamē
illi aures tuto ꝑbere: q̇ vitiorū: mēdatiorūq₃ acerrim⁹ ſit inimic⁹. Uirtutū
aūt ac veritatis rectiſſim⁹ iſurgat amicuſ. Talis nempe vir celū ⁊ terrā ſuis
meritis ſibi parabit. Et ſi quiſq̄ꝫ hac noſtra tēpeſtate tāta diuinitate replet⁹
cōperiet: is ꝓculdubio erit ioānes emanuel: vir emanueli regi a puero cariſ
ſim⁹: nō min⁹ muſic⁹: philoſoph⁹q₃ q̄ꝫ generoſus: tui amātiſſim⁹: tuarūq₃
laudū maxim⁹ buccinator. Atq₃ ego mallē hāc vitā (q̄ntulacūq₃ de⁹ dabit)
quietā agere: licet breuiſſimā: q̄ꝫ turbulētā: lōgiſſimā. Illud ꝑterea nō tace
bo: quotiēs diuinas ꝟtutes tuas: quib⁹ te de ſublimi clemētiſſim⁹ pater ex
ornauit: mecū ipſe cōſidero: i lachrymas cogor erūpe: ⁊ vt puer flagellis ce
ſus flere: nā ſi hieronymo monetario alemano: docto grauiq₃ philoſopho
ex oculis piētiſſime lachryme multis ꝑſentib⁹ cadebāt: q̇ te nūq̄ꝫ antea vide
rat: ſolū tūc ꝑmū ꝑſpecta peritia ac excellēti indole: gaudio ⁊ leticie lachry-
mas īmiſcuit. An mirabit̄ q̇ſq̄ꝫ: ſi catald⁹ de te ſingularia audiēs preconia:
gaudeat: exultet: atq₃ vltra omnē virilitatē fleat: ⁊ geſtiat: q̇ te a balbutiēti
bus annis ad hāc fere vſq₃ etatē nūc collo: nūc humeris: brachijſq₃ geſtādo
ꝑ inumera ꝑicula aſſidu⁹ comes: educauit: cataldū dico: quē frequenti⁹ pa
trem: q̄ꝫ magiſtrum reuerentiſſime vbiq₃ appellabas. Nō erit profecto ſa-
ne mētis: qui meam hanc mulieroſitatē improbet. Quippe ſi quando do-
mum redeo: fidelis vxor occurreret: aut filij: fratreſq₃ circumirent: aut

ſaltē ĩproba cōcubina(nolo dicere ſcortū turpiſſimū)ſe corā exhiberet(vt q̄
buſdā cōtigit)forte nō tātoꝑe de te rebuſq; tuis ſollicitarer. Tandē:quoſcū
q; ꝓ te olim ſuſcepi:labores:iocūdiſſimos ſentio:feliciſſimos reputo:cādi-
diſſimos experior. O curas:o moleſtias:o erūnas:quotidie ꝓ te mihi ſuſce
ptas:oī melle dulciores. Jaceo ſepiſſime ſub tecto ꝑ integrā noctē irrequie
tus:ſperās me quierturū:nec niſi de te ⁊ ſuꝑ te anxius cogito:te intueor:te
cōtēplor:tecū mutuis colloquijs fruor. Sed iā ſit finis.neq; enī pre lachry-
mis manātibꝰ queo plura ſcribere. Oretenꝰ deo autore diffuſiꝰ colloq̄mur
Interī cōmēda te illi ſine qͦ nihil vnq̄ boni aſſecuturos nos ſpemꝰ. Vale.

¶ Cataldus petro gouee. S.

NOn tantū laudaui nuꝑ dn̄i mei cōſiliū:qđ de habitu lugubri ponē
do:eius nomie mihi nūciaras:q̄ntū nūc arguo:vituꝑoq; tui ipſiꝰ
(ſi tue ſunt)litterulaſ.quibꝰ viſis iubes nullo ſpiramie accepto:me
eburam ire:veluti de ſalute:de vita dn̄i mei ageret. Debuiſſes tēperatiꝰ ⁊
modeſtiꝰ ſcribere petre gouea:ſi tu is es:q̇ huiuſmodi lr̄as cōpoſuiſti:non
enī credendū eſt:nec vero ſimile:dominū meū eas excogitaſſe:nec fieri p̄ce
piſſe. Siquidē more ſuo ſubſcripſiſſet.vel ſaltē ad quedā in ſeruitiū ſuū per
agēda:nō ꝓ adducēdo leporario me tā p̄cipitē ire mādaſſet:quā q̄ ⁊ lepo-
rariū ⁊ quaſcūq; ſarcinas:etiā viliſſimas(vt illi placerē)ad extremas orbis
plagas ferre humeris nō dedignarer. Vnde vrbanis potiꝰ venationibꝰ:la
bellis:papilliſq; tangēdis:q̄ leporarijs aptū te iudico. Nō es cōtentꝰ vna
oīm excellētiſſima:ex multis:q̇ quotidie ad te vndiq; afferūt:ſed huic meo
barbatio inuidiſti:q̇ quaſi lr̄as tuas intelligēs:gemit:dolet:⁊ in te,quātū po
teſt:latrat. Durꝰ eſt:futura p̄ſagiēs:a ſummo ocio:a ſumma quiete ad ma
ximas anguſtias trāſire. Mecū quieſcit:mecū comedit:mecū dormit. Ne
ſcio quo pacto me relinquere poterit:aut ego remanēs:vt impiꝰ:illū aliquo
trāſmittere. Igit̄ vtrūq;:citiꝰ q̄ a me fieri poterit:iſtic tecū videbis. Vale.

¶ Cataldus illuſtriſſimo georgio:regis filio. S.

ECce:relictis retibꝰ:relictis piſcibus:te ſolū ſequor:te colo:te ado-
ro.petrus enī gouea Ampl. T. domeſticus in huiuſcemodi verba
ad me lr̄as miſit. Doctor dn̄s georgiꝰ p̄cepit mihi:vt ad te ſcribe-
rem. Cūprimū has videris:illico eburā te cōferas:⁊ leporariū tecū addu
cas:aut ꝑ aliq̄nē tuto ad nos trāſmittas:⁊ quedā alia.lectis primis verbis
obſtupui:obſtupēdoq; ſimul dolui:neſciēs quidnā eſſet cauſe:cur tantoꝑe
nō viſis lr̄is tuis:nō ſigillo tuo me ire illuc iuberes. Cū vero legi ⁊ lepora-
riū tecū adducas:rem grauē in iocū ⁊ riſum verti:quoniā nō tuo iuſſu:nec
ab illo ſcriptas:ſed ſurrepticias lr̄as arbitratꝰ ſū.vt mihi barbatiū meū vni
cū mearū curarū ſolamē hac arte auferrēt Nā q̇ſ crederet tā ſapiētē dn̄z q̄liſ

quātuſqꝫ tu es: ſolatiolū: qd̄ ſponte libentiꝰ cataldo tuo: ſeni iā: donaueras tā cito nulla cōmiſſa ingratitudine velle ſurripe: homini ꝑſertim ⁊ in regijs ⁊ in tuis rebꝰ nō parū occupato? Que ad regē ⁊ totiꝰ regni ſtatū attinēt: nouiſti aquilā. Que ad te ipſum ſpectāt: cōmētarij ſunt in horatij epl̄as. quos ſuperioribꝰ menſibꝰ a me totiēs efflagitaueras. quibꝰ nūc inuigilo: ſolū vt tue morē gerā voluntati. non enim ignoras quantum hoc ſcribendi genus ſemꝑ exhorrueri. Preterea in pace arma: in bello cōuiuio et ludos expoſcere: ita nefas: indecorūqꝫ eſt: vt hoc tempore publicas venatiōes: nō merores (ſaltē ſimulatos) exercere. Quare nullo pacto petrū goueā illarū lr̄arū fuiſſe autorem mihi ꝑſuadeo. tum quia tua ſapientia non id cōmiſiſſes: tū quia ſua hūanitate nō omni ex parte fuiſſet ille executus. Si quidē iamdiu me nō ſegnē venenatorē nouit. Et nullū poſt lr̄arū labores: ꝑter hoc mihi ſupeſt ſolatiū. Vt cūqꝫ ſit: malui eger: egrotus: claudꝰ: falſis litteris vocatꝰ iſtuc venire: ꝙ veris iuſſus permanere: ſancterene cōquieſcere. Vale.

Cataldus ioanni emanueli: ꝑmo regis cubiculario. S.

TU homo pius bonū opus in me operatꝰ es. Ille aūt ipius: balbꝰ: phariſeꝰ. q̇ dei miſeratiōe ad veritatis iter cōuertatur: cōtra fecit. Credebā te ſolū in hac hiſpania muſarū: apollíniſqꝫ cōmertio delectari: ſed iuenio hūc alterū lōge magis poetica: politioribuſqꝫ artibꝰ congaudere. Iſte iſte regius eſt exactor: q̇ iā ſe tui imitatorē ꝑſtat. Immo optime tue in lr̄atos volūtati iuidet. Annꝰ eſt mihi: mēſis hoc dimidiū: quo me hic ſecū iuitū detinet. Nō ſoluit mihi: vt me nō diſſoluat. Audit eni libenter ouidiū de triſtibꝰ: ac multo libētius plautū. Nō audeo dicere parū mihi regia iuſſa ꝓfuiſſe. Nollē certe tā magnus eſſe philoſophꝰ: nec tantā experiri philoſophiā. Satis eni ſupqꝫ annis ſupioribꝰ (vt ſcis) illā exꝑtus ſum. Facile vbiuis: ꝑter in hac luſitana curia: omnē inopiā eq̄ſſimo aīo ferre poſſeꝫ Veni tandē in horrida hyeme ꝑ aſꝑrima itinera (q̇ licet breuiſſima: toto tamē mari lōgiora: dvrioraqꝫ mihi viſa ſunt) ⁊ adhuc ingētibꝰ ꝓcellis pene naufragꝰ iactor. Expecto finē. Si oīa recuꝑare nō potero: aliq̄ ſaltē tabella apꝑhenſa me ad portū tuuꝫ nataturū ſpero. Laudet emanuel: q̇ cūta ꝓſpicit: ⁊ corrigit. Verū corripe peccantē: vnū eſt ex ſeptē miſericordie opibꝰ hoc q̇d ſit: alij viderint. Nos modo q̄rimonias omittamꝰ. Nec eueniūt vt homo in nulla (iuxta ſacre pagine dictū) reſideā quiete. Ceterꝰ cū rediero de hoc ⁊ reliquis plura. Vale.

Cataldus comiti alcotini. S.

QUod nollē ad te ſcribere illuſtris comes: ecce iuitus coactꝰ ſcribo: qd̄ autē vellē: cuperēqꝫ ſcribere: dolēs ſcribere nō poſſū. Iā iſtuc ad vos reuerti nequeo. Iſte ſapiēs vir me inuitū ꝓ erudiēdo filio

detinet: quere igit̃ alterũ ꝓ pꝛimogenito tuo ꝑceptoꝛẽ. Si ſcripſiſſes ad eũ (vt pollicit⁹ fueras) foꝛſitan a te rogatus: lenituſq; humanius erga me ꝙ̃ a rege iuſſus ſe geſſiſſet. Antea pſeudo philoſoph⁹ erã: nũc vero multa ꝑpetiendo aduerſa: verũ me: cõſumatũq; eſſe exiſtimo. adeo ꝙ tã magn⁹ eſſe philoſoph⁹ nollẽ. Ex duab⁹ ꝑfecto reb⁹: quas potiſſimũ philoſophi ꝓfiteri ſolent: ſapiẽtia ac pauꝑtate: ſapientiã ego neglecta altera exoptarẽ. quẽ ad modũ ad ioannẽ emanuelẽ ꝑmũ regis cubiculariũ in hãc ipſam ſententiã litteras deſtino. Qua ꝓpter ſi vis me hic ad vos ire: effice facũdiſſima ep̃la tua vt me hic tandẽ carcerari⁹ e carcere diſſoluat. Et citi⁹ omniũ me deſiderantiũ opinione iſtic vobiſcũ cõtemptis omnibus adero. Vale.

¶ Cataldus comitiſſe alcotini. S.

SI pꝛimogenitus tuus bene valet: tu quoq; ⁊ vir ⁊ mater tua vna cũ tota familia (credo) mlto meli⁹ valetis. qd vtinã de⁹ faciat. Vere ſine vllo mẽdacio de illo hoc auſim affirmare. Inter natos mulierũ nõ ſurrexit maioꝛ petro. Magn⁹ futur⁹ eſt ꝓpheta: nõ dicã plus ꝙ̃ ꝓpheta: ſi a mẽdacib⁹: adulatoꝛib⁹: nepotinis hominib⁹: tã purũ: tã ſimplex: tã candidũ ingeniũ: ad oẽs virtutes capeſſendas aptiſſimũ nõ coꝛrũpatur. Age ergo gratias eterno deo: diurnis: nocturniſq; tẽpoꝛib⁹ ꝓ illo deuotiſſimas oꝛones effunde. Nõ memini me ĩ tãta adoleſcẽtiũ multitudĩe quos viderim: vniuerſu; fere ꝑuagat⁹: ſimilẽ vidiſſe. Alij alia ꝑditi ſunt virtute: hic vero oĩ ex parte cumulat⁹ ſe omniũ q̃ viuũt: q̃ ve ante hac vixerũt: maximũ: excellẽtiſſimũq; foꝛe clariſſimis argumẽtis oſtẽdit. Nõ ſcribo ad eũ: volo enĩ has q̃leſcũq; ſint nõ min⁹ ad illũ: ꝙ̃ ad te dirigi. Si leges quas ad comitẽ mitto lr̃as: cognoſces qua ex cauſa hic tãdiu ĩuitus detineoꝛ. Igit̃ ſi tãtope re ipſa: vt verbo videmini: adeſſe me vobiſcũ deſideratiſ: curate diligenter reditũ meũ. qd in veſtra nõ in mea eſt poteſtate. Vale.

¶ Cataldus comiti alcotini. S.

HAc eadẽ hoꝛa: qua litteras tuas mihi reddiderũt: coact⁹ ſu; a fratre tuo has ſcribere: nõ enĩ erã ſcriptur⁹: ſed ꝓpere ad vos vẽtur⁹: ſi placuiſſet iſti regio exactoꝛi. qui ꝑ annũ me inuitũ ſecũ detinuit: ⁊ adhuc detinet: mltos latine lingue autoꝛes a me audiẽdo. Nollẽ inermis venire ad ꝓlia: ꝑſertĩ; cũ terribilẽ nutriã leonẽ: nec modicis ĩpenſis vlyxbone ſaturari poteſt. Ego aũt: qui vẽto ſolũ: fumoq; aloꝛ: famẽ nõ hoꝛreſco. Altere littere mee diffuſi⁹ ⁊ te ⁊ comitiſſam ⁊ cubiculariũ pꝛimũ de oib⁹ monebũt: q̃ ꝓpter tẽpoꝛis ſeuitiã nõdũ a cubicularij alumno ad vos afferri potuerũt. Illic cauſam tã lõge moꝛe vel iuſtã vel iniuſtã cognoſces. Parcat mihi amplitudo tua: nõ ad me debuiſti ſcribere: ſed ad iſtũ carnificẽ. vt me a ſe tandẽ dimitteret. Nõ ſcribo plura. Reliq̃ ꝑ fratris tui nũciũ quo pacto

ſe habuerint: intelliges. Emanuel oīa emēdāda ſūma ſapiētia emēdat. Caſtigāda admirabili clemētia caſtigat: ſi hunc corriperet: vnū cōſumaret ex ſeptem miſericordie operibus. Uale.

¶ Cataldus petro meneſio. S.

NEc pater tuꝰ: tui amātiſſimꝰ: nec mater tua: tui amātiſſimo patre amātior: binis lr̄is meis adhuc reſpōderūt. Taceo quas ad te dedi. Quibꝰ q̄d cauſe nō reſcribēdi extiterit: ignoro. Uel ꝙ lr̄e ad eoſ tabellarij negligentia allate nō ſint. vel ꝙ dū rem meā ꝑagere curarēt: ſcribere diſtulerūt: q̄ ꝑfecto eſt: vt ab iſto carcerario me tandē eriperēt: q̇ in varias figuras: veluti protheꝰ foret: quotidie vertit̃. Modo enī pecunia ſe carere iureiurādo affirmat: modo habere quidē cōcedit: ſed debitā iā excellēti domīe priuſq̄ mihi ſoluere teneri. Nūc de fluuiorū cremēto: iundatiōeq; q̇bꝰ hic exire ꝓhibet̃: ſupra modū cōq̄rit̃. Neſcio q̇d potiſſimū credā. Quo quo modo ſe res habeat: magis ego illi ꝙ nō ſit ſoluēdo: credā: q̄ vos mihi ſolutū hactenꝰ nō fuiſſe: credatis. Et (vt verū fatear) maiori hic afficior moleſtia ſine ſolatiolis hoc eſt libellis meis: q̄ ſi captiuꝰ a mauritanis detinerer. Siquidē oīa: q̄ mea bona mihi ſunt: omnē auferētia meſticiam: iſtic apud tonſorē: cui domū cōmiſi: ſubiti: iprouiſiq; reditꝰ ſpe: reliqui. Qua in re patruꝰ tuꝰ didacus teſtis mihi veriſſimꝰ eſſe poterit. Qđ ſi quiſq̄ eſt: qui aliter de me credat: falſus eſt: ⁊ ab oī ratiōe: ab oī veritate penitꝰ alienꝰ. Nā quantū ipſe videre mihi videor: Id aliquorū magnatū portugalēſiū ingeniū eſt. momenta nō ſeruientiū ſagaciſſime ꝑſpicere: ⁊ famulos ſepe aſpere vt ſegnes: maloſq; arguere: ac dānare interdū cruditer. Nō autē illorū cōſiderare neceſſitates: ⁊ caſus: q̇ euenire poſſūt: repētinos: ſucurrereq;: ⁊ (vt par eſt) calamitatibꝰ ꝓuidere. Sed furibūdi: erecta ceruice: flantibꝰ naribꝰ ignitis oculis: amplioribꝰ paſſibꝰ obambulātes: clamāt: reclamāt. Crucifigat̃ latro. Biduū eſt: quo venire debuit: ⁊ nō venit. Iā arripuit fugā ſceleratꝰ: vel apđ ſuos delicioſo cū amica iacet in lectulo. Comedat: bibat: q̇eſcat. In deū nō crederē: ſi debitas aliq̄ndo penas nō ſolueret. At ille infelix (dū iſte tā inſolenter ſecū cruciat̃) vel fame perijt iā: aut frigore: aut vtroq;. Uel dū flumē pedes traijcit: ſubmerſus euanuit. pleraq; huiuſcemodi fieri in dies cōſpicio: q̄ cōſpicere ratiōe ipſa ſuadēte: nullo pacto vellē. Tu vero quē deꝰ optima oīm indole exornauit: ab his moribꝰ (obſecro) abhorreas. Et vt natura te mitē: benignū: equūq; edidit: ita litterule ad tales animi dotes in dies magis cōfirment: vt nō ſolum hiſpanie: verūetiā gallie: italieq; maxime ſis admirationi futurus. Uale.

¶ Cataldus illuſtriſſimo dionyſio. S.

FAma eſt ꝑcelebris apud luſitanos te nō ſolū optimo ingenio: optimiſq; moribꝰ eminere: ſed regalibꝰ quoq; virtutibꝰ plurimū ex-

cellere. Quā quidē ego: q̄ntū in me eſt: nihil mētiēdo (cū mendaciū veritati hoc eſt deo maxime obſtet) augere in dies contendo. Tu fac ad tot nature bona: aliqua tua īduſtria accedāt litterule. Quod ſi facies: eris: mea quidē ſentētia: bonis omnibus vndiq; cumulatus. Vale.

¶ Cataldus ioanni mendes illuſtriſſimi dionyſij gubernatori. S.

Tātū affect⁹ ſū gaudio: ob tuarū litterarū acceptionē q̄ ſupiori- bus mēſib⁹: inopinato quidē: e celo in man⁹ delapſe ſunt meaſ: q̄n- ta cōcuſſus ſum meſtitia. non habuiſſe ad te reſcribēdi occaſionē. Et licet ſancterene regio aſſenſu ad chronicorū cōſumationē degerē: tamē neminē vndecūq; venientē ꝑtermittebā: quē de modo trāſmittēdi ad te lit- teras diligētiſſime nō rogitarē. quo nō inuēto tādiu dolui: quādiu qđ opta bā: iuxta deſiderij mei magnitudinē adinueni. Et certe exiſtimaui ſemꝑ te ante alios generoſos prudētiſſimū: ac rectiſſimū in feriēdis aduerſarijs ſa- gittariū: nō autē in amicis cōfigēdis. Quod ſi me ſolū ex oībus cōfigere vo- luiſti: cōphenſorē aliquē adhibere debuiſti: q̄ me cōfixū: collapſumq; recu- peraret: ⁊ ad te trāſmitteret. Nulla ꝓfecto eſt patria: tā ſalubris: tā nobilis tā oīm bonarū rerū copia affluēs: cui vł minimū portgualie rus libētiſſime nō anteponā. Verū vt penes vos eſſem: tū muſas apđ me tāto tēpore ſopi- tas: tū lepores excitādi gratia: vel infimo ouili: vbi vna oēs cōquieſcerem⁹ totā (pace ei⁹ loquor) luſitaniā poſtponerē. Utinā aut vos nūq̄ nouiſſem: aut ſaltē dimittere nō fuiſſē coact⁹ vtcūq; ſit: habetis me ⁊ aīo ⁊ corpore pa- ratiſſimū: nō min⁹ q̄ fideliſſimū. Quib⁹ ⁊ vtēdi ⁊ fruēdi ex ſētētia āpliſſimā ꝓbeo ptātē. Interī deū ſupplex oro: vt queadmodū intētiſſia mēte vos cōtē- plor: ita aſpectu ipo paucos hic ad dies ſitueri āplectiq; iocūdiſſie valeā. vale

¶ Cataldus ioanni norogne ſalutē.

Arbores in alto loco poſite maiori cōcutiūt ventorū vi: q̄ q̄ in infi- mo naſcūt. Tu: q̄ alto generis: dignitatis: autoritatiſq; gradu cō- ſtitut⁹ es: maiorē in te cōſpiciendū cōcitas hoīm opinionē: q̄ ſi hu- mili loco nat⁹ eſſes. Eia age obſecro noſce teipſū: q̄ ⁊ vnde: ⁊ i qua ſis oīm opinione: ⁊ quē oēs futurū ſperam⁹. Nec pudet (ait impator) errores nr̄os corrigere. Erraſti in nō viſitādo egrotū patrē: corrigas viſitādo vita ꝑfun- ctū. At dices. Neſciui. Debuiſti ſcire: tanq̄ pi⁹: ſtudioſus: ⁊ amātiſſim⁹ pa- tris fili⁹. Tu: q̄ prudentiſſim⁹ es: cōſiderare debebas patrē in illā etatē ꝓue- ctū: morti magis q̄ vite ꝓpinquū eſſe: ſolitūq; ꝑterea hic egrotare: mittere- q; ex tot vnū: q̄ illū ſequeret: vt de oīb⁹ te certiorē faceret: aut p lr̄as fratres tuos rogare: vt ad te de illo q̄ ſepiſſime ſcriberēt. Uerum: quod factū eſt: quin factū ſit: fieri nō poteſt. Emēdari tamē ⁊ corrigi poteſt atq; ita corri- gi: vt lōge meli⁹ fuerit: erraſſe. Niſi didacus frater tu⁹: oīm tibi benigniſſi-

muſ: ſe ad te miſſurū: vt venires: affirmaſſet: miſiſſem ego quēcūqꝫ potuiſſem. Et q̇ nullis opibꝰ aut aliquo rerū apparatu adiuuare tātū dn̄m valuiſſem: saltē pauꝑculo cōſilio (vt forte aliquādo feci) ꝓfuiſſem. Quid ceſſas? Speras tu aliquo tēpore patrē viſuruꝫ? aut meritū: cōuenientēqꝫ honorē alias exhibiturū? Semel in vita tātūmodo hoc accidit. Quē totū regnū viuentē magnifecit: migrantē honorauit: piētiſſime fleuit: magni: parui: infimi: mediocres. Rex ipſe ante oēs publice: ꝑuatim plorauerūt: ab vno filio deſtituet? q̄ ceterorū ſapiētiſſimꝰ ſemꝑ reputatꝰ eſt? Abſit a nobis hoc tale nefas. Qd̓ extranei vltro fecerit: tu filiꝰ ratiōe ſuadēte facer̄ negligaſ. Scio ſi plures magni dn̄i extitiſſent in regno: idē libētiſſime piētiſſimeqꝫ feciſſent fuit eni marchio ⁊ i vita ⁊ poſt vitā oī reuerētia digniſſimꝰ. Meliꝰ ē tarde q̄ nūq̄ aliq̇d bene aggredi Que res remediū eſt. At m̄lto meliꝰ: optimūqꝫ eſt: oī neglecta mora bene agere incipe. Qui vero nec tarde: nec ſtatim deliberat: is perditorū ꝑditiſſimꝰ iudicari debet. Nūc eſt tēpus: nūc ratio expoſcit: vt aduoles ad illiꝰ honoratiſſimi: celebratiſſimiqꝫ patris ſepulchruꝫ. ibiqꝫ ſuas exequias inſtituas. ⁊ (vt decet) merēdo: lachrymādo ꝑficias. Deinde ad fratres huc te cōferas: mox regē viſitaturꝰ: poſtremo ad altiora te paraturꝰ. Qd̓ q̇cquid ſit: oretenꝰ diffuſius colloq̄mur. Et cū multa antiquorū exēpla de colēdis ſeruādiſqꝫ parētibꝰ habeas: illud vnū tantū ante oculos pone. Eneas troianꝰ barbarꝰ: a fide catholica remotiſſimꝰ anchiſam patrē ab ignibꝰ iliacis humeris a grauiſſimis autoribꝰ tradit̄ eripuiſſe. Deinde multis terre: mariſqꝫ ſuꝑatis ꝑiculis incolumē in ſiciliā tandē duxiſſe: atqꝫ illic defunctū ſepeliſſe: honoreſqꝫ ⁊ ꝑpetuas exequias nō ſine ſolēnibꝰ altaribus ac ſacerdotibꝰ in futurū duraturis inſtituiſſe. Quid putabūt homieſ aut te minime fuiſſe i parentē charitatis: aut terrenarū rerū nimio amori illū poſtpoſuiſſe: q̄ oia ab optima natura tua lōge abeſſe exiſtimo. hoc vellēt inuidi: hoc detractoreſ: magnoqꝫ emerēt ꝑcio. At cōtra. Amici dolerēt: triſtarent̄: ⁊ penitus inſanirēt. Tandē quicūqꝫ hāc ſententiā refellere auderet nō amicus: ſed inimicꝰ: nō homo: ſed aīal irrationale putādū eſt. Pulchrū eſt ſemꝑ id agere: qd̓ egiſſe nūquā peniteat. Id autē ſi egeris: nūq̄ te penitebit. Eo magis venire debes: q̄ pater cupidiſſimꝰ: tuiqꝫ ardētiſſimus: triduo ante q̄ hinc migraret: lr̄as ad te miſerit: vt ad ſe viſendū ꝓperareſ: Teqꝫ ad extremū vſqꝫ ſpiritū nomiauerit: anxieqꝫ videre deſiderauerit: ſolita vbiqꝫ bn̄dictione nō ꝑtermiſſa. Nec ſolū dānū: vituperiūqꝫ maximū ē nō venire: ſed ampliꝰ iā tardare. Vel ſummus pōtifex: ſi filius fuiſſet: iure optimo relictis oībus: veniſſet. Qd̓ ſi nō veneris: negabo te dn̄m ⁊ amicū meū ⁊ in hoc ope: qd̓ de illius obitu cōpono: aut te ꝑteribo: aut exheredabo. Si veneris: deo in primis: totiqꝫ celeſti curie: deinde regi: mūdoqꝫ ſatiſfacias

Quod ego nõ aliter futurũ ſpero. De ingenio autẽ: doctrina: moribꝰ: cũtis
animi dotibꝰ petri: nepotis tui: comitis digniſſimi: nihil ſcribo: Tu ipſe vide
bis. Unicũ ẽ totiꝰ hiſpanie ſpeculũ: ſi dicerẽ chriſtianitatis: forte nõ mẽtirer
q̇ vir ad huc pubertatẽ attingit: ⁊ in tãta virtutũ ꝑfectiõe cõperiat̃. Scribe
rẽ plura: ſꝫ qꝛ ſpero me breuiſſime tecũ collocuturũ: nõ ſum diffuſior. Uale.

¶ Cataldus ioanni ſereniſſimo regi ſuo dño. S.

[Q]Uid agam: q̇d ve cõſilij capiã: ignoro. parauerã enĩ me celſitudi
nis tue iuſſu ad oratiunculã quandã coram gallorũ rege haben-
dam: ⁊ ad quedã alia legationi neceſſaria. Nunc vero audio ne-
ſcio quẽ mutata ſentẽtia mitti debere. q̇d ſi ſe ita habet: cuperẽ ſupra modũ
fieri certior: quid de reliquis rebus a te mihi cõmiſſis acturus ſim. Qua re
cũ nequeã hinc exire: ſupplex obſecro q̇d ſeruitij tui p̄cipuũ eſſe duxeris: me
quoqᵒ modo moneas. Hec ſcribo: nõ qꝛ ꝓfundiſſime tue diffidam memo
rie. vt q̇ ſemel tũ minimis: tũ maximis quoqꝫ rebus occupatiſſimꝰ ſtatueris
obliuioni poſſis tradere: ſed qꝛ paululũ more magno rerũ apparatui pluri
mũ interdũ obfuiſſe: animaduerti. Atqꝫ inde negligẽtia me aliquãdo forte
argui: ⁊ pueriliter erubeſcerẽ: ⁊ ſeniliter palleſcerẽ. aut vtrũqꝫ ſimul (quo ni
hil eſſet deteriꝰ) turpiſſime cõmitterem. Uale.

¶ Cataldus vallaſco ferdinando iuriſcõſulto. S.

[N]On tantũ fuit mihi moleſtũ abs te iniuria affici: q̃ graue ob nihilũ
velle te tã honeſtã amiciciã frangere. Omitto minas: quas acres
ac ignominioſas tua cõfeſſione nõ negabis. Certe nunq̃ mihi perſuadere
potuiſſem: tã modeſtũ virũ (nullis aut odij aut detractõis indicijs detectis)
in me hominẽ quietũ tã turbulẽter cõmoueri: q̇ nõ ſolũ re aut verbo quẽq̃
nõ offendo: ſed ne ioco quidẽ: regio tantũmodo ſeruitio: regniqꝫ cõmodi-
tatibus ꝑ mediocritate mea dies ac noctes intendẽs. Et hec q̇ ad te ſcribo
nõ mitigãdi tui cauſa ſcribo: ſed potiꝰ demoſtrãde innocentie mee gratia.
Nõ eniꝫ me genere: animo ve oim viliſſimũ aut timidiſſimũ ſicilia emiſit.
Et ſi forte q̇buſdã iacere in p̄ſentia videor: altiori tamẽ loco me viuere arbi
tror. Nec ego ꝑ latebras: vt tu mecũ egiſti: ſꝫ recto tramite mentẽ expromã
Uellẽ ſcire qua ratiõe: vel qua cauſa iratꝰ tã cõtumelioſam epiſtolã ſcripſe
ris. In qua licet nominati nõ me arguas: latenter tamẽ morſibus q̇buſdã
ita laceras: vt mallẽ apertius morderi: q̃ eo pacto tractari. Nõ erat in rom
bi litteris (q̇bus quedã correxerã) quicq̃: quo te notatũ iri poſſes dicere: ⁊
adhuc detineo penes me illarũ exemplar. q̇ vna cũ tuis alicubi examinabũ
tur. Et earũ cauſa hec fuit. Cũ rombus a te lr̃as accepiſſet: atqꝫ in ijs incu-
dem tuã appellaſſes: q̃ certãdo litteris in dies doctior ac prudentior euade
res: cõfecit ſuas: ⁊ vt aliq̇d adderẽ: aut detraherẽ: rogauit. Nõ potui tã bo
no amico ⁊ diſcipulo (audit eniꝫ a me vna cũ multis ⁊ leges ⁊ oratoriã fa-

cultatē)reluctari. Correxi paucula: vt ⁊ tibi ⁊ mihi voluptatē afferē. Nec
vt ſcribis: me laudabā: ꝙ malleū fortiſſimuꝫ me appellarē: ſi recte videris
epiſtolā illā: niſi rombꝰ aliter poſtea mutauerit. Jmmo te malleum fortiſſi
mū appellaui. q̄ndoquidē illū tuā incudē eſſe dixeras. ⁊ in calce līarū mea
rū erāt hec. Si reſcripſeris: multo duriorē me reperies. Quorſum hec ver
ba: vt te notarē: an potiꝰ vt facete de illo aliq̇d dicerē. Credo: varijs occu-
pationibus detētus nō recte epl̄am legeris. Nūc ab oī perturbatiōe ſemo
tꝰ: cuperē relegeres: nō niſi laudes tuas ⁊ magnas ⁊ veras īuenies. Et q̇s
fuit vnq̄ꝫ q̇ tāti faceret te: ⁊ ſcripta tua quāti ego ⁊ p̄conijs ⁊ cōtentionibus
feci: preſertim ſupiorībꝰ diebus: cū ipreſſa ea vidēda mihi offerrēt: Eaqꝫ
laudaui: qꝛ laude digna mihi videbant̄. hec refero: quoniā ita ſe habēt: nō
autē vt tibi blādiar: aut aduler. Sum eteni regia gratia cōtentus. neqꝫ id
ingenij mei eſt. Sed quedā ex ijs: q̄ in me ſcripſiſti: videamus. Dicis iſte
vates nō meminit eorū: q̄ auiamꝰ ⁊ ſalomō p̄ceperūt: ne q̇s ore ſuo lauda-
ret. Jſte vates ꝑ cōtemptū ⁊ ſpretum iſte: cū loco nō coueniat. hoc ego tibi
ignoſco. qd̄ autē me laudaueri appellādo me malleū fortiſſimū: nō cōcedo.
qꝛ nō me: ſed te: qd̄ couenīētius fuit: appellabā. qd̄ ſi mihi nō credis: dictas
litteras tibi do teſtes. q̄ in tua ſunt (vt exiſtimo) poteſtate. ſi quiſquā eſt: q̇
minꝰ ſit laudis cupidꝰ: ⁊ minꝰ ſe laudare: aut quēquā vitupare ſoleat Ego
ſum ille ſceleratus. Et paulo poſt dicis me ſignificādo. Jſte garrio. ⁊ hoc
quoqꝫ remitto tibi: tātoqꝫ libētiꝰ: quāto maior eſt iniuria Et paulo vlteriꝰ
Sed leget textū ꝓ me p̄mia digna feret. O verbū ſapiēte ⁊ litterato dignū
quonā receſſit ſapiētia: grauitas: ⁊ hūanitas tua: ſtatim ꝓrūperis in atro
citatē: quorſum hec verba tēdūt: niſi ꝙ oſtēdis perniciē te mihi paraturū:
q̄ oīa a politico viro lōge abſunt. Et p̄ter multa: in fine inquis. Cōpeſce la
bellū. quid hoc ſibi vult: Tu q̇ ſolitus es magna iudicare: hec iudica. ⁊ di-
ces tecū huiuſmodi nō peritis: nec viris: nec a peritis nec a viris ſcribēda
eſſe. Caue igit̄ ne alias in eundē errorē recidas. Videreris eni velle inter
līatos videri eques: inter equites litteratꝰ. Si quidē līarū armis: nō leno
nica oſtētatiōe ſapientē agere decet. Hec ſcripſi. pautiora fortaſſe q̄ꝫ debui
vt cogitares: vter noſtrū ſit rep̄hēſiōe dignior. An ego: q̇ paucula in laudeſ
potiꝰ tuas rombo dictaueri: An tu q̇ hec cōtumelioſe: nulla habita dignita
tū ratiōe in me manu ꝓpria direxeris. Et nihilo minꝰ in his oībꝰ tibi igno
ſco: vt cognoſcas meā multo eſſe tua hūanitate maiorē: vtqꝫ etiā ſcias mul
to viliꝰ eſſe: facere q̄ꝫ accipe iniuriā. At me (vt tu ipſe ſtatues) oibus in rebꝰ
paratiſſimum habebis. Vale.

¶ Cataldus ioanni emanueli. S.

NOn eo ad te vir: oībꝰ viris anteferēde: eo ꝙ roſarū inſtillatio a d o
mo me exire ꝓhibet: quas ſupiorībꝰ annis ex illo bono ſolo ⁊ ma

le culto ſine intermiſſione collegi. Erat enī bonũ ſolũ ⁊ male cultũ: ille: q̄ oīa
ſciebat: ⁊ nihil ſciebat. hoc eſt oīa ſciebat ſcd̄m opinionē ſuā: nihil ſciebat ſe
cundũ veritatē. Adulationis amicus: veritatis inimicꝰ. Cuiꝰ cōfuſum ige
niũ nemo vnq̄ꝫ nouit: qd̄ nec orpheus: nec amphion: nec tu ipſe oīm ⁊ ſua-
uiſſimꝰ ⁊ maximꝰ tua tāta muſica ac ſapientia mitigaſſes. Ego aũt decen
nio iā pleno: tot opibus (q̄ qualia fuerint: poſteritatis: nō noſtratum erit iu
diciũ) nihilũ ꝓfui: cũ plurimũ ꝓfuerī. Siqdē ſurdꝰ erat: ⁊ ſurdis fruſtra pul
ſat: vtpote ſonũ nō ꝑcipiētibꝰ: atqꝫ inde muſica mīme gaudētibꝰ: qͦ factũ ē
vt nec ipſe oīꝫ magiſter: nec ſui ignorātiſſimi ab oīqꝫ ꝟtute alieniſſimi ſecta
tores: ꝓfundiſſimas inuētiōes illas noſtras intellexerint: vt intellectas: co
gnitaſqꝫ amaſſent: amatas magnifeciſſent. Hinc iacui ſemꝑ ad poſtremũ
vſqꝫ diē. Sed glorioſus ⁊ eternꝰ deꝰ laudet̄. veritas: q̄ regnatura ab ada-
mo creato fuit: iā regnat. qd̄ totũ ab hinc biennio: ſemel honeſtioribꝰ verbiſ
corā baſiliſco: ſepiſſime corā ceteris manifeſta voce clamaui: Addēs illd̄ pe
riculoſuꝫ eſſe cōtra domitricē malorũ iuſticiā pugnare. q̄ oia p̄ſentes diffu
ſius colloquemur. Tu vero ſequere te ipſuꝫ ducē: ⁊ hac p̄fectura cōtentꝰ ꝓ
tēporũ cōditiōe: viue (vt facis) letus qd̄ munꝰ ⁊ ſi pre ingētibꝰ meritis tuis
minimũ ſit: ipſiꝰ tamē dātis reſpectu: maximũ iudicandũ eſt: ⁊ qꝛ ſit ad ma
iora: amplioraqꝫ aditꝰ ⁊ p̄ncipiũ. Nec boni viri magnas ſolũmodo diuiti
as deſiderant: ſed famā: laudē: ⁊ honorē. ſine q̄bus nec oīm maximos eſſe:
quiſqꝫ ſapientiſſimꝰ cuperet. Utinā vniuerſus a ſapientibꝰ ⁊ bonis viris:
nō ab imperitis ⁊ tyrānis regeretur. nō dubito: quin deo ⁊ mundo: etiā a
nō regentibus cumulatiſſime ſatiſfieret. Uale.

Cataldus magiſtro rodorico philo
ſopho: ⁊ regio medico. S.

ETſi ob tuā in me ſingularē humanitatē ac beniuolentiā res meas
magnoꝑe cure tibi eſſe ſcio: tamē: qꝛ varijs diſtraheris occupatio
nibus: nō erubeſco me ipſuꝫ: meaqꝫ oīa tibi cōmēdare: nō enī ibo;
vt preſidiũ impetrem: ad illitteratũ: imprudentē ve quempiā: ſed ad te pru
dentiſſimuꝫ: ac litteratiſſimuꝫ hominē: qui ⁊ bonũ ⁊ maluꝫ expertus: om-
nia rectiſſime nouiſti. Ait tullius. Paupertas ferenda eſt equo animo: que
ſi tanta ſit: vt ferri non poſſit. etiam ſummos philoſophos impacientiſſi-
mos reddit. Hoc tempore hec duo verba mihi conueniunt: dico que me-
cum dies: ac noctes. Eſurio: frigeo. Credo ſi rex ſciret tantam officialium
ſuorum in me aſperitatem: egre moleſteqꝫ eſſet laturus. vel iam ſcit: ⁊
vult me multis modis per triennium iam probatuꝫ: patientia ſolum pro-
bare. quod ſi ita eſt: neſcio q̄ꝑ prudēter: q̄ꝑ grauiter: q̄ꝑ regie ſe mecuꝫ gerat.
Sed redeo ad me. Poſſis mihi dicere: non ne ex interpretatione legum:
aliaruqꝫ facultatum multa cōſequeris? Reſpondeo cũ vno iuuenalis ver-

ſu. Scire volunt oẽs: mercedẽ ſoluere nemo: ⁊ ſi q̃ſquã eſt: q̃ ſoluit tã tenue ⁊ tã miſere ſoluit: qđ minimũ ⁊ pene nihilũ eſt. Et ego exercẽdi poti⁹ ingenij mei grã lego: q̃ lucrãdi aĩo. donec rex in grauiorib⁹ me occupet. Tu vero q̃ optim⁹ oĩm medicus es: cura egrotũ: imo egrum cataldum. Vale.

¶ Cataldus didaco ſouſe. S.

HOdie interpretãti mihi ciceronis oratiões: reddite ſunt littere tue. quanq̃ materno ſermone tibi (vt ſcribis) exciderũt. Doluiſſe te calamitatib⁹ meis ex illis intellexi. adeo: vt vix a lachrymis te cõtinere potueris. Magna quidẽ eſt iſta amicicie pietas. Debuiſti poti⁹ ob miſeriã: cecitatẽq; iſtorũ magiſtratuũ plorare. quia veſtrates ſunt. q̃ tã ſunt ĩpudẽtes: ac ruſtici: vt viliſſime nõ dicã crudeliſſime vltra bienniũ pene me tractarit Nec poſſũ vllo pacto mihi pſuadere: regẽ ſcire: me adhuc mercedes nõ habuiſſe. cui⁹ in me volũtatẽ optimã eſſe iamdiu pſperi. propterea vellẽ magiſtrũ rodoricũ cõſuleres. An cenſeretis eſſe illi de me ſuper his mercedibus ⁊ neceſſitatib⁹ mentionẽ eſſe faciendã. Nec cauſa miſeriarũ mearũ: moleſtiam capias: quoniã ego nullã capio. Siquidẽ hoc eſt certũ ⁊ tutũ ad philoſophiã ⁊ verã ſapientiã iter. imo (vt verius dicã) ad celũ ipſũ leuiſſima aſcenſio. iuxta illud in pauptate ⁊ nuditate acq̃ſiui regnũ celorũ. Qđ vero me ad te ire hortaris. Amor (credo) in me tuus nimius facit: vt q̃ ſcribas: nõ aduertas. vis ne vt lacerat⁹ ⁊ pene nud⁹: pedeſter huc ⁊ illuc a viliſſimiſ homib⁹: etiã ethiopib⁹ repellar ⁊ ejiciar? Malo hic inter auditores meos: q̃ cõplures ⁊ digni ⁊ magni exiſtũt: viuere: q̃ eo pacto hinc abire. Virtus eni nũq̃ cõtremuit: mĩto min⁹ in cataldo. At dices mihi qđ quereris catalde: ſi tot vndiq; ad te cõfluũt: nunqđ te in miſeria viuere ſinũt? Recte inq̃s ſed vt alias ad te ſcripſi: fugiẽdi ocij cauſa poti⁹ facio: ac oſtentãdi vires noſtras: q̃ alicui⁹ vtilitatis gratia. quoniã ſi fui ſemp liberaliſſim⁹ diues: etiã in pauptate mea natura cogit me magnificũ eſſe. quãuis nõ negauerĩ me ab illis aliqđ lucellum cõſequi. qđ quãtulũcũq; eſt: magnũ eſſe duco: cũ id ipſũ minimũ vitã mihi pſtet. Et vt credas me letũ viuere: narrabo facetiã quandã: imo caſũ repẽtinũ mihi cõtingentẽ. ioannes noſter migraturus in patriã: morã fecit in monaſterio (vt vulgari luſitano dicit) enrobregas. q; erat mecũ collocutur⁹ de reb⁹ q̃buſdã regijs: q̃ ad me attinebãt: equũ miſit cũ puero. Admirat⁹ ego equi pſtantiã ⁊ alacritatẽ: cõſcẽdi: vtpote oblit⁹ eq̃tãdi vſus. Vbi pmũ pueni in planiciẽ illã in cõſpectu monaſterij diffuſã equus ſua ſpõte cõcitat⁹ ẽ. Incipio retinere habenas: ipſe acrior atq; aſperior detentione fiebat. quid facerẽ: neſciebã. Eo magis q̃ pedes cõtractos vſq; ad ſellam tenebã: more mihi inſueto ⁊ nouo. Tãdẽ poſt longã: turbulentãq; reluctationẽ. dimitto habenas: cõmendãs me demoni. velociſſim⁹ arripit puluerulentũ iter. Joannes deambulans cum ſuis prope monaſterium me aſpiciebat: ⁊ tũ admirabat prudentiã meã: tũ caſum forte aduer-

ſuꝫ futurū timebat. Ego mi didace appropinquās flumini prope templū labenti: conatu quo valeo: cōtraho habenas. videbā me vna cū equo periclitatū ire. ex quo fluentū noua ingēti pluuia vaſtatū ex vtraqꝫ ripa aduerti. nec quicquā profeci. quid tū feci? Ambabus manibꝰ: totius corporis viribus alterā ex habenis in ſiniſtrā retraxi. quo impetu facto ſubſtitit equus ⁊ fluuiuꝫ ſedatim traieci: ſalutauiqꝫ ioannē: referēs honeſtā mortē mihi ſe tali equo paraſſe. multaqꝫ gaudia cōcepimus. pluraqꝫ de te verba fecimꝰ. ⁊ facio quoqꝫ nunc cum ceteris quotidie. Vale.

¶ Cataldus ferdinando coutino ep̄o lamecenſi. S.

Neſcio quid ſiniſtri de valitudine tua aures noſtras nup̄ perpulerat. qđ tamē nō omnino falſum a fratre tuo cognoui: expectatiſſime preſul. qđ totū: quātūcunqꝫ eſt: deus auertat. Verū cuperē ſcire abſte q̇d nā maius rome te detinet: patrie charitate? totiuſqꝫ regni incredibili vidēdi tui deſiderio? Omitto regiā in te voluntatē: fratrū: ⁊ tot tantorūqꝫ ꝓpinquorum: mirabilē quandā pietatē. An forte extra patriā degēs plus patrie: q̄ in patria proderis? Multa dicerē: ſi honeſte ac ſaluis rebꝰ liceret. Cū veneris dijs p̄mittētibus: oſtendā longe meliꝰ patrie: boniſqꝫ viris futurū: te apđ tuos tranq̃lle: beateqꝫ viuere: q̄ iſtic ꝓpter tāte vrbis nomē moleſte: p̄iculoſeqꝫ agere. An ignoras: romā bonorū virorū ſepulchrū eſſe? q̄ nō niſi in ſummo rerū cōſtitutos arripit? ⁊ vbi iā nos quietē credimꝰ cōſecutos: multo pluribꝰ: maioribuſqꝫ iuoluimur laboribꝰ. Quare ⁊ meo ⁊ tuorū oīm nomine oro te citius deſiderio in patriā redeas. vt multa collapſa reficias: p̄dita recuperes: futuris ꝓſpicias: noua iſtituas. Multa de te apud hūc regulū: dn̄m meū georgiū verba facio. Valde virtutibꝰ tuis afficitur. gauderet adeſſes: vt vna volatiles lepores ebure inſequeremur. hec ſcripſi: vt taciturnitatē tuā excitarē: ⁊ vt ſcires me a podogra: de qua ex beneuento ad te ſcripſerā: liberatum. Vale.

¶ Cataldus ſiculus lucio ſiculo. S.

Secunde littere tue fecerunt: ne priores mitterē: q̄ huiuſmodi erāt. Scripſiſti ad me ſpōte: ⁊ ipſe ꝓuocatꝰ tacui. Tu laude: ego vero reprehēſione dignꝰ. Tu humanior: diligētior: ⁊ mei amātior: ego incultior ſegnior ac ſilueſtrior iudicandꝰ ſuꝫ. Qua re ignoſce. Spero tamē poſthac me tāte erga te inurbanitati lr̄arū crebritudine ſatiſfacturū. Vale. Cōſiliū de te meum quod tantopere efflagitas: ⁊ ſi nō verum: fidele tamen ⁊ amicum accipe. Si diuitias cupis: ditiſſimam venetiarum vrbem petito: ibiqꝫ emorere. Si ad laudem: famā: breuiſſimumqꝫ fumū (quod poetis peculiare eſt) anhelas: reges tuos ſequere: aut ſaltē eorū curiā. idqꝫ aliquo modo vocatus: nō tua ſponte facias. Si vtrūqꝫ (vt decet philoſophū) negligis: i patriā reuerte. Preterea p̄uenit neſcio quid ad aures meas: de inimicicijs

tibi cū antonio nebꝛixenſi initis.parce mihi:tibi cōſulto:nō bene cōſulitur:
nō ſolū grāde erratū eſt:illū nō amicū:vero multo maius inimicū retinere.
hominē nunꝙ:ſcripta tantūmodo vidi. Iudico pꝛudentē ⁊(ſi quid in me
iudicij eſt)eruditū. Euaſiſti furioſos cōpatriotas:⁊ vis extra patriā ſolꝰ⁊
peregrinus ſicarios in te parare.qđ p̄ter ingenium tuū eſſe arbitrabar.niſi
foꝛte hiſpania alterū te ab illo:quē noꝛā: ex diuturna cōſuetudīe reddiderit
Si litteras pꝛofiteris:litteratoꝛū veſtigia ſequere:ſi vero armiger es: ꝺpo
ne togam:⁊ loꝛicā :clypeū:galeāqꝫ indue.gladiuꝫ cū pugione ad latus ap
tatis.adde ſi vis:dextre lanceā.⁊ ad cōfligētiū caſtra perge.ibiqꝫ te hecto-
ra ⁊ achillem geras. Si vtrūqꝫ ſapientiā ⁊ militiā tibi vēdicas: neuter es.
Fac queſo fac:quos nō habes:quo vis modo cōcilies:ſi quos a te alienaſti
recōcilies amicos. Nihil fedius viro togato ꝙ inter contentiones:rixas:⁊
enſes verſari.hec eſt quo ad te animi mei ſentētia. De me robuſtiſſimo bo
ue illud habeto. Iugū:qđ mane:nemine cogēte:ſubiui:ratione aſtringēte
neceſſe eſt ad noctē vſqꝫ patientiſſime ꝑferā: vt paululū:relaxāte dn̄o: con-
quieſcā.⁊ ne inutilis:eiecto onere:pro coꝛij p̄cio impijſſime excoꝛier. Foꝛtu
na in dies maioꝛa:amplioꝛaqꝫ ſereniſſima frōte nobis ſpondet.q̄ qꝛ vitrea
eſt:⁊ cū maxime ſplēdet:tū maxime plerūqꝫ frangit̃: a me nihili penditur.
Et quantū arduū:ſilicoſumqꝫ helyconē egroti:egriqꝫ aſcenderimꝰ. mino
res rectius iudicabūt:ꝙ noſtrates. Uis vt in patriā redeā? quo nā animo
illā oīm(cū venia loquoꝛ)p̄ncipum phenicē relinquere auſim? ioannē regē
qui oꝛientē occidēti in totius chꝛiſtianitatis cōmodū coniūxit? qua item ꝓ-
dita audatia georgiū illius vnicū filiū deſerā? hic viuā:hic moꝛiar: imo(vt
totū pꝛomā)malo hic emoꝛi ꝙ alibi magnificentiſſime viuere. Qđ ſcribis:
philoſophos:nō mercatoꝛes nos huc veniſſe:deus ſcit.foꝛte philoſophi ve
nimus:vt mercatoꝛes rediremꝰ. Nō eniꝫ debemꝰ noſtra tempoꝛa cū ſupe-
rioꝛū noſtroꝛū tēpoꝛibꝰ.vbiqꝫ metiri:ſed illoꝛū moꝛes ⁊ vitas ad noſtra re
ferre tēpoꝛa.⁊ in q̇buſdā illos imitari:in q̇buſdā arguere:⁊ penitꝰ cōtemne
re.quanquā nihil in veterū philoſophoꝛuꝫ vita a chꝛiſtiana religione alie-
nū cōperiamꝰ. Apud illos vir ꝓbus:q̇ ſe pauperioꝛē ꝓfitebat̃:ditioꝛ ac ſa-
pientioꝛ iuxta euangelicā doctrinā p̄dicabat̃. Noſtra vero tēpeſtate ſecus
Si oībus nature dotibꝰ cumulatus:nec nō ſalomonioꝛ incedas:ſi pauper
ſis:ridiculū:viliſſimūqꝫ caput crudeliter eijcieris. Redēptoꝛ eniꝫ noſter ſi p̄
cipiebat vēdi oīa:dariqꝫ paupibꝰ:nō erat mirandū:q̇ppe q̇ potens erat la
pides in panes:aquā in vinū vertere. Et quicūqꝫ illū ſequeret̃:nō timebat
fame:frigoꝛe ve aut calamitate aliqua perire Nūc aūt ſi facultas deſit:quo
nā pacto illiꝰ p̄cepta adiplebimꝰ? ne vnū quidē ex ſeptē miſericoꝛdie opibꝰ
ꝑficiemꝰ. Nec p̄ceptū illđ oībꝰ eque cōuenit. Nā ſi habēs filios ⁊ vxoꝛē:oīa
que habet:vendat: detqꝫ pauperibus:neſcio ſi legē adimpleat: vel potius

ſubuertat. huic itaq; hereo ſententie. Debere nos honeſto: iuſtoq; labore
querere diuitias etiã mõtes aureos (ſi fieri poſſet) cõſtruere. nunq̃ tamen
rem diuinã: nec q̃ ad rem diuinã ſpectãt: ꝑtermittẽdo ꝓ ſua quiſq; cõdi
tione. Queſitis nõ male: ſed bene in dei ſeruitiũ vti. Ac tale ſit ante queſita
bona ꝓpoſitũ: ⁊ poſt q̃ſita talis ſit diuitiarũ vſus. Pro deo liberaliſſimi: q̃n
etiã ꝓdigi: pro diabolo auariſſimi: ⁊ omnino tenaciſſimi ſim⁹. Nõ autẽ cõ
tra. Pro deo auariſſimi: ꝓ diabolo ꝓdigiſſimi. Si nos eos nos ipſi in vi-
ta gererem⁹: quanq̃ oĩa bona nõ vẽderem⁹ paupib⁹ diſtribuẽda: redẽpto
ris tamẽ ꝑceptũ: q̃ mũdũ ſeq̃mur: nequaq̃ trãſgrederemur. Sz ad ſiculoſ
reuertamur. Quid dicã? In eã nos ſiculi pleriſq; hiſpani s venim⁹ opinio
nẽ: vt dictũ hieronymo tributũ (qđ adhuc nuſq̃ memini me legiſſe) ſepe ex
probrent. Oẽs inſulani mali: ſiculi autẽ peſſimi. Eſto dixerit. Ab illa hiero
nymi ad hãc vſq; etatem: multa excurrerũt ſecl'a: ⁊ ob id varias hoĩm mu
tatiões extitiſſe. Nõ ne idẽ ſolũ vno anno ſalutiferas herbas: altero ĩutiles
ſpinas interdũ ꝓducit? Si liceret de patrie laudib⁹ ⁊ de ſingulis in oĩ virtu
tũ genere ꝑſtantib⁹ honeſte referre: nõ vane poſſem dicere. Mille facũdiſ-
ſimi oratores ab inſule ꝑmordijs ad hodiernũ vſq; diẽ ſiculorũ geſta: arteſ
ſciẽtias: ſctitateſ: ꝑ mille annos ſine intermiſſione notãtes: nõ adhuc abſol
uerẽt. ijs q̃ tã temere: tãq; ĩpudẽter cõtra ſiculos mẽtiũt: oculos q̃dẽ corpo
ris dedit excelſus de⁹: q̃bus prauos: maloſq; (ſi qui ſunt) ſiculos videant.
At oculos mẽtis: q̃bus eminẽtiſſimos: ⁊ cõſumatos ſicl'os diſcernãt: pror
ſus (vt indignis) abſtulit. Nõ aduertũt obtuſi: rudes: ceciq; ex agris fruti-
coſis: ſpinoſis: ⁊ aſperis maximos ꝓuent⁹ ſolere euenire. quotiẽs diligenti
cultura runcant: abradunt: arant: ⁊ poliunt. Equos quoq; eos ꝑcipue vi
ribus: curſu: ſaltuq; excellere videmus: quos ferociores: ꝑuerſioreſq; in do
mãdo antea cognouim⁹. euulſis enĩ eiectiſq; nature vitijs: ipſe reluceſcunt
virtutes. Et forte ſi q̃s eſt: qui mihi ĩbecilli cordis: ĩbecilleq; peritię veriſſi-
ma dicẽti fidẽ nõ habeat (in ijs pauciſſimis: q̃ de cõpatriotis attigi) nõ du-
os tres ve aut q̃ttuor teſtes incredulo (q̃bus ad ſctiſſimas furcas iuridice
ꝑducat) ſed vniuerſos fere vtriuſq; lingue autores ad teſtimonia dicenda
exhibeo. Sz de iſtis hec hacten⁹. Martin⁹ mendes erit mihi poſt hac cau
ſa tua cariſſimus: nec vnq̃ vllis in rebus iuueni deero. Vale.

¶ Cataldus ſiculus ſiculo. S.

TU ſicule quotidie fere ad me ſcribis: ego ſiculus raro: vel nunq̃ re
ſcribo. Tu laude magna: ego maxima vituperatiõe dign⁹. Qua
propter ſeuiſſim⁹ magiſter me vehemẽter increpuit. quinetiã minis: verbe
ribus quoq; promiſſis ab hac ĩmanitate ceſſare cõpulit. Igitur me tui imi
tatorẽ poſt hac experieris. De ceteris p er religioſum virũ: ludouicũ noſtrũ
quauis epiſtola cumulatius: fies certior. Vale.

¶ Cataldus marie frere illuſtriſſime marchie. S.

SI aliqua magna portugalie dña: vel regina ipſa lianora: qua ni-
hil tēporibꝰ noſtris ſapientiꝰ inuentū eſt: eo mecū pacto ſe geſſiſſet
quo tu idibus nouēbris mittēdo tres ad me nūcios te geſſiſti: in
admiratione minime potuiſſem adduci. At quādo te ipſam cōſidero: quā
ex ſibyllis vnā: vel ex nouis ſororibꝰ primā reputo: verbula illa emiſiſſe: pe-
ne e mea coactus ſum exire poteſtate. Ubi prudētia? vbi ſupra omnē viri-
lem ſexū ſapiētia? Amor in filiū (arbitror) ardētiſſimꝰ oē tibi ingenij acumē
turbauit. Retulit tuo nomine ſimon valaſſus comitis filij tui quondā ꝑce
ptor: te maxima fuiſſe affectā moleſtia: ꝙ oēs vna voce etiā inclytꝰ dux re-
gis nepos ad ſidera vſqꝫ laudaſſent lectionē illā: totūqꝫ actuꝫ a filio tuo in
ſtudijs corā ſacro collegio cōfectū: ⁊ ꝙ ego nō abierim vt ceteri cōtentꝰ: te
valde mirari: inde filiū adeo triſtatū: vt a multis lachrymis ſe nequeat tem
perare. propterea equū eſſe me iſtuc ad vos debere cōſolādi cauſa venire.
ne filiꝰ tanto animi dolore cōcepto egrotet. Et q̄q̄ ipſe ſimon nūcius vir
magne apud me autoritatis dixerit: adhuc tamen verba ea ab ore tuo ma
naſſe minime crediderī. Verū die ſereniſſimo nubila aliquādo ſe ſoli oppo
ſuit: quo lumē īpediret. Times falſo ne filiꝰ ob virtutes capeſſendas egro-
tet. Quid? ſi ego ob moleſtias iuſtiſſime ſumptas vere egrotē? pereāqꝫ? ni
hil aut parū tua tuorūqꝫ intereſſe cenſes? qꝛ comes nō ſim? nec marchiona
tus ſucceſſionē ſperem? vel qꝛ centū millia nō poſſideā? Coruis miluiſqꝫ
vbi primū linguā ꝑdidero: quoniā ꝓdeſſe nō potero: laniandū in ſterq̇liniū
crudeliter proijciar. Ex imbecilli cōſilio meo illud potiꝰ mandaſſes. Catal
de oēs in filij mei quas nuꝑ adeptus eſt laudes: cōſentiūt: ſolū te audio diſ
ſentire: peto ſi q̇d ab eo erratū eſt: corripe. Ipſe quācūqꝫ ſtatueris: paratꝰ
eſt ſubire correptionē. Totā iram: moleſtiā: meſticiā: in trāq̇llitatē: gaudiū
leticiā vertiſſem. At vero ꝑdicta ꝓferre nō eſt minuere delictū: ſed acerba-
re. Appello ſimpliciſſimū erratū ī tā erudito: ſapiēte: cautoqꝫ puero delictū
quē nō puerū: ſed virū iā maturū multo fuiſſet cōuenētiꝰ dicere. Errat ru-
dis: indoctꝰ dignꝰ eſt venia. Errat callidꝰ: doctꝰ nō eſt venia: ſed rephēſiōe
digniſſimꝰ. Nec mireris ſolito acrius me iratū fremere. Siquidē oēs bone
filij actiones: etiā fere bone ſuauiſſimi ſunt parētibꝰ cibi: ꝑceptori autē ſeue
ro nō niſi optima diſcipulorū facta ſaporē: plenāqꝫ ſuauitatē afferūt. Hec
volui ad te ſcribere vt tu q̄ domū: vrbem: regnū deniqꝫ totū tua deuotiōe:
ſanctitateqꝫ ſubſtētas: intelligeres irā meā iuſte: tuā autē ⁊ filij moleſtiam
immerito fuiſſe ſuſceptam. Vale.

¶ Alphōſus ꝑnceps portugalie innocētio pape octauo. S.

ET ſi minime veremur beatiſſime pater: pro tua ſolita: imenſaqꝫ be
nignitate īpetrari poſſe ea. q̄ ſanctitati tue rex dñs ⁊ pater meꝰ ſup

plicat:tamē nō alienū a nobis viſum eſt idē quoq3 ſuppliciter expoſcere:vt
gubernationes:adminiſtrationeſq3 magiſtratuū ſancti iacobi ꝛ auiſij ſan
ctitas tua in nos trāſferat:eo pacto:quo rex dñs ꝛ pater meꝰ poſſidet. Quā
uis aūt matrimonio.minoriq3 etate ipediamur:benigne tamē nobiſcū tua
ſctitas diſpēſare dignet̄.qd quidē maximo ꝛ imortali muneri aſcribemus
hec petimꝰ:nō ꝙ in illis vllā difficultatē dubitemꝰ:ſi nos ſiml' nō ſcribamꝰ
ſed tātūmodo vt aliquādo S.T.bñficijs (ꝑter meā in illā nō minꝰ volūta
riā:ꝙ debitā pietatē) debere:obligari:deuinciriq3 iam incipiamꝰ. Uale.

¶ Cataldus emanueli duci begienſi. S.

GEorgiꝰ meneſius vir nō minori ꝓbitate:igenio:ac doctrina ꝑditꝰ
ꝙ ſanguie ꝛ generoſitate clarꝰ effecit:vt mlta q̄ i ioānis r̄gis:liano
re regine:alphōſi quōdā filij:laudes ſcripſerā:ꝑdita fere iā recuparent̄ Nā
q3 ea tū tēporū:locorūq3 vitio:tū mei ipſius egrotationibꝰ ipedientibꝰ non
poeticā rubiginē cōtraxerāt. Solus vir ille ſua ſponte nō ſine maxima dili
gētia cōquiſiuit.quorum pars humoribꝰ:frigoribuſq3 cōſumpta (vtpote
humi repoſita ꝛ neglecta) pars iperitorū mala tractatōe deprauata fuerat
Nūc aūt cū ꝑ georgiū:ſi nō oi:ſaltē magna ex parte in lucē integra redeāt:
multo magis illi ꝙ mihi regē ipſum debere exiſtimo.tantaq3 operū autori
futura eſt leticia:q̄nta parēti filio mortuo diuina ope ad vitā reuocato. Tā
dem interlegēdū ex multis paucula hec elegi.q̄ ad te lr̄arū amātiſſimū trāſ
mitterē:nō vt rem magnā.ſed ſolū vt intelligeres me inter inumeras animi
corporiſq3 vexatōes (qbꝰ tpe illo diuellebar) nunq̄ me a tuarū laudū cōpo
ſitiōe ceſſaſſe:q̄s ſpo grādiori:ápliori q3 ſtilo lōge diffuſiꝰ executurū. Uale.

¶ Cataldus ioanni norogne. S.

ET ſi quotidie ad te ſcriberē:nunq̄ tamē animi mei deſideriū exple
re poſſem. Sed ſpero fore aliquādo:vt queādmodū mēte abſens
te itueor:ita ꝑſens iocundiſſima cōſuetudine tua frui poſſim. Incitat etia3
me nō nihil:imo maxime ratio cōpellēdi te ad latinitatis exercitationē. Nā
ſi oibus litteris meis (vt cepiſti) reſpōdebis:illud ꝓfecto cōſequeris:vt pau
cis poſt diebꝰ in dicēdo efficiaris ceteris eloquētior. Et tuis ꝛ mihi ꝑcipue
ſingularē afferas voluptatē. Quā ob rem nō tātū rogo te:ſed cōſtringo:vt
poſt hac ſingulis litteris meis ꝑ ſingulas ep̄las reſpōdeas.aut ſaltē binis q̄
buſq3 meis ſingl'as reddas.qd ſi nō tui exercēdi cauſa efficer̄ volueris:mei
cōſolādi gratia facito. Si deꝰ ſeruet mihi animā.nihil mihi gratius aut ſu
auius cōtingere (hoc ꝑſertim tpe) poterit:ꝙ te ꝑ lepidiſſimas lr̄as cōtēpla
ri. Ad didacū ſouſam nō ſcribo:ſum eni illi ſubiratꝰ. Ex quo totiēs ad eu3
ſcripſi:ꝛ ipſe tacuit ſemp. Donec ad me totidē nō mittat paginas:quot ha
buit a me:nunq̄ litteris eū viſitabo. At dices mihi tot rebus occupatꝰ:nul
lū illi ſcribēdi ſupereſt tēpus.quaſi ego neſciā:q̄ ſint iſte tāte occupationes.

Eſto ita foret. Nūq̄d nefas eſſet: ſi ex viginti q̄tuor horis pauxillulū rapet:
ꝛ ad cataldū: quē tātope amare ſe iactat: ſcriberet? Ego aūt recte valeo: q̄
vt ꝓſperis quondā rebus nunquā vltra modū elat⁹ ſum: ita nec aduerſis ī
p̄ſentiarū opp̄mor. Poſſem iā vere illud clamare Expectās expectaui dn̄ȝ
ꝛ auertit ſe mihi: ꝛ induxit me ī lacū miſerie: ꝛ in lutū fecis. Verū ignoro vtra
gratia prius a tā tetro ꝛ cenoſo carcere me relaxabit. Certe interdū mecuȝ
nō ſolū rideo: ſȝ cachinnor: ꝛ cachinnādo omnē ante actā vitā ī clariſſimis
italie vrbib⁹ aīo euoluo: ꝛ letor ꝛ gaudeo in tā bonā ꝛ tā felicē cōditionē de
ueniſſe. Fac obſecro: vt oīa mea ſint mecum cōſumata: nunq̄: ſicut coꝛne⁹
ſcribas: nec reſcribas. Vale.

¶ Didacus almeide ordinis hieroſolymitanorū cōmenda
tarius beatiſſimo patri: innocentio: pape octauo. S.

Et ſi nunq̄ virū aliquē decuit: ore ꝓprio ſeipſum cōmēdare: beatiſ
ſime pater: ꝛ quāto q̄s generoſior ꝛ p̄ſtātior eſt: tāto modeſtior: tē
peratiorq̄ȝ eſſe debet: in geſtis: virtutibuſq̄ȝ ſuis cōmemorādis: im
mo ī cognite poti⁹ dimittēde ſunt virtutes: q̄ ab earū autorib⁹ referāt. Ta
men vbi laceſſit⁹ eſt: ꝛ iīuria affect⁹: ſi q̄ laudabiliter ſtrenueq̄ȝ geſſerit: ipſe
met ꝓpalauerit: non vituperandū illū: nec arguendū: ſed laudandū ꝛ ma
gnificiendū arbitramur. Propterea ſi hoc tp̄e aliq̄ eorū q̄ ꝓ fide chriſtiana
ꝛ p̄ hoc ꝓ ſummis pōtificib⁹ illi⁹ rectorib⁹ ꝛ defenſorib⁹ geſſerim ad B. T.
ſcripſero: peto ſupplex veniā. Et nō arrogantē me: ſupbūq̄ȝ beatitudo tua
iudicet: ſed coactū: inuitūq̄ȝ ꝛ ius meū defendentē credat ꝓculdubio ad ea
deſcēdiſſe. Quib⁹ auditis ſpero: cōfidoq̄ȝ B. T. nō ſolū ab alijs mihi cōceſ
ſa: nō derogabit. ſed lōge maiora bn̄ficia p̄ſtabit. Nā (vt omittā cetera) cū
ſixtus quōdā papa habitū ſancti ioānis mihi induiſſet: ſua optima virtute
cōceſſit: vt in eccleſijs parochialib⁹ ſcti petri: ad ſexcentorū ducatorū ſum
mā: ꝓuentū poſſem cōſequi. Verū quinquēnio fere ab hinc S. T. ſuis lr̄is
reuocauit: cōmēdatarios ſcti iacobi eccleſias ī ſctō petro habere poſſe: nec
quenq̄ ex ſctō ioanne habere voluit. quāuis in ꝓfeſſione hac: null⁹ p̄ter me
foret: tali priuilegio munitus. Et certe credim⁹. S. T. ꝓ religioſo ꝛ ꝓfeſſo
minime ītellexiſſe. Eo magis cū a pueritia ꝓ fide catholica ſanguinē ipſuȝ
ſepiſſime ſparſerim. in qua re ꝛ deū ꝛ mundū teſtes adduco. Et vt hinc in
cipiā annorū vix q̄ndecim puer alphonſi quondā regis aſſeſſori⁹ in aphri
cā traieci vna cū illo: ꝛ in vrbis ſeptēſis agro cōmiſſo p̄lio: habitaq̄ȝ victoria
cōtra mauros nō nihil egregij ꝓ etate illa puerili gerēs: nō ſine maximo pe
riculo euaſi. Deinde ad q̄ttuor annos rege noſtro in patria cōmorāte: p̄lio
qd̄ aduerſus regē phecie ꝓceres portugalie cōmiſerūt: interfui. ꝛ vires iu
ueniles cū mediocri laude expertus ſuȝ. Poſtea vix trāſacto quinquēnio ex
pugnatiōi arcille ꝛ tinges (quorū alterū p̄clarū oppidū; altera vrbs in mau

ritania celebris) interfui. ⁊ pene p̄fui:nō infimā laudē adeptus. Deinde de
cēnio exacto cū clariſſima inſula rhodus:in lycie regione cōſtituta:ab ima
niſſimis teucris eſſet obſeſſa:quāuis nl̃los (vt ceteri) a religiōe haberē red
ditꝰ:ſpōte tñ ac ſūptibꝰ meis vt deo:ſanctoqꝫ pr̃i ſeruirē:nauigiū quoddā
armaui: ⁊ centū viginti hominibꝰ: electis quidē ꝙ optime inſtruxi. Jn iti
nere a mōte nigro pyrata ienuēſi eccleſie ⁊ multoꝝ nauigātiū vaſtatore cū
duabꝰ triremibꝰ in freto infero ꝓpe ilbā inſulā inſidijs circūuentꝰ: diuino
auxilio adiuuāte capta vna ex triremibꝰ:altera remis effugiēte:in ciuitatē
veterē me recepi:magna parte meoꝝ ex crudeliſſimo certamīe vulnerata:
me vero lācea vultū ꝓfundiſſime pforato. Ex quo loco p̄dictꝰ pōtifex a ſuiſ
de hac re certior factus:lr̃as ſtatiꝫ ad me miſit.tū mihi cōgratulādo: vt ad
huiuſmodi facinora exhortādo. Ego autē triremē cū gēte dono p lr̃as ob
tuli. Acceptauitqꝫ libēti aio:ac reſcripſit: vt ad. S.ſuā in vrbē omnino cō
cederē A quo tāta hoſpitalitate:tāta vrbanitate:tātaqꝫ liberalitate exceptꝰ
ſuꝫ: quāta ſi dicerē pius pater optimū filiū excipit:nō mētirer. multa ⁊ que
cūqꝫ cuperē:offerēdo. Jdqꝫ in cardinaliū p̄ſentia effecit:iter quos ⁊ ſctitaſ
tua tūc cardinalis aderat. Tandē cū rhodū ab obſidione liberā aduenirē:
ne fruſtra lōgiſſimū:piculoſiſſimūqꝫ iter feciſſe viderer: vna cū q̄buſdā na-
nibus:magiſtri rhodi iuſſu vlteriꝰ in aſiam ꝓgreſſi ſumꝰ: ⁊ aliq̄ teucroꝝ
oppidl̃a expugnauimꝰ:igni:ferroqꝫ fūditꝰ euertimꝰ, ⁊ circiter cētū teucros
armoꝝ vi:cōprehendimꝰ. Aqꝫ etiā ad paucos dies quandā onerariā na-
uē:teucris oneratā in cōſpectu rhodi iuaſimꝰ: victoriā nō indecorē reporta
uimꝰ. Jn quo cōflictu vltra plures aduerſitates:armatꝰ ī ꝓfundiſſimū ma
re decidi: ⁊ miraculo quodā dei bis emerſi:arreptuſqꝫ capillo ab homīe nō
noto:miſerabile euaſi fatū. Functꝰ igit̃ officio:cui me deſtinauerā:audita
qꝫ magni teucri morte: in patriā redire ſtatui: vt qualēcūqꝫ poſſemꝰ opem
promptiſſimo ferremꝰ aio. Jueniqꝫ oppidū a captiuitate liberatū: qđ bi
duo:aut triduo ante aduentū meū factū eſt. Et forte illuc vnꝰ ex primis ve
niſſem:niſi ſummꝰ pater cū roma trāſiui:rhodi p̄ſidiū curare me prius iuſ-
ſiſſet Jtaqꝫ ante ꝙ in patriā redijſſem:annus p̄terierat.quē totū nō in deli-
cijs:aut latrocinijs:ſed in dei ſeruitio fundēdo ſanguinē cōſumpſi. Deinde
ſeptēnio elapſo ioannis regis mei p̄cepto q̄buſdā actuarijs gerarijſqꝫ na-
uigijs:q̄ luſitani taphareas:greci ιπποφορας dicūt:in aphricā traieci:pri
mus oim eoꝝ: qui hoc in regno huiuſcemodi vſi ſint nauigijs. ⁊ bis illuc
traijciēs:tantā mauroꝝ cladem cōfeci:partim occidēdo trucidādoqꝫ:par
tim in captiuitatē redigēdo. vt quicūqꝫ:etiā chriſtianus:viderit: ad cōmiſe
rationē cōmoueret. De hinc ad trienniū ne oſſa mea rubiginē cōtraherēt:
idem rex dñs meꝰ ductorē gratioſe caſtro me p̄poſuit:qđ nup ad mauroꝝ
pniciem in aphrica cōſtruxerat. viginti q̄nqꝫ millia paſſuum a freto diſtās

flumine interlabēte. vbi tāta poenorū multitudine obſeſſus fui: vna cū mil libus ꝛ q̄ngentis generoſis: quantū a mille annis infra nemo forte viderit. nec mirū. Uenit enim ipſe rex phecie ꝛ equitibꝰ ꝛ peditibꝰ innumeris comitatus. De qua re ne moleſtiā S. T. afferā: nō ſcribo particulatim. Modo acerbiſſimā famē: modo graues egrotationes tolerādo: euaſimꝰ ieſu ꝑuio canes auidiſſimos: cōcordia inter nos firmata: vti ſapiētiſſimo regi in dei ſeruitiū ꝓbatū eſt. Poſtremo miſſus ad potentiſſimos caſtelle reges legatus: dum in obſidione bethyca occuparet̄: vbi aſprimū ꝓliū ꝑparabat̄: cū oratoris officio a ꝓlio me potuiſſem excuſare: tamē: q2 ꝓ fide catholica agebatur: nō demiſi animū arma cōſueta induere: ꝛ vt meū erat: certare. vbi ꝑmiſſione ſupna victores extitimꝰ. ac ingentē maurorū ſtragē cōfecimus. ꝛ vulnꝰ: qd ſagitta i pede acceperā: dulciſſimū fuit. Tādē vt finē faciā: plura ꝑtermittēs: ſupplex S. T. oro: vt q̄ a ſctiſſimo quōdā ſixto mihi cōceſſa ſūt S. tua cōfirmet: vereq3 ſibi pſuadeat: me ꝓ fide chriſtiana ad nutū ſctitatis tue nutū his ſilia ꝛ maiora approbāte deo facturū. Felix valeat. S. T.

❡ Cataldus illuſtriſſimo georgio regis filio. S.

Iam humor ille melancolicus abijt: deo duce nunquā amplius ad me rediturꝰ Iā oīs meſticia repente euanuit. Ego deo gratias: ꝙ nō me mēdacē cōperies: in ijs q̄ de tāto viro: tātope: ꝛ tādiu ꝑdicauerim. Ecce adeſt: nō minꝰ tuo: ꝙ regio obſequio traditus: deditꝰ: ꝛ dedicatus. Mira res ꝛ inaudita. quondā diſcipulꝰ: factꝰ eſt mihi ꝑceptor. Nullū in eo habebit inuidia locū. Adeo munitꝰ: adeo armatꝰ: adeo fultꝰ venit: oīm virtutū armis: ad oīa cuiuſcūq3 fortune tela: vt queq3 maxima ſub pedibꝰ tutiſſime cōtinere videat̄. vel ſummo pōtificatu digniſſimꝰ eſt. Nō amor: nō amicicia: nō deniq3 aliq̄ vana ſpes me fallit. Magna de eo ſemꝑ ſperaui: ſed nō tā magna ſpaui: q̄lia video: cerno: tango: ac maniſeſtiſſime experior. Quodq3 magis admiror: ꝙ tāto: ꝛ tā laborioſo itinere fatigatus tāq3 graui egrotatiōe ipeditus: intrinſice virtutis lumina facillime ꝓferat Adhuc te nō viderat: ꝑter (vt credo) ab infantia: ꝛ iā te ob ſummā exuperātiā: amabat: colebat: ꝛ obſeruabat. Tuas itaq3 oſculat̄ manus. Ac tui ipſiꝰ benignitate fretus: me hic ſecū detinet. erā enī ocyſſime reuerſurꝰ. Interim te ad aliquā luculētā orationē ꝑpara Uidebis alterū moneta riū. clemētiſſimus deus te ab omnibus aduerſis protegat. ꝛ tu quoq3 quantū potes illa euita. nec appetitui iuuenili nimium indulge. Uale.

❡ Cataldus ioanni emanueli: ꝑmo cubiculario. S.

Illuſtriſſimꝰ dux cauſa fuit: vt ad te tā cito poſt diſceſſum hinc tuū ſcriberē. Nā cum ab eo lr̄as ad reginā caſtelle ꝓ doctore franciſco patruele meo peterē: reſpōderetq3 ſe ad fratrē ꝛ ad te libentiſſime ſcripturū: oblationē tāti dn̄i nō ſum auſus renuere. Siq̄dē tātū ab amico ca

pere opoꝛtet: quantū ab illo offertur. Et cōtra: nō plus illi tribuere: ꝙ̄ cape velit. Maluiſſem aliū nouū: ꝙ̄ te veterrimū ſemꝑ mihi pacatiſſimū: pacaſſet. Acceptaui itaq; lr̄as. Si videbiť aliqđ verbū ſup re faciendū: nō mea ſed tua fiat volūtas. Cuperē alias nō hic de filio tuo verba facere. nollē enī petitiōi mee miſcere blādicias. qđ ſemꝑ vt moꝛtē exhoꝛrui. Qualis pr̄ talis fili⁹. Illud leonis guť aliqđ magni: memoꝛatuq; digniſſimū futurū ꝑmonet. Lauda frequēter: ⁊ oꝛa deū. ꝑmū facias: qꝛ dedit: ſcđʒ vt ſeruet. Uale.

Cataldus petro meneſio. S.

Etſi ratio ipa exigebat: vt diſcipul⁹ ad ꝑceptoꝛē pri⁹: ꝙ̄ ad diſcipulū ꝑceptoꝛ ſcriberet: tū vt meū erga te amoꝛē lōge tuo maioꝛē ſcireſ hec ſpōte mea ꝑperāti pēna notaui: q̄ ſi legeris aptiſſime cognoſces acumē comitis pr̄is tui: ſalua ei⁹ pace: ī ſcribēdo ad me defeciſſe. Nā qđ opoꝛtebat velociſſimo equo addere calcaria: qđ cū facim⁹ plerūq; illū dānam⁹. Aut nouit comes cataldū: aut adhuc nō nouit: ſi iā diu (vt ipſe met fateť) intus ⁊ extra exptus eſt: quare ad ipſuʒ poti⁹ cōquerēs vt veniret: ꝙ̄ ad illi⁹ detētoꝛē: vt relaxaret: ſcripſit: Iſtū iſtū laniū: crudelēq; carnificē aſperrime monere debuiſſet: ne vlteri⁹ tā impie me laniaret. Tantus eſt patris in te amoꝛ ⁊ cura: vt facile cōfundať: neſciēs qđ agat. Cōqueſt⁹ eſt de me: adducēs illud. Demoophon vētis ⁊ verba ⁊ vela dediſti. Nō ſum adeo incōſtās: vt tā paucis dieb⁹ pollicitatiōes meas paruifaciā. Do nō vnū: duos ve: ſed totā ſancterenā teſtē. quāta hacten⁹ egerim: vt ad vos celerrime redirem. Ipſum patrē amoꝛ pꝛemit patern⁹: me autē amoꝛ ⁊ ratio multo magis ſtimulat. Nec ego ex aere ⁊ vēto: vt aſpis: viuo: ſed comedo ⁊ bibo: vt ceteri homines. Nec tā magn⁹ (vt alias ſcripſi) philoſoph⁹ eſſe vellē. Aurū ⁊ argentū videre nollē: neceſſaria tātūmodo nō nollem. Ne ego ⁊ tres barbati iā pueri fame aut frigoꝛe toꝛqueremur. O rem ſempiterna laude dignam. Cataldus q̄ ꝑ tot annos poꝛtugalie regib⁹ nō in paruis: mediocrib⁹ ve: ſʒ ī magnis: arduiſq; reb⁹ hucvſq; inſeruierit: mēdicet panē. Laudeť etern⁹ ⁊ ſublimis deus: hoc fit: vt vndiq; cōſumat⁹ efficiar. Tandē tu optimoꝛuʒ optime adoleſcēs neglectis ceteris vtere cōſilio meo: vt ſis ⁊ mūdo: ⁊ deo ī pꝛimis acceptus. Accede ad regē: agaſq; illi gratias debitas: ob mun⁹ ab eo tibi cōceſſum: ac totū nihil illud foꝛe affirmes: ſi me diuti⁹ a te abeſſe patiatur: petaſq; vt iterū hūc bonū virū ꝑ lr̄as moneat: quo me ampli⁹ nō laceret: ſʒ laceratū diſſoluat demū: ſinatq; hinc abire. Interim q̄ circa ſtudiū tuū inſtitui: nō ꝑtermittas: vt cū rediero meſticiā ī gaudiū vertam⁹. Uale.

Cataldus petro meneſio. S.

Non minus gaudeo cōſiliū illud meū de cōueniēdo regē ⁊ tibi ⁊ mihi admodū pꝛofuiſſe: ꝙ̄ verba mea nō vana ⁊ irrita extitiſſe. Tanto tpe comes pater tu⁹ vna cū fratrib⁹ ⁊ amicis: qđ tu ſolus minimo verbo

cõſecutus es: efficer̃ nõ potuerũt. Ita interdũ fit: vt magne res minimarũ pſidio regant̃: ⁊ inclinate poiteq̃ʒ paruo fulcimine reparent̃: ⁊ ſuo robore cõſeruẽtur. Scripſit benigniſſim⁹ rex: ⁊ vnice pcepit hui⁹ loci pfecto: iperiũ habenti: vt infra a pſentatis lr̃is triduũ: tenaciſſimũ hũc ac ſicciſſimũ regie pecunie receptorẽ ioannẽ didaci ad ſoluendũ qđ deberet carcere: vinculiſq̃ʒ cõpelleret: etiã bonis ad licitationẽ poſitis: oĩ iuris ordine remoto diſtraherẽt. quorũ nihil actũ eſt. Nõ enĩ expectauit: vt purgaret: pilulas. Sʒ ante datas qđ olĩ duriſſimũ fuerat: molliſſimũ iã redditũ euacuauit. O me dicũ hippocrate: galieno: eſculapioq̃ʒ lõge excellẽtiorẽ. O pncipẽ oĩm pncipũ pncipẽ. hos: ⁊ quoſcũq̃ʒ morbos ita ſp curat. vt ne cicatrix q̃dẽ poſt curationẽ appareat. Cũ primũ tagi inũdatio: nõ dicã diluuiũ paululũ i alueũ redierit: aut meis viu⁹ aut ſaltẽ alienis pedib⁹ mortu⁹ vobiſcũ ero. Uale.

Cataldus felici emanuelis regis nutrici. S.

De amicicia: fideq̃ʒ mutua inter ioannẽ filiũ tuũ: emanuelis regis cubiculariũ pmũ: ⁊ me inita: ⁊ quidẽ nõ paucis: ſed exactis iã abhinc ter ⁊ quinq̃ʒ fere annis inita: nullos alios magis idoneos teſtes adduco: q̃ papyros a me p totidẽ luſtra oblitas. Taceo ſingulares ei⁹ virtutes. q̃bus in tã ſublime cõſcẽdit: tãq̃ʒ ppe deũ ſubſtitit: vt eũ nequaq̃ a ſe deus ipſe ampli⁹ dimitteret. poterat enĩ homo aliquãdo labi ⁊ cadere. Nõ paruo tpe vixit: q̃ eo modo vixit: vt ppetuo viueret: q̃ cũ in patriã remigraret: tantũ de ſe deſideriũ totĩ hiſpanie reliquerit. Perſolue igit̃ deo gratias. q̃ tecũ tã benigne diuiſerit. Eripuit vnũ p ſe tibi filiũ. Reddidit alterũ nulla in re: pter q̃ in nomĩe diſſidentẽ. Ferrand⁹ pbus videbit̃ adoleſcẽs: ⁊ tui nepotis: vnici filij comitatui nõ indecorus: Uerũ alter puer eſt puero neceſſari⁹. q̃ ſit ſaltẽ mediocriter erudit⁹: a quo tanq̃ pedagogo optimo induatur: eruatur: ⁊ lateri (ſi fieri poſſit) inſuat̃. vt qđ pater tãdiu vehemẽtiſſime deſiderauerit: nũc demũ re cõpleat̃. Qui ſempiterne ſue migrationis certiſſim⁹ vates triduo ante q̃ ad reges legat⁹ miſſus hinc diſcederet: me ad ſe in paterno olim palatio cõmorantẽ ire petijt. Rogauitq̃ʒ (non auſim multis pcib⁹ dicere: q̃ ipſe regia iperia reputabã) vt quocũq̃ʒ me cõferreʒ: ſemp mecũ filiũ adducerẽ. qđ ni diſcedẽs ita inſtituiſſet: difficile poſt modũ fuiſſet: in quo nnnc cõmorat̃ loco: illũ collocare. Quẽ pfecto virũ vt in aduerſis poti⁹ q̃ proſperis officioſe pſecut⁹ ſum ſemp: ita quoq̃ʒ modo illius diẽ functi rebus magis q̃ inhumanis agẽtis afficiar: omniq̃ʒ ſtudio curare: ſeruare: ⁊ meliores redigere contendam. Uale.

Cataldus emanueli celſiſſimo regi ſuo dño. S.

Cum poſt peragratam omneʒ fere hiſpaniã hanc optatiſſimã ſancterenã tandẽ tandẽ adueniſſem: petij ſupplex a celſitudine tua: vt hic me (queãdmodũ veterani emeriti iã dimitti ſolent) relaxares: parti: vt

ſacris lr̃is ꝑ reliquū vite: qđcūqꝫ deus ꝓrogaret: me dedere͂: parti vt ad cal
cē cepta iāpridē oꝑa ſolutꝰ ceteris curis ꝑducere ꝓperare͂. Cōceſſiſti egre
ſex menſiū: nec longiꝰ ſpaciū. Abijt hinc cōfeſtim vlyxbonā cū toto comita
tu C. T. letus erā: ⁊ leticia oēs excedebā mortales. nō qꝛ a tuo ſereniſſimo
abeſſem cōſpectu: ſed qꝛ pleniꝰ: cumulatiuſqꝫ rebus tuis intendere͂. verū le
ticia hec ad menſem adhuc nō ꝑuenit. Ecce lr̃e tue me vocāt: vt ad comitē
alcotini erudiendū vlyxbonā oĩ neglecta mora me cōferā: ratōe illa nitētes
ꝙ comes ipſe diceret me hoc illi fuiſſe pollicitū: ſi tua celſitudo ꝑcipet Cupe
rem ab eo ſcire quo tꝑe: quo loco ꝓmittēs me obligauerim: cū poſt aduētū
ex celtiberia tuū cū homie ſim collocutꝰ nunquā. Siquidē tua ſemꝑ abſqꝫ
intermiſſiōe ſecutꝰ ſum veſtigia. Si licet bonouiro ad bonū dolū interduꝫ
mentiri: ſine nota oēs boni viri interdū mētiant͂. Tāta eſt aĩ tui liberalitas
vt oīa ad rē tuā attinētia familiariū cōmodis libētiſſie poſtponas. Et nihi
lo minꝰ vt fideliſſimꝰ diligētiſſimꝰqꝫ ſeruꝰ: ſcđꝫ nō expectabo mādatū. vale

¶ Cataldus emanueli celſiſſimo regi dñō ſuo. S.

TAm fuit ſuꝑuacuū cōmēdari mihi a. C. T. bernardū ioannis cu-
biculariȷ quondā tui filiū: ꝙ ſuꝑuacuū eſt in ardētiſſimū cōcitatiſ-
ſimūqꝫ ignē modo aliquo ſufflare. Nā vt tibi in algarbiū nuꝑ ꝓficiſcēti me
moraui: nihil eſſet qđ celſitudis tue cauſa efficere nō cōtēdere͂: vel vultu hu
mi raptato ad garamātes vſqꝫ letiſſimꝰ penetrare͂. Verū dixi: īpetrata priꝰ
venia: cōmēdatiōes tuas: iuſſaqꝫ quāuis grauia nihil ad amiciciam ꝑ tot
annos mihi cū illo contractā addere ꝗcquā poſſe. Satis ſit circa rem hanc
ſꝑare me ita cumulate ſatiſfacturū: vt ſi quā iā diu de me opinionē cōcepaſ
eā mlto magis cōfirmē: ⁊ adaugeā: aut ſaltē nō diminuere laborabo. vale.

¶ Johānes portugalie rex innocētio pape octauo. S.

QVantū momēti ſit in vrbibꝰ bonas artes: atqꝫ facultates exerceri
ex vrbibꝰ: regniſqꝫ diſcernit͂: in ꝗbus exerceri nō aſſueuerūt: ꝗ ple-
rūqꝫ labi ⁊ in magnū diſcrimē: tū corporū: tū aīorū corruere lectū
eſt. Siquidē indoctorū hoīm genꝰ effrenatū: agreſteqꝫ ⁊ iiuſtū ſe hr̃e ſolet
Eruditorū vero rectū: moderatūqꝫ oībꝰ in rebꝰ ꝓpoſitis bonorū maloruꝫ
qꝫ finibꝰ viuit. Ac lōge meliꝰ corpori: aīarūqꝫ ſaluti cō ſulit: ꝙ ineruditi ipi
cōſulāt. qđ cū ita ſit nō imerito maiores nr̃i (de nr̃atibꝰ regibꝰ loꝗmur) huic
regno nr̃o egregiarū artiū ſtudia iſtituerūt. ꝗ ꝗdē cū venerādꝰ pr̃ meꝰ alphō
ſus tūc rex adaugere decreuiſſꝫ. lr̃aſ a ſūmo pōtifice īpetrauit: ꝑ ꝗs ab oībꝰ
canōicorū collegijs huiꝰ regni: certa pecunie ſūma vniuerſitati vlyxbonēſi
āno quolibet ꝑſolueret͂: ad ſtudiorū reparationē: ⁊ ſtipēdiorū augmētū: ꝗ
doctoribꝰ ꝓ lectōe publica eſſent ſinglis ānis diſtribuēda. ꝗ oīa qꝛ lōgū eēt
nimis enarrare. ipas lr̃as ad. B. T. mittimꝰ: vna cū illarū reuocatorijs: ꝗs
hi ipſi canonici īpetrauerāt. Et vt afflicto maior adderet͂ afflictio: vniuer-

ſitas hec: q̄ dictarũ lr̄arũ vigore poſſeſſionẽ adepta fuerat: citata corã. B. T. ſe p̄ſentare cogit. Nos aũt cupiẽtes huiuſmodi diſſenſionẽ ſi nõ prorſus aliqua ſaltẽ ex parte reſecare (nõ enĩ alteri mater: alteris nouerca ſum⁹) oramus: quantũ in nobis eſt. B. T. vt bono vniuerſitatis ꝓpoſito proſpiciat. ex quo admodũ tenuis eſt: ⁊ collegia amplis redundãt facultatib⁹: queãdmodũ ꝑ harũ rerũ ꝓcuratorẽ de oĩb⁹ multo diffuſius fies certior. Quicq̄d ſanctitas tua ſuper his fieri preceperit: nõ ſolũ hominibus: ſed deo ipſi gratiſſimum fore certo ſcimus. Valeat. S. T.

¶ Joannes portugalie rex: ferdinãdo neapolitano regi. S.

SI vnq̄ leticia aliqua affecti ſum⁹: nũc tamẽ illa vere marieq̃ cõmoti ſum⁹. p̄mũ q̄ de ampliſſima felicitate: valitudĩe ac ſtatu tuo intelleximus. deinde q̄ lr̄as vna cũ equis generoſo viro paulo venato ad nos dediſti. quẽ q̄dẽ i iis: q̄ maieſtatis tue nomĩe nobis retulit: libẽtiſſime audiuim⁹. Eq̄ aũt vltra ſpem nobiſ placuerũt: tũ qꝛ a tãto datore miſſi ſũt: tũ qꝛ ſtrenuitatẽ: magnanimitatẽq̃ p̄ſeferũt. De q° munere magnas tue maieſtati habem⁹ gr̄as. Preterea freti tua nos benignitate: eundẽ paulũ ꝑ aliquot dies penes nos retinebim⁹. donec nuptie ĩter alphõſuꝫ p̄mogenitũ noſtrũ: ⁊ heliſabet regũ caſtelle p̄mogenitã celebrẽt: parti vt diffuſi⁹ docearis: parti vt feſtis peractis expediri: dimittiq̃ a nobis facili⁹ poſſit. vale

¶ Joannes portugalie rex carolo gallorũ regi. S.

INter multas magnorũ p̄ncipũ virtutes: illa nõ leuiter nobis ꝓbari ſolet: vt ſuorũ: quos fidos ac ꝓbos nouerint: expertiq̃ fuerint: tũ iuuãdo: tũ remunerãdo: meminiſſe debeãt. A quo ai munere: ne in p̄ſentia abhoream⁹: nõ ab re nobis viſũ eſt petrũ almeidã iſtuc ſtudiorũ cauſa ꝓficiſcẽtẽ: tibi cõmẽdare. etiã ſi certiſ rõib⁹ abſq̃ cõmẽdatõe cõmẽdat⁹ admodũ veniſſet. p̄mũ: qꝛ ſponte ⁊ mira quadam liberalitate clariſſimũ quenq̃ excipe: cõplectiq̃ ſoleas: deinde qꝛ tãta eſt nobilitate aĩq̃ ⁊ ingenij p̄ſtãtia exornat⁹: vt maiorẽ cõmendationẽ ſe ipſo cõperiat nullã. Omittim⁹ patre ioannẽ almeidã: abranti comitẽ. q̄ ſingularibus virtutib⁹ ſuis: rebuſq̃ clariſſime geſtis ita ſe ſe vbiq̃ ſemꝑ geſſit: vt ſuperiorũ noſtrorũ beniuolentiã familiaritatẽq̃ artiſſimã iniuerit: initamq̃ ſemꝑ ad extremũ vſq̃ ſeruauerit. ne dũ nos ad ſe toto pectore excipiẽdũ allexerit. ob q̄ ignoram⁹ plus ne filio gratie lr̄e nr̄e an virt⁹ ſua ſint apd̄ maieſtatẽ tuã allature. Utcũq̃ ſit iã nõ ambigim⁹: talẽ: tantũq̃ adoleſcentẽ tibi cõmẽdatiſſimũ fore. Nos autẽ nihil rerũ noſtrarũ polliceri fas eſſe ducim⁹: cũ nõ dubitem⁹ ob noſtrã: nr̄orũq̃ antiquã neceſſitudinẽ: haud ſec⁹ fortunis nr̄is ac ſi cõmunes forẽt: te reb⁹ exigẽtib⁹ vſurũ. Quod ita iter nos ⁊ dilgẽter ſeruare ſtudem⁹: ⁊ a te ſeruari: tuã magnope rogam⁹ maieſtatẽ. Quã quidẽ mutuã neceſſitudinẽ maiorẽ i dies ſinceriorẽq̃ fieri nõ ſolũ ſpam⁹: ſꝫ cõfidim⁹ ⁊ certiſſiẽ ſcim⁹. vale

❡ Joannes portugalie rex: duci burgūdie: romanorū regi. S.

NOn tantū aſſidua nr̄orū familiarū cōmēdatōe te frequentam⁹: ꝙ cōplures habeam⁹: quos tibi cōmendem⁹: quātū ꝙ natura mitis liberaleqꝫ ingeniū tuū libere ad id nos agendū ipellit. q̇ quāto maiores: crebrioreſqꝫ cōmendatiōes a nobis ꝓficiſcunt̄: tāto alacrior: feruentiorqꝫ in ſuſcipiēdis illis in dies efficeriſ. adeo vt nō cōferre beneficiū: ſed accipere poti⁹ videaris. Certe nō cōmittem⁹ hac in re (ſi poterim⁹) nos abſte ſuperari. Sꝫ hec hacten⁹: ferdināð⁹ alboquercus: generoſus ac familiaris noſter iſtuc ad te ꝓficiſcit̄. nō dubitam⁹ eū a manſuetudine tua more ſolito benigniſſime eſſe excipiendū. Tū qꝛ vir comiter excipi dign⁹ eſt: tū qꝛ nobis inter ceteros cariſſimus Et cū hoc tp̄e nihil ſcribendū cōducat: rogamus: vt de valitudine: ⁊ de ſtatu tuo quotidie ad nos perſcribas: nihil enīꝫ ꝙ de principatu tuo bene ſentire aut grati⁹: aut voluptuoſius eſſe poterit. Vale.

❡ Joannes portugalie rex duci philippo. S.

QUe ferdināðo alboquerco generoſo viro: ac familiari noſtro cauſa noſtra cōtuliſti: nō magis illi grata: iocūdaqꝫ extitere: ꝙ ⁊ grata ⁊ magna nobis quoqꝫ viſa ſunt. Omne enī beneficiū quantūuis tenue ſiue in nos: ſiue in noſtros ꝓfectū ab iis: quos magnope diligim⁹: ⁊ gratiſſimū ⁊ oīm maximū ſemp iudicam⁹. In p̄ſentiarū autē cū idem vir iſtuc ad te ſe conferat: nō grauamur pre meritis ſuis vehementer illum tibi commendare. quo cū equos quoſdā noſtrates mittim⁹. Exiſtimātes nullis in reb⁹ ꝙ i illis hoc tēpore nos tibi gratificaturos. Offerimus p̄terea nos: ſi gratiori: grauioriqꝫ negocio vſui tibi eſſe poterimus: ſi p litteras monebis: vel aliter ſignificabis: efficiemus deo duce te voti compotem. Vale.

❡ Joannes portugalie rex potenti p̄ncipi: duci britannie. S.

FUiſſet nobis gratius nō de q̄rimoniis: ſed de aliqua re vtriqꝫ noſtrū iocūda te certiorē facere quanq̄ nō tāti id nos facim⁹: vt querimonias appellem⁹. Cū ab eo negocio cōſenſus: volūtaſqꝫ tua longe (vt credim⁹) abfuerit. exercem⁹ tamē qð debem⁹ vt ⁊ noſtras: ⁊ nr̄orū oīm res bn̄ tueamur. Lucas cuiuſdā nauis magiſter: oppidi croſoique in tua ꝓuincia incola: neſcim⁹ quo ipetu: quo furore percitus. cōtra ius gētiū: cōtra federis ⁊ amicicie noſtre iura publico itinere nr̄os ſubditos inſecut⁹: inuaſit. ⁊ bonis oīb⁹ ſpoliauit. q̇ vltra fere tria francorū millia valebāt Noſtri aūt erāt magiſter gilli⁹: rodoricus: ⁊ mercatores alii. q̇ vna cū mercib⁹ ⁊ bonis quodā nauigio (qð carauelā vulgo appellāt) vecti: ex rocella in patriā redibāt. Quā ob rem amice: benigneqꝫ te rogam⁹: vt q̇ nō iure arrepta ſūt iure reſtitui mādes. qð nō aliter te facturū cōfidim⁹. p̄mū qꝛ iuſticie qð ſuū eſt: reddes. ⁊ rē nobis ꝙ gratiſſimā facies. Deinde qꝛ nō niſi vt magnanimū inclytūqꝫ p̄ncipē decet; te oīb⁹ in reb⁹ ſp geſſiſſe certo ſcimus. vale

¶ Joannes portugalie rex burgo magiſtro ꝛ ſcabinis: ac conſilio croſoique. S.

QUod ad illuſtrē p̄ncipē veſtrū ſcripſimꝰ: ad vos quoqꝫ ſcribere nō grauamur. nō ꝙ ea q̄ iure petiuimꝰ a prudēti p̄ncipe: fieri ꝑ illū diffidamꝰ. ſꝫ vt cognoſcatis nos i amicos nr̄os ꝛ cōſtātis ꝛ beniuoli eſſe ai. Arbitramur iā vos nō ignorare: quo pacto ſupiorībꝰ diebꝰ. lucas: nauis magiſter: oppidanꝰ veſter cōtra ius ꝛ equū velut publicꝰ pyrata gentē noſtrā dep̄datus eſt. Nā dū magiſter gilliꝰ rodoricꝰ: ꝛ mercatores quidā ex rocella in patriā reuerterēt: q̄ nauigio (qđ vulgo carauelā vocāt) vehebant: capti ab eo ꝛ mercibꝰ ſuis ſpoliati ſunt. q̄ bona ꝓpe tria francorū millia aſcēdebāt. Qđ quidē facinꝰ nō minꝰ vobis: ꝙ nobis moleſtum eſſe debet. Et mali prauiqꝫ hoies caſtigari: puniriqꝫ meritis ſupplicijs debēt. vt nocētiū pena multi tū boni: tū inocētes efficiant. Sed nos minime dubitamꝰ vos id facturos. qđ fedus: qđ amicicia noſtra: qđ demuꝫ ratio ipſa expoſtulat. Ad qđ ꝛ hortamur vos plurimū: ꝛ vt agatis vehemēter oramus. Valete.

¶ Cataldus ferdinādo cotino. S.

LIbuit mihi nūc ferdināde mi carminibꝰ exordiri: q̄ in patria biennio iā amiſſa: videor mihi in p̄ſentia reuocaſſe: dū tāto regi muſis politioribuſqꝫ artibꝰ inſeruio. Quid eni illic iocūdi cōdere potuiſſem? verſans inter bartholū: baldū beluiſum: tigrinū: fuçariā: raineriū: malumbrā: ac raphaeles? nullā p̄ſertim benedicēdi nactꝰ occaſionē? Si deꝰ ſeruet mihi animā: a ceneſo calle ad cādidiſſimū iter traductꝰ ſuꝫ. plura ad te ſcripturus eſſeꝫ: niſi lr̄e: q̄s ad patruelē meū ꝑ te trāſferēdas mitto: paterent: quas volo legas: lectaſqꝫ ac clauſas tutius ꝙ poteris mittes. ibi eni de rebꝰ meis nō nihil de tuis narro. Magna eſt hic de te hoim opinio: magna regi ipſi expectatio: q̄s ſpero: confidoqꝫ lōge te ſupaturū. Interim modo: quo cepiſti: perge: ꝛ ita tēperate perge: vt applices quo ꝓgiſ. Hec ſcribo qr memini me adeo vehemētē: inclinatūqꝫ ad ſtudia te vidiſſe: vt in graues egrotationes incideris. Rex quantū ex eiꝰ verbis: aliorūqꝫ quotidianis ſermonibus colligo: tibi admodū afficit. Ego aūt q̄ntū tuo bono letor: gaudeo: glorior qꝫ deū teſtor. Buccinator ſuꝫ reſonās tuarū laudū: quocūqꝫ terrarū me cōfero: ita eni ꝓ amicis: imo ꝓ virtute ipſa: ꝛ volo ꝛ debeo facere. habes hic p̄terea ioannē villā q̄ adeo iudicio meo te obſeruat: tātaqꝫ charitate: pietateqꝫ te ꝓſequit: vt in amore erga te pene me ſupet. Si millies me quotidie cōueniret: totiēs de te mētionē facit. Si te genuiſſet nō tā đ te: rebuſqꝫ tuis ſollicitꝰ foret. arbitror nō multū me decipi. tamē meliꝰ tu tādiu ꝙ ip̄e paucis diebꝰ noſti. Idē ioannes: ex quo huc veni: nūꝙ nec verbo: nec ope me deſeruit. Debeo itaqꝫ illi multū: multo tamē magis tibi. Cuiꝰ cauſa tātope me frequentat. fac queſo longas ꝛ plenas paginas ad me reſcribas. Vale.

¶ Cataldus rodorico philoſopho: ac regio medico. S.

Quanꝗ epiſtole ea de cauſa potiſſimū cōperte ſunt: vt certiores faciamꝰ abſentes: q; tamē tui vidēdi vix facultatē habere poſſū: nō alienū ab arte eſſe duco: ſi tanꝗ ad te abſentē has mittā litterulas vt intelligas me equo aīo ſex mēſes integros montē coluiſſe. Nūc vero tū hyemis aſpitate oppſſus: tū ſtudēdi mira icōmoditate affectꝰ: vel inuitꝰ cogor vrbē petere. Fortaſſe prudētiſſimꝰ rex putat me ea frui amēitate: cōmoditateq; cōficiēdorū operū: ꝗ pcipue oratores: poeteq; frui ſolēt. quorū ingeniū vt noua: altaq; adinueniāt: nō niſi letū: tranqllūq; ac quietū eſſe debet Sed cuiꝰ ſit huiꝰ rei culpa: taceo: malo enī leniter ferre: ꝗ de quoꝗ conqri. Hec ſcripſi: nō vt vicē meā qrerer: aut quorūdā inſolentiā arguerē. ſed vt tibi amiciſſimo rē meā eo pacto ſe hr̄e explicarē: vtq; ſcires me nō de miſeria ſed de tēpore male pdito (quo nihil carius) tātopere ſollicitū eſſe. Uale.

¶ Cataldus didaco ſouſe. S.

Animaduerto didace mi hac tēpeſtate tantā eſſe ꝗbuſdā rerū ignorantiā: nō dicā amentiā: vel iniqtatē: vt ſummū ingeniū: diuinū pene eloquiū: prudentiā ſingularē: moreſq; ſctiſſimos: aut nō cognoſcāt: aut certe cognita fingāt incognita. Uel ſaltē ſi minꝰ voto tentādo depmere nequeāt: de tātis laudibꝰ: ꝯtutibꝰq; imēſis liuidiſſime penitꝰ cōticeſcāt. Q ō genꝰ hoīm ipſis ruſticis: flagicioſiſq; hoībꝰ odio eſſe debet: nedū tibi ꝓbo honeſto: ac generoſo viro tanꝗ inſulſū: iprobū atq; inſolēs iprobari: quā ꝗ oīs penas: oīſq; tū corporis: tū aī cruciatꝰ nulliꝰ maiores: ꝗ ipſorū ōtrahentiū eſſe exiſtimo. At tui amici virtus: adamātina turre fortioris: ſe ipſa ſubſtētat̄: nullis indigēs adminiculis: nullis ne labat̄ tigillis: nullis ne corruat fulciminibꝰ adiuta. Quidnā eſt qđ timere: aut moueri: angi ve debeat amicus ille tuꝰ? Si nō ſolū ſummā laudē: clariſſimis in locis corā litteratiſſimis ſepiſſime cōſecutꝰ ſit: verūetiā cū diſertiſſimis viris concertās: adoleſcens adhuc: palmā ſemp reportarit. Omitto pclara opa: plura quidē ac magna: cedro: eternitateq; digniſſima. adeo vt nō imerito ō illo hoc philelphus diſticon ediderit. Siue tibi mauors: teneri ve canātur amores. Nemo recēs palmā ſurripuiſſe valet. Et andreas barbatia poſt habitā bononie (quā ſcis) orationē i magnorū virorū frequētia iurauit ſe adhuc vidiſſe eloquētiorē neminē. Sz qđ opꝰ eſt iſta cōmemorare? nō deceſſit: Agit iam in hūanis. itelligēt maliuoli: prauiq; hoies qđ ſit excitare canē dormiētē: canē inꝗ: i ea natū pſia: vbi ꝛ inuēta ars fuit rhetorica: ꝛ vbi ceterarū diſciplinarū fōtes ſcatere ſp cōptū eſt. Nec dubito mlto plꝰ fellis: veneniq; laceſſitū emittere poſſe ꝗ mellis trāqllū detinere. Deſināt igit̄ aliq blacterare: rudereq;: atq; virū inocētiſſimū indigne mordere. qđ ſi faciēt honeſtati: honoriq; ſuo cōſulēt dabūtq; mihi ſilēdi occaſionē Sin aūt temere pſeuerabūt: tātū toxici quātū vix tota theſſalia emittit: ꝓ tali amico euomā. Uale.

❡ Cataldus didaco ſouſe. S.

Quantū tu didace mi: laboras die: noctuqꝫ: tantū ipſe dies ac no
ctes qeſco. Tu plerūqꝫ cauſa mea doles: ego aūt cōtra cauſa mea
plurimū gaudeo. Tu iterdū ꝓ tua in me ſingulari beniuolētia triſtaris: ego
vero rideo ⁊ irrideo. Tu modo eques: modo pedes: huc atqꝫ illuc anxiꝰ va
garis: Ipſe aūt in pluteo libros voluēs: ocioſus maneo Amicus ille noſter
natura mortuꝰ eſt. ego ratiōe quā noſti: mortuꝰ quoqꝫ ſum: tu: qꝛ tantā ꝓ
me capis moleſtiā: multo magis mortuꝰ videris: ob quē aī tu ini me feruorē
fidēqꝫ admirabilē: ſi caſu aliquo reuiuiſcerē: neſcio mihi ne an tibi plus de
berē. Sed ſi tu me excitare nō poſſes: ⁊ mortuꝰ penitus iacerē: hoc fieret vt
natura mortuꝰ ꝑ leticia reuiuiſceret. Qua re cū tu effectū ſortitꝰ: vni vitā: al
teri mortē dares: noli tātope laborare: ſed ſine omnia ſuo vento nauigare.
Erunt fortaſſe ſecundiora ſponte ſua: flamina: ꝙ aliquo inuocante: adiu
uanteqꝫ: ſint nobis profutura. Uale.

❡ Cataldus rodorico philoſopho: ac regio medico. S.

Quanta voluptate afficior: ꝙ inuictiſſimi regis gratiā iniui: deū i
mortalē teſtor. ego eni exprimere nō poſſem. ac tāto magis gau
deo: ꝙ amiciciā tuā mihi cōciliaui. quā breui inter nos maximā
futurā eſſe cōfido. Accedit ꝑterea ad hāc leticiā meā futurorū operuꝫ cōfe
ctio. que tū ex rebꝰ āte actis: tū ex vēturis ⁊ magna: ⁊ ampla: memoratuqꝫ
digniſſima: approbāte deo: fore exiſtimamꝰ Uerū nō nihil angor: ⁊ mecū i
dignor: dū me a regijs ſatellitibꝰ: ſeu hoſpitiorū datoribꝰ lēte: negligēterqꝫ
nō dicā inique: tractari video. At dices mihi: talē in habēdis hoſpitijs mo
rā eque oībus fieri. fateor. Sꝫ in re mea nō mihi videt̄ mora: ſed oīs penitꝰ
ceſſatio. vt nō ſit amplius mihi ſup tali receptaculo cogitandū: ſed in mōte
(queādmodū egi antehac) cōmorādū. Nec dubito ſi virtꝰ ac bonarū diſci
plinarū vis ab iſtis cognoſceret̄: lōge benignꝰ tractaremur. Talē eni vnū
quēqꝫ natura genuit: vt bonū cognitū amet ⁊ magnifaciat. Et clarorū ho
minū ingenia: vt dilecta: atqꝫ eſtimata creſcūt: ita neglecta ⁊ contempta de
creſcūt. Omitto virgiliū: horatiū: ciceronē: q̄ntilianū: ceteroſqꝫ poetas: atqꝫ
oratores veteres: quorū auctoritas magnis fautoribꝰ vna cū doctrina am
pliata eſt. Quid dicemꝰ de recētioribꝰ? laurētio valla: ioāne tortellio: anto
nio panhormita ſiculo: leonardo aretino: ⁊ franciſco philelpho? quorū aliq̄
ſub pōtificibꝰ: aliq̄ ſub regibꝰ claruerūt? Quid niſi pōtificū: regūqꝫ gratia
ac liberalitas illos extulit? ⁊ ad maximas rerū lucubratiōes excitauit? Adeo
vt erecti ipſi eos quoqꝫ ꝑ quos erecti fuerāt: claris opibus ſubleuarēt. eter
noſqꝫ facerēt. Ego aūt: ⁊ ſi illis etate: opibuſqꝫ inferior ſū: nō tamē ingenio
rerūqꝫ inuētione: ac peritia inferiorē me reputo. Una ſpes ſolat̄ me tantā
virtutē nō poſſe diu latere. Atqꝫ eā (licet lateat) ſe ipſa cōtentā eſſe. Fero ni

hilo minꝰ equo aīo hec oīa: ⁊ grauiora regis cauſa pferrē. Quā ob rem ſi ꝯtutū ac dignitatū mearū ratiōnē hr̄e nolūt: ſaltē ipſiꝰ regis honori volūtatiqꝫ ſatiſfaciāt: quē q̇dē nō male: ſꝫ bn̄ de me iterdū cogitare exiſtimo. vale

¶ Joannes portugalie rex henrico regi anglie. S.

NEmini mirū videri debet: ſi ꝑ familiaribꝰ: domeſticiſqꝫ noſtris tā ſollicitī exiſtimꝰ. dū eos ab iniquorū: prauorūqꝫ hoīm iniuria defendimꝰ Et quē admodū ab his nulli iniuriā inferri pmittimꝰ: ita ab alijs i ipſos cōmitti (quoad poterimꝰ) nō ſinemꝰ Agit iā annꝰ ⁊ vltra: q° mercatores quidā anglici ſub ptextu ius ſuū recuperādi (qd̄ falſo ſe habere aſſerebāt) nauē ioannis ferdinādi ſouſe generoſi ac familiaris noſtri occuparūt. Nā dū eiꝰ nauis magiſter i ciuitate londini cū naue tuto ageret: data occaſiōe: ipetratoqꝫ gubernatoris fauore nauē eā vſurparūt. quāq̄ prudēs magiſtratꝰ nō tā facile: niſi veritatē inſtructꝰ: eo pacto ſe gerere debuit. Si quid eni a noſtris fuerat in illos antea cōmiſſū: debuiſſent ad nos (vt fas erat) venire. nec fuiſſet illis a nobis vlla iuſticie pars denegata. Verū q̄ facta ſunt: quin facta ſint fieri nō poteſt. reparari tamē ⁊ iſtaurari poſſunt Et qd̄ ampliꝰ momēti: ⁊ damni eſt: dū extra lares ꝓprios ius ſuū queritās vagat̄: lōge pene maiores expenſas fecit. Rogamꝰ itaqꝫ maieſtatē tuā: vt data fideiuſſiōe ſtādi iuri corā nobis: iudicibuſqꝫ noſtris vſurpatā nauē vero dn̄o reſtitui mādes. qd̄ nō ſolū erit equū ⁊ iuſtū: ſed nobis quoqꝫ q̄ gratiſſimū. ſicqꝫ amicicie noſtre officio cumulate ſatiſfactū gaudebimꝰ. Quā quidem: qualis hactenꝰ a ſuperioribus noſtris integra: ſinceraqꝫ ſeruata ſemper fuit: talem a nobis poſthac ſeruari vſquequaqꝫ ſtudeamus. Uale.

¶ Joannes portugalie rex: gubernatori londini. S.

NOn dubitamꝰ etiā a prudentioribꝰ viris aliqua cōmitti: q̄ merito corrigi: emēdariqꝫ poſſint. idqꝫ cōtingit falſa aduerſarij expoſitione. q̄ plerūqꝫ vt rem ſuā peragāt: fas ⁊ nefas iudicē inſtruūt. Sed huiuſmodi calliditati ab eodē facile occurri poteſt. Accepimꝰ a ioanne ferdinādo ſouſa generoſo ac familiari noſtro iuſſu tuo nauē quādā fuiſſe iſtic ſibi detentā. atqꝫ id efflagitantibꝰ quibuſdā mercatoribꝰ anglicis factū eſt qui ab illis leſos ſe in negotijs ſuis hic vlyxbone falſo te informarant. Qd̄ totū inique: praueqꝫ explicatū eſſe audimꝰ. Nec prudētes: ſapiēteſqꝫ magiſtratus ad rerū detentiōes temere venire debēt: niſi maxis cauſis: vrgētibꝰqꝫ rationibꝰ impulſi fuerint. nihilo minꝰ nō tantū prudētie tue aſcribimus: quātū aduerſariorū malicie attribuimꝰ. quo fiet: vt cōperta veritate inanes ⁊ mēdaces iudicēt̄. Petimꝰ igitur p has: vt qd̄ ſuū eſt illi reddi iubeas. Et pſtita a ferdinādo noſtro ſtandi iuri fideiuſſione nauē reſtitui cures. Non eni dubitēt aduerſarij ſi q̇d iuris cū eo habēt a nobis denegādū eſſe Equa lāce oēs vr̄os tractabimꝰ: ac ſi noſtri eſſent. Et qꝛ diffuſiꝰ ad sereniſſimū regē veſtrū de re hac ſcripſimꝰ finē p̄ſentibꝰ iponimꝰ. Uale.

¶ Joannes portugalie rex cancellario pmo regis anglie. S.
DEbet iam ſcire prudētia tua annū eſſe cū dimidio: ex quo nauis io
annis ferdinādi familiariſſimi noſtri a gubernatore londini min⁹
iuſte: nō dicim⁹ iniuſte detēta fuit. ꝛ tradita mercatorib⁹ quibuſdā
anglicis. ꝓpterea ꝙ ſe ab eo male tractatos falſo inſtruxerāt. Nec nos i ſor
te ſimili ad huiuſmodi detentiōes tā repente deueniſſem⁹. Antea eni oē qđ
ſacre leges quodqꝫ amicicie ius: quā cū rege veſtro tenem⁹: poſtulabāt: ef
feciſſem⁹: ꝙ violētia aliq̄ fuiſſet a nobis cuiq̄ illata. Et prudentē magiſtra
tū reis: actoribuſqꝫ audiendis maturitatē ſeruare decet: ne quid qđ poſtea
peniteat: exequat̄. Sed ne ea: q̄ ad regē veſtrū ſcripſim⁹: repetam⁹: te ſum
mopere rogam⁹: vt pſtita a ferdinādo ſouſa ſtādi iuri fideiuſſione nauē re
ſtitui velis curare. Idqꝫ agas tū ipſi⁹ iuſticie intuitu: tū amicicie noſtre ra
tione: q̄ forte nō parū ꝛ i his ꝛ ceteris quoqꝫ reb⁹ tibi ꝓfecturā ſenties. vale

¶ Joannes portugalie rex duci philippo. S.
ACcidit vlyxbone ſuperiorib⁹ tēporib⁹ ferdinādo ſouſe diſſentio q̄
dam cū mercatorib⁹ anglicis. ex qua magis mercatores ferdinan
do: ꝙ mercatorib⁹ ferdinād⁹ ipſe obligabat̄. Illi autē vbi primū in patriā
venerūt: nauē eiuſdē ferdinādi: que illic cū magiſtro erat: adiuuāte rectore
(quē falſo inſtruxerāt) vi arripuerūt. Cupim⁹ q̄ idem ferdinād⁹ ſe iuri ſta
turū offert: nauis iſi forte p iuriſdictiōis tue loca nauigaret: reſtitueret̄. aut
ſaltē detineret̄. qđ negotiū vt ſit tibi cure admodū oram⁹. Eſt eni ioannes
ferdinand⁹ ſouſa vir genere ꝛ moribus inſignis. quo iamdiu ꝛ nos ꝛ ma
iores noſtri familiariſſime vſi ſumus. Vale.

¶ Joannes portugalie rex dño ſcales. S.
TAm nō diffidim⁹ ꝓ mutua amicicia nr̄a noſtrorū res ꝛ negocia
eſſe tibi ꝙ maxime cure: queadmodū tuorū nobis nō ſolū cure: ve
rūetiā ſollicitudini eſſe debēt. Joannes ferdinand⁹ ſouſa noſter familiaris:
ꝛ vir nobilis nauē a mercatorib⁹ quibuſdā anglicis imerito ſibi ſublatā: iu
ſte recuperare cōtendit. Petim⁹ vt quicqđ auxilij: fauoris: ꝛ gratie pſtare
poteris: homini pſertim iniuſte leſo: cauſa noſtra nō deneges: q̄ in illū cōtu
leris i vnū ex familiarib⁹ nr̄eqꝫ aule pmarijs te cōtuliſſe exiſtimabim⁹. vale

¶ Cataldus franciſco pariſio iuriſcōſulto patrueli ſuo. S.
QUod a me ſcire tantope deſideraſ: nō paucis explicare poſſem. pe
tis enim rem tēporibus noſtris mirandā. hoc eſt quo ingenio: q̄
bus morib⁹: q̄ litteratura polleat illuſtriſſim⁹ adoleſcēs dionyſius
emanuelis regis ex ſorore nepoſ. Si verū ſcripſero: nō credes Si qđ ſentio
experiorqꝫ tacebo: malus: iniqu⁹ omnino a deo ſaltē iudicabor. Quid agā
ignoro. Mens hebeſcit: dicēdi vis caligat. dextra cōtremiſcit: amicāqꝫ pē
nā horreſcit. Occurrūt in pmis ſtupido mihi illa duo haud incōgruo tēpo

re dicta. Species priami digna eſt iperio ⁊ ſpecioſus forma pre filijs hoim
Dixi ſemel i quadā epiſtola turpis vult⁹: turpis anim⁹. nūc cōtra. pulcher
vultus: pulcher anim⁹. Nōdū tres ꝑterierāt mēſes: ex quo lrīs dare operā
ceperat: cū primū ceſarā auguſtā intrauim⁹: ⁊ tantū mihi ꝓfeciſſe videbat̄
quantū ingenioſus quiſpiā ꝑ trienniuꝫ in latio vir ꝓfeciſſet. feruentiſſima
eſtate ſupra modū ipediēte. Tenebat aliqua grāmatices rudimēta. Sed
nos grāmaticā: rhetoricā: poeſim: quedā auguſtini hieronymiqꝫ moralia
iterponēdo: eodē ſimul tēpore interꝑtabamur: Fabij quintiliani inſtitutio
ne nō ſeruata. Nā licet panis ad mēſam magis ꝙ alius ſit cibus neceſſari⁹
ſine tamē obſonio: aliquo ve cōdimēto male egreqꝫ comedit̄ Talis eſt grā
matica. Neqꝫ ſi q̇s in ea ſolū ſemꝑ ꝑſtiterit: grāmaticus euadet. Et ad exq̄
ſitū lautūqꝫ prandiū multa ꝑter panē requiruntur fercula: q̄ ſi varij fuerint
ſaporis nō afferūt: ſed auferūt faſtidiū. etiā repletiſſimo. quē morē cū tribuſ
portugalie ꝑncipib⁹ hactenus ſeruauim⁹. quātūqꝫ cōtulerim⁹: alij plenius
decētiuſqꝫ me autore teſtabunt̄. Verū huiuſmodi ꝑcipiēdi mod⁹ nō eque
oībus prodeſt: ſed adultis ꝑcipue ⁊ ingenio ꝑſtantib⁹. Redeo ad dionyſiū
Excellit ingenio quoſcūqꝫ viderīꝫ: memoria quoſcūqꝫ legerī: humanitate
vero: liberalitate: chriſtianitateqꝫ quoſcūqꝫ ⁊ viderim ⁊ legerīꝫ. adeo vt tā
ta auguſtiſſimorū regū caſtelle tractatiōe digniſſim⁹ exiſtat: nedū vnica ſui
auūculi dilectione. A quorū latere: ſinu: cōplexu ne momēto quidē tēporis
dimittit̄. Accedit inſuꝑ ad tāta feliciſſimi adoleſcētuli bona ſeruanda ioan
nes mendes gubernator: q̇ nō minori prudētia hiſpaniā regeret: ꝙ fortitu
dine aphricā debellaret Ceteraqꝫ familia optimis exculta diſciplinis. Nu
nius pyreri⁹: cubiculari⁹: gonſalu⁹ mendes chironomātes Vel ſtabulariū
ipſuꝫ morigeratiſſimū ſum totiēs exptus: vt facile a morib⁹ familie rectorē
poſſis agnoſcere. Coactus ſuꝫ tandē ob repentinū regine obitū: quē mini-
me voluiſſem: reliquere. Nec poſtea ſepius ab illo ꝑ lrās reuocat⁹ ab ema-
nuele rege meo dimiſſus ſuꝫ hinc abire. Et adhuc quotidie reuocat: neſcio
q̄d fiet. Vereor futurū ſit: qđ nollē. Nā hoc frequēter cūtis accidit mortali-
bus: vt eorū q̄ auidiſſime cupim⁹: firmiſſimeqꝫ ſperam⁹: ꝑexigua pars ſuc
cedat: interdū nulla: Eorū vero q̄ maxime nollem⁹: maxima cōtingat Qđ
diſcedēti mihi ex celtiberia in multorū cōſpectu meſt⁹ exclamauit: vtinā pl⁹
ꝙ ſatis fuerat: ope nō cōpleſſet. Se a nemine quantūuis lrāto poſthac q̄c-
quā auditurū: cū a cataldo pariſio nequiret audire. Debes tu quoqꝫ fran-
ciſce huic tāto dn̄o plurimū. immo deū ipſuꝫ: totūqꝫ ſupernorū cetū ſūmis
ꝑcibus ante oīa orare te oportet. vt ⁊ diu ⁊ recte viuat. Primū ob imenſas
cādidiſſimaſqꝫ eius virtuteſ(omittam⁹ regiū ſanguinē ⁊ potentiā) deinde
q: nō min⁹ res oīs meas ꝙ me ipſuꝫ: qđ fere vltra maximū ē: diligit. Librū
cōficerē: ſi q̄ de illo nūc in mentē veniūt: notarē. propterea hic excuſſum ca-
lamū moleſte depono. Vale.

¶ Cataldus petro comiti alcotini. S.

MItte obſecro ad me lucretiū meū: ſi vſui ampli⁹ tibi nō ſunt: vna cū ariſtotele. Ludouicus eni arca quocūq3 tēpore: quocūq3 loco me cōperit: neſcio q̄ abſtruſa ⁊ a nr̄o remota ſtudio: ita iterrogat: ita exponi poſtulat: veluti deliū ipſu3 in mea tenerē poteſtate. Credit palatin⁹ homo oīa nos ⁊ q̄ ab alijs didicim⁹: ⁊ q̄ alios docuim⁹ in manib⁹ nobiſcū ferre expeditiſſima. Ratio exigeret: vt ipſe bonaru3 rerū arca pleniſſima (qualis illa noe olim fuerat) de ſuo potius mecū aliq̄d ipartiret: q̄ de paupculo amici ſcrinio quicq̄ tolleret. Sed feram⁹ illū meliori quo ſapim⁹ modo. tū q2 ceſari carus eſt: tū q2 ⁊ tui ⁊ totius meneſie domus amātiſſimus. Uale.

¶ Cataldus franciſco pariſio iuriſcōſulto patrueli ſuo. S.

ETat tu natus in portugalia es: ⁊ ignoras: aut ſaltē parentes tui hic nati: educatiq3 fuerūt. poſtmodū i ſiciliā inſulā caſu aliquo migrarūt. Quid eſt hoc q̄ tātope ſollicitus ſis hui⁹ patrie homiēs: reſq3 ab illis geſtas nouiſſe? Uoluiſti ꝑ litteras meas fieri certior quo ingenio: q̄bus ve morib⁹ dionyſius emanuelis regis ex ſorore nepos: eſſet ꝑditus. ⁊ tibi obtēperaui: q̄d de tāto mihi adoleſcēte videret̄: reſcribēs. Nūc autē de illuſtriſſimo: prudētiſſimo: ſtrenuiſſimo eius patruo: magno aluaro moneri poſtulas. d̄ quo plura tū in rebus bellicis: tū in ocio: paceq3 clariſſime facta te audiuiſſe refers. Utinā aut nunq̄ id a me flagitaſſes: aut q̄d flagitaſ ꝑſtare ipſe potis eſſe3. Facili⁹ breuiuſq3 oīm hiſpanie regū monumēta (ſeruata eorū maieſtate) q̄ vni⁹ viri tot: tātaq3 egregia narrarē. Nō me amor quo virtutū ratiōe tantūmodo in illū teneor: nō ſpes aliqua: q2 nihil ſpero ad loquendū cogēt: ratio ſolū: ipſaq3 veritas: quid ſentiā: q̄d ve publice audiā vulgare: manifeſtareq3 ipellent. Nunquā a me viſum diligebā: nūquā a me cōpellatū venerabar: nūquā de me bene merito debere me plurimum ſentiebā. Laudat vetuſtas ⁊ dignū imortalitate exiſtimat (ꝑter inumeros alios) herculē iouis ex alcmena filiū: q̄ multa terrarū moſtra extirpauerit: hominē quidē grecū: a fide chriſtiana remotiſſimū: ſceleratū: flagitioſum turpiter: nefarieq3 cōceptū: ipſa eadē vetuſtate tradēte. O tēpora quib⁹ ſumus: veris deplorāda lachrymiſ. Ueteres litterati: ſi nihil boni haberēt: q̄d de ſui tēporis ꝑncipib⁹ ſcriberēt: fingebāt. Et ſepe inter plurimas ſpinas: vnā ſaltē roſam contēti erāt colligere: ex illaq3 ſpinas oēs in pulcherrimas vertebāt roſas. At nos alij ita hoc tpe inertes: ita virtutū: magnarūq3 rerū inimici ſum⁹: vt fruct⁹ etiā vberrimos quos natura parēs profert: negligamus: reſpuam⁹: ⁊ penit⁹ reijciam⁹. Erit ne camill⁹ ille? an ſcipio? an ex quiritibus aliq̄s? cui hūc verū herculē veri iouis hoc eſt dei filiū in armis: oīq3 virtutū genere cōparem⁹? Qui licet magni: clariq3 admodū fuerint: ſi ſcriptores eorū rebus defuiſſent: minima aut fortaſſe nulla: i tāto tēporū inter-

uallo: de illis haberet̃ mentio. An nõ audebo dei filiũ appellare? quẽ vel la
pides iuſtũ: magnanimũ: catholicũ: ſanctũ: nemini nocentẽ: oībus benefa
cientẽ teſtãt̃: clamãt: certatimqꝫ aſſerũt. Cui vel inermi ſi ipſe ille hercules:
de quo tã horrẽda canũt: factus fuiſſet aliquãdo obuiꝰ: aut genua flexiſſet
cũ tota claua: aut manũ ſupplex fuiſſet oſculatꝰ. Nõ habuit tot pilos erymã
thus aper quẽ peremiſſe memorat̃. quot hic noſter maurorũ millia ꝓ chri-
ſtiana fide vno ꝑlio victorioſiſſime ꝓſtrauit. Siue ĩ aphricano bello qđ ſub
alphonſo portugalie rege ab hinc viginti ⁊ ſeptẽ annis geſſit: ſiue in bethy
co qđ multos annos ſub potẽtiſſimo ferdinãdo aſprime cõtinuauit. Ideꝫ
adeo hiſpaniarũ regibꝰ carus ſemꝑ: acceptuſqꝫ extitit: vt beatiorẽ ſe rex ille
exiſtimaret: q̇ talẽ: tantũqꝫ ducẽ muneribꝰ vndiqꝫ oblatis: admixtiſqꝫ blã-
diciis penes ſe detinuiſſet. Hinc iã dicti p̄ncipes tot tãtiſqꝫ inſpectis meri-
tis vtriuſqꝫ hiſpanie p̄ſidem ſtabiliuerũt. Magnus eſt corpore: maior for
titudine: maximꝰ ſapiẽtia. In bello hector: in cõſilio cato cenſoriꝰ nõ falſo
eſſe credit̃. Qui nũc q̇nquagenariꝰ pulchro affabiliqꝫ vultu adeo floridus
eſt capillo etiã flauẽti vt nõ veteranꝰ fractis iã oſſibus e militia veniſſe: ſed
vt tyro robuſtiſſimꝰ militiã nũc p̄mũ petere videat̃. Referũt preterea ſui do
meſtici (nã parua mihi cũ illo cõſuetudo eſt) mire eſſe in cibo potuqꝫ parſi
monie. ⁊ vini nõ ſolũ potor nõ eſt: ſed ne odorator quidẽ eſſe tradit̃. hic eſt
ille magnꝰ aluarꝰ: ducis bragãcie filius: regius cõſanguineꝰ: quẽ dũ mala-
cam oppidũ reges obſiderẽt: oppidanꝰ maurus ꝓ patrie liberatiõe ſeuo-
lã celebratiſſimũ forte imitatꝰ in caſtris ſub ficta ſpecie vulnerauit: ratus il-
lum regẽ eſſe ferdinandũ: ob maximũ comitũ: aſſidentiũqꝫ cetũ: ⁊ ad ipſius
aluari nutũ ſeruientiũ. Veruꝫ ego mi franciſce epiſtolã ſcribo: nõ hiſtoriã.
Si ꝑfecero: q̄ de oībus portugalie p̄ncipibꝰ cepi iamp̄dem ſcribere: illic ⁊ d̄
illis ⁊ de hoc quoqꝫ p̄ncipe diffuſius leges. Satis ſit nũc te ſcire ex his pau
ciſſimis eſſe eũ inter oẽs mortales: aīo: genere: moribꝰ: ſobole: fama: poten
tia: diuitiis: familia: clientibꝰ: fortunatiſſimum. ⁊ tã regũ gratia: ꝙ populari
aura pleniſſimum. Cui philippa vxor: oliuẽtie comitis filia: nõ minus: ho
neſtis: ſanctiſqꝫ moribus predita: ꝙ pulchritudine decorata multos ſexus
vtriuſqꝫ peperit liberos: Rodoricus nunc iam pubertatẽ attingẽs heres:
⁊ ſucceſſor: q: totus pater eſt: vnice diligit̃ a patre. Elegãs: pulcher mode-
ſtus: eruditus: ⁊ ſupra fidẽ humanꝰ. Nũc ſequit̃ georgiꝰ annoruꝫ octo: in
quẽ aut natura oẽs ſui vires adhibuit: vlteriꝰ humanũ genꝰ nõ curatura:
aut q̇d nouũ: mirandũqꝫ in ipſiꝰ patris p̄miũ: deo ſtatuẽte in terris edidit.
bene hec diuini poete carmina ambobus cõueniũt: vt pẽna feſſa iam parũ
per conquieſcat.

Ah ꝙ ſunt ſimiles: ah ꝙ formoſus vterqꝫ.
Plus tamen exiſtis iſte vigoris habet.

¶ Cataldus petro comiti alcotini. S.

TIdi olim pantagiā in triquetra illa mea turbulentu3: vidi poſtea
mundā in luſitania quoq3 mea turbulētiorē: ⁊ illeſus traieci vtrū
q3. Te vero tātope tumidū adire nō auderē: niſi cū maximo vite diſcrimi-
ne. O vtinā in auem nouo miraculo cōuerteret me deus: vel perdicē: accipi
tri diſcerpēdā: modo alas haberē: vt ad te volarē. tu videres: tu tu ſētires
q̄d ipſe: timida perdix facerē. quo abijt pietas? quo vnic⁹ i pceptorē amor?
quo ſocratica: ⁊ iſocratica diſciplina cōceſſit? hieruſalē hieruſalē Cōqueſt⁹
es in litteris tua manu notatis vltra qđ equū erat: minimū ⁊ fere nihilū eſſe
qđ cōmodatū a me acceperas: hoc eſt vnū nulliuſ precij libellū. ⁊ propterea
nō debere tāti a me extimari. Nolo multis tecū cōtendere. Cū audiero eſſe
te aīo iā ſedato: tūc nō mortuis litteris: ſed viuis vocib⁹ rem omnē corā di-
ſcutiem⁹ Nec tu mihi ſic iraſcereris: ſi diligēter cōſiderares tāti viliſſimum
ſcaphium ſuo tpe valere: prodeſſe ⁊ ſeruire: quāti aureā paterā ſuo. Vale.

¶ Cataldus ſimoni vallaſco tituuilenſi. S.

SCribis in quodā germanie oppido cōtigiſſe caſu3 nō min⁹ turpē
q̄ miſerabilē. Turpitudo ob fidei fractionē: miſeratio ob necis a-
ſperitatē extitit. Alumn⁹ antiq̄ exploratequ3 virtutis igētes ſui dn̄i theſauroſ
ſeruauit ſemp intactoſ Cūq3 inde aliqđ ſurripere tuto potuiſſet: auxiſſe: nō
diminuiſſe quicquā cognit⁹ oibus ⁊ cōpertus eſt. Eratq3 tante apud oēs
ſanctitatis vt facili⁹ martyr aliq̄s: q̄ ille tot ānos pbat⁹ putaref delinquere
Inuētus eſt cū ea colludeř: quā patron⁹ pre oculis adamabat. Ira percit⁹
vir tandē flagiciū credens vtrunq3 trucidat. Petis a me: vnde tā fidus fa
miliaris in aurū: argentū ve nunq̄ peccauerit: in carnē autē tā fede lapſus
ſit. Et ſi res ipſa pudibūda tegēda ſit potius q̄ aperiēda: tamē vt te cautio
rē reddā: accipe rationē: qua quis in carnē magis q̄ in pecuniā delinquet.
Amas aurū: mortuā rem amas. Amas feminā: viuā rē amas. In pecunia
ſimplex amor: ex ipſi⁹ tātū amātis parte eſt. nll'a exiſtit reciprocatio. Amas
feminā: vtrinq3 duplicaf dilectio. atq3 ideo maiori vi mutui amoris vrgē
te: maius cōmittif facinus. Preterea qđ pter ſe ipſu3 expetim⁹: multo ma
gis q̄ qđ propter aliud expetim⁹: querim⁹ ⁊ amam⁹. Pecuniā nō propter
ſe ipſam: ſed pter alia nobis neceſſaria: querim⁹. feminā vero propter ſe
ipſam tantū petim⁹: Igif magis quis fidus probuſq3 in feminā q̄ in pecu
niā a ſua flectetur cōſtātia. Addo illud ſi pecuniā dn̄o ſubtrahes: ſi chriſtia
nus es: niſi reſtitueris: nō tibi dimittef. At ſi re venerea deliqueris: aliquā
animi affectus moleſtia: abſolueriſ. Tandē ſi quis dn̄o pecuniā ſurripit nō
facile a ſurreptiōe ob rei diminutionē ſe tuebif. At i re altera: nihil diminui
tur Plura poſſem ad hoc adduceř: niſi res clariſſima luce clarior luceſceret
Cū primū dabif colloquēdi occaſio: lōge diffuſi⁹ ⁊ ſup hoc ⁊ ſup alijs quo
q3 pſentes: gaudēteſq3 diſſeremus. Vale.

¶ Joannes potugalie rex potenti principi duci mediolanenſi. S.

E T ſi magnū locorum interuallum facit: vt minus frequenter mutuis litteris amiciciam noſtram augeamus; quia tamen ea ⁊ noſtrorū integritate inita: ⁊ a nobis propediē multo magis cōfirmāda eſt: minime veremur. inclyto: ac magnanimo p̄ncipi noſtra liberius cōmendare. Ferdinandus lopiſus: quem negociorum noſtroruꝫ cauſa iſtuc ad vos mittimus: ob virtutem: fidemqꝫ ſuam in nos ſingularem. eque nobis: atqꝫ ſuperioribus noſtris carus ſemper extitit Tum maxime in preſentiaruꝫ: ꝙ eius opera ⁊ ſtudio fideliter vtimur: cordi nobis eſſe debet. Quare admodum te oramus: vt partim cauſa noſtra: partim ipſius viri probitate eum non deſeras. quicquid opis: fauoris: gratie in virum commendatum effuderis: non ſecus ac in vnū ex intimis noſtris te effudiſſe veriſſime tibi perſuade quorū officiorum gratias non habere tantū: ſed referre (quoad poterimus) non negligenter contendemus. Vale.

¶ Joannes portugalie rex rectoribus ienue. S.

Q Uia erga vos: veſtramqꝫ rempublicam boni animi exiſtimꝰ: nō dubitamus tam frequenter pro familiaribus: rebuſqꝫ noſtris ad vos quotidie fere litteras mittere Atqꝫ eo magis hec poſtulamus ꝙ pro re pia: iuſta: ſanctaqꝫ exquirimus. In ijs que hactenus pro futuro bello aphricano parauimꝰ: arma quedam nobis neceſſaria adhuc deſunt Venit eorum cauſa ferdinādus lopiſus. a nobis ob id ipſum: non ob aliud miſſus. Oramus vt ⁊ ea: ⁊ ſi qua alia vellet: libertatem deducendi: euehendiqꝫ ab iſta veſtra vrbe permittatis. quo intelligetis nos cuntis in rebus plurimū vobis ⁊ debituros: ⁊ maiori cumlo ipſa die ſatiſfacturos. Valete

¶ Joannes portugalie rex omnibus regibus: principibus ac dominijs. S.

Q Ue hoc tempore neceſſaria admodū nobis exiſtunt: ſunt quedaꝫ res: quas non aliunde niſi ex italia habere poſſumꝰ. Quāuis quicquid ſit: nō magis noſtruꝫ q̄ oīm cōmue exiſtimari debet. Mittimꝰ ad eas expediēdas nobilē virū ac familiarē noſtrū ferdinādū lopiſū Nec ſcimꝰ eo in itinere quid ſiniſtri poſſit illi euenire. Eſſet nobis ſupra fidē gratū: ſi q̄buſcūqꝫ in rebꝰ re poſtulāte cauſa nr̄a illū adiuuaretis. Quo tāto in nos officio multo feruētiores ſolito deuinctioreſqꝫ vobis reddetis. Valete

¶ Cataldus rodorico philoſopho ac regio medico. S.

A Ccepi litteras tuas per mōtē oliuiferū deambulās: vna cū aureis centū: ⁊ amoris erga me tui plenas: ⁊ diligentie admirabilis refertas. Nec tantum (ſi dij me ament) pecunie receptiōe gauiſus ſum quantum ꝙ a te clariſſimo viro me magnopere diligi apertiſſime cognoui Videor enim amantiſſimum patrem iamdiu defunctum recuperaſſe.

Nam quanti id extimare debeā beneficiū: ꝙ pro me externo: ꝛ quidem abſente tam probe intercedas. nec ſolum intercedas: ſed (quod maiori admiratione dignū eſt) inter tantas tū animi: tū corporis perturbationes: nō ſecus res meas ac tuas cures. Quo fit. vt ſi prius inuictiſſimo regi: totiqꝫ regno afficiebar: nūc ꝛ feruētius afficiar: ꝛ ad mortē vſqꝫ artius obliger. de me autē ꝛ de rebꝰ meis quicqd ſtatueris: egeris. vel iuſſeris: nō niſi rectiſſima ꝛ veluti a cariſſimo patre: ac ſapientiſſimo viro cōfecta eſſe arbitrabor. Qui vero mihi aureos numerauit: is gonſaluꝰ fuit vetꝰ. Sed mihi oībus iuuenibus iunior: oībus pulchris pulchrior: oībus bonis melior: ꝛ vultu ꝛ verbo opereqꝫ veriſſime viſus eſt. Vale.

¶ Joannes portugalie rex henrico regi anglie. S.

Cogimur ꝛ ratione ipſa ſuadente: ꝛ charitate: qua in noſtros nō leuiter tenemur: vrgēte ſepius forte ꝙ vellemꝰ: de huiuſmodi ad te rebus ſcribere. Andreas nuni luſitanus noſter nauis magiſter: cū ex germania in patriā remearet: ferens ſecum ꝛ ſuas ꝛ quorundā hominū merces: in menſe martio preſentis anni: in cōfinio anglie captus eſt a carolo ſumaſet. ſeptē nauiū tuarū ductore: ꝛ maris quoqꝫ tui ꝑfecto. Quia vero eadem naui inimicorū ſuorū bona quedā vehebātur: ꝛ inimicorū penitꝰ abſtulit: ꝛ amicorū mercibus nō pepercit. Aliena nō curamus: ꝙ noſtris abſtulit: petimus. Andree magiſtro nauis tanta pānorū quantitas erepta eſt: que centum millia regaliū monete noſtre aſcendebat. Alphonſo autēꝫ palme tantū tapetorum egregiorū: tantumqꝫ tele ſurripuit: quo centū ꝛ viginti millia eiuſdem monete facile valuiſſent. Quā obrem amice benigneqꝫ maieſtatem tuam rogamus: vt quemadmodū tuis nullā a noſtris iniuriam inferri patimur: ita ꝛ a tuis inferri noſtris minime patiaris. Quodqꝫ a carolo nauiū duce iniuſte noſtris ſublatū eſt: iuſte reſtitui mādes. quod non aliter pro animi tui integritate facturū te: curaturūqꝫ ſperamꝰ. Vale.

¶ Emanuel portugalie rex henrico regi anglie. S.

Multa ſunt: etiā diuerſi generis negotia: que hominibus in hac vita degenda quotidie vel non opinantibus ſuperueniūt. Magna maxima minima. nec ꝓpter maxima: magna vel minima negligi debent. Multo minus vbi non de inferenda: ſed de propulſanda iniuria agitur: ꝛ vbi ſua tueri: ſeruareqꝫ quiſqꝫ contendit. Cum ſuperioribus anniſ carolus ſumaſet tue claſſis ductor: non longe ab anglia nauem quandam portugalie cōtra ius ac fedus noſtrū inuaſiſſet: atqꝫ eā mercibꝰ: boniſqꝫ oībus ſpoliaſſet. ꝛ alphōſus palme vlyxbonēſis ꝛ indigena noſter in ea ꝑda

centũ ⁊ viginti duarũ librarũ cimbrice monete damnũ paſſus eſſet: vt res ſuas cõſequeretur: miſit ad te bis intercedentibus ioannis quondã regis: anteceſſoris noſtri: litteris: nec quicꝙ̃ profecit. Dum enim damnũ: ſua recuperãdo: reſarcire ſtudet: expendẽdo: laborãdoqꝫ multo magis illud adauxit. Nos autẽ queãdmodũ prohibemꝰ noſtros alicui iniuriã inferre: ꝓdeſſe oĩbus precipiẽtes: ita ab alijs in noſtros inferri moleſte ferimꝰ. Quapropter oramꝰ. C. T. vt tandẽ huic rei finẽ imponas: vnicuiqꝫ quod ſuuꝫ eſt: reddendo: vt in litteris ad nos miſſis benigniſſime ſpopõdiſti. quãdo thomaſio ſomite ſua reſtitui (qð illico fecimus) a nobis petiſti. Nõ eniꝫ decet regios familiares pyratas eſſe: ſed equites. ⁊ princeps qui ſuos nõ caſtigat: plerũqꝫ ad maleficiũ irritat. De noſtro autẽ erga te amore: ⁊ in tuos optima voluntate per legatos noſtros: quos iſtuc hoc tempore mittimus diffuſius fies certior. Vale.

¶ Emanuel portugalie rex alexandro pape ſexto. S.

QVantũ nos: noſtriqꝫ ſuperiores lamecenſi epõ: eiuſqꝫ maioribꝰ debeamꝰ: ne longiſſima quidẽ epiſtola enarrari poſſet. Tum ob ſui ingentia merita: tũ ob ſuorũ oĩm erga nos: regnaqꝫ noſtra fideliſſima obſequia. Neſcimꝰ certe quidnã eſſet illud tam magnũ qð eiꝰ cauſa exequi nõ ſtuderemꝰ. preſertim cũ hoc tempore idẽ preſul dies ac noctes circa regnorũ noſtrorũ adminiſtrandã iuſticiã nõ minꝰ ſctẽ ꝙ̃ diligẽter ſe ꝓ̄beat. Omittimꝰ lr̃as ⁊ prudẽtiã: Solũ fides eiꝰ atqꝫ integritas ad q̃cũqꝫ ſui cauſa ꝑficiẽda nos ĩpelleret. Cũ igit̃ dictꝰ ep̃us decanatũ ebure vrbis ꝑmutare deliberet ꝓ q̃buſdã ſacerdotijs a ludouico nunio hactenꝰ poſſeſſis oramꝰ. S. T. nõ mediocriter: vt in hac ꝑmutatiõe tuã cõcedas autoritatẽ qᵒ res ſuũ cõſeq̃t̃ finẽ. Eo magis cũ ꝑmutãtes ſint ij a q̃bꝰ eccl̃ie ipſiqꝫ dõ optime: cumulateqꝫ ſatiſfaciẽdũ eſſe nõ ignoramꝰ. Qð nos ſũmi bñficij loco: ⁊ q̃dẽ: ĩter multa q̃ a te hactenꝰ accepimꝰ: nõ poſtremo reponemꝰ. vale.

¶ Emanuel portugalie rex aſcanio cardinali. S.

EXiſtimauimꝰ ſẽꝑ lamecẽſis epi maioribꝰ plurimũ nos debere: ob ea q̃ ſũma fide: aĩo ſingl̃ari tũ in regnis: tũ extra cuml̃atiſſime geſſerũt. Cui rei maiorẽ officiorũ cumulũ vir vnquã accedere potuiſſe putabamꝰ. Verũ cũ idẽ ꝑ̄ſul tot tãtiſqꝫ virtutibꝰ inſurrexiſſet: fecit qð minime fieri arbitrabamur: vt qð erat maximũ lõge maiꝰ experiemur: vtpote rerũ publicarũ noſtrarũ admĩſtrationibꝰ prepoſitũ. Quapropter cũ hoc tẽpore conſenſu tuo: vel forte opera indigeat: ad quẽ regreſſus ipſe (vt referunt) in hac decanatus permutatione ſpectat. Oramus maxime vt quicquid fauoris: ſtudijqꝫ impendere potueris: cauſa noſtra preſtare nõ dedigneris. quod nos nõ minus gratum: acceptumqꝫ reputabimus: ꝙ̃ recondituum ſeruatumqꝫ ſemper tenebimus. Vale.

¶ Oratio habenda corā carolo gallorum rege.

ETſi rerū tuarū amplitudo potentiſſime regū faciet: vt ea q̄ in pre-
ſentiarū dixero: minus digna: min⁹ ornata videant̄: Eadē tamē
(q̄ ex inculto cultū: ex arido: ⁊ ieiuno maxime copioſum vnūquen
qꝫ reddere poteſt) dat mihi ſpem: vt pauca quedā corā maieſtate tua ꝓfer
re auſim. Quis eniꝫ eſt tāta vi dicēdi p̄ditus: tāta ve reruꝫ peritia imbut⁹
q̄ audito ſolūmodo gallorū regis nōīe ſtatim nō cōtremiſceret: nec ſolū cō
tremiſceret: verūetiā a ꝓpoſito ſui ipſi⁹ immemor penit⁹ deficeret? Tātoqꝫ
magis mihi plus ceteris eſſet elaborandū: ꝙ natōe portugalēſis a rege no
ſtro: tū viſendi: tū cōgratulādi gratia huc legat⁹ mittor. quorū vtriuſqꝫ tot
ſunt mutua bñficia: tot artiſſimi: varijqꝫ nexuſ: vt dubitarē finē. ne rerū (ſi
dicere icīperē) an initiū inuenire poſſem. Et inter cōplura alia: q̄ ad memo
rādū occurrunt: ne a nimis remotis repetā. quid dicā d̄ ludouico patre re
ge ſapiētiſſimo? q̄ quāta liberalitate: quāta munificētia: charitateqꝫ alphō
ſum regē hui⁹ regis parentē (cū ad illū deueniſſet) exceperit: nemo eſt quē
lateat. Rurſus quāto rerū luxu abeuntē ꝓſecut⁹ ſit: nō ſolū galli: ac luſitani
ſed extere quoqꝫ natiōes norūt. Que oīa: q̄ p alios forte oratores latius ex
plicata ſunt: ſilētio pretereo. Que quidē amicicia: ⁊ ſi magna inter eos exti
tit: multo tamē maiorē inter te: regēqꝫ noſtrū fore ſperam⁹. Eoqꝫ erit ma-
ior ꝙ cōduplicata ⁊ cōiuncta cū illa fiet artior ⁊ fortior. Unde facile futurū
illud proculdubio arbitramur: vt patria noſtra eadē ſit neceſſitudine: ⁊ fre
quentatiōe cū hac veſtra: qua olim fuerat. Nā portugalia: q̄ vero ⁊ latino
vocabulo luſitania nūcupat̄: nō alia de cauſa appellatā credim⁹: niſi ꝙ por
tus gallie eſſe antiquo tēpore ſolebat: facta in cōpoſitiōe vni⁹ littere detra-
tione. Atqꝫ ita a quibuſdā ſeniorib⁹ (quanꝙ alij aliter ſentiāt) iampridem
accepimus. Volūtas autē regis noſtri erga maieſtatem ac gentē tuam ea
eſt: qualis ſuperiorū auoruꝫ (q̄ quidē maxima fuit) inter ſe ſe nunꝙ extitit.
Gratulat̄ itaqꝫ tibi plurimū: ⁊ d̄ tā amplo: feliciqꝫ ſtatu vnice gaudet. Ex
optatqꝫ in dies ſecūdiora oīa votis tuis ſuccedere. Nec nō ſuas offert for-
tunas ac facultates: q̄bus non ſecus ac tuis celſitudo tua quouis tēpore ex
arbitrio libere ꝩtatur. At vero de exuperantia tua nihil hoc tempore a me
dici oportere exiſtimo: tum quia nō orandi cauſa huc me cōtuli: tum quia
non ſolum ego vnus ex multis: ſed priſci quoqꝫ oratores in laudibus tuis
referendis hebeſcerent. Nam ſiue quis animi tui magnitudinem: pruden-
tiam: temperantiam: iuſticiam: aliaſqꝫ innumeras animi: corporiſqꝫ vir-
tutes cōtempletur: ſiue potentiā tremendā: imperijqꝫ latitudinē cōſideret:
atqꝫ ea dicēda ſibi proponat: quantūuis licet magn⁹ foret orator: balbū ſe
verborūqꝫ inopem in tāta rerū copia cōperiret. Nec regē aliquē: aut princi

pem tum noſtri: tum vetuſti ſeculi: quo cũ te cõparet: adinueniret. Quam
ob rem quoniã: vt paulo ſuperius ſignificaui: non oraturꝰ veni: ſed ſecretio
ra quedã regis noſtri nomine celſitudini tue relaturꝰ: oratiuncule huic no
ſtre finẽ iponã: petẽs ante oĩa vt data opportũitate: cõmoditateqꝫ q̃cq̃d ſit
quod demãdatũ habeo: ſolita benignitate: tua velit audire celſitudo.

¶ Cataldus ioanni sereniſſimo regi: ſuo dño. S.

EManuel ⁊ antoniꝰ rodorici ſouſe filij: qui nup ex ſalamãtino ſtu-
dio huc aueriũ cõceſſerunt: litteras celſitudinis tue mihi preſenta-
rũt: q̃bus precipis eos a me linguã latinã edoceri. Quod preceptum
vt cetera oĩa libentiſſime: iocũdiſſimeqꝫ ſuſcepi. Miror valde illos celebra
tiſſimũ: florẽtiſſimũqꝫ oĩm gymnaſiũ deſeruiſſe: meqꝫ homunculũ: in hoc
oppidulo degentẽ: ſcabieqꝫ oppreſſum adiſſe. Vereor ne dũ tuis obtempe-
rem mãdatis: linguã latinã dedoceã: ⁊ ethiopicã: q̃ precipue: amiſſis alijs
mihi inſedit: alteriꝰ loco perdoceã. Tum qui generoſi: elegantesqꝫ venerũt
veluti empticij: venalicijqꝫ turpiter abeãt: hec ſcribo: ne poſtmodũ de me:
nõ autẽ de quo ſit equũ: cõquereris. Valeat. C. T.

¶ Cataldus ioanni emanueli p̃mo regio cubiculario. S.

HUnc tempus poſtulat: nũc locus exigit: nunc ratio efflagitat: nũc
deniqꝫ diuturna amicicia noſtra expoſcit: vt regem tuũ ne dicam
noſtrũ propere cõuenias: quo rem illã meã iampridẽ in luſitania
te intercedẽte ab eo mihi promiſſam ad calcẽ tandẽ deducatis. Poma q̃-
dem tũ maxime ex arbore legẽda ſunt: cũ maxime matura dignoſcunt: da
turqꝫ legẽdi facultas. ne aut inopinantibꝰ vel etiã opinantibꝰ p̃ripiant no
bis: aut vi aliqua: ſponte ve ſua collapſa humi putreſcãt. Multo libentius
ore ꝙ lr̃is hec tecũ colloqui voluiſſem. Sed repẽtina febris: diu forte oſſibꝰ
ĩpreſſa: me de domo egredi nõ ſinit: q̃ p̃ma fuit clemẽtiſſimi dei erga me vi
ſitatio i hac ceſara auguſta: poſt longã ex portugalia ꝑfectionẽ. Heſterno
die: ſexto decimo calẽdas q̃ntiles habui emanuelẽ ceſarẽ noſtrũ ſupra luſi-
tanorũ oĩũ opinionẽ benignũ. Venerã ad areolã illã ſublimis tecti: poſt pile
luſum: oſculaturꝰ tũc p̃mũ ferdinãdi triũphãtiſſimi regis: patris ſoceri ma
nũ: cũqꝫ genu flecterẽ: vt dato oſculo: pauciſſima quedã ex more corã tãta
maieſtate exordirer: aperuit fontẽ nitidiſſimũ candidiſſimꝰ emanuel nemĩe
opinãte: multo tamẽ ꝓcerũ: comitũ: ducũ cetu aſſidente: ⁊ q̃bus liquoribꝰ
me rigauerit: pfuderit: ac penitꝰ lauerit: q̃ aderãt: lõge cõueniẽtiꝰ me lauda
to referẽt. Oportuit me tãto patrono loquẽte obmuteſcere. Exigua mora
tã me illi gratioſuꝫ reddidit: ꝙ lõga dies obſeq̃js: inumeriſqꝫ opibꝰ mĩme
reddidiſſꝫ. ſũ certe etiã ſi mee ille nõ fuerãt: tãtis laudibꝰ gl̃iatꝰ Excepit ita
qꝫ nõ minꝰ ſereno ꝙ affabili vultu. Addẽs multo ante ꝙ p̃ſẽtia videret: ſe
cataldũ ſiculũ nomĩe cognouiſſe. fac obſecro tuarũ potiꝰ virtutũ ꝙ meorũ

meritoꝝ ſis memoꝛ. Qđ autē petim⁹ iuſtū: honeſtū: ꝛ laudabile eſt: ꝛ quod
nullā habeat difficultatē. Jdqꝫ primū querim⁹ in amicoꝝ: ꝓpinquoꝝqꝫ
noſtroꝝ cōſolationē. ne me tot annos extra patriā tātis regibus ſeruientē
mortuū proꝛſus reputēt. ſi nō naturali: ciuili ſaltē morte ſublatū exiſtiment
Aut (qđ magis proximū vero eſt) vel me adeo malum extitiſſe: vt nihil vn
quā boni portugalie regib⁹ obſequēs: hacten⁹ meruerim: vel genti ingra
te tot: tantaqꝫ me fruſtra ꝑſtitiſſe: quā ego gratiſſimā: ſanctiſſimāqꝫ: omniū
qꝫ optimā ꝛ expertus ſum ſemp: ꝛ noſtris ſcriptis ſepiſſime teſtat⁹. Vale.

¶ Magiſtratus ſaccenſis lupo gorree ſicilie proregi. S.

FErre ampli⁹ nō poſſum⁹ illuſtriſſime dñe. aphricanoꝝ iniurias:
quas nō ſine magno detrimēto noſtro quotidie nobis inferūt: niſi
tu ſapientia tua proſpicias: nemo ꝓfecto nobis proſpiciet. non ſo-
lū effrenata gens illa totū ſaccenſem agrū populabūda incurrere: vaſtare-
qꝫ proꝛſus audet: ſed etiā villicos noſtros: ruri degētes: atqꝫ operi ruſtico
intendētes vi arripiūt. quos poſtea multā offerētes pecuniā: nūq̄ redime-
re poſſum⁹. quinetiam maiora in dies audent. Veniūt ſepe cū biremib⁹ ſu-
is prope vrbis noſtre littus: atqꝫ illinc neqꝫ vi: neqꝫ ingenio: neqꝫ vllis in-
ſtrumētis bellicis arceri a nobis poſſunt: tū qꝛ gens ea ꝑtinaciſſima ſit: tūꝫ
qꝛ natura ipſa nō patit̄ equites: pediteſqꝫ maritimā pugnā cōmittere. Si
naues aut biremes: ceteraqꝫ huiuſmodi nobis eſſent: ſperarem⁹ illos illinc
expellere. At quoniā neceſſaria ad bellū gerēdū nobis deeſſe vident: ſumūt
aīos truculētiſſimi canes: exiſtūtqꝫ pene victores: hinc noſtrū: filioꝝqꝫ nr̄o
rū ſanguinē auidiſſime hauriēdū expectāt. Ni tu ſuccurras: breui nobis: li
beriſqꝫ ꝛ vxoribus noſtris exitiū futurū ꝓſpicim⁹. Cōfidūt ſanguini: nomi
niqꝫ illi priſco carthaginēſi: vnde nō falſo iactāt ſe originē ducere. qui cū ro
manoꝝ iniuriā olim in ſe illatā vlciſci nequeāt: in finitimos: opibus quidē
nō animis debiles ſeuiūt. Nec ſeuirēt tātopere: ſi q̄ nauali ꝑlio cōducūt: ali
cunde nobis parare poſſem⁹. Quas ob res ſupplices oēs ꝑcamur: oram⁹
qꝫ te ſapiētiſſime ꝑſes: vt nō ſinas ampli⁹ ab iſtis canib⁹ nos infeſtari. Qđ
ſi facies: primū honori: cōmodoqꝫ tuo cōſules: deinde nos ſubditos tuos
tibi iam deuinctos: hoc bñficio deuincies magis. poſtremo deū ipſūꝫ hac i
nos pietate tibi ꝑpetuo cōciliabis. Verū tu nō noſtris ꝑcibus: ſed tua ſpon
te (vt bonū decet paſtorē) ouibus tuis ſuccurrere iam debuiſſes. Vale.

¶ Cataldus iulio maluſcio. S.

ECcevenit iſtuc vir ille clariſſim⁹: in tota italia fere vnic⁹: bulgarin⁹
ſenenſis; optim⁹ iuriſcōſultus. quē virū ꝛ obſeruo: ꝛ magnifacio
plurimū. debeoqꝫ illi nō parum. Propterea rem gratiſſimā mihi feceris: ſi
tali viro ad hoſpitiū occurres. eiqꝫ operā tuāꝫ cōſtāter offeres. Oſtendens
ꝛ mea ꝛ virtutū ſuarū cauſa te hoc facere. adeo vt itelligat amiciciā noſtrā
minime plebeam iudicari debere. Vale.

¶ Cataldus gabrieli poete nobili bononiẽſi S.

BVlgarinus ſenenſis iuriſcõſultus celeberrimꝰ: ferrarie ius ciuile aliquot annos publice legit. eãqꝫ vrbem legibꝰ: ac optimis moribus illuſtrauit. Nũc autẽ a ſuis in patriã reuocat᷑. Iter ſuũ erit bononia. q̃bus valeo ꝓcibus: rogo te: talem ac tantũ virũ cõuenias. eũqꝫ benigne amplecteris: ſimul ⁊ reuerẽter deoſculeris. qđ ſi facies: primum mihi: ceteriſqꝫ amicis ſatiſfacies. Deinde ſi debito honore hominẽ proſequeris: maximã mereberis laudẽ. q̇ ꝓbatos: lr̃atoſqꝫ viros tanta excipias charitate. Uale.

¶ Cataldus alexandro gozadino. S.

SI quantũ quotidie ꝓdicas: me amas alexander: id totũ mihi nũc oſtendas. Tranſit iſtac bulgarinꝰ ſenenſis: doctor inſignis. q̇ non minꝰ nobilitate ac litteratura prefulget: ꝙ̃ nomine ⁊ autoritate excellit. quẽ hominẽ nõ ſolũ valde diligo ſed vnice obſeruo. Igitur vbi primũ aduentabit: illi occurras. amiciciãqꝫ noſtrã cumulatius patefacias. Et dicas nihil eſſe tã magnũ: qđ ⁊ mea ⁊ celeberrimi nominis ſui cauſa nõ efficeres. Fac queſo ne ſpes: quam in te habeo: me fallat: quicquid in illũ cõtuleris: in me ipſum te cõtuliſſe exiſtimes. Uale.

¶ Cataldus pegaſo taurominitano. S.

DOleo q̇dẽ de dãno a te mihi illato: ſed magis doleo de nomĩe tuo hic ꝑdito: ⁊ de amicicijs multorũ amiſſis. q̃s hic nõ leues retinebas ꝓpterea fame tue: hõeſtatiqꝫ cõſuleres: ſi venires. recõciliares enĩ amicos a te adhuc nõ penitus declinatos. apud me vero priſtinã autoritatem non perderes. Quod ſi hactenus vlceroſis ilarus fuiſti plagarius: mihi crudꝰ nõ ſis obſecro plagiarius. Uale.

¶ Cataldus iouiano pontano. S.

CUm nihil in preſentia ſcribendum mihi occurrat poetarum princeps: hoc vnũ ſcribo me nihil habere quod ad te ſcribam Uale.

¶ Cataldus bulgarino iuriſconſulto ſenenſi. S.

IUriſcõſultorũ oĩm vnicũ decus ſalue. Cuperẽ de te aliquid quod eſſet nouũ ſentire. Illa enĩ ſunt mihi vetera te in patriã applicuiſſe icolumẽ. fuiſſeqꝫ vniuerſis ciuibꝰ tuis benigniſſime exceptũ. Magnifice honoratũ: amantiſſimeqꝫ introadmiſſum. Nec multo ſane minori charitate audio te ꝑ itinera fuiſſe externis oĩbus acceptũ. Ut virtus: vt dignitas tua poſtulabat. neqꝫ id ego admiror. ſcio enĩ quãta ſit virtutũ tuarũ vis. Et quãta ſit ſapiẽtie tue magnitudo nõ ignoro. Quibꝰ ꝓfecto rebꝰ oĩs homĩes ad te allicis ꝑmo. aſtringis mox. poſtremo ꝑpetuo illos tibi deuincis. Hec eſt itaqꝫ illa felicitas quã pauciſſimi ex noſtratibꝰ aſſequunt᷑. Hoc eſt inꝙ̃ illud summũ ⁊ vere in hoc ſeculo bonũ. qđ optimꝰ quiſqꝫ ſũma diligẽtia ꝑquirit. Iſte igit᷑ ſingulares virtutes tue te ĩmortalẽ facient. Iſti iſti

ſanctiſſimi mores tui eternum te ſeruare poterūt. Que oīa ampliori oratio
ne cōmemorarē: niſi forē tibi aliquāto fortaſſe moleſtior. qui minime huiuſ
modi laudū ſoles eſſe cupidus. ꝑpterea ſermonis hui⁹ mei finē hic faciam
Si tamē illud prius dixero. habere quidē te ꝛ multos ꝛ magnos amicos
ſ; q̄ amore: fideq; erga te pariſiū ſupet: hr̄e te nullū vere mihi ꝑſuadeo. vale

¶ Cataldus ioanni ſaccano ſiculo. S.

VEnerūt in man⁹ meas lr̄e quedā tue: ex ſicilia nup allate. quas ad
te trāſmitto. Curaboq; poſthac ſi q̄ alie ſupuenerit: ad te ſtati ꝑfe
rendas. Ita enī pro te amico: compatriota: erudito: ꝛ volo ꝛ debeo facere.
Quin etiam non ſolum in his: ſed in ceteris quoq; rebus tuis quantūuis
magnis promptiſſimū me diligentiſſimūq; preſtabo. Vale.

¶ Cataldus epō hieronenſi. S.

HOrtaris me ſummope ſanctiſſime ꝑſul: vt in hiſpaniā ad ferdinā-
dū regē noſtrū concedā. Ego vero libētiſſime ſuſcipio exhortatio
nes tuas: eaſq; cōſeruo intimo aīo recōditaſ. Tamē de me breuiter hoc ha
be. Si nauis noſtra i portū illū optatiſſimū delata vel iactata venerit: quē
nos ꝛ velo ꝛ remis attingere nunc enitimur: ad iuuictiſſimu; regem aper-
tiſſimis velis afflantibus ventis ſtatim properabimus. Vale.

¶ Cataldus iacobo marcello patricio veneto. S.

ORatorē illū regiū venetijs adhuc morari video. Si iterū ad illu;
ſcriberes: nihil credo: nocerēt mihi littere tue. hoc tibi vere ꝑſuade
Cōmendatiōes de me tuas: nunꝙ fore tā magnas: quin eas (vt ſpero) re
ipſa cōfirmē ꝛ exuperē. Nec ſolū cōmēdatōes tuas quoad lr̄arū ꝑitiā: verū
etiā cōmēdatōeſ quoad honeſtiſſimoſ mores cōfirmaturū me cōfido. vale

¶ Cataldus platine viro doctiſſimo. S.

DE te iampridē nihil noui ſentire potui: niſi neſcio qd quod de vali
tudie tua aures noſtras cōcuſſerat: ꝛ qd̄ nūc litterule ꝑmonuerūt
tue. Cuperē itaq; ſummope a te diffuſius fieri certior. In p̄mis de valitu
dine tua: deinde de flagrāti tuo circa litteras ſtudio aliqd ſcire vellē. Non
enī dubito: quin tu doctorū doctiſſim⁹ inter tot occupatiōes: ad politiores
artes: muſaſq; māſuetiores aliquādo te referaſ. Qd̄ autē rome grecarū lit
terarū p̄ncipes regnare ſcribis: nihil qd̄ ſit mihi nouū ſcribis. cū ſciā plati
nā fontē ſcaturientem: ꝛ omnē fundentē aquā nō alibi ꝙ rome viuere. Et
ego nō tāti litteras grecas facio: vt bononiā ſcientiarū altricē amiciſſima;
mihi ſemp: relinquere auſim. Cu; p̄ſertim habeā domi p̄ceptores grecos
multos: autores quidē clariſſimos. Cōſtantinū laſcarim byzanciū: ad pri
ma grecarū litterarū elemēta admodū vtilē. quē olim in ſicilia ꝛ vidim⁹: ꝛ
a quo nō nihil audiuim⁹. Adde etiā ioannis craſtoni oīm fere grecorū ver
borū vtrunq; indicē. Omitto demoſthenē: xenophontē: iſocratē: theocri-

tū: heſiodū: homerū: platonē. q̇bus adhuc nō audeo oēs man⁹ extendere
Si tamē paucis mēſib⁹ viuet pariſius tu⁹. oſtēdet ꝓfecto incredulis. debe
at nec ne eſſe alijs in grecis litteris auditor: vel potius idone⁹ p̄ceptor. Ve
rū tibi ⁊ ſi ariſtoteles euaderē: obſequētiſſimū tamē me vbiqꝫ p̄ſtabo. vale

¶ Cataldus beſſarioni. S.

QVod tādiu ad me nō ſcriberes beſſario: crebritudie lr̄arū mearū te
iā faſtiditū eſſe credidiſſē: niſi poſtreme lr̄e tue ſtati ſupueniſſēt. ple
ne q̇dē ⁊ amore ⁊ obſeruātia q̄dā erga me tua icredibili q̇b⁹ (vt decuit) ami
ce reſpondi. Videris mihi nō in ſcribēdo tantū: verūetiā in reſcribēdo tar
diuſcul⁹. Cū nll̄o pacto cauſa mea tard⁹ vlla ire eſſe deberes. Scis enī me
nullis reb⁹ delectari magis: recreariqꝫ q̄ꝫ lr̄is tuiſ. Eſto igiť poſthac ſolito
feruētior in ſcribēdo: ſi vis amicicie nr̄e: hoc eſt celo: terreqꝫ ſatiſfaceř. vale.

¶ Cataldus gaſpari maluicio pretori. S.

CRedebā inter cetera nature fortuneqꝫ cōmoda hoc i p̄mis fauſtiſ
ſimū mihi futurū. hoc eſt amicicie tue iocundiſſimū fructū. Et me
rito pauca eni ex his q̄ in hac breui: miſeraqꝫ vita bona putāť: mihi deeſſe
video. Nolo ſingula explicare. poſſet q̇s alius hac mea virtutū: reiqꝫ pa
terne mediocritate letus viuere. ⁊ pene cōtēt⁹. Cū nō deſint etiā nobis vbi
qꝫ magnorū hoim amicicie. Tamē quotiēs cōſuetudinē illā ſuauiſſimā: p̄
ſētiāqꝫ illā venuſtiſſimā gaſparis ac beſſarionis cōſidero: q̇bus hoc locorū
interuallo videor priuatus: nequeo nō triſtari ſummoꝑe. Et q̄ꝫ q̄ꝫ nullis ꝑ
turbatōib⁹ angi anim⁹ me⁹ ſoleat: nullis rerū habēdarū cupiditatib⁹ frāgi
ac flecti queat: in hac tamē parte fateor eſſe eū nō nihil mollē. etiā a virili cō
ſtātia nūc pene declinantē. Videor te illoqꝫ abſente iacere. eſſeqꝫ in obſcu
ro. Vos equidē elegerā duces. Vos mecenates. vos principes mihi ꝓpo
ſuerā. Veſtra vmbra ſi eſſetis hic reficerer. Sermoneqꝫ vtriuſqꝫ graui: le
niqꝫ alerer. Sed que nā ratio me huc ipellat: vt hec dicā: vtqꝫ hec ſentiam
nulla eſt. nullāqꝫ video. Tua tantū (credo) atqꝫ illi⁹ virtus me mouet: me
aſtringit: meqꝫ ſolito vehemēti⁹ cogit. Fatū quoqꝫ ⁊ ſidus: oīaqꝫ clymata
cōſentire ad hoc facinus puto. Quinetiā cunta celorū aſtra: oīmqꝫ numi
nū tam iocundos q̄ꝫ graues planetas ad hāc ſtrictiſſimā obligationē cōiu
raſſe arbitror: voluiſſeqꝫ omnino ꝓ meo vel meorū aliquo cōmiſſo nō ſo
lū amicū maluiciorū me faceř: ſꝫ ꝑpetuū illorū ſeruū ſtatuere. Nūq̇d nugor?
nunq̇d adulor? q̄ duo oīm viciorū ꝑniciosiſſima ſemꝑ iudicaui. Amiciciaſ
qꝫ magnorū virorū multas ꝑdidi. q̄ꝫ nugari: aſſentariqꝫ neſcirē. Tandem
vt ſermonē hūc claudā. habes quidē multos amicos me potētiores: me ta
men amantiorē tui: fideliorē: gratiorēqꝫ ac cōſtantiorē habere te nullū ⁊ ve
riſſime tibi perſuade: ⁊ firmiſſime tene. Vale.

¶ Cataldus beſſarioni. S.

Mitto ad te has litterulas beſſario: ne aliquis romã veniẽs: ſine litteris meis veniat. Atq; etiã intelligas beſſarionẽ a pariſio ſuo & beniuolẽtia & amore: diligẽtiaq; admodũ ſuperari. q̃ꝗ a te ceteris virtutibꝰ longe ſe ante iri: & cognoſcat manifeſte: & gaudeat mirifice Vale.

¶ Cataldus beſſarioni. S

Angit me neſcio q̃d latens: q̃d affligit: laceratq; nõ parũ hoc corpꝰ & animę. Cauſam nullã cur hoc ſit video. Dolores tamen in imo corde ſunt magni. Suſpiria quoq; ꝓfundiſſima emittimus. Cogimurq; ad lamẽta pene muliebria turpiter ꝓrumpere. Unde ſit mali huiꝰ nouitas ignoro: q̃cquid tamẽ hoc ſit: nõ poſſumꝰ nõ timere. Dij bene faxint. Vereor ſummope ne cũ pariſij corpus tantope nũc affligatur. Beſſario q̃ eſt eiꝰ mentis altera pars: mereat. aut ꝑturbatiõe aliqua vexet̃. q̃d ſi ita eſt p̄ſtat mihi mori: q̃ꝗ diutius viuere. Utinã fallar. vtinã mentiar. Velis de hoc ad me reſcribas. ſit nec ne verũ q̃d ego nũc nõ ſine magno meo periculo ſuſpicor. Nunq̃d noui: nunq̃d aduerſi quicq̃ꝗ acciderit: cur tu mereas. An fortaſſe verba quorundã tuorũ imerito te increpantiũ te perturbãt. Q̃d ſi nõ negas: pelle omnino meſticiã hãc ex aĩo. Siquidẽ nullꝰ quantũuis rectiſſimꝰ cenſor in rebus tuis iure te arguere poteſt. Et q̃ꝗ male ageres: male cogitares aliq̃d: neceſſe tamẽ foret q̃ quiſq; te ꝓbaret: te cõmẽdaret: te extolleret. Etiã ſi errare velles (vt puto) errare nõ poſſes. Talẽ eni; te genuit natura: vt nõ niſi optima queq; ꝓuideas: eligas: obtineas. Uilia vero aſpneris abomineris: deteſteris. Sequere igit̃ naturã iſtã nobiliſſimã: qua duce ad magna rerũ faſtigia breui ꝑuenies. Murmura autẽ de te male opinantiũ curare noli: ſed potius tecũ irride. Caſtigaq; vbi opus eſt. Diſpereã niſi iudicio clarorũ virorũ oĩbus tuis ſis p̄ferendꝰ: qui vix pubertatẽ excedẽs: tum dictis: tũ factis tuis diuinitus te potiꝰ q̃ꝗ humanitus geras. Etas nihilo minꝰ iuuenilis: merita laudũ p̄mia nõ reportat. Ferendũ eſt equo aĩo quouſq; ſuũ adueniat tẽpus. quo oĩa tibi rectiſſima lance penſabũt̃. vale

¶ Cataldus bartholomeo philaliti ep̃o hoſtuniẽſi. S.

Iſtos poetas laruatos optime preſul: quos in libello meo nominatim reprehẽdo: laurẽtij valle p̄ceptoris quondã tui ſcias eſſe inimicos acerrimos. Inimicos dixi. immo detractores liuidoſq; ac malignos homĩes. quos ego oĩm minimꝰ ſpero me cõfutaturũ: veritateq; ipſa vexillifera in ꝓfundũ p̄cipites deiecturũ. Tu interim mecenatẽ alloquere: p̄careq; admodũ vt tã improbos: petulãtes: inſolenteſq; greculos tanq̃ꝗ cenſor iuſtiſſimꝰ merito afficiat ſupplicio. Vale.

¶ Cataldus antonio petrutio regis ſecretario. S.

Si te vllus mecenas litteratorũ amor cõmouet: vel ſi te amicorũ tuorũ etiã litteratorũ flectere poteſt, verte oculos precor in lauren-

tium vallam tui quondã amantiſſimũ: optimũ pulcherrime modeſtiſſime q3 puelle tutorẽ: ⁊ diligentiſſimũ turpiſſime corruptiſſimeq3 vetule expulſorem. quẽ nõ ſinas a ſpurciſſimis duob⁹ marullo ⁊ lippo tam fede lacerari. Nõ ſolũ eni vetule hoc eſt barbarie patrẽ appellare audent ſed ipſam eſſe vetulam (vt tota teſtis eſt neapolis) inſolentiſſime affirmãt: Nec grauiori ſupplicio afficere illos poteris: ꝙ ꝓhibeas: ne ipſi⁹ laurentij opera legãt: ne ve: ſi fieri poſſit: occulte domi retineant. Vale.

¶ Cataldus franciſco philelpho. S.

Salue vtriuſq3 lingue parẽs: ecce venit ad te hec mea tertia epiſtola. quã ſi reſponſione dignã facies: erit mihi gratiſſimo grati⁹. ſuperiorib⁹ eni litteris adhuc nõ reſpondiſti: vel ꝙ circa plurima maximaq3 occupatus ſis: vel ꝙ eas nondũ acceperis: vel ſi acceperis cõfutaturũ te illas ꝓpter tuã quã facis i reſcribẽdo cũctationẽ ſuſpicor. Quicqd reſcribes nõ a viro doctiſſimo: ſ3 ab ipſo apollinis oraculo manaſſe exiſtimabo. vale

¶ Cataldus aurelio oratori. S.

Et ſi nihil habeo in preſentia: de quo a me certior fieri poſſis: vtar tamẽ illa vſitatiſſima: atq3 oĩbus ſcribẽtib⁹ vulgatiſſima clauſula Si vales bene eſt. ego quidẽ valeo. Et cõtra. Si quicquã doles: ipſe quoq3 nõ min⁹ doleo. ſic in eadẽ: quo maxime gaudeo: vehimur naue. Vale.

¶ Cataldus beſſarioni. S.

Ex litteris quas ad me ſcribis: capio quidẽ voluptatẽ magnã: maiorẽ tamẽ mihi inferũt indignationẽ. quotiẽs dicis velle aperti⁹ tibi ep̃las meas explicari. quaſi ſim adeo obſcurus: adeoq3 i ſcribẽdo implicitus: vt niſi iterũ tibi explanẽ: quid in illis dicã nõ intelligas. O me miſerũ qd ꝓfuit mihi tot labores: tot vigilias ad diſciplinã hãc bñdicẽdi capeſſẽdã cõſumere: ſi ab argutiſſimo amico ſcripta mea interp̃tari nequeũt: S3 dabo operã poſthac vt ea clariora ſint. quãdoquidẽ tu qui vetuſtiorũ illoru3 enigmata ſolueres: in ſcriptis meis indiges interprete. Vis vt aperti⁹ ea tibi explicem. quid inde: ſcilicet detrahẽdo alijs me ipſum fedem. q̇ ne leſus quidem de aliquo queri ſoleo. Tu vero iſtã facundiã oſtentare mihi noli. qua in laudãdo fratre vehemẽtiſſime vteris. Nõ ſum tã incõſult⁹ ꝙ tu tibi fortaſſe pſuades. licet ſimpliciter: amiceq3 nimiũ tecũ interdũ agã. Tracta nihilo min⁹ amiculũ tuũ vt libet. Idẽ erit ſemp: qualẽ tu totiẽs in magnis expert⁹ cognouiſti. Talis eni nauis pfectiſſimis cõpagib⁹ quadrata: nullis ꝓcellis quãtũuis imanib⁹: iactari poteſt. De litteris autẽ cardinalis tui puderet me iterũ tibi mentionẽ facere. Satis eſt me ſemel ſcripſiſſe eſſe eas nũc neceſſarias. nec expectes ꝙ interponã aliquẽ magnũ virum: qui te roget ⁊ precet. Ad pomponiũ nõ ſcribo: poſtea ſcribam plurib⁹. Epigrãma eiuſdẽ qđ ad me vna cũ ep̃la miſiſti: mira relegi cũ voluptate. vir eſt vtrobi

qꝫ mirandus. Nec dicas: nihil eſt hoc. Siquidē ad vini aut aque ꝓbatio-
nē nō totū doliū: aut totus potatur fons. Sed ſolū qd in vtroqꝫ liquore in-
ſit boni: mali ve tantulo hauſtu pleniſſime dignoſcitur. Vale.

¶ Cataldus aurelio oratori. S.

DE omnibus rebus meis ex ſicilia nuꝑ te certiorē feci: neqꝫ adhuc
a te mihi reſponſum eſt. Et miror. Nā etiā ſi tu natura ipſa in ſcri-
bēdo nō nihil ſegnis eſſe ſoleas: mecū tamē nullo pacto eſſe tardior deberes
Si ſcriberes: ſcirē in qua ſis fortuna: quē ꝑcipue ducē ſequaris. An ferdinā-
dus rex tibi ꝓſperarit. Quid cū mecenate tuo egeris. Si dij (vt credo) iuſti
ſunt: debēt iā virtutibꝰ tuis cōſuluiſſe. De me vero ꝑ alios potius q̄ ꝑ me
multo plura ītelliges. Videor iā mihi videre: iudiciū qd de me ſepiꝰ neapoli
attuliſti: ī dies cōfirmari magis. multorū ꝓmatū bononiēſiū amicicie: ꝓſer-
tim maluiciorū nō ſinūt me ire ad magnos ꝓncipes. quāuis ea cogitatio ſe-
pe in animū repſerit. punxerit plerūqꝫ ac ſtimulauerit. Illud ꝑterea nō ta-
cebo. Eſſe inter alios nobiles beſſarionē neſtoris maluicij fratrē. hūc ego
mi aureli ſequor ducē: hūc mihi elegi principē. hūc oībus rebus ꝑfero. Vellē
eū cognoſceres. Amat ⁊ te hic nō parū. eſtqꝫ vidēdi tui ꝑcupidus. Ego aūt
nudiuſterciꝰ romā veni: res quaſdā a pōtifice ſummo impetraturꝰ: imo ve-
rius petiturꝰ: impetraturū neſcio. Reuertar bononiā (vt ſpero) cras. Ope-
rā ⁊ ſtudiū meū bonaqꝫ oīa tibi nō offero: q̄ndoquidē nō minꝰ tua q̄ mea
eſſe ea ſemper volui ⁊ volo. Nec credas me interuallo iſto locorū a ſentētia
illa mea īmutatū eſſe. Noſti pariſiū: de quo tu multa quotidie ꝑdicabas. de
quo tu nimio amore deceptꝰ: pluſquā de humano dici poſſint: multa ſepiſ-
ſime affirmabas. hūc tandē eundē rogo te aureli: aliquādo litteris tuis vi-
ſitare nō dedigneris. tum q2 ipſo iure id debes: tum ne alterum te ab illo fa-
ctum eſſe: iratus: furibunduſqꝫ aliquādo exclamem. Vale.

¶ Cataldus petro comiti alcotini. S.

PErlegi opuſculū tuū illuſtris mi comes. ex quo qualis: quantuſqꝫ
ſis facile iudicare potui. Eras quidē antea notus mihi ⁊ ꝓſpectꝰ:
nūc tamē magis: magiſqꝫ notus: ⁊ ꝓbatus es. Maiora eni q̄ q̄ ipſe de te
iamdiu pollicebar: ipſo experimēto ꝑſtitiſti. Nō ſolū te noſtratibꝰ poetis ꝑ-
fero: ſed veteribꝰ illis cōparo. Niſi ſcirē ex te tale carmē ꝑfectū eſſe: vetuſtū
illud ꝓculdubio affirmarē. Nolim in oībus eius virtutibꝰ ſingulis aperiē-
dis ambitioſior videri. Si deꝰ me amet: eo faſtigij in ſcribēdo perueniſti: vt
oē punctū tuliſſe mihi videaris. nihil ad boni poete cōſumationē attinēs: ti-
bi deeſſe video. Elegās mea quidē ſentētia ⁊ graue ac doctū carmē fūdis.
Nam vbi cū amica ludis. propertio: ⁊ tibullo te cōparo. Vbi ſalibꝰ ⁊ ſpicu-
lis quorundā tangis ꝑcordia: martiali accedere videris. In ſimilitudinibꝰ
vero atqꝫ metaphoris: ⁊ in locorū: temporūqꝫ deſcriptiōe adeo bene te ge-

ris: vt diuinū te iudicē. q̄ adoleſcēs adhuc iſtā bonarū lr̄arū adeptꝰ ſis pitiā
pg: itaqȝ cū his monumētis: ꝛ te totiꝰ luſitanie ornamētū fore cōfidas. val'

¶ Cataldus gabrieli poete nobili bononiēſi. S.

ADducto noto illo prouerbio: dicis magno te affici dolore: ꝙ mea ſis puatꝰ pſentia. meqȝ ad ſcribendū hortaris. vt tu abſens: tanꝙ pſens mecū p lr̄as colloq poſſis Sūt hec q̄dē magna amoris indicia. amoris inquā erga me tui. mihi ꝯ lōge aliter ac tibi euenire ſolet. Nā quotiēs a te aliquo locorū iteruallo ſeparor: tūc videor mihi eſſe tibi vicinior. Idqȝ ꝓpterea puto cōtigere: qꝛ mlto magis aīus ꝙ oculꝰ q̄ amamꝰ videt ꝛ pſpicit. ita ſentio. niſi diuia q̄dā ꝓuidētia illd̄ fieri credamꝰ. Doleo ego quoqȝ nō minꝰ ꝙ tu ꝙ in ſcribēdis ad te lr̄is neq̄ (vt optas) tibi ſatiſfacere. Cauſe tot exiſtūt vt vix cenādi mihi ſupſit tp̄us. Immo ne reſpirādi q̄dē momētū pmittit. Sūt hic (vt ſcis) pulices culiceſqȝ inumerabiles. iportuniſſime mihi vbiqȝ occurrēteſ: dāteſqȝ negociū cōtinuū. nūc eni vultū mihi iſeſtāt nūc pedes acutiſſie pūgūt. Sepe in manꝰ celerrie iſultāt Interdū ptinaciſſime ſine miſeratiōe aliq̄ ipſuȝ hauriūt ſanguinē. Quinetiā vt vitā ꝓrſus tollāt: vndiqȝ mihi inſidiāt. neceſſe eſt hinc abire. ſi volo diutiꝰ viuere. Sūt pterea hic muſce: fetidiqȝ pari nūero cimiceſ. q̄ oia occupatū me nimiſqȝ iplicitū cōtinēt. Neſcio quo pacto vacaret mihi ſcribēdi tp̄s. Eſt nihilo minꝰ q̄dā recuperādi ocij occaſio. q̄ data ſpo me aliquāto cōmodiꝰ tēpus habiturū Solēt rane ferrariēſes padū cuſtodiētes certa noctis hora dulciter canere. quarū cantu dicta infeſtiſſima aīalia pulices: culices: ceteraqȝ leniūt pacāt ꝛ ad ſomnū ꝓfundiſſimū incitant. Iacētqȝ ſopita oīa. Tūc ſecurus ego tēpꝰ illd̄: quātulūcūqȝ erit: ſurripiā. ꝛ ad te ſcribā. Quapropter mirari noli mi gabriel ſi littere mee veniant ad te rariſſime. locus enim fecit: vt animus videatur mutatꝰ meus: nō autē ipſe imutabilē mutaui. Vale.

¶ Cataldus marco ennēſi ſiculo. S.

QUeris a me ſit ne abitio latinū verbū: an barbarū Magna ꝛ difficilis tibi inſurrexerit dubitatio. q̄d ꝓhibet id verbū latinū nō eſſe: ſepiſſime clara: ſūt tibi obſcura: ꝛ cōtra: obſcura videri ſolēt clariſſima. Ego q̄dē latinū eſſe oino cēſeo. Tale eſt eni abitio abitiōis ex abio abis. q̄le ex eo is. itio itionis. Sȝ qꝛ latinꝰ ſermo cōſuetudine maxie cōſtat: tāꝙ inuſitata egre admitterē. Nam ꝙꝙ pleriqȝ veterū vtroqȝ verbo interduȝ vſi ſunt. Tamē hac noſtra tēpeſtate illarum loco tutius his vocibus vterer: receſſu diſceſſu. diſceſſione. ꝓfectiōe. Siquidē flaccus ita inq̄t. Multa renaſcēt q̄ iā cecidere: cadētqȝ: Que nūc ſunt in honore vocabula: ſi volet vſus. Igit nos nō oia verba tractabimꝰ. q̄ vel. M. T. ad lingue latine ampliationē recepit. Ea oliȝ florebāt: nūc autē aliq̄ eorū iacēt. aliq̄n̄do fortaſſe vicē ſuā obtinebūt. ſic hoies: nō eadē ſemꝑ ſunt aut valitudine: aut felicitate rerū florētes. Vale.

¶ Cataldus beſſarioni. S.

SI liceret mihi lr̄is tradere: ea q̄ corā tecū exp̄merē: itelligeres vter
noſtrū callidior foret. Quonā aio? q̄ cōſcientia? audes dicere: lr̄as
meas ad te ceſſare? cū vix vne tue ad me veniāt: quin ſtatim ad te q̄ne mee
p̄ferant? Nō te iſte purgāt argutie. modo eni ſcribis. habere quidē te lr̄as
meas: ſʒ velle eas iterū tibi explicari. modo nullas accipe affirmas. q̄s plu
rimas te habuiſſe ſcio. Scribis etiā ceſſantibꝰ lr̄is meis te ambigere d̄ aīo
erga te meo. O dictū notādū ꝛ beſſarione dignū. Eſto aliq̄ndo a lr̄arū ſcri
ptiōe ceſſarē (qđ vix vnq̄ triduo accidit) nūq̄d de me quicquā dubitares?
Credo cū ſcribis alijs cogitatiōibꝰ diſtraheris: nō amicorū ſtudio teneris
Uis vt crebro de ſtatu meo te moneā? Quid niſi feliciſſimū beatiſſimūqʒ vi
te mee ſtatū eſſe dicā? Cū videā me a tuis a te in p̄mis tantope magnifieri?
Uiuo. viuo. viuāqʒ deo duce magnifice: ſplēdideqʒ ſine vlla amicorū aut
ope aut ope. Cuperē vehemēter abs te ſcire: qđ cauſe fuerit: cur tu totiēs to
tiēs rogatꝰ a me vt ipetrares lr̄as a cardinale ad p̄fectū hūc de rebꝰ nō mi
nus tuis q̄ meis: nūq̄ id curaueris? Immo ne verbū quidē d̄ tali re i ep̄la
tua (vt decebat) feceris? Debuiſſes ſaltē ſcribere te aut ipetrare nō potuiſſe
aut ipa die rem tā arduā curaturū. hec ego veli abs te ſcire neceſſaria magiſ
q̄ illa negocia q̄ a me tibi ſcribi efflagitas. Credis me nō moueri? cū videā
me nō neglectū modo? ſed cōtemptū: ſpretūqʒ ꝛ reiectū? nō eni mihi cornea
fibra eſt. Nō ex ſilice natꝰ. Nūq̄d fortaſſe ab amicis cibū peto? nū veſtitum
q̄ro? An pecunie cupiditate aliq̄ adductꝰ maluiciorū amicicias colo: ꝛ fre
q̄ēto? quā ipſe pecuniā vna cū ceteris fluētibꝰ opibꝰ adeo negligo ꝛ contē
no: vt nihil minꝰ pro mediocri amicicia cōtemnendū ducā. Superioribus
diebꝰ oīs hic magiſtratꝰ in rem meā bene cōſenſerat. Unus tantū p̄fectus
diſſenſit. Si a domino ſuo fuiſſet p̄monitꝰ: nō diſſenſiſſet: imo nō obſtitiſ
ſet. Unde ſi quā habes ipetrandarū litterarū voluntatē: eā depone. fruſtra
eni currimꝰ ad medicū mortuo ifirmo. Abſit nihilo minꝰ mi beſſario (q̄ q̄
ita ſcribo) ab obſeruantia illa in te mea q̄cquā iminutū eē. qđ ego nō cōmit
tere ſolū: ſʒ ne cogitare quidē auderē. Quippe cū beſſarioni hoc eſt cataldo
ipi nllo pacto cataldꝰ deeſſe queat. Nō mētior. Nota eſt vbiqʒ phenicis tue
fides ac virtꝰ. Audieſqʒ i dies mlto clariora d̄ hac aue ab oībꝰ p̄dicari. vale

¶ Cataldus beſſarioni. S.

SCribis te mirūimodū dolere: q̄ nō potueris lr̄as illas a cardiale
tuo ipetrare. Teqʒ in ipetrādis illis diligētiſſime geſſiſſe affirmas
Eſt hoc quidē magnū beniuolētie indiciū: ꝛ diligentie erga me tue eſt quo
qʒ nō leue teſtimoniū. Tamē aliud me cruciat: qđ latet tetrꝰ in imo pecto
re. qđ quicq̄d ſit: corā cōicabimꝰ: lr̄is nō audeo cōmittere. Ego mi beſſario
nō veni bononiā: q̄ alicuiꝰ viri ſperarē fauorē. Alie me huc attraxerūt cau
ſe: mlto illis vrgētiores. q̄s ſi tecū cogitabis: oēs p̄fecto ſcies. Scribis etiā

eſſe tibi gratiꝰ:ſi rome potiꝰ q̄ alibi viuere. Amor tuꝰ in me nimiꝰ nō ſinit
te grauiora ꝓſpicere. Quonā pacto ſi romā venirē:ſupadditā mihi iniuriā
ferre poſſem? Scis olim me occiſuꝫ pene fuiſſe ab illo. nūc cū iterū tā atroci
ter eſſe me vulneratū ſentiā: qd aī putas me inde capturū? Nō videt̄ itaqꝫ
mihi idoneū hinc abire. ꝑmū ob ratiōnē iā dictā: deinde ne incōſtātia aut
leuitate me aliqs notare poſſit. nihilo minꝰ ſi iubes: neglectis oībus veniā.
Illō inter cetera marie admiror. q̄ apō eū:a quo oīa ſpabas:minimū imo
nihilū valeas. Credebā te apud illū in dies fieri gratioſiorē. ob virtutē:fidē
qꝫ tuā ſingularē. nūc cū deſtituaris: qō amoris eſt indiciū? quod meritū ſe
dule tue charitatis reportas? qō pietatis. fideiqꝫ p̄miū cōſeqris? Cōſidera
tu nūc ſi huiuſmodi vicē dolere nec ne debeā. Si abiegnꝰ aut ſiliceus ſum
non dolebo. ſi autē homo (vt credo) nō dolebo ſolū: ſed cruciabor. Vale.

¶ Cataldus beſſarioni. S.

SI lr̄e mee vitā tibi p̄ſtare poſſunt (vt ais) beſſario: lr̄as quotidie a
me expecta. De aī autē tui ſollicitudinibꝰ: capio ego quoqꝫ mole-
ſtiā nō paruā. Tu tamē te ipſuꝫ tēpare debes. neqꝫ a virili cōſtātia flecti. qn
etiā meminiſſe debes te beſſarionē eſſe. ex maluitiorū ſtirpe genitū. Solitū
alijs cōſulere. meſtos quoqꝫ cōſolari. Si fratres iſti tui te infeſtāt: tu fortis ī
arce ratiōis munitiſſima reſiſte. Qō ſi ſapiētia ⁊ aīo te illis debiliorē cogno
ſcis: ſapiētioribꝰ: potētioribuſqꝫ oīno cōcede. Si autē tu oībꝰ virtutibꝰ nō
inferior tuis fratribus haberis: qō cauſe eſt cur mereas? Credo potius cuꝫ
videas magnā eſſe fortune mutationē: te quoqꝫ cū fortuna mutari. qō ego
⁊ laudo ⁊ approbo. Cōſidera aliquāto altiꝰ cōſiliū illud meū. Statueram
oliꝫ (vt ſcis) bononie vitā ad extremū ducere. deinde qr ꝓſpere mihi: qō ſpe
rabā: nō ſucceſſit. reflexi protinꝰ volūtatē. Atqꝫ vrbē hāc ferrariā cōmigra
ui. Peto abſte nūqd merito rep̄hendi debeo? nunqd leuis aut incōſtās ha
bendus videor? Immo incōſultiſſimꝰ fuiſſem: ſi in ſentētia illa priſtina per
manſiſſem. Sequere igit̄ quicquid tibi optimū videbitur. Murmura aūt
male de te opinantiū (vt alias ſcripſi) pro nihilo pendas. Vale.

¶ Cataldus iulio maluicio. S.

VTile eſſet nobis: ſi tu iſtic ignem ſuſcitares. Aduentu autem iſtuc
meo: ſtatim integer arderet. Vale.

¶ Cataldus bulgarino ſenenſi iuriſcōſulto. S.

SCribo ad te iterū vt itelligas eſſe me ī ſcribēdo diligētiſſimū. vtqꝫ
etiā cognoſcas me amicorū amantiſſimū. Qui quotiēs p̄ſentia il-
los itueri neqo: tūc me plurimū iuuat frequētioribꝰ litteris viſitare. Iā nō
dubito te breui totiꝰ italie gloriā magnūqꝫ ornamentū futurū. beniuolētia
erga te mea ⁊ virtutes tue ſingulares cogūt me ꝓſperis rebus tuis admo
dū letari. Et excellēs nomē tuū ſummope me gloriari facit. qō vt oīm ſit ex
cellētiſſimū ⁊ opto ⁊ deū frequēter ſupplex oro. Vale.

Cataldus beſſarioni. S.

Natura mea nō patiť beſſario: vt in ſcribēdis ep̄lis ſim multū pꝛofu ſus: niſi vbi neceſſitas aliq̄ vehemēter me aſtringat. Jdq3 facio ne amicū dū lōga oꝛatiōe delectare credā: tedio potꝰ afficiā. feciſti itaq3 tu mihi rem ꝑgratā. ꝙ tā cito lr̄as illas ad meos trāſmiſeris. Gratiꝰ tamē fuit ꝙ ſcribis bꝛeui me inde reſpōſu3 habiturū. De tua autē in me volūtate: q̄d niſi optimā ⁊ vnicā eā eſſe iudicē: vt v̄bo: vt ope ſemꝑ mihi declaras. At ego etiā ſi ad extremas oꝛbis plagas penetrarē: ſemꝑ mittā ad te aliq̄d ſaltē lr̄arū. Neq3 neceſſe fuerat ad pēnā papyrūq3 exercēdas tātope me exhoꝛtari. Siq̄dē talis tibi ſu3 futurꝰ abſens: q̄lis eſſem vna tecū p̄ſens. q̄ꝙ bonꝰ ille vir dicat. βεβεωειν φιλοσ Δοιον μεγοι τυν ευνηθοιαν. Scribis p̄terea platinā deceſſiſſe: viru3 vtriuſq3 lingue peritiſſimu3. quo malo ego quoq3 vna cū ceteris amicis doleo. Eo tamen pacto doleo: ſi verū ſit eū oīno deceſſiſſe. Si autē adhuc foꝛte viueret: gauderē potiꝰ q̄ꝙ dolerē. De lr̄is vero illis a cardinale nō ipetratis q̄d credis me ſuſpicari mali: niſi ꝙ video apertiſſime eos eſſe hoīes in p̄mis indoctos: malignos: ⁊ nulliꝰ penitꝰ momēti. q̄ nō ſolū litteratos: pꝛobatoſq3 viros ad altioꝛa nō erigāt: ſed ſuppꝛimāt impie: ⁊ funditꝰ inculcēt: ne ꝑ doctos cūtoꝛu3 erroꝛū mater manifeſteť ignoꝛātia. De q̄bus ⁊ de reliquis quoq3 inſolētibꝰ ſic poſt hac inter nos ſtatuamꝰ: vt nullā de illis mentionē in ſcriptis noſtris facere debeamꝰ. Carmina illa: q̄ in memoꝛiā platine expoſcis: nō mitto: q2 nō edidi. Preterit iā etas illa qua cētenos verſus fundere: imo veriꝰ loquēs ſpuere ſolebā. vt illo ſtās pede in vno dictaſſe diciť. hoc tp̄e in tali cōpoſitione opus eſt mihi vngues ad viuū moꝛdere. etiā pluteū ipſu3 cedere. Interi3 tamē ſi q̄d tāto viro dignū occurret: cōditū ad te tranſmittā. Sed nūc loco iſtoꝛum carminū mitto ad te epiſtolā quandā goziadini amiciſſimi tui. Audi q̄ſo pꝛius breuiter cauſā q̄ motꝰ modeſtꝰ vir epiſtolā huiuſmodi ad me ſcripſerit. Ego mi beſſario quotidie ad goziadinū lr̄as mittebā: ⁊ ille itē reſcribebat ad me quotidie. Jdq3 ea mēte faciebā: vt ille in dies exercitatiōe hac fieret in dicēdo clarioꝛ. Nuꝑ tamē cū a patauij p̄fecto accepiſſem lr̄as: ꝺ me illic publice cōducēdo: atq3 vt eā vꝛbē adirē: admodū exhoꝛtareť: ocyꝰ me illuc recepi. Sūq3 i ea re moꝛatꝰ diebꝰ vix ter q̄nq3. Jdq3 tp̄is cōſumpſi: tū in itinere: tū i negocio ipſo cōficiūdo. Tūc circa hec occupatꝰ a ſcribēdo ad goziadinū ceſſo. Ecce vbi pꝛimū ferrariā ſū reuerſus: offerūť mihi multe noui oꝛatoꝛis ep̄le: nimirū eloquētiſſime. Inter q̄s ⁊ iſta oībꝰ patebat. q̄ꝙ ſi leges ⁊ eloquētiā ⁊ viri huiꝰ modeſtiā cognoſces. Videbis q̄ nā p̄mia ex inſtitutiōe mea repoꝛtē. q̄d nam bonū a tali amico fueri hactenꝰ cōſecutꝰ. Quē ſepe quoad potui: erudiui: expoliui: ⁊ deniq3 ſi fas ſit dicere illuminaui. q̄d plura: Summus ab alto deꝰ me iudicet. qualē me illi ſemꝑ: ceteriſq3 amicis p̄bueri. Teſtis eſt etiā mihi cōſciētia: Si coꝛpus vna cū aīa pro amico ar[illegible]

derem: nedum bona fragilia liberaliſſime exponerem. Vale.

¶ Cataldus bernardino coruino. S.

Scribis te iactatũ eſſe ⁊ terris ⁊ alto: a me p̄ſidiũ petẽs: doleo quidem de iſto malo tuo. Ego aũt in ea ſum cõditione: vt nec tibi nec ipſi mihi opem p̄ſtare poſſim. Nã poſtq̄ fortuna ⁊ terris ⁊ mari me vexauit: in mediũ aerẽ ſuſpendit. Propterea nec humanis ꝓdeſſe: nec celeſtibꝰ ſeruire: vt optarẽ: queo. Quere igitur alios q̄ tibi ſuccurrãt: donec ego q̄ in aere nũc totus pendeo: diuina aliqua ꝓuidẽtia in terras delabar. Librũ vero tuũ penes me retineo. Emptor eni nũmos adhuc nõ dedit. ſed breui ſe daturũ pollicet̃ Ratio q̄ ad te iãpridẽ nõ ſcripſi: eſt q̄ ex quo bononiã veni vix ſemel vel ad ſummũ bis e domo ſum egreſſus. Scabies eni ⁊ febris implicitũ ſuffocatũq; me cõtinẽt. q̄ duo: addita ſimul egeſtate ipſuʒ iob: expulſa fugataq; ratione ĩpatiẽtẽ querulũq; redderẽt. vbi p̄rimũ tamẽ curabo: creberrimis litteris pecuniarũ loco ⁊ replebo te ⁊ ſatiabo. Vale.

¶ Cataldus galieno patrueli ſuo. S.

Quanto maior vrget te neceſſitas galiene: tãto negligẽtior in ſcribẽdo efficeris. Nec ſolũ de meis: ſed ne de tuis quidẽ rebus quicquã ſcribis. Quonã pacto vitã ducas. Valeas ne an egrotes. Nũquid ferrarie an alibi ꝑmanſurꝰ ſis. Nũquid ⁊ res mee iſtic proſpere ſucceſſerint. fac q̄ſo de oibꝰ me cumulate moneas. Quid miſerabiliꝰ medico paupe ĩperito ⁊ pigro? Quod ſi in hac diu perſtiteris ſentẽtia: religionẽ ingredere. quanq̄ nec illic tãte inertie (vt mihi p̄ſuadeo) dabitur locus. Vale.

¶ Cataldus beſſarioni. S.

Si vnq̄ ciceronis eloquẽtiã optaui beſſario: nũc tamẽ eã ⁊ opto: ⁊ multo vehemẽtiꝰ deſidero. q̄ te exhortari poſſem: vt iſtorũ tp̄orũ ꝑuerſitatẽ effugeres. teq; ad tutiorẽ locũ recipes. Audio eni rome nõ ſolũ inteſtina bella quotidie parari: ſʒ dirã peſtẽ ꝑniciosiſſime ſeuire intelligo. Omitto cetera pericula ⁊ tumultꝰ quoq; varios: q̄ iſtic oibꝰ horis inſurgunt Propterea tu: q̄ prudẽtiſſimꝰ es: ⁊ alijs ſolitꝰ cõſulere: hac mea monitione tibi ipſi cõſule. nõ q: tu bellorũ aut peſtis timidꝰ eẽ ſoleas: ſʒ q: audaces plerũq; viros p̄ nimia aioſitate in magna ꝑcula icidiſſe legimꝰ. fac igit̃ ſanũ te ſerues. qd̄ ſi facies: nõ ſolũ te tibi: ſʒ tuis qꝰq; ⁊ amicis oibꝰ te ſeruabis. val̃.

¶ Cataldus ioanni ſaccano. S.

Et ſi in eadẽ ſuʒ fortuna: in q̄ ꝑ lr̄as tuas eſſe te itellexi (ꝑdidi enim nuꝑ poſt vtriuſq; parẽtis obitũ: patruũ quoq; dilectiſſimũ) tamẽ te exhortari nõ deſinã: vt i aduerſitatibꝰ bono: ⁊ cõſtãti aio eſſe velis Optimũ fuit remediũ illud: qd̄ ſcribis te ſumpſiſſe ad leniẽdũ: leuãdũq; ai̅ tui dolorẽ. hoc eſt: q̄ cũ ex patria inter tot aduerſa ⁊ peſtẽ acerbiſſimã de tuis q̄cquã ſentire nõ poſſis: oĩa deo optimo maxĩo relinq̄s: q̄ hũanis ⁊ celeſtibꝰ

clemētiſſime ꝓſpicit. Interea tamē nō deſiſtamꝰ illū p̄cari. quo efficiat: for
tunā in nos partiꝰ ſolito ſeuire. Q̄d autē de re mea ſcribis: vellē ne minimā
quidē moleſtiā caperes. ſi vt optas: effectū ſuū ſortiri nequeat. Satis ſit te
effeciſſe quantū in te fuit. nō enī tāti eſt ea res: vt nō ip̄etrata dolere debeas
p̄ſertim inter varios ciuiū tumultꝰ. nō tantū res ipſa ad migrandā vrbē ſe
nas me cogebat: quantū ipſiꝰ vrbis ꝛ ciuiū bonitas. quā ab oībus vnice cō
mendari audio. Excitabat me maxime amor ꝛ beniuolētia viri excellētiſſi
mi ꝛ in tota italia vnici bulgarini noſtri. Ob has igiꝭ cauſas quouis me-
diocri ſtipēdio p̄mo anno fuiſſem cōtentꝰ. q̄ ſperaſſem ipſa die maiora me
cōſecuturū. Sꝫ reliquo oīa (vt tu facis) ſuperno rerū cōditori: ſcio oē ſolū
forti patriā eſſe. vt ſocrates exiſtimabat. Preterea venit iſtuc cherubinꝰ ro
manꝰ. eū oībus ſuis negocijs: tibi valde cōmendo. Idē perferet ad te epita
phia triginta: ad idē ꝓpoſitū cōſcripta: q̄ ꝓ illo edidi: q̄ ꝛ affines ꝛ amicos:
quinetiā extraneos ꝑpetuo reliquit meſtos. ꝛ me inter ceteros. Tu (credo)
ſcis quāta erat mihi cū illo cōſuetudo ꝛ amicicia. Unicū erat decus gentis
maluicie. Notus erat vbiqꝫ beſſario. Bononia in primis ꝛ roma: quanti
eſſet vir ille: luctu ipſo apertiſſime demonſtrant. Uale.

¶ Cataldus neſtori maluicio equiti hieroſolymitano. S.

NOn ſcripſi ad te poſt beſſarionis germani tui obitū: ꝓpterea ꝙ vi
debar mihi in ea eē cōditiōe: vt aliorū potiꝰ īdigerē cōſolatiōe: ꝙ
alios cōſolari potuiſſem. Tantū enī p̄mebat me dolor inteſtinus
quē ob amici calamitatē aīo cōceperā: ꝙ eſſe apud me pene deſierā. Nūc ta
mē: q̄ factꝰ eſt mihi paulo lenior: ſcribo ad te has: q̄les poſſuꝫ lr̄as. q̄bus in
telliges: me nullo grauiori malo fuiſſe antea ꝑcuſſuꝫ: ꝙ iſto. Senſi enī oliꝫ
ꝙ moleſtū eſſet: amittere germanos: ſenſi etiā quāto moleſtiꝰ foret vtroqꝫ
parēte orbari. Sed adhuc nō ſenſerā ꝙ moleſtiſſimū foret: amico optimo
p̄uari. Ergo ne oīm malorū eſſem expers: voluit fortuna vt hoc quoqꝫ ma
lū intolerabile ſentirē. Ecce eripuit mihi illū: quē ſumma diligētia iamdiu
parauerā: quē vnice p̄ ceteris amare gaudebā: meqꝫ ab illo amari magni
faciebā. In quo ſummū bonū merito poſuerā: in quo oē vite mee fundamē
tū fideliter iecerā. nec vulgaris (vt quorundā eſſe ſolet) erat iter nos mutua
beniuolētia: ſed vera: integra: ꝛ nullo tēpore ſoluēda feruebat. Preſentes
nō niſi de virtute: optimiſqꝫ moribꝰ loq̄bamur. Abſentes ꝑ frequētiſſimas
lr̄as id idē faciebamꝰ. Quid plura: ne minima q̄dem ſuſpitio fuit vnꝙ mi
nuende amicicie noſtre. Immo in dies augebat: in dies gratior fiebat. Tā
dem de tā cōſtāti: ſinglariqꝫ amicicia noſtra: ij teſtes eſſe poterunt: q̄ vtriuſ
qꝫ animū bene nouerāt. Declarāt etiā id totū littere illiꝰ ad me. q̄ ꝛ amore ꝛ
charitate pleniſſime penes me adhuc extant. Sed finis ſit. nolo enī p̄terita
ampliꝰ cōmemorare. q̄ ꝛ ſi viuo illo iocūda fuerāt: mortuo tamē iniocūda

infeliciaq; oīa videntur. Quinetiā meſticiā augerēt potius ꝙ leuarēt. Tu itaq; qui prudentiſſimus es: eo animo aduerſitatem iſtam tolerare debes quo te imbuit natura: ⁊ docet philoſophia. habereq; ante oculos debes il-lū pegiſſe: quē debebat nature curſū. Cogitareq; ante oīa velis: deceſſiſſe eū e vita. quo nihil elegātiꝰ: nihilq; digniꝰ hac noſtra etate vidimꝰ. fac igit̄ ſi dolorem iſtū ex animo prorſus tollere non potes: ſaltem aliqua ex parte prudentia tua mitiges. Uale.

Cataldus ludouico bracho veneto. S.

MEa in te ſinglaris beniuolētia facit: vt ī ſcribēdis ad te litteris ſim diligentiſſimꝰ. Immo facit vt ſim fortaſſe īportuniſſimꝰ. Tu vero q̄d cauſe ſit: cur nō ſcribas: minime video. qua ꝓpter nō immerito negligen-tia te accuſare poſſū. Memini enī ſemel (cū iſtic eſſem) acriter te increpuiſ-ſe quoſdā: q̄ abſentes amicos obliuiōi tradidiſſent. exhortās quoq; me nō parū ne in eū errorē aliquādo inciderē. nūc autē cū abs te id fieri videā: dic mihi qua pena mulctandꝰ es? Tu q̄ in aliena cauſa equiſſimꝰ eras iudex: ī tua quoq; cauſa fac recte iudices. Et ſi qua habes in defenſionē tuā argu-mēta: mihi explica. forte a tā lata culpa te liberabo. Scripſi ad te poſt meā iſtinc ꝓfectionē: nō tantū ſemel atq; iterū: ſed decies fideliſſimis nuncijs ad te lr̄as tradidi. A te vero nō modo aliq̄d litterarū nō accepi: ſed adhuc ne minimā q̄dē ſalutē tuo nomīe mihi aliq̄s nūciauit. Qđ fieri ſolet: quotiēs aliqua ī re occupati: ſcribēdarū lr̄arū facultatē nō habemꝰ. Iubemꝰ tamē amicos ꝑ nūcios ſaluere. Quo fit: vt nec ignaui ab amicis iudicemur: nec amicicie noſtre tali ꝑtextu diffidere audeāt. Ego vero nō ꝓpterea litteras tuas tātope efflagito: ꝙ amicicia noſtra ea ſit: q̄ lr̄is excitari debeat: ne ſopi-ta iaceat: ne ve oblita ſui prorſus corruat: ſed q: ſi ſcriberes: intelligerē pri-mū de ſtatu ac valitudine tua. qua nihil optabiliꝰ expecto: nec quicq̄ ardē-tius deſidero. Leuares quoq; me maximo merore: quē nuꝑ ob amiciſſimi mei obitū: aīo cōcepi: amiciſſimi dixi: imo ob mei ipſiꝰ obitū. Erat enī beſ-ſario maluicius alter ego. Si deꝰ me amet. nō amicū amiſiſſe me arbitror: ſed vitā atq; animā hāc penitus ꝑdidiſſe exiſtimo. Unde nulle ampliꝰ me delectāt muſe: nulla carminū genera ſolari poſſunt. quinetiā nulla philoſo phie p̄cepta occurrūt. q̄ aptiſſima ſunt ad omnes fortune caſus tolerādos. Unū tantū mihi reliquū eſt ſolatiū: amicorū lr̄e. q̄ ſi iocūde mihi afferūtur: leniūt ſaltē dolorē: q̄ndo extinguere oīno nō poſſunt. Tu interī ſi me ꝑ aliq̄s viſitabis pagellas: nihil mihi iocūdiꝰ: nihilq; gratiꝰ efficere poteris. Uale

Cataldus antonio melitenſi ſiculo. S.

CUm due ſint capelle antoni mi: quarū altera emuncta: attonita al-tera dicit̄. ō vtra tamē dubitas: ne tibi cibū auferat: ignoro. Emun-cta enī eius eſt nature: vt quos habet cytiſos: tecū potiꝰ paſceret. ꝙ tuos

tibi inuito tolleret. Attonitā autē capellā nihil eſt quod timere debeas. Si quidem vidimus eam nuper a voraciſſimis lupis fuiſſe cōprehēſam. quin etiam miſere diſcerptā: ⁊ penitus deuoratā perſpeximus. neqꝫ rem hanc fabulam: ſed veram hiſtoriam credas. Atqꝫ eo minus extimeſcas: ꝙ tu es (vt ipſe ſcribis) veruex ſicul⁹. Sed potius τογ εγορχαγ τογ. λιβυκογ κγακογα φιλαδεο μιτυ κορυχη. qui penes te eſt. De illo autē: quē habraam⁹ oppreſſit: dolere nō debes. nā ex quo ruri degit: effect⁹ eſt opulētior ex ruſticorū hoīm cede. quā victorioſiſſime quotidie cōficit. Alter: q̄ refertiſſim⁹: nunq̄ adhuc ſatur extitit: tūc credo ſatur erit: cū pre nimia crapula crepabit. Janua vero illa: ex qua pecuniā dicis te expectare: in qua ſit orbis parte: neſcio. ob hoc igiť rē tuā curare neq̄o. Verū hoc ſcio eſſe mercatorē quendā ienue: quē tibi debitorē eſſe intelligo: ſi voles: efficiā cū illo: vt q̄ celerrime voti tui fias compos. Vale.

¶ Cataldus baptiſte guarino. S.

Arrogantia magna eſt baptiſta mi quēpiā ſe ipſuꝫ cōmēdare. Et cōtra. multo maior eſt negligētia: ſi quis dign⁹ cōmendatōe: ijs q̄bus ignot⁹ eſt: virtutes ſuas nō exponat. ita tamē ratio hec locū habebit: ſi modeſte: ſi tēperate oīa fient. oportet eni nos cūtis in reb⁹ nō ignaros eſſe cōmunis ſenſus. neqꝫ obliuiſci debem⁹: audaces a dn̄a rerū fortuna plerūqꝫ adiuuari. Igiť mirari noli: ſi quādoqꝫ vir ille ſe ipſuꝫ collaudare ſoleat. hec ſentio. Tu doctiſſimo patre doctior ſi q̄d melius teneſ: pro ſolita humanitate cupientibus nobis imparti. Vale.

¶ Cataldus aurelio oratori. S.

Quod ſcribam ad te mi aureli: habeo nihil. ſuperiorib⁹ enim dieb⁹ diffuſius ſcripſi. Qua re auidus ego nimirū: ſitiēſqꝫ optatiſſimas litteras tuas expecto. ſi accepero mirandū in modū gaudebo: credāqꝫ vere te ſcripſiſſe: ſi nō accepero: in ſentētiā huic cōtrariā trāſmutabor. Vale.

¶ Cataldus valentino facundo viro. S.

Saluus ſis balearū decus. Occurrit mihi his dieb⁹ religioſus quidam: nomine dauid: nunq̄ antea a me cognit⁹: q̄ vbi primū audiuit ex me breui te in patriā migraturū: ſtupid⁹ ⁊ cōfuſus: pene ſemianimiſ cecidit. clamās o me miſerū: o me infelicē: ibit ne ī patriā: anteq̄ illū videā: ſequar dn̄m meū ad baleares vſqꝫ. vel mortu⁹ adibo eū: q̄ vitā hāc mihi p̄ſtitit. Ego mi valētine vidēs iſta tā repente fieri: admirat⁹ ſum eq̄dē ſupra fidē. ⁊ vnde foret hui⁹ rei nouitas: obſtupui. peto ab eo quis ⁊ cuias eſſet: vt ſe bononiēſem: ac tui amantiſſimū eſſe dixit: cepi hominē verbis ſolari. affirmās. te nō prius bononia abiturū: q̄ illū venetijs viſeres. hoc itaqꝫ pacto mitigat⁹: meſticiā ⁊ dolorē in riſum ⁊ gaudiū cōuertit. adeo vt pre leticia geſtiret. O q̄ p̄conia de te referebat. o quot ⁊ quāta de animi tui p̄ſtā

tia p̄dicabat. de humanitate: de liberalitate: de multarū rerū peritia. q̄d di cam? Ea de te multis p̄ſentib⁹ narrabat: q̄ vix de priſcis illis romanis narrari potuiſſent. Quinetiā aiebat abs te e carcere liberatū: eā quoq3 quā poſſideret vitā: tua cauſa retinere. Eleua ad deū mētē: cū grārū actiōe: te nō tātū a p̄ſentib⁹ amicis amari: ſʒ a remotiſſimis obſeruari ⁊ magnifieri. Vale

Cataldus neſtori maluicio: equiti hieroſolymitano. S.

QUia nulla mihi ſcribēdi dabat̄ occaſio: iāpridē nihil ad te ſcripſi. eo magis: q̄ ex multis nuncijs plura de te audiebā. In p̄ſentia autē cū federicus rādacius ⁊ cōciuis: ⁊ optim⁹ mihi amic⁹ romā petat pōtificis ſummi pedē oſculatur⁹: has breuiter notaui: quib⁹ intelliges fore mihi gratiſſimū: ſi ſuis i reb⁹ hominē adiuueris. Is nō minoris eſt nobilitatis: q̄ ingenij: fidei: ac p̄bitatis. fac queſo: ſi me amas: illū nō deſeras. ⁊ q̄ potes plurimū: ⁊ ſoles p̄ amicis ardentiſſime interuenire. Vale.

Cataldus gaſpari maluicio pretori. S.

NOlui ad te: niſi rem perfectā ſcribere: vt latius tibi de collegio gratias agerē. Gaudeo in primis p̄ces tuas tātope apud patrē valuiſſe. debeoq3 ob id tibi multū: multo tamē magis illi. fecit eni vt ſapiētiſſim⁹: ⁊ gratiſſim⁹ quiſq3 in ſuos fideliſſimos facere debet. Nā de duob⁹ locis in collegio ancarani eodē momēto vacātib⁹ iocūdiſſima fronte cōceſſit nobiſ alterū. nec q̄cquā expendi laboris: nec rei. Omitto honorē: ⁊ laudē. quā in hac re adeptus ſum. Iſta ſunt merita: q̄ familiariſſimi veſtri a vobis expectāt. Iſta: iſta ſunt fercula: q̄ deditiſſimis veſtris porrigitis: inopinata q̇dē ijs p̄ſertim: q̄ maluiciorū cauſa corpus vna cū anima perderent. hec ſcripſi plura fortaſſe: q̄ debui. Quod ſi iure inſolens iudicandus tibi videor: iudica. Si minus: noli iraſci: meq3 immerito damnare. Vale.

Cataldus gaſpari maluicio: pretori. S.

PIetas tua in parētē facit: vt amici dolorē nō videas. vel ſi videas imerito ſuſceptū eſſe affirmes. Laudo quidē pietatē iſtā. ſed neſcio quomodo probē illud: qd̄ ſcribis: me ſubito ⁊ ſine cauſa iraſci. Nō ſum tā icōſult⁹: quin aliquādo ratio ipſa ſit mecum. ⁊ quādo id cōtingit: tūc ſup meritis tuorū in me cogito: ab oī ira: ab oīq3 p̄turbatiōe remot⁹: ⁊ videor mihi vix poſſe tantū queri: quātū adhuc iure optimo queri poſſem. Me dico: q̄ ne leſus quidē ab amicis: ſubiraſci ijs (vt fas eſſet) ſoleo: q̄ndo forte aliqua in re me offenderint. nec ſemel aut bis: ſed decies offenſus: equo aio illos p̄fero: ⁊ quib⁹ poſſum rationib⁹ a culpa defendo. Teſtes ſunt ij: qui iāpridē naturā meā bene norūt.. Sed ad rem reuertamur. Vellē ſcire abs te quonā pacto ſubito: ⁊ ſine cauſa iraſcor? Scilicet q̄ p̄ vos ⁊ a vobis plura cōſecutus ſum beneficia: nūc deſtitutus in minimo: Elatro. O me ingratū. nō debeo id facere. Immo quādo fuit. quo ego a tuis nō niſi vana ⁊ irrita verba

receperim?ſi quãdo ad eos veni.quanq̄ rariſſime maluiciorũ opa viſus ſũ
Nec niſi ꝑ re honeſta alicuiꝰ amici gratia coactus vos adij:quã a quouis
mediocri ciue meliꝰ ĩpetraſſem. At dices mihi:quo iure:quo vinculo tibi te
nemur? Reſpõdeo.nullo. Si amicicie vinculũ:nullũ facere poſthac ſtatui-
mus. Sed ex quo videbatis vos a me fideliſſime amari:debuiſſetis ſaltē
(pſertim ſine diſpẽdio veſtro)amorẽ meũ admittere.nec iſto modo cõtem
nere. Nã vnuſquiſq3 natura ipſa ab oibꝰ ſe amari gaudet.etiã a viliſſimis
Uos autẽ neſcio quãdo amorẽ meũ cognoueritis. Ille opifex oim rerũ ds
ſit verus ⁊ optimꝰ iudex. Agit̃ iã annꝰ q̃ntuſdecimꝰ:quo extra patriã meiſ
ſumptibꝰ ſemp magnifice vixi:ita ſpero duce deo in poſterũ me victurũ ſi-
ne iſto collegio veſtro.qđ ego nõ ꝑ me:ſed ꝑ patruele(vt ſcis)meo ꝓbatiſ
ſimo iuuene tantope cõquirebã. Tandẽ velim ſcias:ꝙ nõ doleo de nõ ĩpe
trato collegio.q2 vnaqueq3 minima ratio pſuadet mihi:nõ potuiſſe ſatiſfie
ri.neq3 ego ſum tã demẽs:q̇ rem difficilẽ habere voluiſſem. Quid ergo cõ
quereris? dicã ſi potero.quoniã nec ante nec poſt latã ſententiã mẽtionẽ de
me fecit.quo potuiſſem cognoſcere iſtũ animũ erga me veſtrũ.quẽ tu ma-
gnũ eſſe p̄dicas. Si fuiſſem nõ is:q̇ ſum:ſed ſeruꝰ:dixiſſet ſaltẽ mihi ſerue
placere tibi nequeo.iſto verbo fuiſſem ſatis cõtentꝰ:nec queſiſſem plura tã
ti id extimaſſem:q̄nti ſi receptaculũ habuiſſe3. At ꝓmiſit iã biẽnio ante:de
inde ilari vultu cõfirmat:dat ſpem magnã ſalutis morituro:demũ a furcis
manibꝰ ꝓprijs infelicẽ demittit. Dic mihi tu:q̇ equiſſimꝰ es iudex.quo nã
aĩo debeã tolerare iſta? q̇ totꝰ a ſpe veſtra pendebã. Uos p̄mos amicos ⁊
dños meos reputabã.quos integerrime amaui ſemp:magnifeci:ac obſer
uaui. Qđ autẽ ad te amãdũ me hortaris ſupflua fuit hortatio iſta. Siqui
dem ſemp te vnice amaui.⁊ a me ppetuo amandũ certe ſcio. Uirtꝰ eni3 tua
ad id me ĩpellit.quã niſi ſummã in te eſſe pſpicerẽ:ex aĩo mihi prorſus cade
res. Nec credas ob iniuriã hãc:beniuolentiã erga te meã diminutam eſſe.
quippe cũ cauſa tua vel vita ipſa priuari paterer.ita eſt ⁊ ſi aliter ſentis:fal-
ſus es:falſus inquã ⁊ ab oĩ iudicio alienꝰ.qđ ſi dubitas:experire. ⁊ cõſtãtiſ
ſimũ oĩbus in rebꝰ me reperies. Quĩetiã rogo te:vt nõ minus ſolito me a
mes.nec in me iraſci velis. Sed potiꝰ leſi(vt debes)miſerearis. hec ſcripſi
⁊ quidẽ inuitus:vt intelligeres:me nõ ſubito:nec ſine cauſa iraſci:ſed ma-
ximis rationibꝰ cõmoueri. Uale.

¶ Cataldus franciſco aluaro. S.

Coronatus ille:vbi p̄mũ vni ex meis litteras tuas reddidit:pdita
corona id eſt verecũdia fugam arripuit. Nec ſolũ rudis iuuenis a
me nõ petijt:ſed ne expectauit quidẽ reſponſu3. Alter flauo capillo elatꝰ:⁊
eorũ:quoſ viderĩ:maximꝰ petulãti ſplene cachinno:te nup a ſũmo deo opti
me viſitatũ fuiſſe nũciauit.qđ fuit bene egrotaſſe. Age ob hoc illi gratias.

Apoſtata ſi alq̃ndo reſipiſcet(qđ deꝰ cito faxit)credo:iã deſinet latrare Cu
pio ſupra oĩm fidẽ:vt mẽte adſum:ita corpore iſtic ſancterene adeſſe. Mal
lẽ eniȝ in paradiſo mori:ꝙ̃ in erebo viuere. Si ceſar me tot catenis vinctuȝ
ſolueret:e carcereq; dimitteret:nõ alio equidem aut dedaleis:aut pegaſeis
pennis aduectꝰ ꝙ̃ iſtuc aduolarem. Qđ vt cõtingat ſanctiſſimas preces tu
quoq; ſupplex effunde. Vale.

Joannes portugalie rex alexandro pape ſexto. S.

INcredibilis pietas:atq; obſeruãtia:qua ferdinãdꝰ almeide ſeptẽ
ſis epiſcopꝰ in ſctitatẽ tuã tenet:effecit:ꝑmo vt nos illũ ad ſctitatis
tue ꝑpetuũ ſeruitiũ valde hortaremur. quẽ quidẽ nũc legatũ deſti
namꝰ. Deinde moti ſumꝰ ſingulari erga nos fide comitis abrãti:ſui quon
dã patris:viri honoratiſſimi:nec nõ tot germanorũ obſequijs cumulatiſſi-
me ꝑſtitis. q̇bus nõ ſolũ nos:verũ etiã regna noſtra ob ingẽtia merita plu
rimũ debemꝰ. Nec certius:ſublimiꝰ:ſanctiuſq; iter ingredi poſſe nobis vi
ſus eſt. Omittimꝰ rerũ peritiã:prudentiã:quas ipſa die tua. S. latiꝰ vtẽdo
experiet. Js erit vt nec deuotiſſimũ animũ ſuũ:nec cõmendatiões de eo no
ſtras minuat Oramꝰ vehemẽter:vt eũ domeſticorũ:familiariũq; tuorũ nu
mero aſcribas. Quicq̇d in hũc alumnũ noſtrũ a te collatũ audiemꝰ:in vnũ
ex intimis cariſſimiſq; nr̃is collatuȝ exiſtimabimꝰ. Suos aũt oẽs hoc ſepi
terno bñficio obnoxios:deuictoſq; i eternũ retinebiſ. Felix valeat. S. T.

Joannes portugalie rex ceſari cardinal valentie. S.

FEcit nos certiores ferdinandꝰ almeide: ſeptẽſis ep̃s quãta huma
nitate:amore:charitateq; a te exceptꝰ ⁊ tractatꝰ fuerit. Nec ea aĩ
benignitate virũ vnũ:ſed plures tibi deuinxiſti: ꝑpetuoq; in poſte
rũ obnoxios reddidiſti. Nobis autẽ rem gratiſſimã:imo gratiorẽ gratiſſi-
ma feciſti. Quapropter cũ idẽ ad alexandrũ põtificẽ ſummũ a nobis legatꝰ
mittat. Obſecramꝰ:quantũ in nobis eſt:vt ſi priꝰ ſpõte tua in illũ bonã ſer
uabas voluntatẽ:nũc vero cauſa noſtra optimã:in ijs q̃ ſecuȝ cũ papa dño
noſtro agẽda ſunt:palã exerceas. Nõ eni ignoramꝰ quantũ apud terraruȝ
deuȝ tua valeat autoritas. Nos quidẽ re exigẽte ⁊ habebimꝰ debitas gra
tias:⁊ ſi poterimus:referemus. Vale

Joannes portugalie rex cardinali mõtis regalis. S.

ETſi quocũq; terrarũ ſe cõtulit virtꝰ: ſe ſe ipſa cõmẽdatã reddidit
nõ tamẽ ab officio noſtro alienũ nobis viſum fuit: ferdinandũ al-
meide ſeptenſem epiſcopũ benignitati tue cõmẽdare. q̇ppe qui nõ
minore ſit nobilitate:magna:lataq; ꝓpinquorũ ꝓpagine decoratꝰ:ꝙ̃ ani-
mi integritate:moribꝰ:atq; multarũ rerũ peritia exornatꝰ. q̃ in homĩe quã
uis multũ:ſingula multo tamẽ magis valitura arabitramur:ſi vniuerſa ac
cumulent. Propterea cũ a nobis ad ſummũ pontificẽ hoc tẽpore mittat

oratoꝛ: ſummope oꝛam⁹: vt oīb⁹ in reb⁹ ⁊ ſuoꝛū meritoꝛū cauſa ; ⁊ hac nr̄a cōmendatiōe tantū fauoꝛis: amoꝛis: ac beniuolētie tue in illū accedat: quātū tua in huiuſmodi hoīes hūanitas exhibere cōſueuit. q̄ntūq₃ illi⁹ egregia virt⁹ poſtulat: ⁊ nr̄a cōmēdatio: expectatioq₃ exigit. Noſtrā aūt voluntatē nō offerim⁹. q̄n doq̄dē re ipſa: opeq₃ lōge ſit futura maioꝛ q̄ꝫ oblatiōe. Val'

¶ Joannes poꝛtugalie rex georgio cardinali poꝛtugalēſi. S.

ADmirari nō debet amplitudo tua: ſi has nullo exoꝛdio: nullo verboꝛū aut ſententiarū apparatu oꝛnatas mittim⁹. Fundamēta enī amicicie noſtre: q̄ iādiu iecim⁹: id poſtulāt. Ferdinand⁹ almeida ſeptenſis eps: quē qualis: q̄ntuſq₃ ſit rectiſſime noſti: romā pergit: ſub pōtificis ſūmi iperio victur⁹. Eſſet nobis gratiſſimū: ſi eo pacto illi faueres: q⁹ has litterulas nō fruſtra ſibi a nobis ipetratas cognoſceret. Tanto magis adeſſe debes: q̄ꝛ ⁊ natura quondā: ⁊ nūc noua patria tuū reddidit cōpatriotam. Nos vero nihil pꝛeter ſpem: pꝛeterq₃ hominuꝫ opinionem expectamus. quēadmodū ad omnē honoꝛem obſequiuꝫ: dignitatiſq₃ tue amplitudinem paratiſſimos nos eſſe veriſſime ſcimus Vale.

¶ Joannes poꝛtugalie rex ciuitati ſenarū. S.

VEnit ad aures noſtras vos mira quadā tractatiōe excepiſſe ferdinandū almeide: nūc ſeptenſem epm. Nec quicq̄ a veſtra hūanitate alienū feciſtis. Ob qđ nō tantū ipſi: ſuiſq₃ oībus vos beneficiuꝫ cōtuliſſe exiſtimetis: ſed nos quoq₃ nō leui obligatiōe ad habēdas: referendaſq₃ gratias exigētib⁹ rebus deuixiſtis. Eſtote igitur tali aīo rogati: quo ſpontanei p̄ſtantē virū cōplexi eſtis: vt aliquādo intelligatis: nō ſolum bonis pꝛofuiſſe: bonis benefeciſſe. ſed etiam malis nō nocuiſſe. Valete.

¶ Joannes poꝛtugalie rex archiepo carthaginēſi: cardinali. S.

FErdinādus almeide ſeptēſis eps ſe romā cōfert: foꝛte aliquo tēpore fauoꝛ ampliſſim⁹ tu⁹ erit externo neceſſari⁹. Oꝛam⁹ te magnopere: vt nullis in reb⁹ cauſa noſtra familiarē ac noſtrū idigenā deferas. Tū qꝛ is eſt: cui multū debem⁹: ⁊ plurimū velle debere deſideramus tum quia noſtre future amicicie eſt pꝛincipiū. Natura enim hoc fit: vt alter duoꝛum incipiat: alter vero exequatur. Nos per hunc modo incipimus: tu poſthac quocunq₃ alio inceptam exequeris. Vale.

¶ Joannes poꝛtugalie rex lupo epo peruſino. S.

FErdinandus almeide ſeptenſis eps quāte ſit pꝛobitatis: doctrine ⁊ nobilitatis: ipſemet erit ſibi teſtis idone⁹: qui legat⁹ ad maximū hoīm pꝛeſulē a nobis deſtinatus: romā patriā ante oēs ſibi elegit. Nō leuib⁹ p̄cibus a te petim⁹: vt q̄buſcūq₃ officijs iſtic exiſtentē ꝓſequi poteris: tua ſolita benignitate: intercedētib⁹ nobis: opibus adimplere nō dedigneris. Nā q̄ntū ad nos fama ipſa attulit: ⁊ apud ſummū paſtoꝛē: ⁊ apō

ſacratum cetum nõ dicemus plurimũ: ſed vnice tua valet autoritas. Nos autẽ in oĩbus: q̃ ſiue ꝑ litteras: ſiue ꝑ nũcios q̃ſieris nõ grauabimur p̄ſtare qđ ex nr̃a cõſuetudine obſequioſis: noſtriq; ſtudioſis ſolemꝰ p̄ſtare. Uale

¶ Joannes portugalie rex ioanni borle ꝓtonotario. S.

ADeo ferdinãdus almeide ſeptẽſis eps tibi: virtutibuſq; tuis afficitur: tãtoq; deſiderio amiciciã tuã exoptat: vt nec inite iãpridẽ amicicie: nec virtuti: dignitati: legationiq; ſue ſit cõfiſus: ſ; quo firmiꝰ iter vos hũane ſocietatiſ vinculũ foret: voluit has nr̃as itercedere litterulaſ Qđ cũ ita ſe habeat: obſecramꝰ te: tũ ꝓpter beniuolũ eiꝰ in te animũ: tũ ꝓpt hãc cõmẽdationẽ noſtrã: tãtũ tue beniuolẽtie in illũ effundas: quantũ ipſe ſue nemie iuuãte i te effudit. quo fiet: vt ex duabꝰ vna fiat aĩa: artiſſimo vinculo i eternũ duratura: q̃ ſit celeſti: terrenoq; deo itegre ſatiſfactura. Uale.

¶ Joannes portugalie rex cardinali ſancti petri. S.

SI forte aliquas ſupioribꝰ tẽporibꝰ cuiuſpiã momẽti lr̃as cõſcripſimus: has tamẽ nõ illis inferiores eſſe volumꝰ. Nec in eis đ alicuiꝰ hominis vita: ſtatu: aut criminali re agiť. Sed tantũmodo vniꝰ ferdinãdi almeide: ſeptenſis epi cõmendationẽ cõtinẽt. Cui viro nos ob ſua ſuorũq; merita tantũ debemꝰ: quãtũ vix paucis verbis a nobis: etiã ſtudiose id factitãtibꝰ: exp̄mi queat. Js ergo cũ romanã curiã iuſſu: aſſenſuq; noſtro legatꝰ petat: poſcimꝰ iſ q̃bus poſſumꝰ p̄cibus: vt tali circa rem ſuã modo te p̄beas: quo nec ipſe ſua optima ſpe: nec nos noſtra đ te certiſſima opinione fallamur. Qđ ſi qua illius rebus accreuerit acceſſio: Nõ minꝰ per te q̃ per quẽuis alium: quicquid erit: fuiſſe actũ credemus. hinc magis ſoli tibi q̃ ceteris vniuerſis nos debere profitebimur. Uale.

¶ Joannes portugalie rex cardinali ſenenſi. S.

SOlent in militia prudẽtes duces aciẽ debiliorẽ inſtructa: munitaq; inſtruere magis ac munire: ⁊ eã caſtrorũ partẽ fortiꝰ cautiuſq; vallare: a qua faciliꝰ verenť offendi. eadẽ in amiciciſs ſeruãda eſt regula: ſi q̃d eſt ꝓpter qđ ea vti interdũ debeamꝰ. Ferdinandꝰ almeide ſeptẽſis eps romã petit: tũ legatõis munere fũcturꝰ: tũ ſua quedã tractaturꝰ. quẽ ꝑ lr̃as multis cõmẽdauimꝰ: ⁊ quidẽ nõ leuiter. Tibi autẽ ſui amãtiſſimo breuibꝰ verbis vtimur. Audiuimꝰ eni ⁊ certiores facti ſumꝰ: humanitatẽ: amorẽq; erga illũ tuũ nõ vulgarẽ: ſed ſingularẽ ⁊ feruentẽ exiſtere. Nihilo minꝰ ne papyrus nuda veniat: maxime oramꝰ: ⁊ ſi q̃d eſt ſupra maxime: illud etia; addimꝰ: vt ꝓ tua cõſueta benignitate: ⁊ ſua in te vnica volũtate: ⁊ noſtris quoq; p̄cibus ita cũ illo in oĩbus agas: q̃ a nemĩe eorũ ad quos ſcripſimꝰ beniuolentia: beneficiſſq; in ſeptenſem epiſcopũ collatis ſupereris Quod ⁊ nobis erit gratiſſimu;: ⁊ ad amorẽ: tuiq; amplificationẽ tali medio obnoxios reddes. Uale.

❡ Joannes portugalie rex cardinali neapolitano. S.

Tanta eſt ferdinādi almeide virtus: vt nō grauemur plurib⁹ ꝛ quidem maximis hominibus eum cōmendare. Et certe nemo eſt eorum: q̄bus de illo per litteras mentionē fecimus: qui nota ꝛ inſpecta viri cōditiōe ꝛ probitate: nō gaudeat ſe illū in amiciciā admittere. Nec queqꝫ optima: que experti ſumus ſigillatim cōmemorare decet. Satis eſt monere. neminē nos adhuc nouiſſe: quē beneficij in epiſcopū ſeptenſeꝫ collati penituiſſet. Venit iſtuc ad vrbem a nobis legatus electus. Effice queſumus tum ob ſui ipſius egregias virtutes: tū ante omnia ob tuam erga probos: claroſ: honeſtoſqꝫ admirabilem inclinationē: nec nō propter has litterulas noſtras: ea hoſpitalitate in ſinū excipias: qua magnū a maximo: nobilē a nobiliſſimo: doctū a doctiſſimo excipi ſolitū eſt Et nos multis iam rationibus tibi deuinctos: iſta in familiarē noſtrū tractatione magis: magiſqꝫ in poſterum deuincies. Vale.

❡ Joannes portugalie rex cardinali ſancti dionyſij. S.

Non erāt littere noſtre neceſſarie ꝓ ferdinādo almeide ſeptenſi epō apud te ipſuꝫ quoqꝫ intercedere. Nā q̄ littere: q̄ cōmēdatiōes amicicie vinculo magis valere debeāt? Nēpe quātū diſcernere vndequaqꝫ poſſum⁹: nulle. Audim⁹ enī iāpridē in pariſienſib⁹ p̄mo: deinde italis ſtudijs nō ſolū initā inter vos virtute media amiciciā: ſed cōfirmatā iā: ſuo robore cōſenuiſſe. q̄ oī vnione aliter cōpoſita firmior: verior: integriorqꝫ eſſe ſolet. Verū vt nō ignorares: quātū nos illi ipſi: ſuiſqꝫ oībus debem⁹ debereqꝫ mlto magis deſideram⁹: hec pauciſſia attigim⁹: vtqꝫ ad ſolitū aī feruorē te amiciſſimū ei⁹ exhortaremur. Etiā vt cognoſceres nos ꝓ tui ipi⁹ excellētib⁹ meritiſ: illi⁹ alūni nr̄i cauſa: animū erga te nō leuiter alligatū hr̄e quo nō min⁹ in magnis ꝙ ī paruis reb⁹ libere ex ſentētia vti poteris. Vale

❡ Joannes portugalie rex cardinali parmenſi. S.

Venit iſtuc ad romanā curiā ferdinād⁹ almeide epſ ſeptēſis: legat⁹ nr̄: vir nō minoris autoritatis apd̄ nos: ꝙ fidei: ꝓbitatis: ꝛ prudētie. Cui neſcim⁹ vtrū ne ſui ipſi⁹ an ſuorū meritis magis debeam⁹. Quane petim⁹ eū a te nō vt nouū: ſꝫ vt veterē: ꝛ q̄dē approbatū amicū excipi cōuenit. Fac vt quecūqꝫ a te in tā generoſū: fideleqꝫ p̄ſulē ꝓficiſcēt: ꝛ te cōmēdatario: ꝛ ipſo cōmēdato ꝛ noſtra cōmēdatiōe digna ꝓficiſcāt. Nec nos: reſqꝫ noſtras tibi nūc offerim⁹. Siquidē idē ius in reb⁹ noſtris te habere poſthac volum⁹: qd̄ a cōtracte amicicie primordijs te ſemꝑ habuiſſe: ꝛ voluim⁹ maxime ꝛ maxime gauiſi ſumus. Vale.

❡ Joannes portugalie rex aſcanio cardinali vicecācellario. S.

Ingreſſura latum ꝛ profundū fretū nauis hominib⁹ multis: inſtrumentis multis inſtruitur. vt ad deſtinatum: optatūqꝫ locum tuto deferat̄. Verū ſi cert⁹ ꝛ magn⁹ q̄dam rector deſit: nō ſine periculo

fallentibus ventis dabit vela. Ferdinandus almeide ſeptenſis epiſcopus: quē iſtuc legatū mittim⁹: ſe ipſuꝫ ſanctiſſimo patri dediturus: romā patriā ſibi affectat: ⁊ magnorū rome viuētiū opera: fauore: ſtudio indigebit. Pluribus illum per litteras cōmendam⁹. quos haud parum illi profuturos cōfidim⁹ Sed videbat̄ nobis nauis hec ſine certo gubernatore tranſfretare: ſi nō ad te ampliſſimū: omniūqꝫ ſapientiſſimū ſcripſiſſemus. Tu enim ſol⁹ ex omnibus (vt publica fama eſt) paradiſi claues poſſides. Tu ⁊ claudere ⁊ reſerare celos: tu ſubleuare humiles: ſubleuatos deprimere (quod facere hores) potis es. Quas ob res oramus: ſupraqꝫ oīa te obſecramus: ſic virum hunc cōmendatū habeas: quo nihil poſſit eſſe cōmēdatius. Eius eniꝫ ⁊ patris comitis: multorumqꝫ fratrum merita talem poſcunt cōmendationem. Tandem ex plurimis preſtitis que a pleriſqꝫ veſtrum accepimus: nullum iſto acceptius: iocundius: deſideratius ⁊ reputabim⁹: ⁊ fideliſſime ſeruabimus. Vale.

¶ Cataldi oratiuncula ad iudices in magna regia curia panhormi.

INiquo admodū animo patres cōſcripti cauſam hāc meſtā atqꝫ miſerabilē ſuſcipere coact⁹ ſum. Nemo enī patronorū tā caute: tāqꝫ prudēter in capitali cauſa ſe habere poteſt. q̄n maxīa odia: inimiciciaſqꝫ graues ⁊ ꝑpetuas ſibi cōtrahat. ꝑſertiꝫ in hac: vbi de ſex fratrū: ⁊ eorū patris vita agit̄. ꝓpterea nouū hoc dicēdi gen⁹ me totū cōcutit. adeo ꝙ neſcio quo me vertā. In q̄ re nulla vtar exordiorū apparatu. Tū q2 vos oēs ſatis attētos: ſatiſqꝫ benignos ad audiēdū video: tū q2 cauſa hec huiuſmodi eſt: vt ipſamet tueat̄: defendat: ⁊ ſuſtētet. Quis enī tā ferus: tā tartare⁹: tā ꝑditus foret: q̄ audita horrenda nece miſerabilis ioannis de aurifice ad miſerationē: fletūqꝫ profundū nō moueatur? Vir innocentiſſim⁹: nocentiſſime necatus: vir pientiſſimus impientiſſime trucidatus eſt. Certe nō ſolum mortales tam repentino malo triſtātur: verū etiā loca illa ac ſolitudines ⁊ flumē illud: in quo caſus accidit: merere ac lugere adhuc videntur. Saxa quoqꝫ illa: ſuper quibus innocēs ſanguis diſperſus eſt: meſta omnia: lugubriaqꝫ liquidiſſime apparent: Et quaſi loqui vellent: ſi natura ipſa ſineret: vt tantum facinus manifeſtarent. Quod licet occultiſſimum fuerit: tamen deus ſumma iuſticia ob delicti atrocitatem non ſine miſterio in lucem prodidit. Nūquid fortaſſe vir ille quicquam mali vnquam commiſit? Nunquid aliquod flagicium perpetrauit? Homo mitis: manſuetus: ⁊ omnibus beniuolus: ſolitus omni tempore cum pace viuere: vt fama teſtis eſt: ⁊ res ipſa perdocebat. Sed antequam ad cauſe merita deueniam: aliquid facti breuius ꝙ a me fieri poterit: narrabo. Antonius huius miſerrime acerbiſſimeqꝫ

occiſi: aliquas habebat ſacce factiones: ⁊ cum inter contentiones armaqꝫ
diu verſaretur: hic infelix hoc pacto defunctꝰ tāquā amatoꝛ pacis: ⁊ diſſen
ſionū inimicus: euꝫ quotidie admonebat: increpabat: ⁊ pꝛecibus ⁊ minis
aſtringebat (quia maioꝛ natu) vt ab inimicicijs abſtineret: nec vnquā fra-
ternis diſſenſionibus ſe immiſcuit. Tandem cū ſemel rus peteret: atqꝫ inde
ſolus rediret: ex quo nec re nec verbo quēpiam offenderat: inermis venie-
bat: nullo teloꝛū genere munitus. ne cultrum quidem ferebat. Et cum iam
in medio flumine calathabellocte oppidi equitās nō nihil ſubſiſteret: ex in-
pꝛouiſo hoſtes fratris: qui illic inſidiabant: armati in hominē incautū: ⁊ vi
ribus debilē irruūt: veluti auidi lupi in manſuetū agnū: atqꝫ eū percuciunt
vulnerāt: ⁊ trucidāt: ſtatimqꝫ ſpoliāt: tū multa oppꝛobꝛia: vulneraqꝫ atro
cia moꝛtuo iam inferūt: eoqꝫ modo trucidatū: ſpoliatū: ⁊ contemptū relin
quūt. O ſcelus ante hac nunq̃ ⁊ nuſquā auditū. O facinus ⁊ deo ⁊ homini
bus moleſtiſſimū. Nō barbari aphꝛicani. nō teucri: nō egyptij: nō ſarmate
in acerrimos: antiquiſſimoſqꝫ hoſtes tam cruditer ſe geſſiſſent. Demum
eodem die a tranſeuntibꝰ miſerū cadauer inuentū eſt. Nuncius ſaccam de
uenit: cōfluunt vndiqꝫ: nec pꝛe nimia coꝛpoꝛis defoꝛmitate cognoſcunt. co
gnitū poſtea ſui ſepeliunt. Conſiderate vos iudices: qui ſapientiſſimi eſtis
⁊ vobiſcūmet cogitate ſuoꝛū oīm doloꝛē ⁊ luctū. pꝛecipue patris: ſenis infe
liciſſimi. quē tā fellitū poculū in ſenectute haurire opoꝛtuit. m̄ltis liberis ex
naturali moꝛte fuerat oꝛbatus: ſupererat hic: in quo credebat ſenex requie-
ſcere: a quo multa cōmoda expectabat: ⁊ tamē ex nullo filioꝛū maius vulnꝰ
aīo cōcepit. libet mihi ⁊ oppoꝛtune illō exclamare. O ſpes fallaces. o tēpo-
ra iniqua. hoc modo quiſqꝫ fallimur. ſperātes ſepiſſime decipimur: nō ſpe-
rantes rariſſime ſubleuamur. Peto a vobis patres ampliſſimi. An ij: qui
fuerūt: quicunqꝫ ſint: impuniti abire debeant? Quoꝛuꝫ ego neminē pꝛeter
eos qui capti ſunt: tam imane ſcelus perpetraſſe auſim affirmare. At dice-
tis mihi. Teſtes flagitij huiꝰ deſunt. Quid mirū? Nam quis tam amens:
tamqꝫ a ſeipſo alienus eſt: qui in huiuſce ſcelere teſtes nō omni ſtudio: cura
ſollicitudine euitaſſet? Verum manifeſtiſſime cōiecture complures ſunt: in
dicia multo plura. que plus teſtibus in capitali cauſa ſepiſſime conferunt.
Preceſſerunt mine: multe quidem atqꝫ aſpere. Reperti ſunt eo ipſo in loco
eodem die armati: qui nūc in cōpedibus detinentur. Que nam iniuria fiet
aut legi: aut homini? Si plebei homines conuicti iam: vna omniuꝫ voce fa
ctioſi: rixoſi: ſemperqꝫ in re publica turbulenti pꝛo generoſo ⁊ magno viro
ad toꝛmentum ſubeūdum deducantur? Si non omnes: eoꝛum ſaltem ali
quis ad veritatem exulcerandam (⁊ ſi quod querimus nunquam commi
ſiſſet: ad vite tamen emendationem) toꝛqueri debet. Credo nullam in legi
bus: ſanctiſqꝫ conſtitutionibus penam tam terribilem inueniri poſſe:

quin ad huc longe terribiliorem mereātur. Puniuntur fures ex conſtitutionibus: puniunť latrones in ijs in q̄bus graſſati ſunt locis. Nec ſicarij impuniti dimittunť. ſinguliq; ob ſingula memoratorū delicta: vltimo afficiūtur ſupplicio. Nō ne cōdēnabunť ij: q̄ quaſi fures: latrones: ſicarij eodem momēto deprehenſi ſunt? Vos prudētiſſimi: iuſtiſſimi: fortiſſimi eſtis: ꝛ habenas ī vr̄a tenetis manu. Jd facite qđ poteſtis ꝛ debetis facere. ſcio q̄cq̄d iudicabitis nō ſolū hoib⁹: ſꝫ deo ipſi: totiq; celeſti curie gratiſſimū fore.

¶ Joannes portugalie rex alphonſo neapolitano regi. S.

FUit nobis neceſſe hoc tēpore mittere in italiā hieronymū petrum nec nō martialē barroſſum familiares ac domeſticos noſtros: vt quedā iſtic negocia noſtro nomie gerāt. Jnter alia debēt ſignatā nitri quantitatē a maieſtatis tue regnis trahere: qđ q2 ſine proprij dn̄i permiſſione fieri nequit: oram⁹ ſummope: vt cauſa noſtra dictū nitrū inde auferri pmittas. Nec ſolū in ea re: ſed in ceteris quoq; ſic illos cōmendamus vt fideles boniq; familiares a ſuis cōmendari ſolēt. Nos vero nec nos nec noſtra offerim⁹: quādoquidē ex veteri amicicia: cōſanguinitateq; animū erga te noſtrum iamdiu optimum potuiſti cognoſcere. Adeo: vt etiam cōtendentibus nobis nulla poſſit fieri maior acceſſio. Vale.

¶ Joannes portugalie rex barbarico venetiarū duci. S.

AMicicia ex longiſſimo tēpore cū ſupiorib⁹ noſtris inter nos inita ꝛ a poſteriorib⁹ ſemp adaucta facit: vt (ſi quādo res exigit) a te inclyto ac liberaliſſimo duce aliq̄d fieri cauſa noſtra liberi⁹ petam⁹: nō denegātes parem animū ꝓ omni venetiarū re. p. ipſa die nos exhibituros. Mittim⁹ igiť iſtuc hieronymū petrū ꝛ martialē barroſſuꝫ familiares ac domeſticos noſtros: vt noſtro noie quedā tue referāt magnificētie. Rogamus valde eorū expoſitionib⁹ idubitatā fidē habere nō dubites. Et ſi q̄ alia eſſent illis negocia gerēda: nō dedigneris ſolitū fauorē pſtare: vt p voſ oēs hacten⁹ benigniſſime fieri ſemp accepim⁹. ob qđ nō parum tibi totiq; veſtre rei. pu. debem⁹: ꝛ in dies debituros magis ꝓfitemur. Nec nos a ſolito amore: charitateq; erga vos oēs vllis in rebus deſiſtemus. Vale.

¶ Joannes portugalie rex carolo gallorum regi. S.

BOni: prudentiſq; pncipis eſſe nō falſo exiſtimam⁹. ſuos nō modo officijs: honorib⁹: ꝛ premijs ꝓſequi: verūetiā meritis penis: grauibuſq; ſupplicijs: ſi mali ſint: ſeueriſſime afficere. vt boni tali exēplo ducti efficiantur meliores: Mali autē aut ad rectum traducantur: aut ſuo cum prauo ingenio penitus diſperdantur. Et ſi pauciſſimis verbis totā hāc rē explicare potuiſſem⁹: q2 tamen de cōmuni nr̄orū re agiť: nō videť ab re nō nihil lōgiore ſermōe tuas aures detinere. Nec volum⁹ nr̄e: nr̄orū q; laudi tribui: ſi q̄d ꝓferende veritatis gr̄a dixerim⁹. Credim⁹ ꝛ ita ſe res

habet. Nō ſolū gallos: tuos indigenas: ſed ne vllā quidē nationē a noſtris
fuiſſe vnquā laceſſitos: aut aliq̄ in parte leſos: ſiue terreſtri ſiue maritimo
itinere: ſeu fortuito: induſtria ve ſibi ipſis inuicē obuij facti ſint. Nec noſtri
naute nouerūt: q̄d ſit rapere: q̄d ſit aliena p̄ fas ⁊ nefas occupare. Nec vnq̄
pyratarū officio functi viliſſima latrocinia exercuerūt. Suis tātū nauigijs
cōtenti: honeſtas merces hinc inde afferētes: trāquille moraliterq; viuere
cōtendūt: nulli iniuriā inferēdo: nulli inſidias parādo: modo aurifodinam
modo varias maris inſulas p̄currētes. vnde aurū: ebur: ⁊ diuerſi generis
piper: pleraq; alia p̄cio digniſſima: nullo tempore adinuēta in toti⁹ chriſti-
anitatis cōmodū: ſilueſtres: barbaroſq; hoies ad noſtrā fidē mirādis arti
bus cōuertēdo: afferūt. Ipſi autē nulli nocētes ſepe grauia damna illuſtiſſi
me patiunt̄. Et nos quoq; interdū a tue ditiōis hoibus ſatis inſolēter mo-
leſtati ſum⁹. quib⁹ totiēs vitā dedim⁹: quos benigniſſime: liberaliſſimeq;
in ſinu noſtro alias excepim⁹. Quas ob res ne ſingula enarrem⁹: q̄d eſſet ⁊
nobis dicere laborioſiſſimū ⁊ tibi audire faſtidioſiſſimū: mittim⁹ hierony
mū familiarē noſtrū: vt ſcias: quāte cure nobis ſit noſtrorū ſuperiorū ami
ciciā iādiu initā: ⁊ p̄ nos adauctā cōfirmare: ⁊ ad extremū vſq; ſeruare. Nō
eni decet: nec deo nec mūdo gratū eſſe ducim⁹: ſubditorū maliciā dn̄is ſuis
moleſtiā: turbationēq; debere afferre. Immo corripiat̄: caſtigētur: puniāt̄
⁊ prorſus ſcd̄m merita in perniciē eijciant̄. Nos vero p̄ facultate nr̄a anti-
que amicicie iura oī ſtudio: oīq; vigilātia tueri enitemur. Nec p̄pterea no
ſtris: noſtrorūq; damnis ⁊ iniurijs ratione ſuadente deerimus. Affert igit̄
ſecū idē hieronym⁹ acta quedā: q̄ hic publice ſcd̄m iuris ordinē quoad de-
tentiōes illas nobis iubētib⁹ cōfecta ſunt. vt ipſe lati⁹ oreten⁹ rem omnē de
clarabit. Nec dubitam⁹ tua iuſſiōe vel minimo poti⁹ nutu oīa in integrū re
ſtitui poſſe. vt quiſq; q̄d iure ſuū eſt: iure cōſequat̄. Et p̄ter ceteras rapinas
q̄s a tuis: dū maxia hoſpitalitate apd̄ nos fouem⁹ paſſi ſum⁹ illas nō tacebi
m⁹. Nup q̄dā tuorū regnorū naute ex emporijs noſtris ſub amicicie ſpecie
nr̄a ⁊ noſtrorū nauigia inſecuti ſunt. captaq; ⁊ auro: mercib⁹: boniſq; om
nib⁹ ſpoliarūt. Auri ſūma viginti ⁊ quinq; aureorū milia aſcēdebat. Nec
nos de ſurrepto auro querimur (quotidie eni tantūdē fere nobis mare ab-
ſorbet) ſed de mala in noſtros gentē innocentiſſimā tractatione. Qua pro-
pter duo p̄cipue oram⁹. vnū q̄d inique: impieq; admodū a p̄ditis cōſciētia
factū eſt: emendari aliqua ſaltē ex parte iubeas. Alterū ne facinoroſi: nefan
diq; homines ad vlteriora tua prouideatur ſapientia. Vale.

¶ Joannes portugalie rex ludouico duci mediolanēſi. S

Contigit hoc tēpore vt quorundā negociorū cauſa hieronymū ⁊
martialē domeſticos noſtros in italiā mitterem⁹. Et q̄r peregri-
nātib⁹ multa preter mentē occurrūt: fuit nobis viſum opportunū:

has ad te litteras mittere. q̄ ⁊ ſi breues ſunt: erunt tamē ꝓ tua erga nos hu
manitate longe nimis apud te ⁊ vrgētes. Si q̄ndo hi noſtri opa fauoreqꝫ
tuo indigerēt: oram⁹ nullis in reb⁹ cauſa noſtra deſis. Qđ nobis erit ſem-
piterne memorie fixū: ⁊ deuinctos iſta liberalitate deuincies magis. ⁊ ad
referēdas gratias: nedū habēdas nos ardentiſſime incitabis. Vale.

¶ Joannes portugalie rex petro baldo. S.

REttulerūt nobis hierony m⁹ ⁊ martialis domeſtici noſtri: cū iſtinc
ad nos rediȷſſent: quāta humanitate: charitateqꝫ a te fuiſſent exce
pti: officiū erga eos tuū vbiqꝫ p̄ſtante. Quā ob cauſam nō parū nos tante
virtuti debere oportet. Speram⁹ tamē gratias quas nūc habem⁹: aliquā
do nos relaturos. Fac igit̄ vt quos ante tua ſponte tā benigne cōplexus es
nunc intercedētibus his noſtris litterulis nō minori beniuolētia proſequa
ris. quod nos non inter infima cōnumerabimus. Vale.

¶ Joannes portugalie rex petro medices. S.

AD patrē tuū magne autoritatis virū: ante q̄ e vita migraret in cō
mēdationē boetij piſani ſcripſim⁹. Nā cū eius erga nos reſqꝫ no
ſtras optimā intelligerem⁹ voluntatē: ⁊ ſepe rerū noſtrarū cauſa curā ⁊ la
borē ſubijſſet: nō diſtulim⁹ tā bonū illi⁹ in nos animū amicis ⁊ ijs a q̄bus
aliquādo ſubleuari potuiſſet: p lr̄as manieſtare. Quē quidē virū nō min⁹
tibi carū q̄ patri fuerat: eſſe cupim⁹. Quapropter petimus: rogamuſqꝫ ad
modū: vt tantū in illū tue optime volūtatis cauſa noſtra accedat: quantū
⁊ patris ⁊ tui ipſius amor iunctus ⁊ cōduplicatus expoſcit. quod nos inter
cōplura alia precipuum locabimus. Vale.

¶ Joannes portugalie rex ludouico veneto. S.

HIeronym⁹ ⁊ pereſtrellus librū quendā bellicorū iſtrumētorū a te
miſſum nobis obtulerūt. Expoſuerunt quoqꝫ quāta cura: aīo ac
diligētia circa res oīs noſtras te geſſeris. qđ iampridem ad nos p alios fue-
rat allatū. Ad qđ optimū animi ꝓpoſitū vt pſeueres: plurimū exhortamur
vt aliquādo cognoſcas: gratis hominib⁹ prodeſſe: nulli vnquam nocuiſſe
Preterea oībus: q̄ idē hieronym⁹ ⁊ martialis noſtro nomīe tibi rettulerint
veram: integrā: indubitatamqꝫ fidem! preſtes: eoſqꝫ more ſolito exceptos
tractes. Qđ nos nō leuis ſeruicij: ſed magni bn̄ficij loco reponem⁹. Vale.

¶ Joannnes portugalie rex bernardo bondo. S.

IAmpridē cōpertū habem⁹: tū multorū nuncijs: tū ipſa rerū expe-
rientia: de amore ſtudio: incredibiliqꝫ tua erga nos volūtate. ve-
rū q̄ nobis ātea clara fuerāt: hieronym⁹ ⁊ pereſtrell⁹ familiares noſtri red
diderūt mlto clariora. Speram⁹ futurū vt tā boni: deuotiqꝫ in nos animi
te nō peniteat. Quare fac vt aīo quo erga nos eſſe iā cepiſti: cōſtāter pſtes:
Et nos ad honorē: tuiqꝫ amplificationē paratiſſimos experieris. Quicqđ

dicti iuuenes noſtro nomine tibi explicauerint. verum rectuꝫ: ⁊ a nobis cōmiſſum firmiſſime exiſtimes. Uale.

¶ Joannes portugalie rex maximiliano romanoꝝ regi. S.

TAnta eſt fiducia noſtra: amorqꝫ ac beniuolentia: q̄bus iāprid̄ erga maieſtatē tuā deuincti ſumus: vt ab officio conſuetudineqꝫ cōmendādi noſtros: minime deſiſtamꝰ. Uel q2 eundē in te paratuꝫ habemꝰ animū: qđ certe ita eſſe affirmamꝰ: vel q2 eſt animi nr̄i vt cui multū debemꝰ: multo magis illi velimꝰ debere. Quo fit: vt nūc nō dubitemus alphonſum martinū tibi cōmendare: honeſtū ac probū virū: naturalē ⁊ legitimū ꝓcuratorē noſtrū. Tū ꝙ is ꝑ ſe cōmendandꝰ ſit: tū ꝙ res: negociaqꝫ noſtra in terrarū tuarū regionibꝰ curaturꝰ ⁊ geſturꝰ ſit. Cui ſi tuꝰ fuerit aliquādo neceſſariꝰ fauor: vt iuriſdictiōis tue ciuitatibꝰ: oppidiſqꝫ: vbicunqꝫ oportebit: litteris cōmendes: adiuues: ꝓtegas: queadmodū nos ꝓ tuis omnibus nō rogati: moniti ve: ſed ſponte noſtra faceremus. In pſentia ex quo nihil ſcribendū habemus: deum oramus: vt maieſtatem tuā in celſo ſtatu ſecundiſſime conſeruet. Uale.

¶ Joannes portugalie rex duci philippo. S.

ET cōſanguinitas ⁊ amicicia nr̄a: quas mutua charitate: officijs ac litteris vterqꝫ noſtrū hucuſqꝫ cōfirmauit: faciunt: vt alphōſuꝫ martinū ſolito audaciꝰ cōmendemꝰ: quē negocioꝝ noſtrorum cauſa iſtuc mittimus. Te quantum poſſumus: oramus: vt ita illū tractes veluti vnus ex tuis eſſet familiaribus. Immo dicere audemus. quicquid in talem virū cōferes: in nos ipſos: a te collatum exiſtimabimus. Uale.

¶ Joannes portugalie rex omnibus regibus: principibus ac dominijs. S.

QUia neſcimꝰ q̄d ſiniſtri: quid ve icōmodi euenire poſſit alphōſo martino: legitimo procuratori noſtro: longū: diuerſumqꝫ iter facturo: ſtatuimꝰ has generales litteras cōſcribere. vt ſi quid illi cōtingeret: quo fauorē: opem: ꝓſidiū a vobis peteret: cauſa noſtra ad vos cōfugiēti ſuccurrere nō defatigemini Uos quicūqꝫ ſeu magni: ſeu mediocres dn̄i eſtis. a q̄bus dictus alphonſus martinꝰ auxiliū iplorabit. Et quoniaꝫ erga vos oēs nō minꝰ ſingulos ꝙ̄ vniuerſos paratiſſimū: promptiſſimūqꝫ animū habemꝰ: ideo vos pro noſtris rogare: flagitare: ⁊ vehemēter orare tantopē pſeuerāmꝰ. Quā ob rē cū primū intellexerimꝰ in res noſtras aliq̄d humane: benigneqꝫ aut a vobis: aut a veſtrū aliquo geſtum eſſe: cū he generales fuerint: longiores cōficiemus ſpeciales. Ualete.

¶ Cataldus ioanni ſereniſſimo regi. S.

SCripturus italoꝝ ꝓncipū tot inteſtina bella inuictiſſime rex: ꝙ̄ annis ab hinc fere duobꝰ inter illos exarſerūt ſeceſſi ꝓ more a ſeueris legū ſtudijs. Nō q̄d inde aut laudē: aut gloriā aliquā me adepturū ſperarē

ſed vt ſolū ſcribēti mihi ego ipſemet ſolatio forē. Cūqꝫ id deſideriū aīo pe
nitus inheſiſſet: ameniſſimā cōſuetāqꝫ ſiluā adiui: nō multum a celebratiſſi
ma bononia diſtantē. Qui locus nlli mortali aptior ac iocūdior eſt ꝙ vati
bus. hic ſumpto calamo papyroqꝫ ad deſtinatū animi munꝰ me paro. in quo
apparatu ecce phebꝰ vatū deꝰ adeſt: toto muſarū choro comitatꝰ. ad citha
ram canentes oēs: pulſanteſqꝫ ornatiſſimo in curru cōſidebāt. Tū deꝰ ille
vultu nō nihil turbato me increpat: ⁊ res tuas clariſſime geſtas litteris mā
dare cohortat̄. q̇bus poſt hec abeuntibꝰ ſolus relinquor: ſtupidus: ⁊ cōfu
ſus: q̇d facerē. An monitū diuini numis nihil de tāto rege ſcribēdo: cōtem
nerē. An ampliſſimo in cāpo tenuis ⁊ imbecillis: periturꝰ mox ꝑuagarer.
Nulla ſunt enī tā clara hoim ingenia: nullaqꝫ quorūuis oratorū eloquia.
q̄ in laudibꝰ tuis referēdis nō deficerēt. Nā ſiue quis aī tui magnitudinem
cōtempleẗ: qua ſemꝑ maximis in rebꝰ per oīa etatis tue tpa vſus es: ſiue tē
perantiā: pietatēqꝫ ac religionē cōſideret: nō ſummis regibꝰ: priſciſqꝫ ceſa
ribus te cōparabit: ſed ꝑferet. Qui tā puer olim apud patrē: ꝙ nūc iuuenis
nō niſi iuſtiſſima q̄qꝫ coluiſti. Nec tu (vt pleriqꝫ regū faciūt) iniuſta bella ſu
ſcipis: ſed pia tantū: equaqꝫ ⁊ deo gratiſſima cōficis. Deſinant igit̄ mirari
aliq̇: ſi oēs rerū tuarū euentꝰ ſuccedere quotidie perſpicimꝰ. Laudat̄. C. ce
ſar ꝙ imanes gētes ſuperauerit: laudat̄ ꝙ multas ꝓuintias ſubegerit: ⁊ in
ditionē ſuā redegerit: multo tamē magis laudat̄: ꝙ clemēs: pius: ac ſplēdi
dus vixerit. nec imerito. Nā quāto maior eſt aī excellētia ipſo corpore: tan
to ꝑſtantior habet̄ virtꝰ: q̄ ab ipſo ꝓficiſcit̄ aīo. Tāteqꝫ ſunt tū corporis: tū
aī tui virtutes: quāte nec oratiōe cōplecti. nec mēte cōcipi ab aliquo poſſint
Immo ne tu ipſe quidē q̄ poſſides ⁊ tenes eas facile cōprehēdas. Nec te ſa
pientiſſime rex a lectiōe terreāt iſta deorū: dearūqꝫ cōmēta. Solēt enim va
tes ⁊ ꝑceptione quadā debēt ſub ipſo velamine res grauiſſimas cōtinere.
q̇d oblectādi exornandiqꝫ gratia fieri ſolet. Et certe poetā: poetā eſſe opor
tet. Orator: orator ſit neceſſe eſt. Tandē adorſus ego de te: patreqꝫ tuo: re
ge potentiſſimo: nō multū vulgare opus: totū me illi cōficiēdo dedideram
Q̇d inceptū quonā pacto interruptū ſit: in elegia tua videbit celſitudo Cū
qꝫ eo infecto deſerta ſtatuiſſem colere: mutaui prauū cōſiliū: ſuaſu ferdinā
di cotini: portugalēſis tui: ⁊ antonij corſitti ſiculi: amicorū: ante oēs alios:
mihi obſeruandorū. Ad hoc ipſuꝫ etiā litterulis quibuſdā tuis me ipellenti
bus. Ueni itaqꝫ bononia ſtudiorū matre poſthabita: vt maieſtati tue: quā
tuluſcūqꝫ ſim me offerā: tradam: donem: dedicē: ac ꝑpetuo deuinciā. Cui
⁊ vtēdi ⁊ fruēdi ex ſententia ampliſſimā prebeo poteſtatē. Ualeat. C. T.

¶ Cataldus georgio furtato. S.

DIerū breuitas: occupationū mearū lōgitudo: ⁊ domꝰ tue incerta
manſio faciunt: vt te nō viſitem. Cuperē ſcire: q̇d de re tua actū ſit.

Q̄ò q̄cq̄d ſit: nihili pēdere debes. Solers ac bonꝰ nauta in ꝓcelloſo mari. eques ab inimicis circūdatꝰ: fortis dignoſcit̄. ſi q̄d opꝰ eſt opa mea p̄cipe: Scis ad magni palatij edificationē vel minimū lapidē eſſe neceſſariū. val̄.

¶ Cataldus andree barbatie ſiculo. S.

Cum tu ſis vtriuſqꝫ iuris monarcha: vel ſis: vel ſaltē tibi videaris debuiſti ſedare cōtentionē inter antoniū coꝛſitū ⁊ me: cōpatriotaſ tuos: ſup ſtudioꝛū bononienſiū rectoꝛatu nuꝑ exoꝛtā. idqꝫ in p̄mis facere te opoꝛtebat. Si ꝓfeſſioni: ſi etati: autoꝛitatiqꝫ tue: ſi deniqꝫ patrie ſatiſface re voluiſſes. Nō autē me remāſurū vti beſtiā: niſi deſiſterē: exclamaſſe. Eā eni vocē mihi quidā tuo optimo moꝛe te effudiſſe nūciarūt. Doleo equidē pluſꝙ doleo: tū qꝛ ſiculꝰ es: tū qꝛ in tota europa nomie celebꝛatiſſimꝰ. Sꝫ parco ſenectuti: nec minꝰ ſenili moꝛoſitati. q̄libet arboꝛ quos accepit a natura fructꝰ. emittit. Mitius ſe nobiſcū geſſit cardinalis mantuanꝰ. q̄ antoniū cū vltramōtana: me citramōtana iuriſdictiōe reſidere tractabat. Tu faue vtri mauis. Deꝰ eſt eque oībus pater. nec vni pater: alteri victricus. nos illū meritis noſtris variamꝰ: ſi quādo foꝛte variꝰ cuiꝙ videtur. Vale.

¶ Cataldus magnifico didaco noꝛogne. S.

Non tantū doleo ꝓpter mei ipſiꝰ doloꝛē: quē vel maximū: nullū eſſe iudicare ſoleo: quantū ꝓpter totiꝰ domꝰ veſtre amiciciā. quā iam pridē maximis obſequijs: nulla emolumentoꝛū ſpe p̄poſita: mihi parauerā Omitto ioannē ſctē crucis p̄ſulē: omitto vtrūqꝫ marchionē: omitto comitē ipſum marchionis filiū: nepotē tuū ſuauiſſimū. quoꝛū quēlibet tantū mihi fere debere exiſtimo: quātū tibi ipſi fratri: filioqꝫ amātiſſimo iure ipſo debere cōuincunt̄. Quos vniuerſos ⁊ ſingulos hodie frater tuꝰ antoniꝰ grauiſſime leſit: cū cataldū pauciſſimis verbis leſerit. Nec laboꝛ eſt nitidiſſimū fōtē turbare: citiꝰ momēto ⁊ quiuis facillime vel digito turbabit. At vero clarificare ⁊ in pꝛiſtinū nitoꝛē reddere: nec quiuis nec facile poterit. Que idꝫ frater tuꝰ p̄ſente marchione fratre pꝛo neſcio quo gallo incognito emiſerit: cōtra cataldi tui honoꝛē tendētia: tui multo meliꝰ ꝙ ego aut papyrus hec enarrabūt. Poterat de armis rebuſqꝫ militaribꝰ: in quibꝰ ſtrenue exercitꝰ eſt: lōge cōuenietius verba facere: ꝙ de litteris iudicare. Vxoꝛē meā caſtiſſimā: fidiſſimāqꝫ humane vite ſociā a puero mihi vnitā deo: hominibꝰ cōſentiētibus: per tot vꝛbes: ꝑ tot regna mecū gradientē: ſemꝑ illeſam: q̄ſquā eripiet: p̄ſertim in poꝛtugalia: rege: regina: totoqꝫ regno iuuātibꝰ: ꝓtegētibus: acerrimeqꝫ ꝓpugnantibꝰ: Taceo multa: q̄ de totiꝰ regni laudibꝰ hactenus cōpoſui volumina: q̄ ⁊ ſi gallus iſte maioꝛ: ingentioꝛqꝫ ac robuſtioꝛ eſſet coꝛpoꝛe: q̄ maximꝰ: ingētiſſimꝰ: robuſtiſſimꝰ eſt: adhuc tamē minime ſatis eſſet humeris tranſpoꝛtare: aut ſaltē parūper ſine vlcere ſuſtinere. Debuiſſent p̄ter plura ſolū illa experimēta: ne dicā miracula: fratrē tuuꝫ ad di-

ſcernēdū verū mouere. Que comes nepos nō vt puer duodecī annorū quī
ꝑ annū ſub cataldo didiciſſet: ſed vt vir ꝗ decēnio vehemētiſſimā lrīs operā
dediſſet: primū apud ſacrū collegiū: mox corā rege oībuſqꝫ regni ꝓncipibꝰ
tū orando: tū lingue latine difficillimos autores exponendo edidit. ꝗ oīa ſi-
ne ꝓceptoris iduſtria fieri nō poterant. Aduerte obſecro ꝙ bn̄ cōueniamꝰ.
Ego ne horā q̇dē ꝓtermittēs vel ſub tecto in cubili iacēs: cogito ⁊ excogito
quonā pacto portugalēſes oēs: portugalēſiūqꝫ oīm geſta: locaqꝫ extollere
cōcelebrareqꝫ in eternū poſſiꝫ: hic autē gallus vel (vt ipſe ait) italꝰ imo verꝰ
ſemi italꝰ nulla in re magis laborat ꝙ portugalēſes oīs: portugalēſiūqꝫ res
oīs inſulſiſſime irridere: imodeſtiſſīe vituperare ⁊ ꝓrſus nihil pēdere Teſtes
ſunt lapides: parietes: vieqꝫ nō minꝰ ꝓuate ꝙ publice: ne dū aīalia ratione
viuētia Qua re corripe: vt decet: fratrē: iuxta redēptoris noſtri aureū dictū
Alterū aut mitte ad ſe curandū in anticyrā: aut oīm medicorū optimo libi-
tine dimitte. Et nihilo minꝰ errori iprudēter potius ꝙ ſtudioſe cōmiſſo li-
bentiſſime cauſa veſtra ignoſco: paratus vel iugulū ipſum tenenti gladiuꝫ
prebere. Aliter autē ꝙ amice in quēuis ceſarē ardētiſſime enſem ſtringere.
Nec te ſcioli homis ſpiſſiſſima verba crepitantiaqꝫ ⁊ ſpinarū ardentiū ſoni-
tū imitātia (vt vulgaribꝰ cōtingit) in admiratione adducāt. Eo enim mo-
re coqui: ſtabularij: caupones ꝑ totā pene italiā garriūt: ineptiūt: fabulant͛
Nam aridi dumi vepreſqꝫ oēs tāto crepitu cōburunt͛: vt domuꝫ ipſo cū te-
cto circūquaqꝫ lambere penitꝰ videāt͛: verū nihil ꝓter viliſſimū: inutiliſſimū-
qꝫ cinerē cōſpicimꝰ. Talis eſt indoctorū: inſolentiūqꝫ ſermo. cū magnā elo-
quētie ſpeciē ꝓſeferat: demū nihil ꝓter fumū audiētibꝰ relinquit. Et flumē:
vel pars illa fluminis cū ſtrepitu labēs: tuto traijci poteſt: ſtrepitus eni par-
ue aque indiciū eſt: qđ vero tacitū ⁊ plenū leniter fluit: periculoſius eſt: vtpo-
te altiori aq̄ cōtentū. Latrat catulꝰ in leonē: ⁊ interdū inuehit͛: qꝛ nō cogno-
ſcit. Nūquid moloſſus latrat? Superiori ſe ſubmittit: totūqꝫ deflectit Pro-
uocat cataldū gallus iſte: qꝛ catulꝰ ideſt rudis ⁊ imperitꝰ ad diſputādū: nō
in ſtudijs corā doctoribꝰ: ſed in regio cōſpectu. O virū ſapiētiſſimū. Vult vi-
deri a rege ⁊ cognoſci: tanꝙ diuinꝰ rex ignoret illiꝰ patriā optimos ciſalpi-
ne gallie humerarios gingnere ſolere. Nō hoc eſt famā extēdere factis: nō
ſic itur ad aſtra. Neſcio qua de cauſa id nō in gymnaſijs potius antehac tē-
tauit: vbi quotidie litterati oēs honeſtiſſime cōueniūt. et (vt verū fatear) cū
alie cauſe eundi eſſent iuſtiores: dedita opa me illuc vna cū comite ſepiꝰ cō-
tuli. ſimul vt viderē: ſiml' vt hominē alloquerer. pudet me dicere. Nō vt ho-
mo hominē effugit: expletis actibꝰ: ſed vt aphricanꝰ paſtor cognitā hyenā
euitat: me cōſpecto iter arripuit. Idqꝫ ꝓpterea blacterat ⁊ publice iactat:
qꝛ ſcit regē nō ſolū aurē nō porrecturū: ſed ne oculo quidē ſtolidiſſimū quē-
piā aſpecturū. Si doctus: modeſtꝰ ve foret aut honeſte obmuteſceret: aut

falſo blandiref. Miſeret me illiꝰ: quoniã ſacerdos. a quo nõ magis ignorã tia: ſctorũ patrũ pceptis: ꝙ inſolẽtia ac temeritas vitãda eſt. Nec viciũ eſt ignarũ eſſe: ſed ignarũ: arrogantẽ: ⁊ maledicũ eſſe nihil intolerabiliꝰ. Non ſcribo plura. ore longe plura: ſuauioraqꝫ ſi deus fauerit: mutuo cõferemus Interim hoc nouum accipe: tecumqꝫ diligenter cõſidera: an multũ fallar: Turpis vultus: turpis animus. Uale.

¶ Cataldus martino ſouſe aphricani exercitꝰ pfecto. S.

Nulla fuit mihi tecũ hactenꝰ cõſuetudo fortiſſime ac victorioſiſſime ductor: qua inuicẽ alter alterũ diſcernere: pbare: ⁊ in amiciciã firmã: integrãqꝫ adducere potuiſſemꝰ. Uerũ cũ de te tot: tãtaqꝫ quotidie clariſſima geſta audieriꝫ: iudicaui ſemp te vnũ ex his: quos ab hic annis bis ſeptẽ lapſis vtriqꝫ regi inſeruiẽs ſũmis vigilijs mihi queſierã: que ſitoſqꝫ parauerã: paratoſqꝫ in hũc vſqꝫ diẽ ſeruaueriꝫ. Nũc autẽ res exigit vt te vehemẽter rogẽ: obſecrẽqꝫ: quicqd tua dextera cũ comitatu in aphricanos hoc aut ſupiori anno geſſeris: ad me ſũmati trãſmittas: vt diffuſiuſ in patrie laudes ⁊ in bonorũ virorũ memoriã: p ieſu chriſto pugnãtiũ: portugalenſibꝰ chronicis (vt cetera) poſſim fideliter accumulare. Illud pre oĩbus miror. qd inter armorũ ſtrepitꝰ: inimicorũqꝫ frequẽtiſſimas aſtutias a lrãrũ ſtudijs curã nõ flectas. Nã fama eſt: ad iuuenũ iſtic cõmorantiũ erudit ionẽ: preceptorẽ ex hiſpali tuis impenſis aduocaſſe: vt rem publicã non minus armis defendas: ꝙ liberalibꝰ artibus exornes. quo facto nihil: mea quidem ſententia: poteſt laudabilius excogitari. Uale.

¶ Cataldus petro comiti alcotini. S.

Uis ſcire breuibus verbis: vtra ſolute ne orationis an carminis cõ poſitio videaẽ mihi difficilior. Rem a cicerone p ſe quidẽ a gente qbuſdam in locis diſcuſſam chilonicis breuioribus accipe. Doctiſſimꝰ philelphus a me admodũ iuuene qd de hoc ſentiret bononie iterrogatꝰ: p carmine nõ pro libera oratiõe: qua magis pollebat: ſententiã tulit. Cũqꝫ replicaſſem: qua re:? Reſpõdit. Quoniã qd volumꝰ carmie dicere nõ poſſumꝰ: qd dictũ adeo mẽti inheſit nr̃e: vt nullo ſim tpe e memoria deleturꝰ. Uale.

¶ Cataldus petro alcaſauo. S.

Homo maturus: ⁊ q̃ oĩa expertꝰ es: petis a cataldo externo: ⁊ adhuc viridi de erudiendis liberis tuis cõſiliũ. Quis vlyxbonẽſiũ grammaticorũ ſit optimꝰ. Tu a me ⁊ in hoc ⁊ in ceteris quoqꝫ eſſes potiꝰ: ꝙ ego a te viro prudẽtiſſimo cõſulendꝰ. Quãꝙ oĩs odioſa ſit cõparatio: ſcribã tamen: vt tibi amiciſſimo obtemperẽ: qd ſentio. Sũt oẽs illiꝰ vrbis pfeſſores ad grãmaticã artẽ idonei: ⁊ moribꝰ honeſti. verũ ſi quos haberẽ filios: prima elemẽta ⁊ vltra quoqꝫ pmia edocẽdos: didaco aluaro tutiſſime traderẽ Eſt eniꝫ iuuenis nõ minꝰ morigeratꝰ ꝙ eruditus. Atqꝫ ego mallẽ litterarũ

mediocritatē morati preceptoris ꝙ moroſi peritiā ſummā. Nec ſit in pſenti animi mei circa id quod rogas: ſententia. Que: quoniā tempus: iuxta vulgi opinionē: mutabile eſt: poſſet aliquando cū tempore mutari. Vale.

¶ Cataldus ferdinando alcaſauo. S.

NEc ſororꝰ tuꝰ mea ampliꝰ curauit negocia: nec ipſe vlteriꝰ auſus ſum inſtare. Solet plerunqȝ nomē eſſe rei cōſonū. Joannes dicit fons ſiccꝰ. Ipſe oibus nitidiſſime aque fons eſt ſemp ſcateſcēs: mihi ſoli ſicciſſimus. Scis qua tuba petrū patrē ꝛ te totamqȝ domū cecinerī. Si mecum vt cepit perrexerit: aliquid ſcribaȝ: quod ſi vt deleā; poſthec rogabis: dicam quod ſcripſi ſcripſi. Vale.

Epitaphiū pro alphonſo principe.

MOrtalis: qui totā in humanis ſpem collocas: lege qͦſo caſum hūc miſerādū: ꝛ inauditū Alphonſus ioannis ſecūdi portugalie regis ꝛ lianore regine vnigenitꝰ: ferdinādi ꝛ heliſabet caſtelle regū gener: poſt nuptias: auro argētoqȝ ac pcioſiſſimis veſtibꝰ: q̄les antehac nūꝙ celebrate ſūt: dū ſancte rene vna cū patre: multiſqȝ regni pceribꝰ: obambulādi grā: equo curreret: pceps iuxta tagū decidit: pdita loqla: equo ipedito cuiuſdā pueri interpoſitu Sequēti die: eadē fere hora: q̄ cecidit: migrauit ad deū pulcherrimꝰ: liberaliſſimꝰ: modeſtiſſimꝰ pnceps: annorū decē ꝛ ſex. Sūmo mane i monaſteriū (qd belli dicit) vbi regia cadauera reponunt allatū. Solēniſſimis exequiis ex oi regno cōfluētibꝰ hoibꝰ ſepultū. Caſus accidit menſe iulij. die martis. xiij. ſtatim poſt ſolis occaſum. Milleſimo. cccc. xc.

nota

caſus accidit 13 menſis Julij anni 149c

¶ Joannes portugalie rex iachaieo tuniſienſi regi. S.

AVdiuimꝰ quoſdam ex ſicilia captiuos apud te in cōpedibꝰ detineri: quorū pars ad ipſiꝰ inſule littora a tuarū biremiū ductoribꝰ capta eſt: pars in trinacriā nauigātes pandatariā: inter quos ſi facelliꝰ ſaccēſis adhuc viuit: rogamꝰ te valde: facias nos certiores. quē aut pecunia noſtra redimemꝰ: aut cū aliquo ex aphricanis mauris: quos hic iure belli poſſidemus: libenter commutabimus. Vale.

¶ Cataldus georgio furtato. S.

LIcet ne patiēti viro: ꝛ legis pcepta ſeruāti iraſci? heus furtate qd dicis? ſi iraſcar: ex qbus ſeptē cōmittā vnū? ex vetitis ne? aut ex cōceſſis? ex cōceſſis credo: cū nō odio: ſed amore: charitateqȝ excandeſcā. Et quanꝙ turbati hois verba mea videri poſſint: animꝰ tamē tranquillꝰ: candidꝰ: purꝰ: ꝛ ſimplex eſt. vt qrtꝰ aqle noſtre teſtabit. quē totū circa illuſtriſſimū georgiū: dnm meū cōſumaui. Ecce iā illi creſcūt anni: creſcit ꝛ prudētia: atqȝ vna cū his liberalitas. Omnia diſtribuit. oia effudit: vtinā egenis vtinam iis: quibus donare debuiſſet. Sed adoleſcens innocens defuncto

patre inimicis potius q̃ amicis (aliter credēs) benigniſſimū: liberaliſſimū
qꝫ ſe prebuit. Ad quem veluti importuniſſime muſce ad dulciſſimū fauum
vndiqꝫ cōfluxerunt. Angor equidem angor: ⁊ mecum totus crucior: non
ꝙ mihi nil dederit: cui oīa vnice pre omnibꝰ debebat: ſed ꝙ ab iiſdē quos
reditibus: auro: honoribus ampliſſimis donauit: inſolenter mordetur: oc-
cultiſqꝫ maledictis impetitur. hec ad te ſcribo ⁊ cōſanguinitate ⁊ quotidia
na cōſuetudine amoreqꝫ non ficto cunctis propinquiorem. Nam ꝙ nullis
me ornarit premijs: non queror: cum nihil vnquam ab illo petierim: ⁊ pa-
trie huius mos eſt iuxta chriſtianum dogma petere. Siquidem fui ſemper
illius vita tantūmodo contentus. Et rogantibus me quotidie que mune-
ra ſim hactenus a tanto alumno conſecutus: quotidie mentiri compellor.
Utinam milia ⁊ vltra annorum milia feliciſſimam traducat vitam. Eodē
ſemper ero: quo fui ſemper in illum animo. Eadem pietate: obſeruantiaqꝫ
ardentiſſimus. Et quo me a ſe remotiorē putabit: eo re ipſa viciniorem: ini
micumqꝫ factum: omni amico ſui amantiorem veriſſime experietur. Cete
rū his omiſſis ad ſermonem illum tuum a te nuper ſuper duobus pueris
olim nō minus illi domino quā mihi ſeruientibus: factum non inuitus ve
nio. Scis iam me decem per annos: ⁊ quidem pleniſſimos omni remota
intermiſſiōe illū coluiſſe: aluiſſe: ſeruaſſe. Promiſit ſepius ſebaſtianū gilliū
puerū quōdam meū ſuorū numero aſcribere: amite adhuc auerij viuenti
notum ⁊ acceptū. Cūqꝫ ea res biēnio antequā ſuū ſortiretur effectū: huc ⁊
illuc inaniter iactaretur. maluit in tonſtrina tranquille quā in piſtrino hoc
eſt palatio miſerabiliter vlterius verſari: nouūqꝫ iter ingreſſus: publicus
euaſit tonſor. Et certe quantū in ſe fuit vt omnino puer admitteretꝰ: gratiſ-
ſimus ille fecit. Neſcio in quē culpā transferam. Poſtmodū multis me im
pellentibus leonē rodoricum ex pueris alterum adoleſcentē ⁊ adultū iam
ad perpetuū obtuli obſequiū: reſpondit: ſe libenter data recipiendi faculta-
te illum arrogaturū. Ecce preterijt quinquēniū ⁊ w ad α redijt. Nec nūc
quod antea querebā: quero: nec quo optabam: opto Spero me multo me
lius hac mea virtutū paupertate meis ſatiſfacturū: q̃ nec ab ipſo: cui tene-
bras a mētis acie fugauimus: ⁊ vitā totiēs: deo preuio: dedimus: nec a pa
tre ſuo magno rege: quē celebrauimꝰ: eternūqꝫ tot operibus reddidimus:
ſit mihi tam longo ſatiſfactū tempore. Uel ethiopes mirantur: ⁊ mirando
non dicam quem irrideant: nō fuiſſe hucuſqꝫ ſecundū portugalie cōſuetu-
dinem decem ſaltem famulos meos ab illis receptatoſ. Et cum ſint duode
cim fratres: omnes quidem optimi iuuenes: ipſe omnibus optimis eſt me
lior. Habet ille multi: diuerſiqꝫ generis famulantes ⁊ generoſos ⁊ fidos
qui dies nocteſqꝫ diligentiſſime ſeruiant: iſto autem meo honeſtiorem:
modeſtiorem: fideliorem: diligentioremqꝫ nec inter tantos: habet: nec ta-

lē: alterum:niſi forte ipſū met leonē habeat:habiturus eſt.quo vno famulo
tantū ego glorioꝛ:quantū vir ille inumeris gloriaꝛ. Neqꝫ id aliq̄ vanaruȝ
reruȝ ſpe motꝰ narro:aut vt illi ſuccenſeā:ſed ſolū vt qḋ cerno manifeſteqꝫ
experioꝛ in lucē promā. Quocūqꝫ ſe cōferet:vel ſolo aſpectu magnorū viro
rū dignꝰ erit hoſpitio. Et iā illū cū aliquo ex tātis:quorū amicicias iāpridē
cōtraxi:bene:quieteqꝫ locaſſem:niſi ipſe ꝑtinaciter recuſaſſet:dicēs ſe vel re
giū ſeruitiū minime ſubiturū:ſi georgio nō ſeruiat.q̄ ſtulticia nihil poteſt eſ
ſe ſtultius.⁊ quo amore nihil poteſt eſſe validiꝰ:vt georgiꝰ quē ipſe leo ſibi
tātope deſiderat dn̄m:nō refugiat vllo pacto ſibi ſeruū aſciſcere. Uale.

¶ Cataldus proſpero ⁊ rabi drepani-
tano ad veritatē cōuerſionē.

EXpergiſcere:expergiſcere proſper:erige tandem caput.ſatis hacte
nus ⁊ pluſq̄ ſatis pluſqꝫ nimio dormiuiſti.ſurgēdi iā tēpus inſtat
Quid ceſſas caput:totūqꝫ corpus ſacratiſſima:puriſſima:⁊ vere
ſalutifera lympha abluere? Leuiꝰ eſt crimē tarde q̄ nūq̄ ſurgere. Amor pa
trie ad ſcribendū me cōpellit.loquerer libentiꝰ:ſi tecū colloquēdi habere fa
cultatē. An tu nō manifeſte vides:totū mundū in diluuiū verſuȝ iudeis in-
undare? totū mundū incēdiū iudeis ardere? Jā tandē ad nihilum deducti
eſtis:ex germania:anglia:hiſpania:gallia:ſicilia:ex tota deniqꝫ europa in
ꝑditionis domū pulſi. Nō habetis vbi caput reclinetis:imo vbi pedē repo
natis. Que cecitas eſt iſta tāta veſtra? nō cognoſcitis hec oīa a deo venire?
Noli eſſe obſecro in aīe corporiſqꝫ tui ꝑniciē miles tā cōſtās. Clemētiſſimꝰ
deus:ꝑ mille ⁊ quingētos annos blandiſſime vos ad ſe vocauit ſemꝑ ⁊ al-
lexit:nec nūc cū tota duricia veſtra vocare ceſſat:nūc mlto q̄ antea magis
vrget.qꝛ ſit oīm poſtrema monitio. Emanuel vero dei ſanctiſſimꝰ miniſter
tanq̄ cariſſimos filios monet:⁊ ad veritatis iter dirigit. Non miror indo-
ctos ⁊ iuuenes ſtare ꝑtinaciſſimos:ſꝫ peritos ⁊ ſenes:qui doctores tātos:
tantoſqꝫ libros euoluerunt.ſi nō vis tot miraculis poſt redemptoris noſtri
aduentū ⁊ manifeſtiſſimis ⁊ vulgatiſſimis credere.tuis prophetis crede.
Magnis quidem ⁊ plurimis:ſaluatoris noſtri conceptū:natiuitatem:hu
manitatē:imaculatiſſimāqꝫ eius vitā:paſſionē:ac reſurrectionē veluti ca-
noris tubicinibus multifariā concinentibus. Quorū plurima aurea dicta
ad idem tendentia ad vnguem iam adimpleta ſunt omnia. Que niſi tu ho
mo doctꝰ ⁊ illorū ſtudioſus fores:ſingula recenſere nō moleſte ferrē. Quo
rū ꝓphetarū aliqui interdū de ꝑterito loquētes:de futuro intelligebant.vt
filios enutriui ⁊ exaltaui:ipſi aūt ſpreuerūt me. Cognouit bos poſſeſſoreȝ
ſuū ⁊ aſinꝰ ꝑſepe dn̄i ſui.iſrael autē me nō cognouit. Et illḋ Ductꝰ eſt tanq̄
agnꝰ ad occiſionē.et. Aſtiterūt reges terre:⁊ ꝑncipes cōue.i vnū aduer.do.

⁊ aduer. chri. eiꝰ. ⁊ plura alia: q̄ te nō fugiūt. quorū clariſſim[illegible] ſenſuʒ globo
ſtrumaq̄ʒ īpeditꝰ inuertis ⁊ deprauas. At dices (vt ceteri ſolēt) ſi tāto repa
randi humanū genꝰ tenebat̄ deſiderio deꝰ: nō ne minimo nutu id facere
poterat? ſcd̄m illd̄. Ipſe dixit ⁊ facta ſunt: ipſe mādauit: ⁊ creata ſunt? O te
miſerorū miſerrimū. inter ſcatētes: nitidiſſimoſq̄ʒ fontes ſitiēs: aquā nō vi
des: ⁊ inter exq̄ſitiſſima fercula eſuriēs: cibū renuis. Ex multis nō niſi vnū
beati thome pereūti tibi porrigā ſuauiſſimū. qd̄ ſi comedes: bn̄q̄ʒ digeres:
nūꝙ peribis. Deꝰ ſūma eſt bonitas: ꝑtinet ad ſummā bonitatē de ſe aliq̄d
cū oībus īpartire: vt ergo faceret nos ſui boni participes: fuit cōueniēs ver
bū dei incarnari: verſari nobiſcū ⁊ docere: deniq̄ʒ ad hūanitatis documen
tū mortē ꝑpetuo victurā inire non recuſauit. Eia age amice ſuaſu meo: pel
le ab aīo tenebras: pelle a mētis oculis caliginē: ⁊ ad viā rectā: dextrā: nūꝙ
ſiniſtrā planā: facilē: tuos greſſus dirige. Appellaui te amicū vt hominē: vt
vero iudeuʒ inimiciſſimū cognoſco: quod vtinam nec cognoſcerem nec ſic
experirer. Multo ſalubriꝰ eſt male incipe: ⁊ bene finire: ꝙ cōtra facere. po
ne ante oculos paulū ⁊ iudā. iudas bn̄ incepit: male finiuit: paulꝰ cōtra. fac
ſis paulꝰ potiuſꝙ iudas. hic deſperās ſeipſuʒ occidit: ⁊ ſceleratū hominē oc
cidit. ille errorē ſuū corrigēs magiſter euaſit gētium. Alter cū diabolo: alter
cū deo viuit. vtrū mauis imitari tuo ſubiacet arbitrio. Si centū eminētiſſi
mi medici: īter quos hippocrates: chiron: eſculapiꝰ: vl' apollo ipſe vna oēs
ad egrotū veniāt: ſi curari nolit egrotꝰ: nequicquā ſua artificioſa potētia cu
rabūt inuitū. Permitte ꝑmitte tātiſꝑ tua tāgi vulnera. nullū eſt vite pericu
lū: nullus dolor: nullus labor. Unde eſt queſo: hoc mihi reſponde. Nemo
iudeorum quātūuis bono odore perfuſus: precioſiſq̄ʒ veſtibus ornatꝰ: qui
nō graue oleat: feteat: ⁊ nauſeā aſtātibꝰ faciat. Cū primū ſacrū ſanctūq̄ʒ ſu
ſcipit baptiſmuʒ: nō vt antea veluti e ſtercore egreſſus: mephitim exhalat:
ſed tanꝙ e roſario: chariophilario ve neſcio q̄d odoriferū ſuaueq̄ʒ repenti
no dei miraculo effundit. Inſuꝑ cōtendis hac tāta vaſtatiōe: diſſipatiōe: la
niatiōe iudeos fieri martyres. quēadmodū illi ieſu chriſti diſcipuli. q̄ diuer
ſa ſupplicia diuerſis in locis ꝓ dilectiſſimo magiſtro ardētiſſime ſubierūt.
O exēpluʒ oībus anteponēduʒ exēplis. Si eo aīo tot labores: tot afflictio
nes: tot crudiſſimas corporeas mortes iſti latrōes ſuſtinuiſſent: quo illi be
atiſſimi iocundiſſime ſuſtinuerunt. Quāquā oīs paſſio in lenitudinē: ala
critatē: mirandumq̄ʒ gaudium inter tormēta verſantibus: quinetiā prune
in roſas vertebant̄. q̄ tā facile mortuos ſuſcitabant: ꝙ facile a langoribus
egrotationibuſq̄ʒ inuocātes: credēteſq̄ʒ liberabāt. Preterea quia rogo te le
ge dicas mihi caueri: vt q̄ ſe ſe laq̄o ſuſpēdat: ſemet cultro cōfodiat: ſe ipſuʒ
in mare ꝑ̄cipitet: ſit martyr futurꝰ? martyr erit (ſcio) ſathane. O quot apel
las hoc anno tali vidimꝰ martyrio coronatos. Multi ſtrenui ⁊ magnani

mi recutiti: ne gloriā poſſiderēt eternā: ꝓ q̄ querēda illo die ꝑpetrare debuiſ
ſent: vxorē primū ⁊ filios decollabāt: mox iis decollatis ne icomitati abirēt
reſticulo collū nodati a trabe pulcherrima ſpectacula pēdebāt. O equites
ſempiterna memoria digniſſimos. Tu vero verſut⁹ inter ꝑlia tremenda vt
platoniaſter: vel alter videaris plato: rides: merētibuſqꝫ ⁊ in barathrū ruē
tibus ilarē te fingis. Recte facis. hortare in cōtionib⁹: ꝑdicatiōibuſqꝫ tuis
ſtent fortes gehēne ſocij. Dicite mihi o filij ⁊ boni iude ꝑfectiſſimi imitato-
res. Tā vile: tā abominabile: tā horrendū cenſetis chriſtianos eſſe? qui vt
chriſtiani nō ſitis tā nefaria audeatis cōmittere? Cū piētiſſimus emanuel
multis adhibitis ꝑcib⁹: exhortationib⁹: blandicijs: tanꝙ optim⁹ pater ad
catholicā: ſctiſſimāqꝫ fidē vos nuꝑ vocabat: nūquid vos in colubros? nun
q̄d in bufones? in veſptiliones aut cimices vos trāſmutari cogebat? O ge
nus nō hoim: ſed brutorū nequiſſimū. benigniſſim⁹ rex vos in ſinu excipit:
⁊ pater veſter ad ſacrū fontē fieri nō dedignat̄: etiā ſuū indignis nomē ipo
nendo. Vos oim aialiū ꝑditiſſimi vt muli facitis. vbi a dñis piguefacti tra
ctantur: ⁊ manu ſuperimpoſita in amoris ⁊ benigni aī ſignuꝫ leniunt̄: po-
liuntur. magno ipetu recalcitrāt. atqꝫ illis vel dētes excutiūt: vel in pectus:
ſtomachū ve calcē reijciūt crudeliſſimā inde ſepi⁹ mortē obituris. O vipe-
ras: o baſiliſcos: vipis baſiliſcis lōge ꝑnicioſiores. Nō poſſet iuſtiſſim⁹ rex
mea quidē ſentētia maius celeſti regi mun⁹ offerre: ꝙ vniuerſos ſynagoga
rū ꝑncipes excoriare: excoriatoſqꝫ ad lapidū fluuiū: quē tātope viſere deſi-
derāt: libere mittere. vbi (vt ipſi aiūt) iudeorū eſt copia: regnantiū ⁊ trium
phantiū. Illorū autē pelles palea plenas in eminētiorib⁹ turriū pinnis affi
gere. An ignoras tu hoc ipſo quo ſum⁹ anno: dauidicos. cōſanguineos tu
os (quorū īfinit⁹ erat numer⁹) fuiſſe oēs in panonia ad vnū ceſos? piiſſime
qꝫ a populo trucidatos? O panones: optima veſtrarū carniū pulmētaria.
Credēs liliū me tenere: ſenſi veprecula. Sed redeam⁹ illuc vnde noſtra di-
greſſa eſt oratio. Si viderē tot excelſos hoies (aduerte q̄d dico) q̄les ſūt pō
tifices: ipatores: reges: duces: comites eſſe iudeos: ⁊ nō chriſtianos: aut ab
iectiſſimos iudeos minimū ſaltē miraculū ex tot ꝑ paupes apoſtolos effu-
ſis facere: quā firmiſſime teneo fidē: abnegarem: ſpurciſſim⁹qꝫ efficerer ver
pus. verū cū aptiſſime experiar his cōtrariū: ſum adamāte durior: ne hirci
no quidē ſanguine molliend⁹. Cōfuta me ſodes ſi potes: q̄d in chriſtiana i
ſtitutiōe q̄d ſit fugiendū: inuenis. Eſto: nullū eſſet ꝓ bonis paradiſi ꝑmiū:
cū maximū ſit futurū: ⁊ inferorū nulle eſſent: cū maxie ſint ꝓ malis actiōib⁹
pene: ꝓ cōſeruādo ſolū corpore ⁊ vite honeſtate q̄d meli⁹? q̄d decenti⁹? nr̄a
viuēdi lege excogitari poteſt? Cōuertere proſper ad veritatis iter cōuerte-
re. noli peiora expectare. Deus cōſumatiſſimū oim bonorū bonū eſt: ⁊ bra
chia: pect⁹qꝫ totū ꝓ pctōrib⁹ nō ꝓ iuſtiſ tenet aptiſſia. Sps ſcūs te illumiet.

¶ Cataldus alphonſo portugalie principi. S.

Oſtea ꝙ opus illud ab inuictiſſimo rege: patre tuo: mihi demādatū ꝑfecerā: fortunatiſſime ꝑnceps: cogitaui mecū quidnā ⁊ arguto ingenio tuo: ⁊ iſti ꝓbe indoli iocundum ac conducibile tali tēpore exiſteret: duo potiſſimū mihi in mentē venerūt. Alterū moralis fuit diſciplina: ꝓuerbijs quibuſdā annotata. Alterū vero polite: ornate: pulchreqꝫ dicēdi genus. Ex qbus tū voluptatē: tū emolumentū aliqđ celſitudini tue futurū iudicaui. Nec nō tui amātiſſimo patri rē gratiſſimā fore arbitratꝰ ſuꝫ. Quas quidē lucubratiūculas q̄leſcūqꝫ ⁊ quātecūqꝫ ſunt: vt nomini tuo ſpōte dicauimus: ita juſſu tuo infectas adhuc: tibi emiſimus: vt donec reliquū abſolueremus: aliquā his ꝑncipijs operā dares. vtqꝫ tu ipſe nullo indigēs interprete a moralibꝰ ad elegātias te transferres. Rurſum ab elegātijs ad moralia animū deduceres. Quo fieret. vt paucis poſt diebꝰ ex illuſtri multo efficereris illuſtrior. Et queadmodū ceteros ꝑncipes ingenio: moribꝰ: atqꝫ oibus animi corporiſqꝫ virtutibus excellis: ita bonis artibus optimiſqꝫ inſtitutionibꝰ vinceres. Fac precor ne plus cure in te formādo habuerit natura: ꝙ tu met inte ipſo expoliēdo: exornādoqꝫ adhibueris diligētie. Qđ ſi facies: parentibꝰ in primis: ⁊ populis nō minus fere externis ꝙ tuis rem iocundam te facturum exiſtima. Meqꝫ ex fauſtis initijs ad ampliora ⁊ ad huius precipue operis abſolutionem plurimū excitabis. Vale.

Prouerbia.

A

Ante alios venerare deum: venerare parentes.

Amens eſt: qui deum non timet.

A peccato abſtinet: qui diuinā maieſtatem contemplatur.

Anima ex corporis actionibꝰ pēdet

A veritate prorſus abhorret: q̄ corpori nō anime ſtudet.

Amicorū propriū eſt proſperis congratulari: aduerſis ſuccurrere.

Arrogantia eſt ſeipſuꝫ cōmēdare: ignorantia: ſuo loco tacere.

Afflicto nihil eſt dulcius opportuna conſolatione.

Ad bonas artes feruens incumbe: ob temporis celeritatem. Peritia illuſtrat: imperitia fedat.

Amarum ⁊ dulce: caſtigatio ⁊ luxuria. Medicina amara corpꝰ: cōfeſſio amariſſima animā curat.

Amice: equidē neſciui te egrotaſſe: quia viſitaſſem. inſulſa ⁊ inepta excuſatio. Debuiſti ſcire.

Adulator ceteris veſpa ē: ſuis vipa

Adulatoris multo magiſ: ꝙ alterię verbis magnorū principū igenia corrumpuntur.

Amor placet: venus nō placet.

B

Beatus is eſſe nō poteſt: cui aliqua rerum ineſt perturbatio.

Bona querēda nobis ſunt: vt queſitis ad vtriuſqꝫ vite commoditatem bene vtamur.

Bonorũ amiſſionẽ: ſi quis a pueritia non ita edoctus eſt: vt reſarcire aut equo animo ferre poſſit: ſeipſũ quoqȝ penitus amittet.

Balbum ſola neceſſitas eloquentẽ reddit.

Bis in paupertatem qui ſua culpa deuenit: nec eam reppulit: infortunatiſſimus eſt.

C

Corpus nitidũ ſeruare debemus: multo nitidiorem animam.

Clementia magna eſt: nocentibus parcere: maior cũ poſſis: nõ officere: maxima benefacere.

Cui ſeruias diligenter inſpicito: ne poſtmodũ de te ipſo cõquueraris.

Confide virtuti.

Clericus vacãs ocio: e numero bonorum reijciendus eſt.

Cicero etiã maledicendo: bñdixit.

Caue: ne nimia amici liberalitas te ruſticum faciat.

Cultus ager ſi ſpinas ꝓducit: mali ſoli natura eſt: ita homo inſtruct⁹ ſi vicioſus ſit: mali ingenij eſt.

D

Difficillimum eſt inter mortales ſine moleſtijs viuere.

Deus nõ minus in hoc ꝙ̃ in altero ſeculo peccatores punit.

Duo ſunt inimici capitales: virtus ⁊ vicium.

Diues indoctus ſine moribus quedam pecus haberi debet.

E

Eo modo viue: vt ꝑpetuo viuas.

F

Fortuna vel induſtria amicicias ꝓbet: ſeruat prudentia.

Fac abhorreas ab eo: quod i alijs turpe exiſtimas.

G

Genus in homine minus querendum eſt ꝙ̃ virtus.

Graue eſt ab amico palam offendi grauius latenter ledi.

Geminatus debet eſſe dolor bis reprehenſo: errare.

Geſta clariſſimorũ virorũ in omni virtutum genere imitanda nobis proponamus.

H

Homini nullũ animal cõmodius ⁊ pernicioſius muliere.

Hoc habẽt naturale virtus ⁊ viciũ vt diu latere nequeant.

Humanitas nocuit: nocuit diuitas

Habet id boni egrotatio: omnes iniurias remittim⁹: odia deponimus: quodqȝ optimũ eſt: deo propinqui efficimur: ⁊ in poſterũ prudentiores.

I

Inuidi pena eſt: nõ inuidioſi.

Iniuriã inferre nõ decet: multo minus non remittere.

Is ſemper age: quod te egiſſe nunꝙ̃ peniteat.

Inter fortes habẽdus eſt is: quẽ ratio mouet: non autem ira.

Iuuenilis etas iuuenilia expoſcit.

Iudex negans alteri litigantiuȝ iuſticiã: plures interdum inducit in iuſticias.

Infeliciſſimũ genus eorum eſt: qui de alijs tantum predicant: de ſe nihil habentes.

Illū vere amicum reputa: qui nulla emolumentorum ſpe: neqꝫ vlla ductus gratia te frequentat.

In cōſulendo agas te ſenem: in iraſcendo puerum imitere.

Is eſt penitꝰ mētis inops: q̄ ſolū p̄ſentis: nō futuri memor ſit ſeculi.

L

Lenitur ſaltem omnis dolor: amicorum conſolationibus.

Labor honeſtarū rerū q̄nto durior videt̄: tanto iocundior futurꝰ eſt.

Labra ⁊ dentes: ocioſi verbi: non boni: ſunt frena.

M

Mendaciū ⁊ ſi per ſeipſum fedum eſt: tanto tamen fedius: quāto maior is a quo cōmittitur: habetur.

Miſer eſt is: qui omni ſpe deſtitutus eſt.

Magni labores magna premia expoſcunt.

Miſera eſt poetarū cōditio aliorū laudes canūt: ſuas deplorant miſerias: quas ſi nō habent: ſummo labore adinueniunt.

Miſeriꝰ nihil eſt in vita: ſene: egente: egroto: vicioſo.

Maioribꝰ ſeuerū potiꝰ ꝙ iocundū te prebeas: minoribus contra.

Multo minus dedecus eſt: nunꝙ ſtuduiſſe ꝙ male.

N

Nō ocioſis virtus queſita eſt.

Nihil infeliciꝰ ꝙ amicicijs carere.

Nihil ab humanitate ab ipſaqꝫ ratione magis alienū puto ꝙ amiciciam iampridem comparatam leuibus cauſis frangere.

Nunquam deſperandum.

Non doleas ſi tibi immerito detrahitur: dole ſi merito.

Nunꝙ virtus contremuit.

Non cupimus ſenes fieri: ſed viuere: ⁊ tamē qđ maxime odioſuꝫ eſt: dū viuimꝰ: inuiti ſenes efficimur.

Nemo ab amico plus eo qđ dare velit: capiat: nec plus dare ꝙ velit.

Nunꝙ oberrabis ſi in omnibꝰ dictis ac factis prudentia vteris.

Nihil habet humani: qui calamitatibus nō mouetur alienis.

Naſcentes ſpine ab agro vellende ſunt: ne radices altius faciāt: eadē ſeruanda eſt in hominibꝰ regula.

O

Optima queqꝫ facere prius ꝙ dicere debemus.

Odioſus eſt oībus auarus diues.

Omne infortuniorum initium aut inſolentia aut negligētia facit: aut his exceptis caſus.

P

Potius doctus pauper: ꝙ indoctꝰ diues. Siquidē alteruꝫ deeſſe poteſt: alterum nunꝙ eſſe deſinit.

Pluſquaꝫ fortis eſt: qui inter delicias venere non excitatur.

Paupertatē: quantū poſſumus: fugiamus: ſi nō poſſumus: patiēter dorſo feramus: quia res eſt que diligentia repellitur.

Plus eſt iracundiā cohibere: quā inimicos vincere.

Potius tu fias alijs bonorū exemplar: quā alij tibi.

Poeta dum alios celebrat: ſeipſuꝫ immortalem facit.

Potior eſt pauperis cōditio: ꝙ diuitis iniuſte poſſidentis. Pauper enim noſtro cruciat̄ ſeculo: diues ſempiterno: Ille nll'orū ſentit murmura: hic omniū cōcutit̄ querelis

Pluſꝙ mortuus eſt: qui nulla gloria excitatur.

Q

Quod alij negaturus es: ab alio nō petas.

Quod pro te equū iudicas: ꝓ alijs iniquū cenſere noli.

Que naturaliter euenire ſolent: mirari non debes.

Quem probis liberis fortuna ſiue deus orbauit: lugere nolit: lugeat cum vicioſi moriuntur.

Quod ignoras: non erubeſcas ab alijs diſcere.

Que alios faciēda mones: tu ipſe in primis facias.

Quod nūꝙ credidiſti forte fuit: ita quod nō eſt: futurum credas.

Qui pro deo auariſſimus: pro diabolo liberaliſſimus eſt: nō viuet in eternum: ſed qui contrafecerit.

Quod diu multo labore queſiuiſti caue ne cito propter iram perdas.

Qualis quiſqȝ ſit: ſe ſe ipſe oſtendit

R

Ruſticus magis putādus eſt quaȝ ignar⁹: qui veritati nimis reſiſtit.

Reū criminis ſe facit: qui nullo culpante defenſionem queritat.

Rebus ꝑclare geſtis gaudem⁹: geramus ergo ſemper res claras: vt ſemper gaudere poſſimus.

S

Sapiētis eſt laudē ⁊ gloriā ī ꝟtute nō in fortūe bonis ſitas arbitrari.

Satis diues eſt: qui aīo diues eſt.

Se ipſuȝ vincit: qui bilem tēperat.

Sapiens euentum prius rerum: ꝙ initia proſpicit.

Seuerus: iuſtuſqȝ princeps lupuȝ cum agno colludere faciet.

Solers nauta ſcopulos euitat: vir temperatus mulierum blādicias.

Sūmope aīaduertēdū eſt: q̄d: vbi q̄ndo: ⁊ corā quibus loquamur.

Seru⁹. q̄ nunꝙ fugit. poſſet aliq̄ndo fugere. ſic q̄ mal⁹ nunquā fuit. poſſet aliq̄ndo mal⁹ eſſe incipere.

Si ꝓ bn̄ficio collato. ingratitudinē cōſeq̄ris. vindictā nō q̄ras ſumere ſȝ deo optīo maximo oīa cōmēda

Si q̄d graue dictur⁹. aut factur⁹ es animo ſepius premeditare.

Si quis ad aliq̄d ꝑuenire faſtigiuȝ deſiderat. opus eſt ei virtute. prudentia. patientia.

Summa eſt diſſenſio virtuti cuȝ inuidia. ab initio virtus opprimitur poſtremo cum laude glorioſa victrix exiſtit.

T

Talē te exhibeas. qualē profiteris.

Tanta eſt virtutis vis. vt ab inimico poſſeſſam diligamus.

Tēpus perditum dolem⁹ interduȝ caueam⁹ igitur q̄d adhuc nō perdidim⁹. idētidē aliq̄ndo doleam⁹

V

Vitam ducit in tenebris: qui vicioſe viuit.

Viue letus. vt longius viuas.

Vicium adeo ſordiduȝ eſt. q̄d etiā ipſi vicioſo odio ſit.

Uirtus adeo clara eſt: vt a vicioſis ametur.

Uis fieri proximus deo in aduerſis patiens eſto.

Uirtutem in alijs laudare gaudes: fac vt ab alijs in te eā laudari glorieris.

Uita humana breuis eſt: quā duꝫ triſtes viuimus: multo breuiorem facimus.

Uētri: q̄ vltra modū indulget: totū corpus cum anima perimit.

Uenetijs cuꝫ eſſem: ⁊ inter tot opulentias: ac diuitias: nūmis ad quadrantem carerem: vt durum tempus agerem. dixi ipſe mecū. quāti hoc litterarū: quod habes: nō venderes? decem? non: centum? non: quāti ergo? mille aureis? minime. igitur exiſtimes te plus mille aureis poſſidere.

¶ Oratio habita bononie publice a cataldo in omniū ſcientiarū: ⁊ in ipſius bononie laudes.

Philoſophia inuētū: vel (vt ait plato) deorū donū e celo i terras elapſa quantū boni cōmodiq̄ꝫ mortalibꝰ attulerit: non ſolū ego minimꝰ: adoleſcēs adhuc: ſed veteres quoq̄ꝫ oratores enarrādo deficerent. Siquidē vt omittā cetera hec nos primū ad deorū cultū: deinde ad ius hominū qđ ſitū eſt in generis humani ſocietate: tuꝫ ad modeſtiā: magnitudinēq̄ꝫ animi erudiuit. Eadēq̄ꝫ ab animo tanꝗ̄ ab oculis caliginē diſpulit: vt oīa ſuperiora infera: prima: media: vltima viderēꝰ. Igitur nō imerito tot philoſophi: totq̄ꝫ ſapiētiſſimi viri ad eā inquirendā: excolendāq̄ꝫ nō mediocriter elaborarūt. De cuius laudibus: ſi nō ſatis idonee dixero: nemo ꝓfecto mirari poterit. Quis eniꝫ dubitat: exiguā cymbā: q̄ per vaſtū mare: imenſumq̄ꝫ oceanū ſoluerit: plerūq̄ꝫ huc ⁊ illuc errātē eſſe perituram? Qua re quomodocūq̄ꝫ potero rē ipſaꝫ adoriar: ⁊ bipartito noſtra diuidet̄ oratio. Nā ⁊ de oībus facultatibꝰ: que ī his florentiſſimis ſtudijs: ꝑpetuo exerceri ſolēt: nō particulatiꝫ: ſed ſumatiꝫ q̄ꝫ breuiſſime fieri poterit: aliq̄d attingā. deinde ad excellentiā amplitudinēq̄ꝫ huius antiq̄ſſime vrbis paululū me conuertā. Hec eſt illa oīm artiuꝫ mater: q̄ nihil aliud eſt: niſi ſtudiū ſapiētie. Sapiētia autē diuinarū humanarūq̄ꝫ rerū ⁊ cauſarū: q̄bus hec res cōtinet̄ ſcientia. Hec eſt illa q̄ rerū initia cauſarūq̄ꝫ: ⁊ rerū naturā aperuit. Hec eſt illa q̄ varios ſperaruꝫ motus multarūq̄ꝫ rerū obſcuritatē: ⁊ admirādos ſiderū curſus mortalibꝰ patefecit. Hec agreſtes ac rudes homīes more ferarū vagantes: in vrbes cōuocauit. ⁊ ad deorū cultū ſanctāq̄ꝫ religionē redegit ⁊ inſtituit. Hec modum ac rationē bene ⁊ beate: recteq̄ꝫ viuēdi edocuit. Hec quātū amicis: cognatis

47

parentibꝰ ac patrie deberemꝰ: moſtrauit. Unde ꝛ cicero ad eā ſe cōuertēs dixit. O vite philoſophia dux. o virtutis indagatrix: expultrixq; vicioꝝ. qd nō modo nos: ſed etiā vita hoīm ſine te eſſe potuiſſet? Tu vrbes peperiſti: tu diſſipatos homines in vite ſocietatem conuocaſti: tu inuētrix legum: tu magiſtra moꝝ ꝛ diſciplīe fuiſti. Magna nimirū hec res ē ſapiētiſſimi viri q̄ ꝛ pteritos ꝛ pſentes quiq; nobis futuri ſunt aduerſi caſus: facile ipſa tolerari facit. Miſerias nanq; oēs: pauptates: inopias: calamitates: deniq; q̄cquid aduerſi hominibꝰ euenire poteſt: ſola hec patiētiſſime ac cōſtātiſſime facit nos perferre. Nō ne is: q̄ philoſophie munitꝰ eſt pceptis intolerabiles dolores. ipſam etiā mortē: ꝛ ſi quid videret aut grauiꝰ: aut tetrius cōtēnit: ꝛ proſus nihili facit? Teſtis eſt quātū faciat philoſophia: ſapientiſſimꝰ ille ſocrates: q̄ quāta animi cōſtātia cōdemnatꝰ falſo ſcelere ad mortē: venenū hauſerit: eiꝰ oratio a platone antea relata a cicerone: poſtea cōprobata plane id oſtēdit. In qua pſentibꝰ iudicibꝰ aſſerebat nihil ſibi meliꝰ eueniſſe: q̄ꝙ mitteret ad mortē. exoptās quoq; ſi fieri potuiſſet ſepe velle emori. qd niſi philoſophie pceptis fuiſſet tantus vir ſubleuatꝰ: nūq̄ ſe in ipſa pſerti morte: tā fortiter geſſiſſet. Ea eni facit vt homo ſit minimis contentꝰ rebus. Et vt omnē animi molliciē: oēſq; inanes cupiditates reſecet: ꝛ ad ſublimes cogitatiōes traducat. Accedūt pterea ad hāc nobiliſſimā facultatē: ornatiſſime eius filie: qualis eſt muſica: geometria: ꝛ alie quoq; clariſſime artes ac facultates. Et vt de muſica prius loquar: quid de ea nūc dicā? que tāti fuit olim apud veteres: vt qui illiꝰ fuiſſet ignarus: q̄uis ceterarū rerū peritus: indoctus tamē a nō nullis putaret. Nam ꝛ themiſtocles cū ſe lyre imperitum fateretur: vt teſtis eſt cicero: habitus eſt indoctior. Siquidē nō ad voluptatē tantū erat apta res hec: ſed ad excitādos in plijs exercitus plurimū apud veteres valebat. Atq; etiā tubarū ꝛ tibiarū ſonos nō in cōuiuijs modo ac ſcenis: ſed in funeribꝰ quoq; ꝛ mortuoꝝ exequijs moris fuit veteribꝰ adhibere. Ut in his carminibꝰ facundiſſimꝰ vates oſtendit. Temporibꝰ veterū tibicinis vſus auoꝝ Magnus: ꝛ in magno ſemp honore fuit. Cātabat phanis: cantabat tibia ludis. Cantabat meſtis tibia funeribus. Geometria ꝛ arithmetica: quarū altera in terre celiq; ſpatijs metiēdis: altera inumeroꝝ ratione demōſtranda cōſiſtit: quantā delectationē: nō ſine multarū rerū cognitiōe afferūt? Grāmatica vero quot ꝛ quātos fructus pariat: ſatis ſit vna q̄ntiliani autoritas. quo minꝰ inquit ferēdi ſunt: qui hāc artē vt tenuem ac ieiunā cauillant. que niſi oratoris futuri fundamēta fideliter iecerit: quicq̄d ſupſtruxeris: corruet. Neceſſaria pueris: iocunda ſenibus: dulcis ſecretoꝝ comes. ꝛ q̄ vel ſola omni ſtudioꝝ genere plus habeat operis q̄ oſtentatiōis. Quid de poetica? ſine qua multa fortiſſimoꝝ viroꝝ clariſſima geſta periret. q̄ quanti lau[...]s ſemp meruerit ſummoꝝ vi-

Themiſto cles

roꝝ: ⁊ primū alexādri magni teſtimonio iudicem⁹. q̄ inter ſpolia darij per-
ſarū regis vnguētoꝝ ſcrinio capto qđ erat auro gēmiſqꝫ ac margaritis p̄-
cioſum: varios ei⁹ vſus amicis demōſtrātib⁹: quādo tedebat vnguēti bel-
latorē ⁊ militia ſordidū: Immo hercle inquit libroꝝ homeri cuſtodie deť.
Idē pindari vatis familie penatib⁹ qꝫ iuſſit parci: cū thebas iuaderet. Idē
qꝫ alexāder cū in ſigeo ad achillis tumulū aſtitiſſet: o fortunate inq̄t adole
ſcēs: q̄ tue virtutis p̄conē homerū inueniſti. Sꝫ qđ prior aphrican⁹: nōne
Q. ennij ſtatuā ſuo ſepulchro īponi iuſſit: vt ipſe quoqꝫ vna cū poete titulo
legeret: Quid diu⁹ auguſtus an: nō virgilij carmina cōtra ei⁹ teſtamentū
cremari vetuit: parua hec fortaſſe quibuſdā videri poſſent. At ſocrates qđ
apud platonē in eo libello: cui de iade: ſiue ion eſt titul⁹: đ poetis cenſet: nō
ne oīs bonos poetas ſtudioſe legēdos eſſe exiſtimat: Oratoria vero facul
tas ſuis cumulata dotib⁹: nō niſi in bonis viris eſſe poteſt. ea eſt q̄ glorioſos
hoīes extollat: effrenatis moderet̄: inocentes abſoluat: ſegnes ac timidos
erigat: ⁊ ad oīa ardua cuiuſuis animū promptiſſimū cōuertat. Que res de
moſthenis exēplo facilis eſt cōfirmatu. q̄ppe ſol⁹ ipſe athenīēſes i philippū
macedonū regē: quāuis in ſe cōcitos irritauit. hinc ꝑ omnē greciā legatus
cūtas fere grecas ciuitates in philippū dicēdo cōmouit. Et ne plura de gre
cis loquar: quāta in cicerone dicēdi vis emicuit. In cauſa eni. Q. ligarij q̄
apud ceſarē dictatorē agebatur: fert̄ ceſar eo aīo fuiſſe: vt oīno ligari⁹ eſſet
cōdemnand⁹: ⁊ cū veniſſet defenſur⁹ cicero dixit ceſar amicis reū quidē dā
nare certiſſimū eſt. audire tamē ciceronē nihil ꝓhibet. Sed pulchrū eſt nūc
referre qđ illo deinde agēte cōtigerit. Incipit iā cicero tūc dicere: audiebat
ciceronē ceſar: ſed nihil adhuc exordio illo mouebat̄: at vbi cicero aliquāto
vehemēti⁹ in dicēdo incaluit: adeo ceſar vi illa dicēdi cōmot⁹ eſt: vt ſtatim
cōdēnādi ꝓpoſitū mutaret. totoqꝫ excuſſo corpore libellos quos manu te-
nebat pre indignatiōe eijceret: ⁊ reū ciceronis oratiōe coactus eo momēto
liberaret. Quid ꝓ lucio flacco: qđ pro murena: nōne eos vario crimine ac
cuſatos: atqꝫ multoꝝ teſtimonijs cōuictos: ac ꝓpterea iamiā mulctādos
ipſe cicero dicēdo liberauit: Cōtra qđ in. C. verrē: qđ in ꝑnicioſiſſimū. P.
clodiū: qđ in. M. antoniū fecit: qđ etiā in audacē ac temerariū catilinā: eū
eteni vrbē romā exurere parantē nō repſſit modo: ſed perfregit ⁊ fundit⁹ ex
tinxit. Et licet de oratorie laudib⁹ hoc in loco plura haberē dicēda: veritus
tamē ne in ea facultate: cui me aſcripſerim: ambitioſus videar: ea relicta ad
aſtrologiā venio: q̄ nō parū laudis: tā apud vetuſtiſſimos quā recentiores
ſibi vēdicauit. Ea eni nō nunq̄ p̄ter admirabiles elementoꝝ effect⁹: ⁊ p̄ter
varios ſiderū curſus: aliarūqꝫ rerū ſubtilitatē: futurarū quoqꝫ rerū euent⁹
p̄noſcit. Dialectica vero q̄ nō modo naturaliū: ⁊ earū q̄ ſunt ſupra naturā
ſed oīm rerū ratiōes p̄bet: quā[illegible] laude extollēda eſt: q̄ ſuis quibuſdā argū

tijs ita ꝓponit ⁊ cõcludit: vt nõ modo verũ ex falſo ſed falſum ex vero ſi vo
luerit oſtẽdat. Atq; nihil eſt qđ aliter eſſe videat̃: ꝙ ipſa ꝓbauerit: nec nõ ſe
ad ipſam veritatẽ redigẽs: oĩbus dñatur. Eãq; dixit cicero vicinã eſſe ac
finitimã eloquẽtie ſciẽtiã. Unde ⁊ zeno ille a quo diſciplina ſtoicorũ eſt: ma
nu demoſtrare ſolebat qđ inter has artes intereſſet. Nã cũ cõpreſſerat digi
tos pugnũq; fecerat eiuſmodi dialecticã eſſe aiebat. Cũ autẽ pugnũ didu
xerat ⁊ manũ dilatauerat: palme illiꝰ ſimilẽ eloquentiã eſſe dicebat. At me
dicina quantũ ꝓſit corporibꝰ humanis: ex ipſo experimẽto iudicare poſſu
mus. Nõ eni humanã: ſed diuinã quandã vim in expellẽdis egrotantium
morbis videt̃ habere. q̃ adeo vtilis eſt mortalibꝰ. vt ſine ea oẽs pene corpo
ris ſui ſalutẽ prorſus deſperarẽt. ea tamẽ adhibita ⁊ bñ admĩſtrata: ita ad-
iuuant̃ egroti: vt nõ ab hoĩbus: ſed a dijs opẽ ſe accepiſſe exiſtimẽt: Sꝫ qđ
de ſacra theologia loquar? In qua tota chriſtiana fides tãꝙ in arce muni
tiſſima eminẽs ita vniuerſos chriſtianos ad diuinũ cultũ excitat: vt pro ea
ſanguinẽ quiſq; fundere. ⁊ hãc vitã ꝑdere quã marie cõtẽderet. de cuiꝰ mi
rificis laudibꝰ ſatius ſilẽtio ꝑtranſiri ꝙ minimũ attingi exiſtimo: ſcio enim
multos in hac parte p̃ſtãtiſſimos viros: altiora ſcrutãtes amiſſis mẽtis lu-
miaribꝰ caligaſſe. Et ne diutiꝰ in his imoremur: ad ſacratiſſimas leges trã
ſeamꝰ. in quarũ laudibꝰ efferẽdis neſcio equidẽ vnde priꝰ exordiar: ⁊ ſi ſcio
vnde exordiar: ignoro tñ vbi ſit mihi de earũ laudibꝰ finis ĩponẽdꝰ. Adeo
argumẽtoſa res eſt: vt quocũq; te verteris ampliſſimꝰ vndiq; dicẽdi cãpꝰ.
tibi offerat̃. Hic ſi fas eſſet auxiliũ a dijs imortalibꝰ auſiꝫ iplorare. hic hic ſi
fas eſſet deorũ oĩm numẽ iuocare nõ vererer. Quis eni tãta eſſet feritate: q̃
nõ miris laudibꝰ leges ipas extolleret? q̃ ⁊ ſi e medijs philoſophie viſceribꝰ
fluxerit: ita tamẽ ad cõmoditatẽ generis hũani exculte atq; ordinate ſunt
vt nõ aliter ꝙ ſcđm earũ p̃cepta eſſe nobis viuendũ cenſeamꝰ. Quid enim
nõ peruerteret̃ niſi leges ac iura quo pacto viuere deberemus nos inſtrue-
rent? Quid enim aliud quid nos agere: ⁊ a quibus rebus abſtinere debea
mus: oſtendit? Parũ certe aut nihil pene a brutis diſtaremus: ſi leges ac
iura: q̃bus qđ equũ qđ ve bonũ ſit cõtinetur. nõ haberemus. Nanq; hinc
primũ ⁊ mores optimi in matrimonijs ceteriſq; rebꝰ cõtrahẽdis inſtituũt̃
Et totiꝰ vite ordo: q̃lis futurꝰ ſit: naſcit̃. Hinc vitiorũ bñfactorũq; oĩm cen
ſura iter mortales cõſtituit̃. hinc ire: inimicicie: odia: ſimultates: factiões:
tumultus: ꝑditioneſq; pacant̃ ⁊ coriguntur. hinc furta: latrocinia: rapine
violentie: aſtutieq; ⁊ queuis cetere fraudes ſeueriſſime puniuntur. hinc ſi
quid immodeſte aut inofficioſe: vel tale quid ſiue in rem publicam: ſiue in
quos non liceat: eſſe factum conſtiterit: rectiſſime coercetur ⁊ multatur.
Deniq; tanta ſunt ſeueritate ipſe leges: vt ne ijs quidem: qui eas condide-

rũt ſi flagitioſe viriliſent vllo vnq̃ pacto pepciſſent. Magiſtrat⁹ quoqȝ i im
perio iuriſdictiõeqȝ aliq̃ cõſtituti ſi in reddendo iure male ſe geſſerint: nulla
ſepe habita differẽtia nõ leuiter puniũt. Ut inde ceteri oẽs q̃ futuri ſunt ma
giſtrat⁹: recta lãce qd equũ: qd ve bonũ ſit adminiſtrẽt. Unde ad hoc illud
T. manlij torq̃ti in deciũ ſyllanũ iudiciũ adduci põt. nã cũ apd patrẽ de de
cio ſyllano filio macedones puinciales q̃rerẽt: qd eis cõtra ius pecunias
extorſerat. cognita pri⁹ cauſa: ⁊ domo ſua ⁊ patria ptin⁹ eũ puauit. Inde fi
lius ob tã graue patris ſentẽtiã: laqo ſe ſuſpẽdit. Adde etiã L. bruti memo
rabile facin⁹: q̃ cũ in cõſulatu curare de reuocãdis in vrbẽ regib⁹ liberos ſu
os cõperiſſet: eos in forũ adduxit: ⁊ media cõcione virgis ceſos ſecuri pcuti
iuſſit. At cũ ſeruili⁹ hala magiſter equitũ ſpuriũ meliũ quedã noua cõtra le
ges molientẽ interfeciſſet: ⁊ quidã imerito iterfectũ eſſe q̃rerent: pnũciauit
dictator aduocata multitudie: iure occiſuȝ meliũ etiã ſi nihil cõtra leges cõ
miſiſſet: quãdo vocat⁹ a magiſtro equitũ ad dictatorẽ nõ veniſſet. Illd ve
ro memorãdũ magis eſt: qd niſi in veterib⁹ hiſtorijs eſſet traditũ: nõ nullis
fortaſſe incredibile videret. zeleuc⁹ locrenſis vt ſuis pareret legib⁹ ciuiũ p̃ci
bus aliq̃ ex parte volẽs ſatiſfacere: petẽtiũ: vt filio ſuo p cõmiſſo adulterio
cõdemnãdo parceret: voluit pri⁹ ſuũ: deinde filij oculũ tollere. Talis enim
erat legis pena vt vtrũqȝ oculũ adulter pderet. Plura ego de hac re habe-
rẽ dicẽda: niſi in claris autorib⁹ eſſent lati⁹ ptractata. Eoqȝ magis inter ce
teras facultates leges ipſe extollẽde ſunt: q̃ nõ ab hoib⁹: ſed a diuio aliquo
eſſe eas cõpoſitas credam⁹. Quã eni admirabilis in pponẽdis caſib⁹ latet
ſubtilitas? ⁊ in decidẽdis illis quã ineſt cõcinna: pſſaqȝ breuitas? Rurſus
in ipſa breuitate quãta dilucĩditas emicat? Quãta quoqȝ verborũ nõ ſine
grauib⁹ ſentẽtijs redundat pprietas? Tandẽ nihil eleganti⁹: nihil ſublimi⁹
artificioſius ve: ac meli⁹ iuriſcõſultorũ oratiõe apud quoſuis autores legit.
Quã ob rẽ ⁊ ſi a iuriſcõſultis multa ⁊ p̃clara dicta: de ipſarũ leguȝ laudib⁹
reperiã: ne tamẽ q̃ de ſe met ipſis iuriſcõſulti bñ ſenſerint: afferã: videam⁹ q̃
dam q̃ inter plura alia de his. M. tulli⁹ dixerit his verbis. Siue quẽ iſta p
potens ⁊ glorioſa philoſophia delectat: dicã audaci⁹. Hoſce habet fontes
oim diſputationũ ſuarũ q̃ in iure ciuili: ⁊ legib⁹ cõtinẽt. Ex his eniȝ dignita
tẽ maximã expetendã videm⁹. Tũ vero ⁊ iuſt⁹ ac honeſt⁹ labor honorib⁹:
p̃mijs: ſplẽdore decorat. Uitia aũt hoim atqȝ fraudes: dãnis: vinclis: igno
minijs: verberib⁹: exilijs: morte multant. Et docemur nõ infinitis cõcerta
tionũqȝ plenis diſputatiõib⁹: ſed autoritate: nutuqȝ leguȝ domitas habere
libidines: coercere omnes cupiditates: noſtra tueri: ab alienis mẽtes: ocu
los: manus: abſtinere. Fremant omnes licet. dicam quod ſentio. bibliothe
cas me hercle omnium philoſophorum vnus mihi videtur duodecim ta-
bularum libellus: ſi quis legum fontes ⁊ capita viderit: ⁊ autoritatis pon-

dere ⁊ vtilitatis vbertate ſupare. Sʒ q̄d ego hec cōmemoro? Ex multoꝝ
barbaroꝝ morib⁹ q̄ntū ꝓſint leges ſctēqʒ inſtitutiōes cognoſci poteſt. Et
vt taceā leſtrygonas ⁊ cyclopas q̄d d̄ ipſis egyptijs loq̄r? quoꝝ tāta eſt a-
mētia: q꞉ ſine legib⁹ viuūt: vt crocodillos ⁊ cercopythecos ꝓ dijs habeāt ⁊ a
dorēt. Eſtqʒ i illis tāta feritas vt hūana carne veſci nō horreſcāt. De q° ſce
lere vehemētiſſim⁹ poeta ille ſatyr⁹ cōq̄rit̄ his verſib⁹. Quis neſcit voluſi
bithynice? q̄lia demēs Egypt⁹ portēta colat? crocodillon adorat‖ Pars hec:
illa pauet ſaturā ſerpētib⁹ ibim. Effigies ſacri nitet aurea cercopytheci. Di
midio magice reſonāt vbi mēnone corde: Atqʒ vet⁹ thebe cētū iacet obru-
ta portis. Illic ceruleos: hic piſcē flumis: illic Oppida tota canē venerāt̄: ne
mo dianā. Porrū ⁊ cepe nefas violare ac frāgere morſu. O ſctās gētes q̇b⁹
hec naſcūt̄ in hortis Numia: lanatis aīalib⁹ abſtinet oīs Mēſa: nefas illic
fetū iugulare capelle: Carnib⁹ hūanis veſci licet. Aphricane quoqʒ gētes
inter meridiē ⁊ occaſū habitātes: q̄nta ducāt̄ cecitate: ex earū p̄rauis miſe-
riſqʒ cōſuetudib⁹ diſcerni liceat. q̄ adeo ſpurce ⁊ ſordide viuūt: vt ne beſtia
rū q̄dē ſimiles eas eſſe dixeris In cōiūctiōe mariū ac feminarū q̇d nos ma
trimoniū appellam⁹ adeo gētes ille effrenate ſūt: vt nulla habita cōſangui
nitatis rōne ſeptenas vxores cuiqʒ illoꝝ p̄mittat̄ ducere. O gentē barbarā
o gentē efferā: ⁊ veri neſciā. ita ne degeret? ſi legib⁹ ac iurib⁹: q̄lia i optimis
vrbib⁹ eē debēt: vteret̄? Adde etiā ius pōtificiū: ex quo nō facile dictu ſit q̄n
tas hūanuʒ gen⁹ cōmoditates ſuſcipiat. nō modo vtilitatē publicā: ſed aīe
ipſi⁹ ſalutē ante oīa ſpectat. ⁊ q꞉ hui⁹ iuris vberrimi fruct⁹ pleriſqʒ ĩnotue-
rūt: nō niſi pauciſſima q̇dā de eo hoc in loco referēda eſſe arbitror. Ex q̇b⁹
intelligere poterim⁹ ꝙ bn̄ apteqʒ eccleſiā ipſā ſuis ordinib⁹ ornauerit. ꝙ ve
optimū viuēdi modū clericis ceteriſqʒ religioſis ipoſuerit. q̄ oīa ꝙ recte in
iure pōtificio ꝑtractata ſunt: haud facile dixeri: ⁊ vt in ceteris dignitatib⁹ ſic
quoqʒ i bn̄ficijs ipetrādis oim cupiditates ſatis decēter ꝑ hoc ius refrenāt̄
In ipſo ꝟo matrimonio eū ſeruauit ordinē: vt nō aliter ꝙ ſcdm illū eſſe no
bis viuēdū vel heretici ipſi p̄raueqʒ ſecte hoīes arbitrēt̄. Atqʒ matrimonij
bona ſeruarēt̄: ꝓhibuit nō ſine exactiſſima pena: oīa ꝑ q̄ matrimonij fides
violaret̄. Et q꞉ facili⁹ ad malas ꝙ ad bonas flectimur actiōes: magna cuʒ
ſeueritate vſurariū crimē exercerit vetuit. Nec minori ſane ſeueritate ipſius
ambit⁹ crimē cōpeſcuit: illud vero multo p̄ſtanti⁹ fuit: ꝙ ita ad chriſtianaʒ
fidē ꝓpagandā cōtra hereticos ſtatuerit: vt ne aīo quidē tale quid cōmitte
re aliquis auderet. Et ꝙ mitiſſime diſpoſuerit penas: quib⁹ mali: p̄rauiqʒ
afficiēdi ſunt: ſctiſſime cēſure id plane oſtēdūt. De his autē reb⁹ q̄ ad diui-
nū cultū: ⁊ de his q̄ ad ipſi⁹ aīe ſalutē attinēt: cū mirū imodū per ſe pateāt:
nō puto eſſe aliquid dicendū. Ex his enī pauciſſimis: q̄ breuiter dixim⁹ cō-
ſiderare poſſum⁹: quātū humano gene[ri] ius pōtificiū cōferat. Quare nō

parũ ſapiẽtiſſimi viri vrbes q̃ optimis morib⁹: optimiſq; īſtitutis exornate
ſunt: gaudere gloriariq; poſſunt. Hacten⁹ de philoſophia: ceteriſq; nobiliſ
ſimis facultatib⁹ nõ nihil dixim⁹: nũc ꝑ ipſius bononie laudes aliquãtulũ
euagemur. Que vt in lr̃is oĩm vrbiũ clariſſima celebrat̃: ſic quoq; in reruz
abundãtia fertilitateq;: nec min⁹ in aeris temperie: ⁊ in ſui ipſi⁹ pulchritu-
dine: pſtãtiſſima extollit̃: neq; id īmerito. nõ enī deſunt ꝑ omnẽ hui⁹ feliciſ
ſime vrbis agrũ planicies ameniſſime: nõ prata oĩ tpe virẽtia: nõ mõtes ⁊
colles: nõ valles: nõ flumina ab autorib⁹ admodũ celebrata. nõ ſilue tot ar
borib⁹ opaciſſime: ⁊ id genus ꝑ multa alia pro locorũ diſpoſitiõe decentia.
que omnia ab alto deus ad bononiẽſium voluptatẽ: cõmoditatẽmq; pro
eorum ꝓbitate videtur conceſſiſſe. At in armis ⁊ in oĩb⁹ reb⁹ bellicis nõ pa
rũ laudis vrbs hec olim ſibi vẽdicauit. Tũ ꝓpter viros quos habuit fortiſ-
ſimos: tũ ꝙ vincere hoſtẽ ſemꝑ fuerit aſſueta. De qua re: ⁊ ſi multa ⁊ egre-
gia ad cõfirmationẽ hãc poſſim adducere: qꝛ tamẽ velle illa cõmemorare.
longiſſimũ eſſet: poteſt quicũq; videdi ea ſtudio tenet̃: in annalib⁹ chroni-
ciſq; vrbis hui⁹ inquirere. Sed quid de hui⁹ vrbis liberalitate in alendis:
nutriendiſq; tot pauperib⁹: totq; inopib⁹ loquar? Erãt quidẽ in hac vrbe
multi tã ciues ꝙ externi paupes. Deinde increſcẽte iã paulatim in ꝓuintia
annone penuria: plures huc ꝙ primũ cõuenerũt: neq; ob hoc vrbs hec be-
nigniſſima in alẽdis illis indignabat̃. Anno tamẽ ab hinc vno cũ ꝑ totã re
gionẽ magis: magiſq; increuiſſet rerũ oĩm inopia: cẽteni milleniq; paupe
res ad hãc vrbem aduolabãt. nec piſas: nec florentiã: aut ferrariã petebãt.
Sed bononiã tanꝙ oĩm rerũ matrẽ q̃ facile ac libẽter opem oĩbus pſtare
ſoleat: cõcurrebãt. Nec tantũmodo mares: ſed etiã femie cũ ſuis infantib⁹
atq; pueris ſimul venerũt. Sũtq; illis oĩbus quã primũ cõſtituta pter vete
ra: noua quoq; receptacula: multũ illis idonea. Ex quib⁹ receptaculis alia
cõmodiora ſunt recipiẽdis eis: q̃ validiori ꝓſperioriq; eſſent corpore. Alia
vero his parata ſunt: q̃ ſi morbo aliquo laborarẽt: illuc ſe reciperẽt Hoc ita
q; pacto feliciſſim⁹ quiſq; illorũ ſibi videt̃. Et pro bononiẽſib⁹ nunꝙ pcari
deſinit. q̃d ergo miramur? ſi vrbs hec in maria trãq̃llitate iãdiu acq̃euerit?
q̃d ergo miramur: ſi neq; fame neq; peſte: neq; aliquo caſu fortune ſit vnꝙ
oppſſa? q̃d ergo miramur: ſi de hac vrbe ferant̃ ꝓuerbia illa: bononia ferti
lis: bononia ſciẽtiarũ oĩm ac legũ mater? cũ tot officijs ex oĩ parte tã ī deos
ꝙ in homines cumulatiſſime profluentibus abundet? Hec eſt igit̃ illa cha
ritas: hec eſt inꝙ erga deos illa pietas: hec eſt illa religio: que in hoc ſecu-
lo felicitatem in dies bononienſibus adaugeat: poſt obitum vero beatitu-
dinem eternamq; fruitionem afferet. Nulla ſunt enim tam parua in deos
beneficia: modo bona rectaq; voluntate fuerint oblata: que nõ optimam
remunerationem: vel in vita: vel ſaltem poſt vitam ſint ſuſceptura. Et

quanq̄ vrbs hec bononia olim apud veteres felſina appellata ſit: poſtea ta
men nō ſine magno rerum argumēto bononiā cognominatā eſſe credimꝰ.
quo vocabulo vſus his verbis expreſſit ſuetoniꝰ. Nero patri gratias in ſe-
natu egit. apud eundē cōſulem pro bononienſibus latine: pro rhodijs atq̄
ilienſibus grece verba fecit. Plinius quoq̄ dixit titū falloniū bononienſē
centū ꝛ quinquaginta vixiſſe annos. Qua propter quāta laude: quāta glo
ria vrbs hec celeberrima digna ſit: ex hoc in primis cōſideremꝰ ꝙ in ea oīm
rerū probatiſſimi ac peritiſſimi viri iamdiu floruerūt ꝛ in dies certatim in-
ſurgūt. Et vt veteres taceam: quid recentiorū doctrinā humanitatēq̄ opꝰ
eſt cōmemorē? qui quanta ſint erga ſtudētes beniuolētia ceteraſq̄ natiōes
nemo eſt qui ignoret. Nō modo bona ac diuitias exponerēt: ſ3 quod incre
dibilius eſt: vitam ipſam pro ſtudētibus effunderēt. Quot inquā in philo-
ſophia doctores in hac vrbe excellunt? In aſtrologia ꝛ in ſacra pagina: ac
medicina quātos poſſem clariſſimos cōmemorare. In legibus vero ac iu
re pōtificio peto a vobis viri ſapiētiſſimi: vbi doctiores: excellētioreſq̄ quā
in hac vrbe reperiri poterūt. nō ne ita bene leges ceteraq̄ iura legūt: enucle
ant: decidūt: emēdant ꝛ corrigūt. vt nō interp̄tari: ſed denuo cōdere illa exi
ſtimētur. Nolim in referendis laudandiſq̄ oīm doctorū virtutibus dicēdi
modū excedere. Quiſq̄ ſuo exactiſſimo iudicio: ſingulariq̄ prudētia ſin-
gulorū preſtantiā perpēdat ꝛ iudicet. Et q̄ vobis in preſentia refero: maio
ra experimēto ipſo reperiet. Nec imerito ab extremis orbis regionibus ad
hec florētiſſima ſtudia omne hoīm genus quotidie cōfluit. Et degens diu
tiſſime ſepe ob excellentiā huiꝰ clariſſime vrbis domiciliū hic ꝑpetuū ſibi cō
ſtituit. Deſunt forſaſſe ſtudijs bononienſibꝰ ſtudētes theutones: daci: inſu
bres: ligures: piſani: florētini: ſenēſes: peruſini: romani: neapolitani: calabri
lucani: apuli: ſiculi: hiſpani: balearici: ſardi: galli: vnni: ꝛ alij complures?
quos ſingulos faſtidioſum eſſet cōnumerare? nō verētes bona ac patrie cō
moda horū ſtudiorū nomine perpulſi deſerere. An niues? an pluuias? an
imbres? rigidiſſimaq̄ frigora horreſcūt? Nec pudet me mei ipſius teſtimo
niū licet nihili adducere. Poterā ego nup: vt oēs fere ſciūt: ſub ferdinando
neapolitano rege nō cū minimo ſtipēdio degere: audito tamē huius vrbis
nomine: ita excitatꝰ incalui: vt oībus relictis cōmoditatibꝰ: ad eā incolēdā
venirē In q̄ nō breui q̄dē tp̄e: ſi deꝰ fauerit vitā peragā. Nō tacebo etiam
id quod nos ipſi cū de multis italie vrbibus ſcriberemꝰ: de bononia quoq̄
in libello noſtro hoc modo inſeruimꝰ: De te q̄d memorē: ſūmarū gloria re
rū: Sacrarūq̄ parēs antiqua bononia legū? Quā pallas mauorſq̄ potēs
coluiſſe ferunt. Quāq̄ ipſe ante alios habitauit iupiter equus. Hic pieta
tis opus colit̄ ſtudiūq̄ bonorū. Quid ve aſtrea iubet: vel quicq̄d mandat
honeſtas. Poſſet nihilominꝰ aliq̄s me increpās dicere. nō ne ſunt in italia

doctores clari: ſtudiaqȝ minime obſcura ꝑter bononieñſia nõ ne ſũt ꝙ plurima? Abſit a me hoc tale nefas quod nõ dicere modo: ſed ne cogitare quidẽ auderem: ſcio eni doctores celebres eſſe multos: ſtudia etiam multa preter bononienſia in italia clarere non dubito. Sed ſi quis illa cum bononienſibus ſtudijs volet cõparare: minora illa infimaqȝ ⁊ nulli⁹ eſſe precij videbit Quid dicã? in tã amplũ ſublimẽqȝ ſplendorẽ ſtudia hec elata ſunt: vt nemo licet doctiſſim⁹ foret: rerũ vllarũ perit⁹ a quoq̃ crederet: niſi breui ſaltẽ tempore: in his ſtudijs fuiſſet verſat⁹. Nõ deſunt ꝑterea hic in oĩ diſſerẽdi genere quotidiane exercitatiões approbatiſſimeqȝ cõtentiones. quo fit: vt diſſerẽtiũ ingenia reddant̃ acutiora: doctrina augeatur in dies. vires quoqȝ inde nõ mediocres ſumant̃. Et vt alter altero emulatiõe quadã ſuperior certamine diſcedat: ſummope annitũt̃. qd gen⁹ exercitij adeo ariſtoteli ſũmo philoſopho ꝓbatũ eſt: vt quotidie matutinis ſophiã poſt meridianis autẽ ſcholis rhetoricã ꝑciperet. Noto illi⁹ huiuſmodi greco prouerbio. Eſcron ſiopan che iſocratin ean legin. i. turpe eſt tacere ⁊ iſocratẽ pati dicere. Tãtaqȝ fuit iſocrati lectionum cõtentionũqȝ publicarũ cupiditas: vt in ſcholis octauũ ⁊ .xc. annũ moriẽs dicat̃ expleuiſſe. Quas ob res cũ tot optimis diſciplinis: totqȝ ſcientijs nobiliſſimis nõ ſine doctoribus: tã veterib⁹ ꝙ recẽtioribus ꝑclariſſimis hec vrbs admodũ ꝑfulgeat: cũqȝ etiã rerum oĩm magnificentia atqȝ abundãtia tanꝙ toti⁹ orbis regina emineat: ⁊ cũ in rebus bellicis potentiſſima inuictiſſimaqȝ pre ceteris glorief̃: ⁊ cũ in deorũ cultu quantũ diuina ratio expoſtulat: ſanctiſſima peruigilet: cumqȝ propter optimos: religioſiſſimoſqȝ ciues beatiſſima exiſtat: nihil certe ſupereſt aliud: niſi ſummũ patrẽ quoad poſſumus pia mente ſemper ⁊ vbiqȝ precemur: vt ipſam bononiam cum ſua gente: voſqȝ magnificentiſſimi viri feliciſſime ac beatiſſime in eternum conſeruet. Finis.

¶ Cataldus ſimoni vallaſco erudito viro. S.

Quibuſdam litterulis tuis monuiſti me: quendam aulicum fuiſſe non nihil admiratuȝ: ꝙ mariam freram illuſtriſſimi marchionis vxorem in epiſtola ad eam: maxime laudarim. ⁊ cum tantum illi tribuerim: qd lianore regine ſuis meritis dignuȝ eſſem donaturus. Si doctus vir eſſet: mirarer: quia rudis ⁊ imperitus eſt: taceo. Non remitto eum ad tot opera: que in illius ſereniſſime domine laudes ſcripſimus. Que nec ipſe per ſe: nec alio moſtrante intelliget. Fateor me dixiſſe freram ſua ſanctitate domũ: vrbem: regnum ſuſtentare. At pantheſilea noſtra nõ ſolum ſua probitate: ſapientia: liberalitate regnuȝ ſuſtentat: ſed totum ſimul cum habitantibus mundũ ſua ſanctimonia: venerandaqȝ ſanctitudine tuetur: ſeruat ⁊ amplificat. Si plura noſſe cupierit: pleniſſima papyrus emiſſa a nobis nuper: multo latius ignarũ monebit. Vale.

¶ Cataldus magiſtro martino theologo: ſuo patri ſpirituali. S.

ERunt fortaſſe aliqui: qui poſt ſuorũ vlcerum detectionẽ. quã ante ſacerdotis pedes proſtrati fecerũt: nec multũ gaudeãt: nec poſſint vlterius patrẽ illũ aſpicere. imo vt quidã rettulerunt: exhorrent: pe neqȝ odio proſequunt̃. O ingratiſſimos iudeos: quicũqȝ ſunt. Medicum odiſti: qui te leproſum mundauit? qui damnatũ ab inferis ad ſuperos glorificandũ reduxit? Ego pater mi malus ⁊ iniqu⁹ ſum. Verũ quotiẽs te cõſpectu intueri nequeo: mẽte contemplor. ⁊ quantũ ipſe mecum gaudij cõcipio: tantũ deus ipſe de me cõcipiat. Utinã ſemper tecum eſſe poſſem: eſſe ⁊ bibere quoqȝ: colloqui: legere aliquid: ⁊ in domio cõgaudere. Omnia quecũqȝ magna forent: pre hac leticia exiſtimarẽ vana: ⁊ prorſus nulla. Da mihi obſecro veniam. ſi te: vt debeo: non viſito. Seculares occupationes ab optato: ſctõqȝ ocio tecũ cõqeſcẽdi me diſtrahũt. Tu aliqñdo pcor p me ſeruo apud redẽptorẽ noſtrũ pcibus itercede. vt in ſuã clemẽtiſſim⁹ admittat gratiã: vtqȝ ſolita miſeratione a malo: hoc eſt a diabolo me liberet. Vale.

¶ Cataldus craſſie muniſio rei publice cultori. S.

QUia littere excellentiſſimi dionyſij in tuas potius q̃ in alteri⁹ manus peruenĩũt: rogo te valde: oroqȝ: vt ſi alique vna cũ tuis illius ad me allate ſint: penes te ſerues: aut tuto ad me trãſmittas. quod nõ aliter te facturũ exiſtimo. Nam quid niſi optime de viro ſperandũ eſt? q̃ tãti boni inuẽtor extitit. quo tãtã apud celorũ ⁊ terrarũ regẽ mereris laudẽ: quantã adhuc luſitanorũ nemo adept⁹ eſt. Eras ⁊ es p ſucceſſionẽ paternã totius theſauri: ex aurifodina tranſportati: fidiſſimus cuſtos ⁊ ſeruator. parua eſt laus. pater reliquerat: At vero nouã inſtituere ſocietatẽ: vnionẽ: fraternitatẽ in glorioſe marie honorẽ (quã miſericordiã appellãt) peculiaris tibi laus eſt. quo inſtituto lecti honeſtiqȝ viri pullato habitu operti ieſu crucifixo vbiqȝ ante ſe elato mortuos ſepeliãt: diſcordias ſedent: inimicos vtrinqȝ recõciliẽt: miſerabilib⁹ elemoſyna ſubueniãt. hinc fit: vt rariſſime q̃s i hac ꝑpotẽti vrbe viuẽs ad furcas ducat̃: vel ad iuſticiariã puniẽd⁹ demũ oĩa miſericordie mira q̃dã charitate cõplẽt opa. Nec tu generoſus ⁊ diues humeros onerato pheretro i dei ſeruitiũ ſubmittere dedignaris. q̃b⁹ ꝑfecto meritis ⁊ i hac vita felicior es: ⁊ in altera futur⁹ es beatior. Vale.

¶ Cataldus vni ex diſcipulis pacem cum virtute.

LEge ſi ridere vis duos caſus notatu digniſſimos: qui in hac vrbe hodierno die cõtigerunt. nec illos facetias eſſe exiſtimes. Et quidem p̃mus ex caſibus hic narratur eueniſſe. Medicus pene q̃nquegenarius cũ generoſum quendã a primis puericie annis ad pubertatẽ vſqȝ educaſſet: erudiſſet: ⁊ a plurimis eg[r]otationibus liberaſſet. Ecce idẽ

adoleſcens repentinis quibuſdam malis vexatur: opprimitur: cruciatur.
quo audito accurrit ſua ſponte medicus: anxius: pallidus: ſemianimis. in
uenit in lecto iacētem. accipit pulſum: tangit venas. rogat quidnam rei tā
ſubito obtigiſſet. nunquid nimia crapula ſe repleſſet: an inſolita venere: an
longa corporis animiqꝫ laſſitudine ſe debilitaſſet. Cumqꝫ oīa rubore affe-
ctus negaret penitus. arriſit callidus medicus: vtpote qui ab alumno deci
pi nō poterat. Tace inquit fili. ceteris hec nega. mihi ſoli: nec debes nec po
tes negare. dabo conſueta medicine remedia: vt citiſſime cōualeſcas: nulla
eſt difficultas. tua ſalus: in tua eſt poteſtate. Caue hoc ſextili menſe a diur
no ſomno: nō minꝰ a nimia pernoctatione: a ſuperuacuo cibo: potuqꝫ om
nino caue. Mortē in primis fuge: ⁊ vitā ſequere. Mors luxuria eſt: vita ca
ſtitas. Vix hec ſenex finierat. adoleſcēs nō egroto: ſed validiſſimo pugno
cōſulentis medici os percutit. hinc geminos dētes ſpuere cogit. Egreſſus
pauper homo attonitus ⁊ cōfuſus magis infirmi: infelicitate inſaniaqꝫ tri-
ſtatus: ꝙ ſuo infortunio dolens. habes vnū ex duobus caſum. Alter eſt qui
ſequitur. In hac eadem vrbe venator quidā delicioſe nimis delicateqꝫ mul
tos annos leporariū nutrierat. hac luce ſummo mane ſolitis blādicijs a ca
tena ſolutū ad ſe attrahit. Cōſpicatur nō nihil claudicare: pedē deſpicit an
teriorē: placida tractat manu: Dū oleum tepidum magis ꝙ calidꝫ appo-
nit: linteoloqꝫ alligat: improuiſi domini manuꝫ ferox beſtia mordicꝰ perfo
rat ⁊ laniat. vnde nō canem vlterius: ſed ſeipſuꝫ curare properauit. O infe
licem venatorē: o infeliciorē medicū: qui cū magna expectaret premia: duo
rum dentiū cōſecutus eſt amiſſionē. nomen medici cataldus: egroti autem
nolo dicere dicitur. quid dicam? quid loquar? neſcio vere neſcio quid agā.
deſunt verba: deſunt ſenſus. Immo mei ipſius īmemor: a me ipſo alienatꝰ
mihi prorſus videor. Es ne forte tu ille? qui tantum nefas tam nefarie com
miſiſti? deus id auertat. non poſſum vllo mihi pacto perſuadere: eſſe te tan
ti ſceleris perpetratorē. ſiquidem ⁊ beniuolū ⁊ morigerū ſemper educatori
preceptoriqꝫ tuo extitiſſe ſcio. Alter es: in illius alumni mei formā tranſmu
tatus: ſimili deceptus ſum figura. Parce obſecro. Dentes quos ille impie
mihi fregit: nō pugnus fregit: ſed duo verba ⁊ dentes omnes fregerunt: ⁊
totum pectus cōcuſſerūt. Dum amice: paterneqꝫ nimis ad virtutes mone
rem: a vicijſqꝫ dehortarer: inſolentiſſime ille quicūqꝫ fuit: inquit. nec do nec
ſum virtutibꝰ operā daturꝰ. qd dictū videri poſſet quibuſdam leue: mihi ve
ro grauiſſimū. nec delicta aliter ꝙ ſecundū perſonarum dignitatē iudicari
debent. verū te ſupplex oro: aliquantiſper me patienter audias: ſi tu meus
ille es: hec tibi ſint a me dicta: ſi nō es: tanꝙ incōuenientia irride. Carnes
putride: vlcera: vulneraqꝫ omnia ſine dolore ſecari: curariqꝫ non poſſunt.

Et venenum altero fortiori veneno extinguitur. Et quanto aſperiora mea videbunt verba: tanto ſalubriora infirmo ſunt futura. Nam venter ad pur gandũ durus: vehemẽtiori indiget medicina. que quanto amarior: tanto vtilior. Quenam erinnys tam bonũ animũ: tam bonos mores peruertere tam repente potuit? Enimuero talia de te nuper optimo referuntur: qua-lia ego ne peſſimo quidem nebulone digna eſſe ducerem. Ille meus: doctꝰ erat: ⁊ doctorum ſtudioſus: omniũq́ꝫ virtutũ amator. Tu cõtra. illorũ ini-micus Scurrarũ tantum: adulatorum: ſcortatorũ: aleatorum fautor: ſecta tor: ⁊ amplificator. Bonorum ⁊ quibus vitã debes cõtemptor. Odiſti me quia te dilexi. malefacis mihi: quia plurimũ tibi benefeci Quem his hume ris a mille eripui periculis: omnia aſperrima cõmodis meis preponens: ſo lũmodo tue vite: tue ſaluti: fame: honori: laudi intentiſſimus. propter ꝙ nec tu ſi alterũ ex duobus dares oculũ: nec pater ſi viueret: toto quod poſſide-bat auro: cataldo ſatiſfaceret. Cumulate diuinã legem ſeruaſti: noli redde re malum pro malo: ſed bonũ pro malo. Tu pro bono maluꝫ: pro optimo peſſimuꝫ reddidiſti. Et explosis pylade: vlyxeq́ꝫ grauibus cõſultis: neſcio quos leuiculos tibi aſciuiſti cõſiliarios. Nec littere: doctrinaq́ꝫ: iſto remu-nerande ſunt modo. niſi is: in quẽ tam magna contuli beneficia: ſit nerone neronior. qualem te manifeſtiſſime expertus ſum totiẽs. ne a ſarmatis qui dem incultis ⁊ feris hominibus tam parui virtus penderetur. Factus ſum vobis inimicus: dicens verum ait apoſtolus. Et quia redemptoris noſtri dura videbantur eloquia: plurimi diſcipulorũ abierunt retrorſum. Inter-dum patris tui perdidi gratiã: quia aſſentari neſcirem. nũc te amitto: non mea culpa: ſed teterrimo tuo vicio. Prope eſt vt dicã totum amorem: quo te proſequebar: in odium cõuerti. natura enim fit: vt eos a quibus videmꝰ nos amari: amemus: a quibus negligi: negligamus. propterea qui diligi vult: vt diligat eſt neceſſe. Ego autem tue tante inſcicie: iuuenliq́ꝫ calori ex animo ignoſco: vtq́ꝫ tui miſereatur deus: aſſiduas ⁊ lachrymoſas preces flexis poplitibus effundo. Una ſupereſt amiſſum bonũ recuperandi ſpes. te ipſuꝫ cognoſcas: cuiꝰ fuiſti filiꝰ: quẽ te ſperãt futurũ: ꝙ ſit fedũ mali: ꝙ ſit pulchrũ boni eſſe nõis. hec ſi cõſiderabis: ad deũq́ꝫ penitẽtia affectꝰ: reuer teris: fies recipiẽti veluti paſtori ouis egreſſa ad ouile ſua ſpõte rediẽs. mul to: ꝙ ſi nihil deliquiſſes: acceptior. Deus te adiuuet.

¶ Cataldus ioanni ſereniſſimo regi: ſuo dño. S.

ANte tuam iſtinc profectionem: p̄cepiſti mihi: vt georgio dilectiſſi mo filio tuo ariſtotelis ethica exponeremus: quod ego vt placerẽ non ꝙ ita ſentirem approbaui cõſilium. Ipſemet doctor grauiſſi-mus negat iuuenẽ ad ciuilem diſciplinã idoneuꝫ eſſe. multo minus puerũ

aptuꝫ cenſeo. Quippe cum finis eius actio ſit: nō cognitio. Nūc autem: in-
ter quedam alia: ſcribiſ: vt in exponēdo illo diuū thomā omnino ſequamur
quod nos ⁊ ſtudioſe fecimꝰ ſemper a primis lectionibus ⁊ accurate. At de
inceps hoc tuo iuſſu ſtudioſius faciemus ⁊ accuratius. Nec burleum: nec
donatum accialolum pretermittimus. quantū enim ille ſanctitate: tantum
hic eloquentia excelluit. Quo cōmodo nos frui prudēs ac litteratus vir la
mecenſis epiſcopus perbenigne dignatus eſt. Nam in ea quā ex italia nu-
per ſecuꝫ attulit bibliotheca: multas ſuauiſſimas: quibus in hac luſitania
caremus: deguſtauimꝰ dapes. Reliquū eſt vt filiū per litteras ſolito acriꝰ
moneas: ne: dum peligni vatis auidiſſime amores voluit: ⁊ ſe inueniat irre
titum; deceptumqꝫ: ⁊ me ſuppremo afficiat dedecore. Quorū vtrum minꝰ
velim deꝰ p̄cipue nouit: ⁊ ego quoqꝫ (ni penitꝰ ſim falſus) nō ignoro. Vale

¶ Cataldus cardone comiti rhegij. S.

Venimus tandem ex portugalia toletum; quā iampridem videre
deſiderauerā. Et iam mihi in ea per dies quindecim commoranti
faſtidiū gignit. nihil eſt tam deſideratuꝫ: quod poſſeſſuꝫ iam: nō
ſatiet. Magna ⁊ populoſa vrbs eſt: verum nihil ad rem poeticam. Mallē
ad queſite patrie ruſculū cuiuis infimo homini ſeruire: ꝙ hic ſummis im-
peritare. Cauſa veniendi fuit hec. Expulſa: diſiectaqꝫ penitus emanuelis
ſanctiſſimi regis cōſilio: tota infidelitate ex omnibus ſuorū regnoruꝫ locis
mauro: iudeo: neophyto: poſt optatiſſimā heliſabet cōſortem e paternis la
ribus in luſitanie regnū traductam: paucis admodum labentibus diebus
placuit eterno deo hunc ipſum regem in tot regnoruꝫ principatum diuina
quadam prouidentia ſuccedere. Nemo enim alius regē: principem ve in
terris facit: niſi qui rex ⁊ princeps ſit: longe illo: quem facturus eſt maior ⁊
potentior Cum ergo quē memoro emanuelem ille omniū regum principū
qꝫ: ⁊ rex ⁊ princeps ex duce regem primo: mox ex rege tot gentiū principeꝫ
iure cōſtituerit: habitis a ferdinando patre ſocero de principali appellatio
ne: atqꝫ ad tot obſequia accipiendum: itione: fecit nō ſine magna prudētia
cōuentum. Pleriqꝫ proceruꝫ diſſidebāt. alij in aliā ibant opinionem. Ipſe
vti optimus paſtor ſuas oues relinquere nō audebat. Ipſe oues ſine ſuo pa
ſtore ire ſe ꝓdituꝫ cernebāt. Ardua res erat: deliberare. Ire nō poterat ſine
omniū populorum dolore ⁊ lachrymis. Manere multo minꝰ decebat: ne
forte ignauia: ſecordiaqꝫ merito portugalenſis argueretur. A qua pre om
nibus orbis gētibus ſemp abhorruit: vt aphrica ipſius qꝫ abditiſſime inſu
le teſtes eſſe poſſunt. Inter hec diu heſitantē vicit demuꝫ ratio. Stabilito
itaqꝫ regno ⁊ ad vnguē cōpoſito: die veneris menſis martij preſentis anni
diſceſſit vlyxbona: hora fere meridiana: toto illo maris emporio nauigijs
pleniſſimo: venit vna cum tota c[illegible]ā elegerat gēte dormitū ſalatiam. Ibiqꝫ

eſt nõ ſine totius populi fletibus factũ: rege etiã ipſo flente: veluti pientiſſimo patre cariſſimos deſerẽte filios. ⁊ longiſſimũ iter nimia pernicitate reddidimus breuiſſimũ. Hic emanuel die iouis ardenti calore regnãte a ferdinando rege ad mille paſſus obuiam prodeunte honoratiſſime: benigniſſimeq; excipitur: tanta equitum turma: quantã videre potui: nõ numerare. Dominico proximo idem rex cum vxore preſentibus parentibꝰ in magno templo a totius regni ꝓcuratoribus principatus accepit obſequia. Archiepiſcopo loci celebrante: iuramentaq; de fide ſeruanda vtriſq; preſtãte. nec templũ confluentiũ multitudinẽ capiebat. quibus actis in iiſdem clauſtris quattuor excellentes principes lautiſſimo ſunt pranſi apparatu. hec in p̄ſentia habui: que ad te ſcriberẽ. Quicquid deinceps ſuccedet (quod vtinã nil preter fauſtũ ſit futurũ) nõ grauabor notare: ⁊ ad te tranſmittere. Interim ſi quid iſtic perditi lenones pellaces fallaceſq; ambubaie perpetrarint: nõ dedignaberis: vt ridere interdum poſſim: me certiorẽ facere. Vale.

¶ Cataldus ferdinando meneſio magnanimo principi: marchioni excellentiſſimo. S.

Audio: neſcio quos theologiculos: quo doctiores: factioreſq; apd̄ imperitũ vulgum videantur: nõ ſolum magno: eminentiq; poete in magna hominũ celebritate ſub ſanctitatis ſpecie nominatiꝫ virgilio detrahere: ſed ipſam penitus latinã linguam lacerare: eſſeq; omnino ab hominũ vſu: cõſpectuq; veluti indignã: repellendã. O me miſerũ. vtinã vtinam aures nõ haberem: aut haberẽ quidẽ: ſed ſurdus eſſem: vt tantum nefas nõ audirẽ. vel iſtic infelix ego adeſſem: vt vna cũ aliis tam ꝓbis monitionibus intereſſem. quo in furorẽ facillime verterer: verſuſq; libere vindictam ſumerẽ. adeo ꝙ ſi ſemel deſipiſcerẽ: nunꝙ forte reſipiſcerem. O gentem perditã. Solem de mũdo laborant tollere: vt omnia in tetrum chaos iterum corruant. ſine quo ne mundus quidem ipſe cõſiſteret. Fugat enim tenebras: affert claritatem: calorem: celeſtemq; creandis rebus vigorẽ. O gentem nõ minus obtuſam ꝙ malignã. latinã linguam omniũ ſcientiarũ cõſeruatricem carpunt. Eſto. poetas aliquos carperent fingentes vana ⁊ quedam malorum incitamenta afferentes: equiſſimo ferrem animo. At latinitatem: ipſamq; reginarũ reginã eloquentiã inſequi: nec ferre poſſum: nec deus ipſe in throno ſedens ſine indignatione hec percipit: impuneq; iſtos diutius ſinet ululare. Deus marce tulli: non ne hec ad ſtygios vſq; manes perueniũt? Excita queſo. C. ceſarem: nõ minus eloquẽtia ꝙ armis potentem. ⁊ partes veſtras vna cũ eloquentiſſimis ſociis cõtra iſtos cõſpirantes agite. O auguſtine: o hieronyme: gregori: ambroſi: qui non minori facundia ꝙ ſanctitate excelluiſtis. quorũ libri poetarũ oratorũq; dictis

ſunt refertiſſimi. Omitto lactantiũ: hilariũ: cyprianũ: ⁊ ſimiles viros facun-
diſſimos. quibus omnibus tantũ lingua latina cõtulit. vt qualeſcunqz fue
rint: qui certe maximi optimiqz fuerunt: abſqz his fieri nõ potuiſſent facul
tatibus. Quis eſt eniz tã excellens litteratus: qui ſi lingua careat latina nõ
ſit cecus? Es philoſophus: ſine illa per caliginoſum aerem ambulas. Es
theologus ⁊ omnibus artibus imbutus: ſine amica illa mutũ te ⁊ cõfuſuz
tua etiã confeſſione nõ negabis. Fateor poſſe quempiã ſine dicendi arte in
omni diſciplinarũ genere: doctũ fieri. Sed quia nihil vel inepte ſcribendo
nõ relinquit vllã de ſe poſteris memoriã: vna cũ corpore extinguet. Arbor
erit ſterilis. que ⁊ ſi aliquã ſpatiantibus poteſt vmbram prebere: nõ tamen
fructum. Sed expugnemꝰ in primis iſtos ex ea precipue parte: qua ſe maxi
me cautos tutoſqz eſſe arbitrant. deinde aggrediemur ex altera. que nullo
quantũuis inſtructo exercitu: nulliſqz cataphrattis equitibus: bellorumqz
tormentis offendi poteſt: vt a maceriata turri caput nunꝙ emerſuros ſtre
nue deijciamus. Dicunt propterea poetas legi nõ debere: quia ad libidinẽ
incitant hominũ mentes: dũ laſciua amatoriaqz proferũt verba (quaſi ne-
mo alius libidinoſus ſit: niſi qui poetis operã dederit) Qui hoc ſentit: non
videtur mihi poetã preter eũ qui immodeſte aliquid de amoribus ſcripſe-
rit: lectitaſſe. Et inter mille graues autores: vnũ eligit. quo ignorantiã ſuã
protegat. vti pleniſſimũ roſetũ ingreſſus inter roſarũ milia vnã vellit: quã
olfaciat: ſpinã: vel qui ex multifructifero pomario viride tãtũ guſtat ſorbũ
quanꝙ nullus poetarũ eſt tam malus qui ſi recte intelligatur: nõ optimus
cõperiatur: ⁊ ad multarũ reruz cognitionẽ ⁊ ad vite inſtitutionẽ aptiſſimꝰ
Et ſatyri licet pudibunda quedã nuncient: omnia tamẽ ad vite emendatio
nem: correptionẽqz diriguntur. Nam ⁊ apoſtoli ſanctiqz doctores: tũ pu-
blice cõcionando: tum priuatim ſcribẽdo multa nefanda: reprehẽdẽdi cau
ſa: protulerũt. Et nihilominꝰ a catholicis ſalutifera leguntur: audiũtur edi
ſcũtur. Ipſorũqz euangeliorũ aliqua: quibus nihil ſanctiꝰ: perfectiuſqz ha
bemus quibuſdam in locis turpibꝰ ſunt tincta verbis. Et primo conflictu
ſanctorũ theologorũ armis cõtra iſtos ꝓgrediamur. nã poetas: oratores:
philoſophoſqz gẽtiles: etiã chriſtianos: ipſuz ante alios: hieronymũ ab an
gelo correptũ tanꝙ ſuſpectos ſilentio pretereamus. Audiamꝰ auguſtinuz
qui ante dei tribunal nõ fuit pro latinis litteris flagello ceſus libro primo d
ciuitate dei dicentẽ. Nempe apud virgiliũ: quẽ propterea paruuli legũt: vt
videlicet poeta magnus: oĩmqz preclariſſimus atqz optimꝰ teneris ebibi-
tus annis nõ facile obliuione poſſit aboleri. ſcd̃m illud horatij. Quo: ſemel
eſt imbuta recens: ſeruabit odorẽ Teſta diu. Cõſidera verba auguſtini ob
ſecro | vir romane quicunqz es in laudẽ virgilij prolata: cõtra eui noſtri litte
raticulos. qui tũ inuidia perciti: tũ rerũ inſcicia coacti tam ſublimẽ vatem

quotidie pene inſolentiſſime: ĩpijſſimeq; laniãt. quod faciẽtes manifeſtiſſi-
me declarãt ſe. hunc ſanctũ doctorẽ nõ vidiſſe: aut vidiſſe quidẽ: verũ mini
me intellexiſſe. qd̃ ſi viderint ⁊ ĩtellexerint: multo grauiori digni ſunt suppli
cio. dũ tam nefarie veritatẽ ipſam cõterunt: deprimũt: ⁊ ſuffocãt. Unde nõ
minꝰ acute q̃ ſapiẽter iſtorũ miſerabilẽ inſaniã duobꝰ exemplis. ſuperiori
bus diebus reprobaſti: ex tempore interloquẽdum a te adductis. quorũ al
terũ fuit. Mauri qua cauſa chriſtiano nomini infenſi: inimiciq; ſunt acer
rimi. q2 praue ſecte nõ noſtre ſanctiſſime ſunt fidei. ita qui poetis oratoribꝰ
q; aduerſant̃: nõ vt latini inter latinos: ſed barbari abiectiq; cõperiunt̃. Al
terũ exemplũ. qui in aliqd̃ intrare debet palatiũ: nõ clauſis: ſed apertis val-
uis intrabit. talis eſt eloquẽtia. q̃ ad omne artiũ: ſcientiarũq; ſtudiũ ianua
eſt certiſſima. De qua re cũ longa eſſet diſceptatio per ſanctorũ patrum de
creta deciſum eſt ad ſacre pagine intelligentiã ſeculares litteras ac poetas
ſacerdotibus legẽdos eſſe. nã de ſeculi hominibꝰ nõ dubitat̃. q̃ res diffuſiſ
ſime triceſima ſeptima. D. tractat̃. vbi multe poetarũ inſerunt̃ autoritates
Et de con. di. quinta. Irridet horatiꝰ appetitũ ciborũ: qui conſumpti relin
quũt penitentiã. Expoſitor intelligit hoc fuiſſe in epiſtola ad lolliũ ab hora
tio dictũ. Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas. nõ in hac epi
ſtola horatius illud intellexit: ſalua eius peritia: ſed in ſecundo ſermonu; li
bro in ſatyra. Que virtus ⁊ quãta bono ſit viuere paruo. vbi ciborũ confu
ſam varietatẽ tanq̃ nimis nocẽtẽ rep̃hendit. Et paulopoſt d̃ quotidianis
operibus monachorũ: hic pulcherrimorũ verſuũ ſpectator aſſiſtas. Ecce
ſupcilio cliuoſi tramitis vndam Elicit: illa cadẽs raucũ per leuia murmur
Saxa ciet: ſcatebriſq; arentia temperat arua. q̃ carmina virgilij ſunt. p̃mo
geor. libro. que due autoritates licet ſint p hieronymũ adducte: deſierũt ta-
mẽ hieronymi eſſe: ex quo a ſanctis patribꝰ approbate: p̃dictis inſerte ſunt
decretis. Nõ cõmemoro q̃ in iure ciuili pro poetis facientia cõperio dicta.
quale eſt illud impatoris: homerũ omnis virtutis patrẽ appellãtiſ. Et poe
te dictũ tanq̃ moralis philoſophi valet ⁊ ſeruatur in iure. Taceo etiam q̃
optime magnꝰ baſiliꝰ ⁊ cõplures alij (p̃ter memoratos) de poetis ſentiant.
Quod autẽ marcus tulliꝰ dicat ſecũdo tuſcu. queſti. libro: fuiſſe illos a pla
tone d̃ ciuitate: quã fingebat deiectos: nemo prudẽs moueri debet. quoniã
nõ ex iudicio: ſed ex cõmodo ſuo cicero illud protulit. Nã idem homo non
dicam diuerſis tẽporibus: ſed eadẽ hora: eodem momẽto in diuerſos men
tis habitus mutabitur. modo letus: modo triſtis: nunc blandus: nũc iratꝰ
pro temporũ: rerũq; cõditione. qualis eo ipſo loco cicero contra poetas in
ſurgit. Nã cũ tractaret de dolore: ⁊ eũ ad animorũ informationem: robora
tionẽq; malũ eſſe omnino negaret: ⁊ ſophocles grecus tragicus herculem
virũ fortem introduxiſſet gementẽ: ploran[illegible]q; muliebriter: ob indutã tuni

cam ſanguine centauri tinctā:a deianira miſſam:⁊ eſchilus itē grecus pro
metheū caucaſo alligatū miſerrimos emittere eiulat⁹ feciſſet:excandeſcit ci
cero ex pſone ſue dignitate dicēs Sed vides ne q̄d mali afferāt poete:lamē
tantes inducūt fortiſſimos viroſ. Molliūt aīos noſtros. Sed quid poetis
iraſcimur? Uirtutis magiſtri philoſophi inuēti ſunt: qui ſummū malū do
lorē dicerēt. Recte igiť a platone deijciunť ex ea ciuitate: quā finxit ille:cuꝫ
mores optimos ⁊ optimū rei pu.ſtatū exq̄reret. Deiecit plato turpes poe
tas: quales erāt greculi quidā. At homerū nō eiecit plato:cui⁹ poeſis tota
eſt virtutis cōmentatio. Nō eieciſſet virgiliū:horatiuꝫ:ouidiū:⁊ cōplures
alios. quos oēs vſqꝫ a redēptoris noſtri aduentu rerū parens natura emi
nētiſſimos in lucē edidit. ꝑter paucos admodū comicoſ. Et cicero ipſe fuit
poetarū ſtudioſiſſim⁹. vt ſparſim pleriſqꝫ in locis aptiſſime oſtēdit. Aliter
in oratiōe pro archia poeta: aliter hic locut⁹ eſt. Et forte doluit: nō habuiſſe
illā in carmine venā: qua in libera floruit oratione. Et vt dicā: q̄d mea aſſe
qui ībecillitate poſſum: Quelibet artes: ⁊ q̄libet ſcientie ſuos habēt termīoſ
Sola oratoria facultas oīm artiū : oīmqꝫ ſcientiarū eſt termin⁹. Nec quis
adeo erit rationis expers: qui inficiaſeat : poetā ſupra hominē ⁊ infra deuꝫ
eſſe: vt ipſemet cicero eiuſdē operis libro primo ſentit. cuius verba ſunt hec
Quod ſi in hoc mūdo fieri ſine deo nō poteſt : ne in ſphera quidē eos mot⁹
archimedes ſine diuino ingenio potuiſſet imitari. Mihi vero ne hec qui
dē notiora ⁊ illuſtriora vi diuina carere videnť. vt ego aut poetā graue ple
nūqꝫ carmē ſine celeſtis aliquo mētis inſtinctu putem fundere: aut eloquē
tiā maiore quadā vi fluere: abundantē ſonantib⁹ verbis: vberibuſqꝫ ſentē
tijs. Sed hec ad poetas approbādos ſint ſatis. pro oratore ab iſtis oppreſ
ſo quid dicā nō habeo. ⁊ ſi quicꝙ haberē nō auſim promere. Siquidē de⁹
ipſe qui eſt veritas: oīm patronorū optim⁹: patron⁹ ſemꝑ aſtat. Solūmo
do oratoris nomine ſe cōuinci: cōfundiqꝫ ꝑmittere iſti deberēt. Nā ex quo
viuitur in terris: oīm philoſophorū: ⁊ impōnētiū rebus nomina ſententia
fuit. vt qui aliquid memoratu dignū excogitaret: ederetqꝫ ſolutis: vľ nō ſo
lutis pedibus: diceret orator: ⁊ actio ipſa ab eodē autore in ordinē ſuum re
dacta: appellareť oratio. q̄b⁹ duab⁹ rebus nihil poteſt eſſe ſublimi⁹. Nam
orare nō eſt aliud ꝙ ꝑces ad deū fundere placādi: vľ cōciliandi gratia. que
res nos deo cōiungit: ⁊ acceptos reddit. ⁊ filius orauit patrē. q̄ duo verba
in hūc vſqꝫ diē durant: ⁊ ad extremā iudicij finē ſunt duratura. q̄d nec ſum
mis philoſophis: nec theologis: nec iuriſcōſultis in tanto tēporū ſpacio ni
ſi ſolis dicēdi peritis datū eſt. Ex his oībus clariſſima luce clarius apparet
poetas nō ꝓpterea nō legi: q2 ad libidinē incitent: ſed q2 non ſint digni: vt
ab hebetibus rudibuſqꝫ: quales iſti ſunt: legant. nam ſi q̄d aſſerūt: verum
eſſet: libidinoſum et cōtaminatū dicerem⁹ fuiſſe hieronymū: auguſtinum

paulũ: ⁊ tot celibes: qui poetarũ fuerũt ſtudioſiſſimi. Et quicũqꝫ latini elo
quij politiã: elegantiãqꝫ fuerit aſpernatus: licet in ceteris doctiſſim⁹ ſit: non
tamẽ litterat⁹: ſed litat⁹ honeſtiſſime dicet̃. Et qđ de latina: idem de greca
quoqꝫ facundia ſentio. Tandẽ ne te pluribus demorer ampliſſime ꝑnceps
ſine hac facultate nihil boni ad humane vite vſum: ⁊ ad aīe ſalutẽ habere-
mus. nõ theologiã: nõ leges: nõ põtificiũ ius: nõ deniqꝫ breuiariũ ipſũ quo
quotidie dei ſacerdotes recitãt. Tu itaqꝫ tuos liberos his artib⁹ īſtitui' pru
dẽtiſſime facis: q̇ vir triceſimũ ⁊ ſextũ attingis annũ: ⁊ tãtã ī aphrica cõfeci
ſti maurorũ ſtragẽ: quãtã hannibal ipſe in europã traijciẽs nunq̃ fecit. nec
tu regio ſanguini: ſed ſoli virtuti cõfidis. Deus tibi fauet: q2 iuſtus ⁊ pius
viuis: ⁊ in magnũ premiuȝ ſapientiſſimã ac modeſtiſſimã mariã frerã tibi
iunxit vxorem. ex qua duos bis: omnes quidẽ elegantiſſimos habes filios
cõmode: decẽterqꝫ partitos. inter mares tres vna reſidet femella. Et cum
ſemper ꝓ fide ceſariſſime te geſſeris: nũc pro latina lingua aliquãdo inſur-
ge: ⁊ latrantes tua ſola taciturnitate coge obmuteſcere. quod ſi opere pre-
ſtabis deo ⁊ vtriqꝫ heſperie: boniſqꝫ omnibus eris cariſſimus. Sin ad-
uerſus ſycophantas animũ demitteſ: aut contempta regia cynicus: aut re
licto parnaſo caſtalioqꝫ: ſardanapali fiam verus imitator. Vale.

Comes alcotini valentino ferdinãdo morauo. S.

PLacet mihi iſta tua imprimẽdi ars ſupra modũ q̃q̃ germanitatẽ
quãdam ſapiat: q̇ multo eſſet elegantior ⁊ melior: ſi tuis nõ tantuȝ
cõfideres alũnis. poſteri vero nõ in illos: ſȝ in te virũ peritũ omnẽ
culpã trãfferẽt. Mea q̃ petis īprimẽda: inculta ſunt nimis adhuc ⁊ rudia:
nec tãto digna nomie. ſȝ meorũ loco pauca q̃dã mitto. q̇ a cataldo ꝑcepto-
re nr̃o ſupiorib⁹ ãnis īpetraui. tuo vtere arbitrio. ego iã ſũ vſus meo. vale.

Impreſſum vlyxbone: anno a partu virginis milleſimo
quingenteſimo. menſe februarij. die viceſimo primo.

CAT. AQVILE
POEMATA
ET
EPISTOLE

VAL. FERD.
VLYXBONE
M. D.

R
37
10

F. D.